Stavanger Aftenblad

Glassjenta kapittel 1: En mail om natten

En sommernatt i 2014 kommer en epost til redaksjonen i Aftenbladet. Den er sendt av ei jente på 15 år, og blir starten på en lang reise inn i barnevernets univers.

3

Ok, de hører ikke. Da brenner jeg institusjonen ned.

Stavanger, august 2014. Det er natt og ei 15 år gammel jente sender en epost til Aftenbladet. Ida bor på en

barnevernsinstitusjon mens hun venter på å bli tvangsplassert i Indre Troms. Hun hevder hun levde et ganske vanlig liv, inntil barnevernet overtok omsorgen et halvt år tidligere. Siden var livet snudd på hodet. Hun forteller om knallhard maktbruk fra personale og politifolk. Selv svarte hun med å knuse vinduer, true, skade seg selv. Og hun hadde satt fyr på en institusjon. Reporter Thomas Ergo begynner å undersøke jentas påstander. Men Ida orker ikke å vente.

OPPDATERT: **30.JAN. 2016 07:39** - PUBLISERT: **30.JAN. 2016 07:39**

THOMAS ERGO

ANNONSE

Hilsen anonym

ØYGARDEN, ONSDAG 4. JUNI 2014. «Jeg kommer til å sette fyr på huset. Bare vent og se.»

Hun hevdet å ha advart dem flere ganger. Det var ikke hun som hadde bedt om å bli plassert på denne drittplassen langt uti havgapet. Samarbeid, hadde saksbehandleren sagt på telefon. Det eneste som ville gjøre ting bedre for Ida var samarbeid.

Men nå skulle hun vekk. Hjalp det ikke å knuse ruter, ville hun om nødvendig sette fyr på huset. Hun var 15 år og hadde arr på ryggen, blodskorper på knokene og sår i sjelen og drømte bare om å være ei vanlig jente. Ei jente som kunne sitte i en sofa med moren og se på film og spise potetgull og

(http://mm.aftenbladet.no/2016/gl

Kapittel 1: Ok, de hører ikke. Da brenner jeg institusjonen ned. (http://www.aftenbladet.no/arti 3851613.html)

Kapittel 2: Monsteret i rettssal 23 (http://www.aftenbladet.no/article 3851662.html)

Kapittel 3: Ni dager som rystet Ida (http://www.aftenbladet.no/article 3851761.html)

Kapittel 4: Å jobbe med barn som vil drepe deg (http://www.aftenbladet.no/article 3851776.html)

Kapittel 5: Idas forbrytelser (http://www.aftenbladet.no/article 3851828.html)

Kapittel 6: Ikke anmeld meg, vær så snill (http://www.aftenbladet.no/article 3851886.html)

Kapittel 7: Jeg kunne trenge en drøm (http://www.aftenbladet.no/article 3851907.html)

Kapittel 8: Stryk meg over håret til jeg sovner (http://www.aftenbladet.no/article 3851931.html)

være fri. Ei jente som kunne gå ut døra, uten fotfølgerne fra institusjonen etter seg. Hun hadde advart dem. Hun ville gjøre alt for å komme seg vekk. Absolutt alt.

«Jeg driter i om jeg dør,» hadde hun sagt.

STAVANGER, AUGUST 2014. Jeg visste ingenting om brannen i kystkommunen Øygarden. Det er så mange branner. Da jeg kom på jobb en tirsdag to måneder senere, var det én ny epost i innboksen.

«SLITER FORDI JEG IKKE BLIR HØRT AV BARNEVERNET,» sto det i emnefeltet.

Den var sendt klokka 01.53.

Kapittel 9: Nå tar vi henne! (http://www.aftenbladet.no/article/3851945.html)

Kapittel 10: Så lenge du elsker noen (http://www.aftenbladet.no/article/3852012.html)

Kapittel 11: Tilsvar (http://www.aftenbladet.no/article/3852033.html)

«Hun har for tredje gang på få dager svelget glasskår. Svelget nå 5 glasskår kl. 21 den 15. september. (...) Nå økende smerter utover natta.»

Radiologisk rapport, Stavanger universitetssjukehus, 16. september 2014

ANNONSE

Jeg sukket. Jevnlig ble redaksjonen kontaktet av dypt fortvilte foreldre eller tidligere barnevernsbarn som ba oss skrive om deres kamp mot barnevernet.

Noen få saker valgte vi å undersøke nærmere. De fleste havnet raskt i papirkurven.

At vi undersøkte disse sakene, betydde ikke at de havnet i avisa. Oftest ringte vi tilbake og fortalte at vi ikke kunne gå videre på historien. Grunnene kunne være så mange. Saken var for komplisert. Anklagene lot seg ikke dokumentere. Historien hadde ikke noe i offentligheten å gjøre. Vi hadde ikke kapasitet til å gå inn i saken, selv om den virket urovekkende.

Å sjekke ut en barnevernssak innebar oftest å gi noen et håp, bare for å skuffe dem. I andre enden av røret: desperasjon, hulking, utskjelling, taushet. Det var telefonsamtaler der jeg forsøkte å være medfølende og profesjonell.

«HEI, JEG ER EI JENTE PÅ 16 ÅR. Jeg har vært i barnevernet i 7 måneder og jeg skal flytte til min 7. plass nå. Jeg blir ikke hørt av barnevernet. Jeg krever sterk gransking av barnevernet. Politiet som har samarbeidet med barnevernet har også brukt hjelpemidler som «handcuffs» der du blir satt i håndjern med en lenke til foten. Det har de ikke lov til å bruke på ei jente på 16 år. Jeg trenger hjelp til å bli hørt av barnevernet og det er gått for langt. Setter pris på at folk får lest dette.

Hilsen Anonym.»

Jeg leste eposten flere ganger. Så skrev jeg tilbake. Kunne vi ta en uforpliktende prat?

Ti dager senere ble jeg oppringt fra et ukjent nummer. Det var henne.

Ida forklarte at hun nå bodde på en akuttinstitusjon i Stavanger. Der levde hun under strenge restriksjoner. Hun var fra Karmøy. Det var noen få uker til hun fylte 16.

«Vet barnevernet at du ringer meg?»

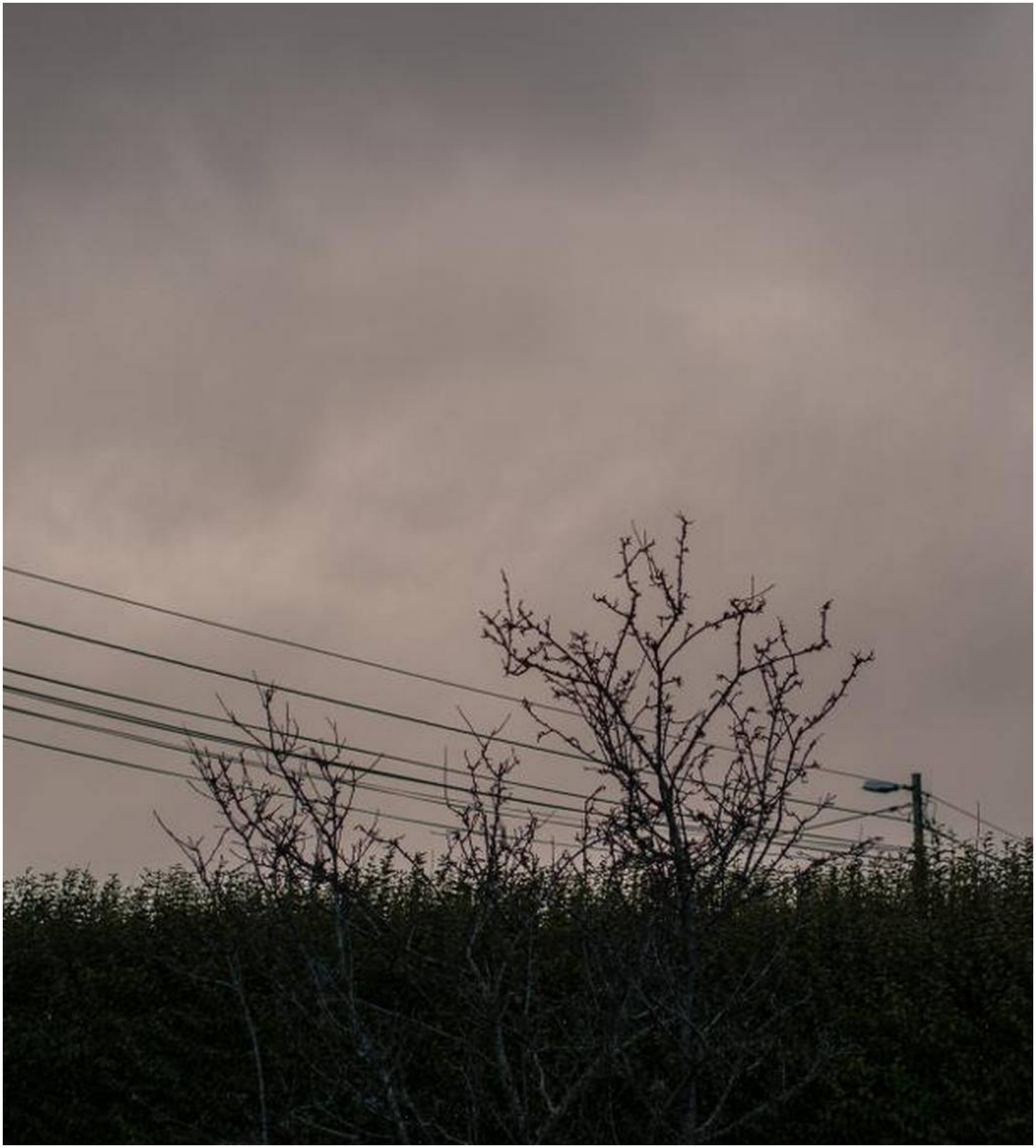
«Nei. Og jeg får ikke gå ut herfra alene. Og jeg må levere mobilen tilbake klokka 16.00.»

Jeg så på klokka. Vi hadde drøyt 20 minutter.

«Skal jeg fortelle hele historien min nå?»

Hun virket oppstemt.

«Det rekker vi nok ikke,» sa jeg. «Men kanskje du kan begynne?»

Idas utsikt fra institusjonen i Øygarden.
Jarle Aasland

«Jeg har ikke lyst til å

skade noen»

ØYGARDEN, ONSDAG 4. JUNI. At hun skulle tenne på institusjonen den kvelden, var egentlig ikke planlagt. Hun var bare sur og sliten etter ikke å ha spist og sovet skikkelig på flere dager. Nå satt hun i senga på rommet sitt, et hvitmalt kvistværelse i andre etasje av huset hun hatet. Hun trakk fram den svarte plastsekken under senga, fisket fram sekspakningen hun hadde stjålet på butikken, og kjente sideren sildre nedover halsen.

På impuls grep hun ei parfymeflaske og kastet den. Kastet den så hardt hun kunne mot vinduet. Den suste gjennom ruta. Skårene regnet ned på bakken to etasjer nedenfor. Så hørte hun trinn i trappa.

En gang hadde hun slått knyttneven tvers gjennom det samme vinduet, og måtte på legevakta og gipses. En annen gang hadde hun kastet pc-en gjennom ruta. En tredje gang ei lampe, og en fjerde gang nattbordet. Hun hadde knust kanskje alle vinduene i huset siden hun kom hit i slutten av april. Og det hadde hun gjort med knyttneven eller det hun hadde for hånd.

En gang spikret de opp ei sponplate foran vinduet, og dagslyset forsvant i en lengre periode.

De ropte til henne. Trinn i trappa. De var på vei opp.

Hun trakk fram ei eske under senga. Der lå fiskekniven hun hadde fått tak i noen dager tidligere. Cirka 20 centimeter lang, svart skaft, tagger på oversiden og med litt rust eller gammelt fiskeblod på bladet.

De sto i gangen og så på henne.

«Hva er det for noe, Ida?» spurte de.

«Ser dere denne kniven?» sa hun og så på dem.

Hun hadde langt hår på den tida. Brune store øyne. Hun var slank og høy, nesten 1,80. Hun var pen. En gang hadde hun faktisk gått nedover en catwalk i et moteshow mens salen applauderte. Bilder av henne fra våren 2014 viste smil og et varmt blikk. Nå følte hun seg bare kald og rolig.

«Jeg har ikke lyst til å skade noen. Kan ikke dere være så snille å gå ned.»

Det var sånn hun husket ordvekslingen.

De to barnevernsarbeiderne rygget ned trappa. Ida husket mannens blikk. Hun hadde aldri sett ham sånn før. Han virket redd. Hun kastet et par siderbokser etter dem. Rollene var snudd på hodet.

Plutselig hadde hun makt til å styre hva som skulle skje.

Akkurat det var en god følelse.

Hun sto i jenterommet som snart skulle forvandles til kull og aske og fant fram lighteren hun hadde gjemt unna. Husreglene forbød lighter.

«Jeg tenkte at OK, de hører ikke. Da må jeg gjøre noe. Da tente jeg på institusjonen.».

«Væpnet politi rykket ut til Øygarden etter at rabiat person skal ha tent på et hus,» skrev BT om kvelden 4. juni 2014. En nabo tok dette bildet. Ida sto like ved. Og så på hva hun hadde gjort.
Leserbilde: Frans Bjørnsson

Hun stappet dyna under senga, tente på flere steder og forsikret seg om at flammene tok tak. Så gikk hun ned i første etasje. Hun så ikke de to ansatte og antok

at de hadde låst seg inne på kontoret.

«Jeg setter brannslukningsapparatet her, utenfor døra,» ropte hun.

I gangen tente hun på en av jakkene på knaggrekka. Hun forsikret seg om at den tok fyr. Brannalarmen ulte. Hun gikk ut.

DET VAR EN FIN SOMMERKVELD, lettskyet, varmt. Jenta som ville være ei vanlig jente, kunne siden ikke huske at hun hadde stoppet opp utenfor garasjen, plukket opp en svær stein og kastet den gjennom bakruta på stasjonsvognen som tilhørte institusjonen. Hun passerte fylkesveien og kløv opp på en fjellknaus innimellom husene i det lille byggefeltet Oen. Hun så ned på huset hvor hun, med unntak av fem dager på ungdomspsykiatrisk i byen, hadde bodd i en drøy måned. Det så ut som et helt vanlig hjem i en idyllisk liten våg. En hvitmalt enebolig i 80-tallsstil. Hage med gressplen, hekker, beplantning. Garasje med gevir over porten. Trampoline.

Men alle i nabolaget visste. De visste kanskje ikke at det var en institusjon der to tenåringsjenter var plassert på tvang. Men de visste nok at det var en barnevernsinstitusjon. Og det var den mest øde plassen 15 år gamle Ida noensinne hadde opplevd til

da.

«Mamma, vet du hva jeg har gjort?»

Hun så at det veltet tjukk, gråblå røyk ut av det knuste vinduet mens hun snakket i telefonen. Hun gråt og snøvlet mens hun ravet fram og tilbake på fjellet. Så ringte hun advokaten sin og skriftet også for ham.

- Vanskelig å se for seg den jenta tenne på en institusjon

Advokat Sverre Hetland forteller om inntrykket han fikk av Ida den gangen de møttes første gang.

Brannbilene, politibilene, ambulansene og TV2 svingte inn foran huset. Hun ble stående bak en busk og se på. Røyken, blålysene, alarmen som ulte, brannmennene som arbeidet hektisk, alle naboene som sto rundt og så på. Hun husket at hun plutselig følte seg som en av dem, forundret over hva hun hadde gjort. Polititjenestemennene var bevæpnet

med pistoler og hadde med seg hunder i bånd. Noen pekte plutselig opp mot haugen, pekte på henne. Så gikk de mot henne, politimennene og hundene.

Ida sprang langs fjellet og gjennom lyngen, krattet og husene. Havet på den ene sida, skjærgården på den andre. Hun løp inn i det glisne byggefeltet, hørte at de ropte navnet hennes mens hun lette etter gjemmesteder og fluktveier. Hun sprang inn i en hage, hvor det sto ei kasse, som hun åpnet. Det lå noen hageputer i kassa, men det var plass til henne også. Hun krøp oppi, lukket lokket, og det ble mørkt. De var kanskje ikke mer enn én meter unna da hun åpnet lokket på gløtt.

Hun så rett på politimennene og hundene. De var så nærme. Men de så henne ikke. Og gikk videre.

At hun ikke hadde tatt med seg longboardet. Da kunne hun ha skatet mot byen. Hun gikk til busskuret nede ved veien, men det gikk ingen buss. Hun sto lent mot baksida av skuret, visste ikke hva hun skulle gjøre, da hun hørte noen rope på henne.

Det var Robin Dale Oen. Naboen som drev et aktivitetssenter for ungdom. Hun hadde hilst på ham i helga. Han virket grei og hadde sagt at hun kunne være med på hva hun ville. Hun kunne tenke seg å padle med kano. «Du er hjertelig velkommen,»

hadde han sagt.

«Ikke vær redd, Ida» sa han nå.

Hun ble sittende i busskuret og fortelle ham hva som hadde skjedd. Robin mente det var best at hun ble med ham for å ta en prat med politiet.

En av politibilene passerte, bråbremset og rygget tilbake mot dem i full fart. Hun løp bak skuret igjen, men kom ikke videre, var sperret inne av hekker og buskas. Robin gikk rolig etter henne, holdt rundt henne.

Resten var som ei tjukk tåke. Den aggressive ropingen. Pistolene. Ryggen mot hekken. Skjoldene. Kniven som irriterte på innsiden av bukselinningen. De bjeffende hundene. Ei politidame som ropte: «Jeg skal ikke slippe hunden hvis du står stille.»

Etter en stund gjenkjente hun en ny stemme. Hun hadde møtt politimannen Geir to ganger før.

En gang fant han henne midt i veien, i bånn av en bakke. Hun hadde tryna på longboardet og svimt av. Ei natt hadde han rykket ut til institusjonen etter bråk, satt seg ned og snakket med henne. Så hadde hun begynt å fortelle, og han hadde hatt all verdens tid.

Nå snakket Geir til henne igjen. Bare snakket rolig og spurte om hun kunne se ham i øynene, ga seg ikke før hun hevet blikket. Røyken spredde seg utover kveldshimmelen, og ifølge rapporten politibetjent Geir Fjeldstad senere skrev, hadde Ida sagt:

«Dette er egentlig ikke meg.»

Idas liv på 28 minutter

STAVANGER, FREDAG 22. AUGUST. Hun hadde 20 minutter før telefonen skulle inndras.

«Når ble du tatt fra moren din?»

Jeg hørte at hun bladde i papirene.

«14. januar 2014.»

«14. januar i år? Men det er jo bare sju måneder siden. Har du vært på seks institusjoner på sju måneder?»

«Ja. Derfor vil jeg ta dette opp. Jeg er blitt en kasteball, og det irriterer meg.»

Hun var snart 16 år og var blitt en ekspert i å oppsummere livshistorien sin for voksne med dårlig tid. Hun hadde vokst opp med moren i Haugesund,

og visste ikke hvem faren var. Da Ida var 11 hadde moren tatt henne med til et afrikansk land. Der bodde de i tre år. Sommeren 2013 flyttet de til Karmøy.

«Alt gikk fint,» sa Ida. «Så skulle jeg sende ei tekstmelding til venninna mi. Men jeg sendte den feil. Den gikk til en lærer i stedet. Det sto private ting der. Så kom barnevernet og hentet meg på skolen og plasserte meg i et beredskapshjem på Stord.»

«Det må ha stått noe alvorlig i den tekstmeldinga?»

«Jeg skrev i meldinga at jeg hadde tatt valium. Pluss en privat ting… At jeg ble voldtatt i Afrika. Men det var ikke mammas feil,» skyndte hun seg å si. «Mamma forsøkte å sette grenser.»

Slik Ida fortalte historien begynte alt det vonde i livet hennes i januar 2014, da barnevernet sto på døra. Før den dagen gikk hun på skole og hadde greie karakterer. Hun drev med fotball og håndball, hadde venninner, kontakt med familien og et hjem. Hun hadde aldri vært i kontakt med politiet eller prøvd narkotika.

«Jeg var ei oppegående jente som drev med mye aktiviteter,» sa hun, og hørtes ut som en voksen som så seg selv utenfra.

Noen måneder etter barnevernets omsorgsovertakelse var alt snudd på hodet. Hun var blitt flyttet fra institusjon til institusjon, hadde droppet ut av skolen, hadde nesten ingen kontakt med moren og familien sin, hadde ingen venner eller fritidsaktiviteter, hadde debutert med narkotika, og det hadde vært masse tull med politiet. Hun var stadig i retten for å kjempe mot barnevernets vedtak: Omsorgsovertakelsen. Akuttplasseringer. Tvangsplasseringer. Hun og moren tapte hver gang.

FAKTA: DETTE ER OMSORGSOVERTAKELSE

Det siste var at barnevernet etter brannen i Øygarden hadde vedtatt å tvangsplassere henne ved en institusjon i Indre Troms. Der skulle hun være på tvang fram til neste sommer. Alene med tre ansatte rundt seg døgnet rundt.

Moren nektet. Ida nektet. Saken var anket til Fylkesnemnda i Rogaland. Avgjørelsen ville falle neste måned, i september. Alle ba henne vente og se. Alle ba henne være tålmodig. Men Ida var snart 16 år og lei av å vente.

FAKTA: DETTE ER FYLKESNEMNDA FOR BARNEVERN OG SOSIALE SAKER

Hun mistrivdes sterkt på Stavanger akuttsenter, hvor hun hadde bodd siden brannen. Det var ikke meningen at ungdommer i Norge skulle sitte og vente tålmodig på akuttinstitusjoner i to og en halv måned.

«Jeg vil bare at folk skal se hva barnevernet holder på med,» sa Ida.

Stemmen var som en sang. Hun virket oppegående og sympatisk. Jeg fikk meg ikke til å tro at jenta i andre enden av røret hadde tent på et hus av ren jævelskap.

«Jeg har alle papirene. Du kan få lese dem.»

Jeg svarte verken ja eller nei. Hun la på, fotograferte sakspapirene med mobilen, mailet dem til meg og leverte telefonen fra seg.

Åtte minutter over tida.

Barnvernets opprinnelige plan

Den opprinnelige planen var at Ida skulle være i et fosterhjem i nærmiljøet, forteller barnevernleder Jakob Bråtå i Karmøy.

FAKTA: DETTE ER TVANGSVEDTAK

«Jeg var ei glad jente … Fuck nattevaktene»

STAVANGER, JUNI - SEPTEMBER. Vi befant oss i samme by, men i virkeligheter som knapt berørte hverandre. Jeg hadde ennå ikke bestemt om jeg skulle gå inn i Idas sak. Jeg leste papirene, et svært begrenset utdrag av hele saksmengden, fant jeg siden ut, og reiste til advokaten hennes i Haugesund for å diskutere saken. Jeg levde mitt A4-liv sju kilometer unna, og innbilte meg at Ida satt på rommet sitt og kjedet seg i påvente av

fylkesnemndas avgjørelse.

Først flere måneder senere kunne jeg lese journalenes beskrivelser av ruter som ble knust, glasskår som ble svelget, om ei jente som kunne være rolig om dagene, men som om nettene begynte å gå hvileløst omkring i korridoren før hun gjerne stakk av og endte opp i politiets cellebil eller, hvis hun slapp unna, tok seg ned på Burger King på Torget. Satte seg ned ved vinduet, kikket på nattelivet og drømte om å gli inn i menneskemengden.

En lørdag ville hun på byen, samme hva institusjonens leggetider sa. Hun streifet fram og tilbake og truet med å brenne ned huset, og de visste at hun kanskje var i stand til det.

«Hva hadde skjedd, dersom jeg hadde hatt en kniv på meg?» spurte hun.

«Da må vi ransake deg,» svarte de.

Men det nektet hun å la dem gjøre. De ringte politiet. Hun kastet lighteren på gulvet, men tok i stedet fram en tapetkniv, og fiklet med den, før hun ga den fra seg. De gjennomsøkte rommet hennes og fant et barberblad under senga. Så ba de henne om å få seg litt søvn. Samme kveld begynte hun å kaste søppel ut

av vinduet. Hun utløste brannalarmen ved å stappe papir under veggovnen og pakke den inn i dyna. På badet tettet hun vasken med papir. Vannet rant ut over hele gulvet. Hun ble tatt med for en alvorsprat. Der oppsto det basketak mellom henne og personalet. Ifølge dem, som var de eneste som beskrev disse hendelsene i ettertid, skjedde det fordi Ida truet dem og forsøkte å sparke en av dem. De la henne i gulvet to ganger. Etter den andre gangen begynte hun å puste merkelig, så de kjørte henne til legevakta der røntgenundersøkelser viste at hun trolig hadde svelget noe.

På røntgenbildet så det ut til at hun hadde svelget et smykke.

Først da personalet kom tilbake til institusjonen, la de merke til all taggingen. Speilet og veggen på baderommet hennes var full av dem.

Fuck nattevaktene, dere fortjener å dø, og det skal jeg sørge for. Følg godt med på hva som skjer bak dere.

Eg var en glad jente hos mamma. Jeg savner henne. En ny sjanse ville vært fint. Savn.

Livet mitt er fucked! Jeg driter i resten av livet mitt! Livet mitt blir aldri bra!

Please. Give me one more chance.

HUN BLE UTSATT FOR 26 TVANGSINNGREP i løpet av de 16 ukene på Stavanger akuttsenter. Ti av inngrepene skjedde ved akutte faresituasjoner, der hun helst ble holdt eller lagt i gulvet. I lengre perioder ble hun nektet å gå noe sted uten å bli fulgt av ansatte, isolert i en egen leilighet eller nektet å bruke mobilen. Det var knusing av institusjonens vinduer, og hennes spesialitet: svelging av glasskår. En dag fant personalet henne på badet. I hånda holdt hun et redskap egnet til å gjøre det slutt med, og hun sa:

«Livet mitt er ødelagt.»

Det tilsynelatende vanlige huset ute i havgapet ble avviklet som barnevernsinstitusjon etter brannen. Her under rehabiliteringen.
Jarle Aasland

Tapte anrop

HVORFOR SVELGET HUN GLASSKÅR?

I løpet av høsten 2014 var hun 12 ganger på legevakta i Stavanger. Hun var innlagt ved sykehuset fem ganger, to ganger ved Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk. Åtte ganger ble hun røntgen- eller CT-fotografert - som regel etter å ha svelget glass, men også tapetkniv og andre gjenstander. Til sykehusets psykologer fortalte hun at hun slet med at personalet la henne i gulvet og plasserte henne i institusjonens sluseleilighet. Hun endte der når hun utagerte, motsatte seg regler og liknende.

En psykolog skrev i sykehusjournalen:

«Her kjente hun seg innestengt med personal og fikk ofte *flash backs* fra traumer, noe som gjorde henne desperat, med fare for å ville presse seg ut for å komme seg vekk fra sterkt ubehagelige følelser. Det var ofte under slike hendelser det endte med utageringer og svelging av glasskår, ifølge Ida.»

Psykologen ba flere ganger om et møte med Stavanger akuttsenter. Tilbudet skal ha blitt avslått. 22. september ringte hun Stavanger akuttsenter åtte ganger, uten å få svar. Det var heller ikke mulig å

legge igjen beskjed, noterte hun i journalen. Onsdag 8. oktober kom hun gjennom på telefonen. Da fikk hun beskjed om at Ida var blitt flyttet til Nord-Norge.

Psykologen satte seg ned og skrev et siste notat om den unge pasienten.

«Undertegnede ba flere ganger om å få komme ut til akuttsenteret for å drøfte situasjonen og veilede personalet i forhold til ivaretakelsen av Idas psykiske helse. Men dette ble avslått hver gang fra senterets side. Det ble sagt fra flere ledd, også fra avdelingsleder, at de ikke hadde behov for veiledning og at dette ikke var nødvendig. Når undertegnede poengterte at dette var viktig for Idas helse og for at vi skulle kunne gjøre jobben vår, ble dette likevel tydelig avslått. I oktober 2014 fikk vi beskjed om at Ida var blitt flyttet til en annen landsdel.»

Rapportørene om Ida

DET ÅRET VAR 14.495 barn og ungdommer i Norge plassert utenfor sitt eget hjem. Litt over 1300 av dem var plassert på en barnevernsinstitusjon. Ida var en tynn papirbunke i tipshylla bak kontorstolen min. Jeg hadde mye annet å gjøre. Hun måtte vente. Det gikk et par uker før jeg fikk med meg at hun i slutten

av september var blitt flyttet til Indre Troms.

Lang tid senere leste jeg hvordan Stavanger akuttsenter i sin sluttrapport roste henne for å være ei ressurssterk, positiv og morsom jente. Institusjonens ledelse beklaget at hun hadde vært altfor lenge på akuttsenteret. Tre og en halv måned. Konklusjon: Oppholdet hadde vært skadelig for henne.

Sluttrapporten fra Øygarden, institusjonen hun nesten brant ned, beskrev mange av de samme problemene. Men det var én vesentlig forskjell: Øygarden-rapporten var fri for selvkritikk. Leste man Øygarden-rapporten og de mange saksframleggene kommuneadvokaten i Karmøy sendte fylkesnemnda, var det nærmest et monster som tok form:

I april og mai hadde institusjonen i Øygarden tilkalt politiet 16 ganger for å få hjelp til å håndtere Ida. Det ville ta seks måneder og koste én million kroner å gjenreise institusjonen etter brannen. Institusjonen skrev at Idas oppførsel hadde vært så ekstrem at politiet hadde sett seg nødt til å bruke både pepperspray og håndjern selv om de gikk mannsterke til verks. Den eneste grunnen til at hun ikke hadde havnet på glattcelle i Bergen, var at en politijurist hadde satt foten ned og sagt at 15-åringer

ikke hadde noe der å gjøre. I stedet hadde de plassert henne på skjerming, isolert henne på en annen institusjon. Hun hadde knust nesten samtlige av husets vinduer, noen av dem flere ganger. Hun hadde truet personale med glasskår, og hun hadde sagt hun skulle drepe de ansatte og deres barn.

«Jenta kan oppleves som svært kalkulert når hun framsetter truslene, og både politi og personal vurderer at ingen av truslene er framsatt i affekt,» sto det i sluttrapporten fra Øygarden.

Jo, hun hadde «mange positive interesser og ferdigheter». Men hun hadde ikke klart å «nyttiggjøre seg disse ressursene». Hennes atferd var «ødeleggende for henne selv og for hennes omgivelser».

Mens Stavanger akuttsenter tok selvkritikk på vegne av barnevernet, formulerte ledelsen ved institusjonen i Øygarden seg slik:

«Ida hadde et så ekstremt uttrykk at avdelingen ikke så seg i stand til å ivareta ungdommen i den grad som var nødvendig for hennes utvikling.»

Toalettgulvet

INDRE TROMS/STAVANGER, SØNDAG 19.

OKTOBER. «Hei Thomas! Jeg lurte på om du tror om jeg går til media med saken min om det kan hjelpe meg?»

Det var søndag. Jeg oppdaget eposten sent på kvelden. Men jeg hadde bestemt meg. Jeg skulle ringe henne til uka, fortelle at jeg ønsket å gå dypere inn i historien hennes.

Hvorfor?

Ida var blitt utsatt for massiv tvangs- og maktbruk. Men hun hadde også gjort de forferdeligste ting. Alt hadde skjedd på under et år i barnevernets omsorg.

Hva får ei 15 år gammel jente til å tenne på en institusjon? Hvorfor begynner hun plutselig å knuse ruter og true ansatte på livet? Hadde Ida vært en slags tidsinnstilt bombe som bare måtte eksplodere sommeren 2014? Var hun så skadet etter omsorgssvikt at det bare måtte skje? Eller var det som Ida hevdet? At barnevernet hadde framprovosert en oppførsel som Ida ikke kjente seg igjen i? Hva slags barnevern var i så fall det? Hvorfor så barnevernet og politiet seg nødt til å bruke makt og tvang? Kunne det vært unngått? Og hvordan var det for en tenåring å være tvangsplassert på en institusjon?

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:* **- Samfunnet har ikke vondt av å se dette**
- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**
- *Bufetat:* **Bufetat mener de har taushetsplikt**
- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

Det var spørsmål som handlet om Ida. Men de var også prinsipielle. De handlet om et univers de fleste av oss aldri får vite noe om.

Det var spørsmål jeg ønsket å finne ut av.

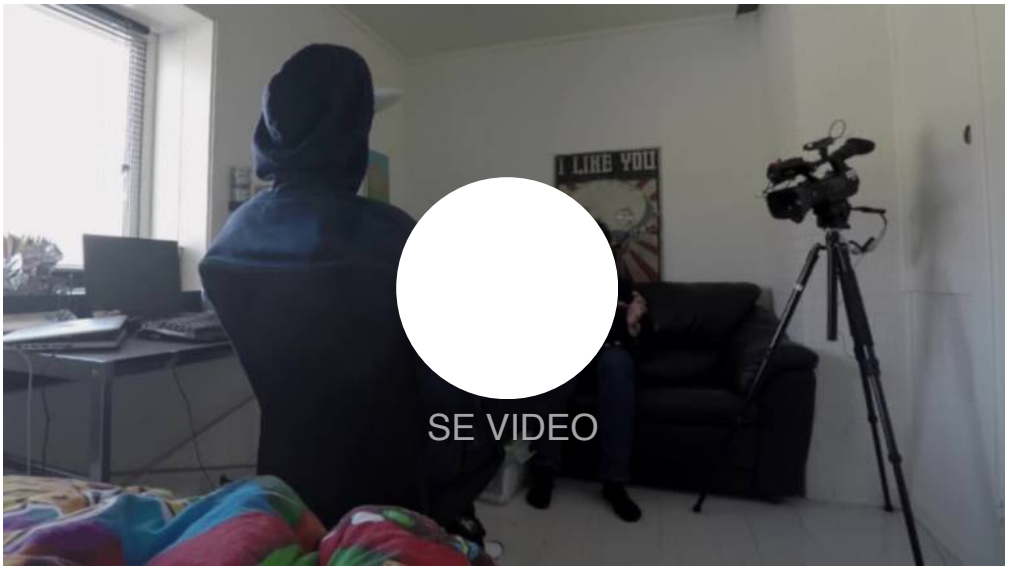
MEN HUN FIKK IKKE NOE SVAR fra meg den søndagen. Jeg befant meg i en verden hvor en dag fra eller til ikke betydde noe. Det var en helt annen verden enn Idas. Samme dag forsøkte hun, ifølge journalene jeg siden leste, å ta livet sitt.

Da hun våknet dagen etter, mandag 20. oktober, skal hun ha følt seg lettere til sinns. Hun ble kjørt til skolen i Bardufoss, 40 minutter unna. Utover dagen

forlot hun klasserommet for å gå på toalettet. Der svelget hun flere tabletter av et medikament hun angivelig hadde fått av en elev på skolen.

Jeg gikk på jobb, hentet meg en kaffe, tenkte at jeg skulle ringe henne snart.

Ida skrev en SMS til moren, tok farvel og segnet om på toalettgulvet.

Ida: - Barnevernet bruker for mye makt

Ida forteller hvorfor hun bestemte seg for å kontakte Stavanger Aftenblad.

For å få tilgang til de neste kapitlene om Glassjenta må du være abonnent:
PRØV AFTENBLADET DIGITAL I EN MÅNED FOR KR 1,-
PRØV NÅ
(http://kundeportal.aftenbladet.no/kjop-abonnement?referer=SANO_AdGlassjentaKap1_Digitalkr1)
(http://kundeportal.aftenbladet.no/kjop-abonnement?referer=SANO_AdGlassjentaKap1_Digitalkr1)

DU LESTE:

NESTE KAPITTEL:

GLASSJENTA

Se alle kapitlene (http://mm.aftenbladet.no/2016/glassjenta/)

Tekst: Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Video: Rune Vandvik (mailto:rune.vandvik@aftenbladet.no) | Foto: Jarle Aasland (mailto:jarle.aasland@aftenbladet.no), Kristian Jacobsen (mailto:kristian.jacobsen@aftenbladet.no)
Research: Hans Petter Aass (mailto:hans.petter.aass@aftenbladet.no), Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Presentasjon: Filip Blaauw (mailto:filip.blaauw@aftenbladet.no)
Illustrasjonssjef: Finn E. Våga (mailto:finn.vaaga@aftenbladet.no) | Redaktør: Tarald Aano (mailto:tarald.aano@aftenbladet.no)

@thomasergo (//twitter.com/thomasergo) #Glassjenta (//twitter.com/hashtag/Glassjenta) #Barnevernet (//twitter.com/hashtag/Barnevernet)

Følgende personer er anonymisert

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN

TIL TOPPEN

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

05150

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

Glassjenta kapittel 2: Kamp mot tvang

Etter at barnevernet har plassert Ida på institusjon under tvang, går hun til retten for å få friheten tilbake.

3

Monsteret i rettssal 23

Ida har gått til sak mot barnevernet. Hun vil ha en slutt på tvangsplasseringen i Nord-Norge. Har en 16-åringen noen sjanse i de voksnes system for rettferdighet? Dommerne fatter en sjelden avgjørelse og lar Aftenbladet være til

stede i den lukkede rettssaken. Der tegner barnevernet et uhyggelig bilde av Idas oppvekst. De mener den er årsaken til hennes selvmordsforsøk og voldsomme utageringer – ikke behandlingen hun har fått i barnevernet. Men Idas advokat har et kort i ermet.

OPPDATERT: **30.JAN. 2016 07:40** - PUBLISERT: **30.JAN. 2016 07:40**

THOMAS ERGO

ANNONSE

Rettssal 23

HAUGESUND, MANDAG 23. FEBRUAR 2015. Skyene lå regntungt over Haugesund da jeg gikk av bussen. En sur vind feide gjennom gatene i hjembyen

(http://mm.aftenbladet.no/2016/gl

Kapittel 1: Ok, de hører ikke. Da brenner jeg institusjonen ned. (http://www.aftenbladet.no/article/3851613.html)

Kapittel 2: Monsteret i rettssal 23 (http://www.aftenbladet.no/arti

hennes. Det var gått fire måneder siden Idas overdose på et toalettgulv på en skole i Indre Troms. Hun hadde forsøkt å ta livet sitt flere ganger de første fem månedene nordpå. Noen ganger var hun blitt fløyet i ambulansehelikopter over fjellene og til Universitetssykehuset i Nord-Norge, som er i Tromsø.

Men hun levde.

Nå skulle jeg treffe henne ansikt til ansikt for første gang. Anledningen var rettssaken mot barnevernet. Hun og moren krevde å få opphevet tvangsregimet hun var underlagt i nord. Hun levde alene i et hus, omgitt av tre barnevernsarbeidere døgnet rundt. Slik skulle hun bo fram til sommeren, hadde barnevernet sagt. Kanskje skulle dette være livet

3851662.html)

Kapittel 3: Ni dager som rystet Ida (http://www.aftenbladet.no/article/3851761.html)

Kapittel 4: Å jobbe med barn som vil drepe deg (http://www.aftenbladet.no/article/3851776.html)

Kapittel 5: Idas forbrytelser (http://www.aftenbladet.no/article/3851828.html)

Kapittel 6: Ikke anmeld meg, vær så snill (http://www.aftenbladet.no/article/3851886.html)

Kapittel 7: Jeg kunne trenge en drøm (http://www.aftenbladet.no/article/3851907.html)

Kapittel 8: Stryk meg over håret til jeg sovner (http://www.aftenbladet.no/article/3851931.html)

Kapittel 9: Nå tar vi henne! (http://www.aftenbladet.no/article/3851945.html)

Kapittel 10: Så lenge du elsker noen (http://www.aftenbladet.no/article/3852012.html)

Kapittel 11: Tilsvar (http://www.aftenbladet.no/article/3852033.html)

hennes til hun fylte 18.

Det fant hun seg ikke i.

Hun levde. Og hun kjempet.

Nedenfor rådhuset, på den andre sida av en forblåst, steinbelagt park, ligger Haugesund tinghus. Ved døra inn til rettssal 23 henger et budskap i glass og ramme.

VERE UAVHENGIG
GI RETTTRYGGLEIK
HA TILLIT

«Funnet utomhus «livløs» av personal fra Aleris. Etter en minimal hjertekompresjon begynner hun å puste. Ambulanse på vei.»

Bardu legevakts journal, 11. januar 2015

ANNONSE

Det var en liten rettssal. Nakne, lyse vegger. Jeg satte meg bakerst.

Skulle jeg få lov til å være her?

Barnevernet: Derfor er det nødvendig med tvang

- Noen ganger er det ikke forsvarlig med bare frivillige hjelpetiltak, sier barnevernlederen i Karmøy.

Idas advokat: Tvangen ble fryktelig dramatisk for henne

- Samarbeidet med barnevernet fikk en forferdelig dårlig start da Ida ble satt på tvang, sier advokaten hennes.

NOEN DAGER TIDLIGERE hadde jeg ringt dommeren. Jeg hadde forklart at Ida hadde gitt meg fullmakt til å følge rettssaken. Utfordringen for tingrettsdommeren var åpenbar. Ida var bare 16 år. Hadde hun anledning til å slippe pressen inn? Jeg hadde forhørt meg med eksperter på innsyn og

barnevernsrett. Ingen hadde hørt om at en journalist hadde sluppet inn i en barnevernssak som ble ført for retten. Det var ikke for ingenting at selv barnevernledere omtalte barnevernet som «De hemmelige tjenester». Mye av det som ble sagt i slike rettssaker, var taushetsbelagt. Barn skulle ikke få sin elendighet brettet ut i avisene. Det forsto alle. Men Ida ønsket åpenhet.

Fine ord om barns ytringsfrihet er ikke mangelvare. Våren 2014, under feiringen av Grunnlovens 200-årsjubileum, vedtok et samlet Storting å skjerpe denne retten. Grunnlovens § 104 sier nå:

«Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling.»

FAKTA: DETTE ER BARNELOVEN

Jeg teppebombet dommeren med dette og andre formuleringer fra barneloven, tvisteloven, domstolsloven. Jeg sendte ham rundskriv om barnevernet og taushetsplikten fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, og journalisthåndbok om barnevernet fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Jeg ba Haugesund

tingrett ta stilling til om FNs barnekonvensjon også skulle gjelde for Ida:

«Barnet skal ha rett til ytringsfrihet; denne rett skal omfatte frihet til å søke, motta og meddele opplysninger og ideer av ethvert slag uten hensyn til grenser, enten det skjer muntlig, skriftlig eller på trykk, i kunstnerisk form eller gjennom en hvilken som helst uttrykksmåte barnet måtte velge.»

Karmøys kommuneadvokat, May Britt Mannes, kom inn døra.

«For barnevernets del skulle vi gjerne latt deg få høre alt. Men av hensyn til barnets beste, må vi si nei. Det viktigste for oss er at barnet ikke blir skadelidende,» sa hun vennlig, som om saken allerede var avgjort.

Dommer Åge Skålnes satte retten og boret blikket i meg.

«Da vil jeg be deg om å forlate rettssalen,» sa han.

Noen minutter senere ble jeg kalt inn igjen. Så leste dommeren opp rettens kjennelse.

Første møte med Ida

IDA VAR 16, PÅPEKTE TINGRETTSDOMMER

Skålnes. Hun hadde hatt kontakt med meg over lengre tid. En reportasje om saken hennes ville bli skrevet uansett om jeg fikk delta i den lukkede rettssaken eller ikke. Moren hadde samtykket i at jeg fikk være der.

«Etter rettens vurdering,» sa dommeren, «er det viktig for allmenheten å få innblikk i hvordan saker av denne karakter behandles i rettsapparatet. Det er da viktig at den som skal sette et kritisk lys på denne delen av den offentlige forvaltningen, som tar avgjørelser som er av stor viktighet for de involverte, har innsikt i alle deler av behandlingen.»

Jeg fikk lov til å følge rettssaken, slik Ida ønsket.

Så tok retten en lengre pause.

IDAS FLY FRA BARDUFOSS VAR FORSINKET. Jeg gikk ned i foajéen. Jeg var spent på mitt første møte med Ida og ønsket å hilse på henne før retten ble satt. Men jeg var ikke den eneste. I foajeens sofa satt også Idas mor og hennes advokat, Svein Kjetil Lode Svendsen, og ventet. På trappa utenfor sto kommuneadvokat May Britt Mannes og Idas saksbehandler. De speidet nedover gata. Noen kvartaler unna satt Idas advokat, Sverre Hetland, og ventet. På et pauserom i rettsbygningen satt dommerne. Og ventet.

Ventet på ei jente som lekte med tanken på å rømme.

Og der kom hun spaserende rundt gatehjørnet, med hendene i lomma og hodetelefoner på ørene. Hun feide forbi saksbehandleren og kommuneadvokaten, uten å ofre dem et blikk. Et par meter bak henne kom to bredskuldrete karer luntende. Personalet fra institusjonen i nord.

Inne i foajeen ga hun moren sin en klem.

Jeg rakte fram hånda.

«Så der er du, endelig.»

Hun håndhilste og smilte tilbake. Håret var kortklippet, med lysebrune striper i en lugg som strittet til værs. Klærne så nye ut. Basketcaps, burgunder hettegenser, lysebrun bukse og Converse-sko.

Hun kastet et blikk bakover.

«Saksbehandleren min hilser jeg hvert fall ikke på.».

Så marsjerte hun opp trappa.

Vi andre fulgte etter.

KOMMUNEADVOKAT MAY BRITT MANNES

hadde tatt på seg rettskappa. Hun lente seg fram mot mikrofonen.

«*My fucking life sucks like hell*,» sa kommuneadvokaten. Og kikket opp på dommerne.

På skranken foran henne lå permene med barnevernets sakspapirer om Ida. De var fulle av gule overstrykninger. Nå leste kommuneadvokaten opp noe Ida hadde skriblet da hun fremdeles gikk på skolen, ikke lenge før barnevernet grep inn. Ida hadde krøllet papiret med skribleriene sammen og kastet det i søppelbøtta. Men en elev hadde sett det og gitt papirballen til læreren. Nå var det blitt bevismateriale i rettssal 23.

Barnevernet måtte vise at Ida hadde så alvorlige atferdsproblemer at tvangsplassering var nødvendig. De måtte også møte en påstand de visste ville komme. En påstand om at Idas atferdsproblemer kom av at barnevernet behandlet henne dårlig. Barnevernet mente derimot at problemene skyldtes ting som hadde skjedd før barnevernet grep inn: Grove seksuelle overgrep. Og omsorgssvikt fra morens side.

Da jeg siden forsøkte å finne noen røde tråder i kommuneadvokatens innlegg, så jeg tre hovedfortellinger: Afrika-historien, verstinghistorien

og Nord-Norge-historien.

Afrika-historien

VÅREN 2010 TOK MOREN med seg 11 år gamle Ida og reiste fra Haugesund til et afrikansk land. Moren hadde møtt en mann derfra på Internett og trodde han var mannen i hennes liv. Planen var å reise ned og gifte seg.

Skolen var ikke informert om flyttingen. Plutselig sto bare Idas pult tom.

«Idas mor holdt flytteplanene skjult,» sa Idas saksbehandler i retten.

Hun mente det var en belastning for Ida ikke å få ta ordentlig farvel med familie og venner.

Dette var ikke første gang barnevernet hørte om Ida. Fra hun var tre til ni år mottok barnevernet seks bekymringsmeldinger. Alle var bekymret for at moren ikke klarte å følge opp.

«Er observert ute alene tidlig på morgenen i bare trøye, tissevåt bleie og støvler,» noterte barnevernet da Ida nærmet seg to og et halvt år.

«Ifølge melder sliter mor med psykiske problemer,

og ser ikke barnet. (...) Hun snakker stygt og mindreverdig til barnet sitt, og banner mye til henne,» noterte en saksbehandler da Ida var fem.

Fra da av kom barnevernet med enkelte tilbud til moren. Moren takket ja til at Ida kunne være hos en besøksmor av og til. Hun fikk dekket SFO- og barnehageutgifter og enkelte fritidsaktiviteter. Da Ida var sju år fikk barnevernet nok en bekymret telefon: «Stakkars Ida, hun har selv ringt og spurt om hun kan få bo hos meg,» sa melderen.

I 2006, da Ida fylte åtte år, tilbød barnevernet å plassere henne utenfor hjemmet. Moren takket nei.

Året etter mottok barnevernet de to siste bekymringsmeldingene. Begge varslerne hevdet at moren hadde en ustabil oppførsel, som Ida hadde utviklet forsvarsmekanismer mot.

«Vi vil følgelig over tid stå overfor et barn som må bruke all sin energi på å skjule hvordan hjemmesituasjonen er, samtidig som hun skal kompensere for moren. Barnevernet må umiddelbart gripe inn,» mente den ene melderen.

Samme år tilbød barnevernet seg å veilede moren. Hun takket nei.

Så forsvant Ida og moren tilsynelatende fra

barnevernets radar. Tre år senere sto Idas pult tom. Den 11 år gamle jenta og moren ble etterlyst gjennom Interpol.

Dommer Skålnes bøyde seg mot mikrofonen.

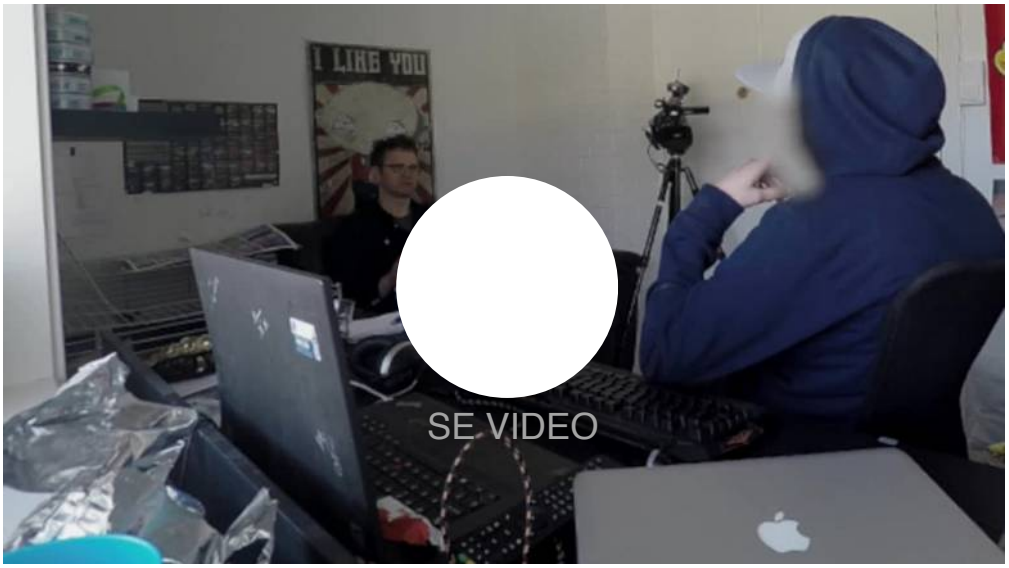
«Husker du hvordan Idas mor reagerte på disse bekymringsmeldingene?»

«Jeg husker at hun en gang oppsøkte en av dem hun trodde hadde varslet barnevernet,» svarte saksbehandleren, og gjenga episoden slik hun hadde fått den fortalt: «Her har du jenta. Du kan jo prøve deg, du,» skal moren ha sagt før hun forlot Ida og en pose med klær på trappa.

«Hun kom riktignok tilbake etter en stund. Men du kan jo tenke deg hvordan det må ha vært for ei lita jente å bli levert som ei pakke på døra.»

IDAS MOR RISTET PÅ HODET. Hun hvisket frustrert til advokaten sin under barnevernets innlegg. Ida var som i en annen verden. Hun satt og halvsov. Eller hun tegnet noe på et ark, skjøv det foran advokaten som smilte i munnviken før han vendte blikket mot vitneboksen.

Saksbehandleren fortalte at moren og Ida kom hjem igjen sommeren 2013. De startet på nytt på Karmøy.

Ida om sitt liv før barnevernet

Barnevernet overtok omsorgen for Ida da hun var 15 år, i januar 2014. Her forteller hun om tilværelsen før barnevernstiden, og hvordan hun håper den ser ut om noen år.

«Det må ha vært en enorm lettelse for Ida å komme tilbake til Norge,» sa hun.

Hun begynte i tiende. I enkelte fag holdt hun greit følge. Men i fag som bygde på tidligere kunnskap, som matematikk, var hun ifølge skolen på nivå med en sjuendeklassing.

Ved inngangen til 2014 var det lite som tydet på at Ida snart skulle få livet snudd på hodet. Det vil si, noe skurret. På et tidspunkt satt hun i klasserommet og skriblet for seg selv:

My fucking life sucks like hell.
Hvorfor er jeg stygg? Ingen liker meg.
Hvorfor behandler mamma meg sånn?
Jeg vil dø.

Hun tegnet et menneske med en revolver mot hodet. «1-2-3», sto det.

Men det var natt til nyttårsaften Idas jordskjelv startet. Hun skulle sende ei tekstmelding til ei venninne. Hun sendte den til læreren i stedet, ved en feil.

«Ja, eg komme bort seinare, men live e fucka opp, blir mobba på skolen, e i fengsel hjemma, får aldri gå nesten til venner. Mamma mase jo faen meg om alt. Ånså fortalte eg at eg hadde kjæreste, så sa hu te stefaren min at eg klare nå nesten ikkje meir, kanskje hu burde flytta ut. Vett du ka? Eg gir faen i alt. Vil bare dø. Eller flytta ut. Sko aldri blitt født. Mamma sendte meg jo faen meg vekk når me va i Afrika, te ein aen familie. Og der slo han eine meg ein gong. Bodde der i sju månader. Glede meg faen til 2014 - going to be a hell.»

DEN FEILSENDTE MELDINGA førte til at Ida begynte å betro seg til den kvinnelige kontaktlæreren. Mye av kontakten skjedde på sms. Ida fortalte at hun hadde blitt voldtatt av fremmede menn under oppholdet i Afrika. Moren visste angivelig ingenting. Hun fortalte også at hun i Afrika hadde begynt å spise sterke tabletter. De gjorde henne svimmel og fikk henne til å glemme. Hun spiste fremdeles tabletter. Livet var ødelagt, skrev

Ida til læreren. Læreren svarte at hun måtte få hjelp.

Om kvelden 13. januar hadde de en lengre sms-samtale som kulminerte med at Ida skrev at hun hadde svelget flere valiumtabletter.

«Eg blør naseblod» skrev hun.

Så ble det stille. Læreren slo alarm, og en halv time før midnatt stormet ambulansepersonellet inn på rommet hennes. Ida våknet av at de tok på øyet hennes.

Det var falsk alarm. Hun hadde ikke vært ruset. Hun hadde overdrevet for å få lærerens oppmerksomhet.

Morgenen etter satt hun hos barnevernet, sliten og nedbrutt. Hun hadde knapt spist, drukket eller sovet på flere dager. Til frokost hadde hun tatt en tablett. Moren ønsket hun ikke å treffe.

Barnevernet snakket med moren samme dag. Hun framsto som kaotisk, truet dem og evnet ikke å se Idas problemer, mente de. Om ettermiddagen fattet barnevernsjefen i Karmøy beslutningen: Det ville sannsynligvis være til stor skade om Ida ble sendt hjem til moren. Hun ble derfor akuttplassert i et beredskapshjem på Stord.

Noen uker senere ble hun plassert hos en fostermor

på Karmøy, slik at hun kunne gjenoppta skolen og ha samvær med moren. Det ble mange våkenetter for både fostermoren og Ida, mange netter hvor Ida fortalte hva som hadde skjedd i Afrika.

11-12 år gammel skal hun ha smadret en bil. Hun skal ha stukket av, for så å bli arrestert av politiet. Barnevernet fant ingen dokumentasjon på Idas skolegang i Afrika. Men de forsto det slik at hun hadde gått på tre skoler, og blitt utvist fra den ene, uklart hvorfor.

Men det mest hjerteskjærende var historien om voldtektene. Detaljene hadde kommet stykkevis, i betroelser til fostermoren og læreren. Ida fortalte at hun var blitt voldtatt av flere menn under oppholdet i Afrika. Hun hadde ikke nevnt ett ord om voldtektene til moren.

Barnevernet reagerte også på at hun hadde blitt sendt til et annet afrikansk land. I sju måneder hadde hun bodd hos en pastor og hans familie. Moren ønsket, ifølge barnevernet, å sikre at Ida ble gitt en god oppdragelse.

«Ida måtte da leve i frykt, overlatt til seg selv,» sa saksbehandleren. «På egen hånd skulle hun bearbeide og takle sine vonde følelser og vanskelige opplevelser. Det var ingen der til å fortelle henne

hvordan hun skulle opptre når de vonde følelsene dukket opp.»

Det ble ikke noe av giftermålet med mannen moren hadde funnet på Internett. Men hun fant en annen mann i Afrika. Noen måneder etter at Ida og moren kom til Karmøy, kom han etter.

Om nettene ble fostermoren sittende på sengekanten mens Ida lå i fosterstilling, sugde på tommelen eller kastet seg rundt i senga.

«Nei, ikke beltet,» sa hun i søvne. «Nei, det gjør vondt.»

«Stefaren har tidligere stått her i retten og innrømmet at han slo henne med beltespenna i selvforsvar. Det må ha gjort fryktelig vondt,» sa saksbehandleren.

Barnevernet fastslo at Ida var ei traumatisert jente. Ifølge kommuneadvokat May Britt Mannes var følgende de viktigste grunnene til traumene: Mors mangeårige omsorgssvikt, den plutselige flyttingen til Afrika, voldtektene, voldshendelsene og de sju månedene hun var overlatt til seg selv.

Brannen i Øygarden og Idas utageringer hadde sin rot i all elendigheten som hadde funnet sted før barnevernet kom på banen. Hevdet barnevernet.

Versting-historien

HVER GANG DOMMEREN SA «PAUSE», ble rettssalen tømt på sekunder. Dommerne forsvant ut bakdøra, Ida hastet ned trappene og ut på gata der personalet ga henne fyr. Hun satte hodetelefonene på plass, skrudde på musikken og ruslet av gårde med de to bredskuldrede karene etter. Hun dro hetta over hodetelefonene, lot musikken strømme på, og en av låtene hun hørte på den dagen var av *Kaveh*.

Av og til er jeg dum
Av og til er jeg ond
Av og til er jeg dum
Av og til går det galt
Av og til er jeg ond
Og her og nå gir jeg faen

SAKSBEHANDLEREN FORSVANT inn i en sidegate for en røykepause. Jeg så at hun gikk hvileløst fram og tilbake nede på fortauet. Hvor mange barn hadde hun ansvar for? Hvordan var det å vitne mot et barn du skulle hjelpe? Hvis Ida ringte henne, var det gjerne på privattelefonen om kvelden. Av og til likte hun saksbehandleren. Hun kunne ringe og prate, gråte sine bitre tårer eller, som halvannen uke før rettssaken, sende henne en SMS:

«Du bør passe deg i rettssaken! Skal banke deg så jævlig opp for å ha puttet meg her oppe! Ikke tro du skal være så jævlig tøff fordi du liksom har makt. Eg ska hjem til mamma uansett ka du seie. Dra til helvete.»

En SMS saksbehandleren hadde anmeldt Ida for - og en sak som senere ble henlagt.

Nå tok hun plass i vitneboksen.

«Det kan virke som folk rundt Ida gir opp hele tida. Men det er faktisk en grunn til det,» sa saksbehandleren, og leverte et forsvar for barnevernets vedtak om å plassere Ida på institusjon uten samtykke.

Å bli plassert etter barnevernlovens § 4.24 betydde at barnet ble tvangsplassert på institusjon på grunn av alvorlige atferdsvansker. Dette kunne være alvorlig eller gjentatt kriminalitet, vedvarende rusproblemer eller atferdsproblemer på «annen måte».

Saksbehandleren fortalte at Idas problemer hadde toppet seg i mars 2014, drøyt to måneder etter at barnevernet overtok ansvaret. På dette tidspunktet bodde hun hos fostermoren i Karmøy. Hun hadde vært innlagt på ungdomspsykiatrisk, begynt med

selvskading og måtte ha fostermoren ved sengekanten om nettene. Det ble for mye for en trebarnsmor som drev en egen bedrift.

Mot slutten av mars reiste saksbehandleren med Ida til Bergen. Hun fikk et godt inntrykk av institusjonen Kalfaret, men allerede neste dag rømte Ida. Etter et mislykket forsøk på å ta bussen hjem til Karmøy, havnet hun i Nygårdsparken, der hun ifølge rapportene narkodebuterte, i tillegg til å ha spist piller og drukket alkohol. Da hun ble funnet, utagerte hun angivelig mot politiet.

«Hun misbrukte tilliten hun fikk. Hun valgte et destruktivt miljø,» sa saksbehandleren.

Etter et drøyt døgn på rømmen konkluderte Barnevernsvakten i Bergen og barnevernstjenesten i Karmøy at Ida ikke kunne bo på den åpne institusjonen Kalfaret. I stedet mente de hun burde bli tvangsplassert på en behandlingsinstitusjon.

Slik havnet hun i Øygarden. Der kunne de ramme henne tettere inn, ta urinprøver av henne, begrense bevegelsesfriheten hennes, fotfølge henne utenfor institusjonen, behandle henne.

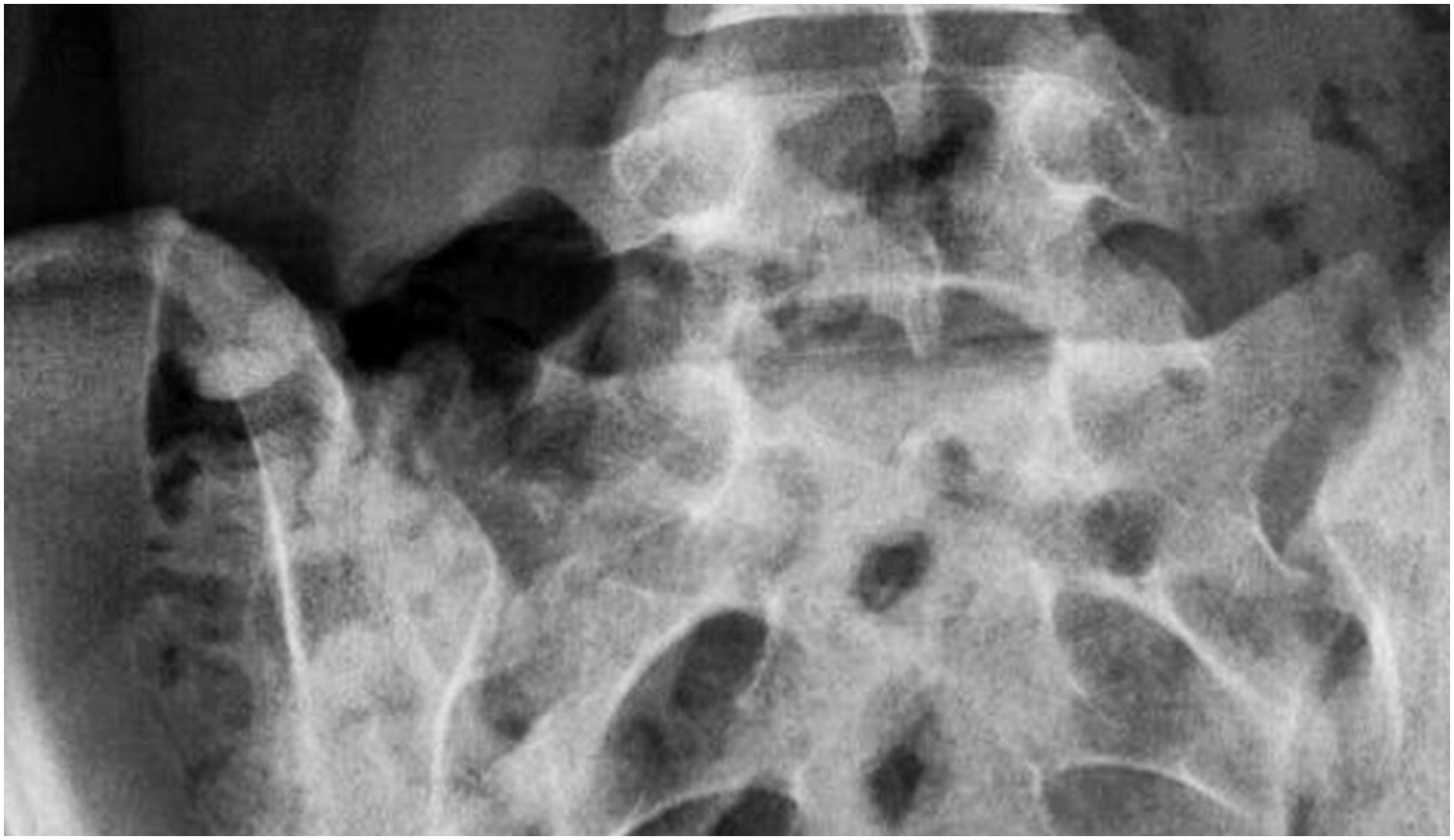
Saksbehandleren listet opp en tilsynelatende uendelig liste over trusler og utageringer Ida hadde

gjort seg skyldig i – toppet av brannen i Øygarden.

«En ting er at du ikke vil være en plass. En annen er nærmest å jevne den med jorda,» sukket hun.

Også de tre og en halv månedene ved Stavanger akuttsenter ble en historie om drapstrusler, vindusknusing, forsøk på brannstifting og utagering mot personale og politi. Og etter hvert selvskading i form av svelging av glassbiter og andre skarpe gjenstander. Hun grep tak i Idas uttalte ønske: Å komme seg vekk fra sitt sjuende hjem under barnevernets omsorg, institusjonen i Indre Troms.

«Ida vil aldri være der hun er,» sa saksbehandleren. «Hun vil alltid være en annen plass.»

Ved Universitetssjukehuset i Stavanger ble Ida kjent som jenta som stadig svelget glasskår og andre skarpe gjenstander. Røntgenfotografi av barberblader hun svelget - trolig for å komme seg vekk fra institusjonen.

Nord-Norge-historien

I EN PAUSE BLE JEG STÅENDE ved inngangsportalen sammen med kommuneadvokat Mannes.

«Sånn er det hver gang,» sukket hun. «Du føler deg som den onde.»

Men, la hun til, hun visste at det ikke var slik. Hun visste jo at hun arbeidet for barnets beste.

«Jeg vet ikke om det kommer så godt fram,» sa hun tilbake ved skranken i rettssal 23, «men Ida er ei kjekk jente som har mange kvaliteter oppi alt dette her. Når hun klarer å roe seg, er det ei trivelig jente.»

Så begynte hun på Nord-Norge-historien.

På sin første dag i Nord-Norge tente Ida på rommet sitt. Hun truet med å drepe personalet, knuste to bilruter og stakk ned en ansatt med et glasskår før en annen ansatt kastet henne i bakken så nesa brakk.

«Det var altså dag én i Nord-Norge,» sa hun.

Nå, fem måneder senere, gikk det bedre, ifølge kommuneadvokat Mannes. Institusjonen leverte hva Ida trengte. Stabilitet og forutsigbarhet. Ro og trygghet.

Lederen for institusjonen, Ann-Heidi Smith-Meyer, gikk i vitneboksen. Hun fortalte at Ida bodde som eneste ungdom i et hus som lå relativt øde, 40 minutters biltur fra Bardufoss. Det var til enhver tid tre ansatte på jobb. De gikk lange skift over flere døgn. Personalet hadde vært stabilt.

Starten var vanskelig, med flere selvmordsforsøk,

turer med ambulansehelikopter og akuttinnleggelser på sykehuset i Tromsø. Men nå hadde Ida roet seg. Det hadde vært lange perioder uten trusler, utagering, selvskading eller inntak av medikamenter. Ida hadde endelig gått med på å bli utredet ved ungdomspsykiatrisk i Tromsø og hadde ukentlige samtaler med en psykolog ved sykehuset.

Avdelingsleder Smith-Meyer var klokkeklar på strategien: Ida skulle ikke få sprenge seg ut av også denne institusjonen. Personalet skulle være som fjell. De skulle «stå i det» uansett hvilke stormer Ida kastet dem ut i.

Ida hadde fremdeles mareritt om nettene. Etter utageringer var hun bekymret for om de var sinte på henne og ba om unnskyldning. Hun røyket og snuste, men hadde ingen rusproblemer.

Fredag før avreise til rettssaken i Haugesund hadde de hatt et tilbakeslag. Ida hadde tent på rommet sitt. Noe liknende hadde hun ikke gjort siden slutten av oktober. Men det viste at Ida fortsatt behøvde en «tydelig innramming». Det viste hvor viktig det var at Ida fortsatt var plassert på tvang, slik at personalet for eksempel kunne ta urinprøver, kontrollere post eller foreta ransakinger. Det siste hadde vist seg nødvendig. På rommet og i lommene hennes hadde de funnet både medikamenter,

tapetkniver, barberblad, glasskår og lighter.

«Det er for tidlig å slippe henne,» sa avdelingslederen.

Slik var Nord-Norge-historien.

Motangrep

IDAS ADVOKAT, Sverre Hetland, trykket på en knapp. Stillheten i salen ble avløst av den mekaniske lyden av skranken som ble heist opp.

«Ærede tingrett...»

Sverre Hetland var stillfaren, hastig og skarp. Han var 40 år, trebarnsfar og hadde vært jurist i politiet og Arbeidstilsynet. Han hadde representert Ida i alle fylkesnemndssakene siden barnevernet overtok omsorgen ett år tidligere. De hadde tapt hver eneste sak. Moren hadde villet sparke Hetland. Men Ida hadde tviholdt på ham. Hun klarte ikke helt å si hvorfor. Kanskje hadde det å gjøre med at hun kunne ringe ham når som helst på døgnet. Kanskje med starten deres. Hetland kunne ha tatt en telefon til Ida, for så å treffes i fylkesnemnda. I stedet hadde de hatt flere lange bilturer sammen, til og fra nemndsmøtene. De hadde blitt kjent med hverandre. En gang hun ikke visste hva hun skulle svare på et av

mine spørsmål, viste jeg til hva Hetland hadde ment om saken.

«Jeg føler det Sverre føler,» sa Ida.

Nå sto han nok en gang ved siden av henne og fortalte kortversjonen av Idas historie. Han viste til at Ida hadde oppført seg eksemplarisk de første ukene i beredskapshjem, og ikke hatt en eneste registrert utagering inntil mars 2014.

«Så gjorde barnevernet en dramatisk feil,» sa han.

Flyttingen fra Karmøy til Bergen i mars skjedde på verst mulig måte, mente han, med fysisk maktbruk, polititransport og håndjern.

«Det var en voldsom opplevelse for Ida. Den dagen startet Ida sin kamp mot barnevernet,» sa Hetland.

Med en så dårlig start var det ikke vanskelig å forstå at Ida klamret seg til den første og beste hun traff på institusjonen i Bergen, rømte med henne og havnet i trøbbel i stedet for på bussen hjem til Karmøy. Hadde barnevernet erkjent sine feil, kunne de begynt med blanke ark igjen.

«Barnevernets dramatiske feil var at de ikke ga henne en sjanse til. De ga henne ingen reell sjanse til å rette opp sitt feiltrinn. I stedet gikk barnevernet

rett over på et tvangsregime.»

ADVOKAT HETLAND TOK MØYSOMMELIG for seg påstand etter påstand i barnevernets historie om Ida.

Barnevernet påsto at Ida hadde alvorlige rusproblemer, men rapportene til både Stavanger akuttsenter og institusjonen i Indre Troms oppga at hun ikke syntes å ha det, utover røykingen og snusingen.

Barnevernet hadde glemt å nevne at Stavanger akuttsenteret mente at hun hadde tatt skade av det lange oppholdet der.

«Jeg kaller det en oppbevaring,» sa Hetland.

HAN MENTE BARNEVERNET FORSØKTE å bagatellisere en rapport skrevet av psykologene ved Universitetssykehuset i Nord-Norge. I november var Ida for første gang blitt utredet. De konkluderte at hun, i tillegg til angst og depresjon, hadde en atferdsforstyrrelse «knyttet opp mot barnevernsinstitusjonene hun har vært plassert i». Hun hadde ikke hatt problemer med utageringer før barnevernet overtok omsorgen for henne, og hun hadde aldri utagert under sine utallige sykehusinnleggelser. Psykologene mente derfor at

utageringene var knyttet til tvangsregimet, til konfliktsituasjoner med personalet og fysisk maktbruk som holding og legging i gulvet.

«Mange av Idas utageringer skyldes altså at hun er tvangsplassert på institusjon. Da kan ikke dette ende opp med at hun fortsatt skal tvangsplasseres på institusjon,» sa Hetland.

Morens advokat, Svein Kjetil Lode Svendsen, hev seg på. Han viste til at psykologene fryktet at Idas atferdsproblemer kunne bli en del av hennes personlighet. Hvor lenge våget barnevernet å fortsette sin strategi med «å stå i det,» spurte han. Så ikke barnevernet at tvangsregimet kunne skade Ida for alltid?

Og hadde Ida det virkelig bedre etter at hun ble tvangsflyttet til Nord-Norge? Ida gikk ikke på skole lenger. Hun hadde nesten ingen venner. Det var begrenset med fritidsaktiviteter. Hun måtte kjøres milevis hvis hun skulle noe sted. Psykologene beskrev henne som nedstemt, deprimert, preget av angst og mangel på livsglede. Ida trengte behandling mot traumer, men ifølge advokat Hetland fantes det ingen på institusjonen i nord med spesialkompetanse på traumer. Og: Fra hun ble flyttet til Indre Troms i september og til rettssaken nå i februar 2015 hadde Ida forsøkt å ta livet sitt seks

ganger.

Hetland så på dommerne og sa:

«Med så mange selvmordsforsøk er det vel ikke riktig å si at det går bedre?»

Moren

FØLELSENE BØLGET I MOREN og hun brast i gråt flere ganger mens hun vitnet. Hun sto i vitneboksen, foran mikrofonen, og knuget på et fotografi.

«Jeg har hatt et tøft liv,» sa hun.

Hun ble mobbet som barn, var uføretrygdet på grunnlag av en psykiatrisk diagnose, som hun mente barnevernet brukte mot henne. Idas biologiske far hadde forduftet før fødselen, og moren hadde vært alene om omsorgen.

«Jeg var alene i ti år. Ingen besøkte meg.»

Da hun tok med seg Ida til Afrika, var planen å gifte seg. Men etter en stund viste det seg at mannen hun møtte, hadde ei anna dame. Senere fant hun en ny mann. Han var kristen og kjente en pastor i et av nabolandene. Ida ble sendt til denne pastorens familie. Der ble hun boende i sju måneder.

«Jeg følte at det var rett,» sa moren.

Hun ønsket at retten kunne se at Ida hadde vært ei helt anna jente enn den barnevernet snakket om.

«Jeg vil gjerne vise dere et fotografi.»

Dommerne studerte bildet av en solbrun Ida med hestehale, i fotballdrakt og med verdens største smil. Ei afrikansk kvinne overrakte henne en diger, skinnende pokal. En pris for dagens beste fotballspiller.

«*Så* glad var hun!»

Men hvordan var Ida da de flyttet hjem igjen sommeren 2013? Og månedene fram til barnevernet grep inn i januar 2014?

«Opplevde du noen ganger at hun ikke hadde det bra, at hun var trist og lei?» spurte advokat Lode Svendsen.

«Nei, egentlig ikke…»

Jeg kikket bort på Ida. Hun vippet på stolen, med hendene bak hodet og blikket festet på moren. Ansiktet var uttrykksløst.

«Kjente du til de seksuelle overgrepene?»

«Nei! Jeg fikk sjokk da jeg hørte om det. Jeg visste ikke... Jeg mistenkte en mann... Jeg spurte henne gjentatte ganger. Men hun nektet. Hun sa: Nei, han har ikke gjort meg noen ting. Jeg datt med sykkelen.»

Moren delte Idas liv i to: Før og etter barnevernets inngripen. Før den tid drev Ida med fotball, håndball, svømming eller rytmisk sportsgymnastikk. Hun hadde gode venner, hun satt barnevakt, var utrolig glad i barn. Hun elsket dyr. Og hun var god på skolen, hevdet moren, selv om lærerne mente at Ida ikke hadde utviklet seg i viktige fag mens hun var i Afrika.

Bekymringsmeldingene barnevernet hadde mottatt før de reiste til Afrika, avfeide hun som «sånn barnevernstull». Nå, drøyt ett år etter omsorgsovertakelsen, anklaget hun barnevernet for psykisk og fysisk mishandling av datteren.

«Hva tror du er det beste for Ida?» spurte Lode Svendsen.

«Å komme hjem,» svarte moren.

FAKTA: DETTE ER OMSORGSOVERTAKELSE

Bak smilet

HUN VAR NETTOPP BEGYNT Å GÅ i samtaler med en psykolog ved Universitetssykehuset i Nord-Norge. Hun skulle lære å takle sinnet, å styre unna utageringer. Det var bare noen uker siden hun hadde tapetsert veggen på rommet sitt med lapper med egne og lånte ord.

BEHIND MY SMILE IS
A HURTING HEART.
BEHIND MY LAUGH
I´M FALLING APART.
LOOK CLOSELY AT ME
AND YOU WILL SEE
THE GIRL I AM
ISN´T ME.

«Det går ikke bra med meg,» sa hun, lent mot mikrofonen.

«Jeg har det for jævlig. Jeg har forsøkt å ta livet mitt seks ganger. Jeg har en følelse av at jeg ikke lever. Jeg har sagt fra mange ganger om hvordan jeg har det. Jeg har ikke venner der oppe. Jeg er ensom. Det er ingen som kan forandre på det, så lenge jeg ikke har venner. Jeg har begynt å snakke litt mer med de på institusjonen. Det er bra. Men jeg kan ikke

fortsette bare å være sammen med voksne. Jeg må jo kunne få være sammen med noen som er jevnaldrende.»

Hun hadde framtidsplaner da hun bodde med moren i Haugesund.

«Jeg ville ta fotballkarrieren videre. Men nå er alt forandret. Nå ser jeg ingen framtid.»

«Jeg føler meg som en brikke i et system. Jeg føler at de ikke liker meg. Jeg vil ha vekk tvangen. Å vite at jeg ikke er under tvang lenger, vil bety noe. Tar de vekk tvangen, kan jeg akseptere å bo i Nord-Norge ut juni,» sa hun, og viste til at barnevernets vedtak var å ha henne tvangsplassert i nord ut juni 2015.

«Hva må skje etter juni?»

«Da har jeg mest lyst til bli flyttet tilbake til Haugesund, eventuelt til en fosterfamilie, eller til en institusjon, hvis de absolutt må. Det viktigste er at jeg får fjernet tvangen, og at jeg vet at jeg kan få lov til å flytte nærmere Haugesund. Jeg trenger å få en sjanse.»

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:* **- Samfunnet har ikke vondt av å se dette**

- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**
- *Bufetat:***Bufetat mener de har taushetsplikt**
- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

Hun ble konfrontert med truslene hun skulle ha kommet med til ansatte i Øygarden, om å drepe dem og deres barn. Hun forklarte at trusler kunne glippe ut av henne i opphetede situasjoner. Spesielt nevnte hun en episode der en kvinnelig ansatt hadde snakket nedlatende og provoserende til henne mens hun ble holdt fast av politiet.

«Alle som kjenner meg, vet at jeg ikke er i stand gjøre noe mot noens unger. Jeg er ikke sånn som person. Men når jeg blir provosert, kan sånne ting komme ut av munnen min.»

Det siste vitnet

HVOR OFTE HØRER VEL IKKE DOMMERE og nemndledere at barnevernsbarn klager over å bli dårlig behandlet? En stund så det ut til påstanden

ikke ble støttet av andre enn hennes mor og deres respektive advokater. Men så ba advokat Hetland dommeren ringe opp rettssakens siste vitne.

Geir Fjeldstad, 35 år, var politibetjent ved Sotra, Askøy og Øygarden lensmannskontor. Han var blitt kjent med Ida gjennom to utrykninger til institusjonen i Øygarden sommeren 2014, sist da hun satte den i flammer. Etterpå skrev politibetjenten en bekymringsmelding til barnevernet.

«Mitt inntrykk var at Ida framsto som en brikke i et system, ikke som et medmenneske. Hun var fortvilet, redd og sint. Hun fortalte at hun følte seg ingenting verdt,» sa Fjeldstad.

Telefonlinjen spraket og den svake høyttaleren fikk politibetjentens ord til å framstå som mindre alvorlige enn de var.

«Det er min vurdering at masse aggresjon kunne ha vært unngått med bedre kommunikasjon, respekt, toleranse og ydmykhet overfor et barn som hadde det vanskelig. Hennes livssituasjon og livskvalitet hadde nok da vært betydelig bedre. Jeg fikk god kontakt med henne. Og jeg så ei jente som var ensom, redd og presset opp i et hjørne.»

- Ei fortvila, redd og ensom jente

Politimannen Geir Fjeldstad om sitt første møte med Ida. Han rykket ut da institusjonen ringte politiet for å be om hjelp til å håndtere henne.

MOT SLUTTEN AV RETTSSAKEN hvisket Ida noe i øret til advokat Hetland.

«Kan Ida få si noe til slutt?» spurte han.

Dommeren nikket.

Ida rettet ryggen og så ham i øynene. Ei jente i adidasbukse blant voksne i svarte kapper.

«Jeg vil bare si at jeg føler at jeg ikke får noen sjanser i dette systemet.»

Haugesund flyplass, februar 2015. Ida går på flyet etter nok en rettssak mot barnevernet. Foran henne: De to ansatte fra institusjonen i Indre Troms.
Thomas Ergo

Fighter

MOBILTELEFONEN BRUMMET. Tekstmelding fra Ida.

«Er du på flyplassen?»

Vi visste at vi skulle ta samme fly fra Haugesund, og jeg hadde kikket etter henne i avgangshallen. Den vrimlet av folk. Jeg så henne ikke før hun vinket, stående ved siden av de to bredskuldrede karene fra institusjonen. Ingen kunne, ved å kaste et blikk på Ida, ane hva slags historier hun bar på. Hun så ut som ei helt vanlig jente. Hun så ut som den hun drømte om å være.

På vei ut til flyet bøyde hun seg plutselig ned og klappet en hund. Den hadde en skjerm rundt hodet, en sånn som får mange til å tenke: *Hold deg unna, fremmed hund, den kan bite*. Ida klappet og snakket kjærlig med hunden.

Vi satte oss sammen, et par rader bak personalet. Under samtalen spilte hun *Subway Surf*, et spill der man stakk fra ei sikkerhetsvakt med hund, etter å ha blitt tatt i tagging på t-banen.

Hun hadde hatt mest lyst til å stikke av mens hun var her i sør, sa hun. Men hun hadde bestemt seg for å vente.

Advokat Hetland hadde nok en gang advart henne mot å ha for store forhåpninger. Men kanskje hun ville vinne denne gangen? Kanskje ville de voksnes system gi henne en sjanse?

Hun skulle vente og se.

«Vinner jeg, så stikker jeg ikke av.»

Det var mørkt i kabinen. Jeg skimtet de store bokstavene på den ene hånda hennes. Under rettssaken hadde hun skrevet en bokstav under hver knoke.
Jarle Aasland

Det var mørkt i kabinen. Jeg skimtet de store bokstavene på den ene hånda hennes. Under rettssaken hadde hun skrevet en bokstav under hver knoke.

I D G A F

«Hva betyr det?»

«*I don´t give a fuck*,» sa hun.

«Og på håndleddet skal jeg tatovere *Keep Fighting*.

DU LESTE:

NESTE KAPITTEL:

GLASSJENTA

Se alle kapitlene (http://mm.aftenbladet.no/2016/glassjenta/)

Tekst: Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Video: Rune Vandvik (mailto:rune.vandvik@aftenbladet.no) | Foto: Jarle Aasland (mailto:jarle.aasland@aftenbladet.no), Kristian Jacobsen (mailto:kristian.jacobsen@aftenbladet.no)
Research: Hans Petter Aass (mailto:hans.petter.aass@aftenbladet.no), Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Presentasjon: Filip Blaauw (mailto:filip.blaauw@aftenbladet.no)
Illustrasjonssjef: Finn E. Våga (mailto:finn.vaaga@aftenbladet.no) | Redaktør: Tarald Aano (mailto:tarald.aano@aftenbladet.no)

@thomasergo (//twitter.com/thomasergo)
#Glassjenta (//twitter.com/hashtag/Glassjenta) #Barnevernet (//twitter.com/hashtag/Barnevernet)

Følgende personer er anonymisert

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN

TIL TOPPEN

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

05150

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

Glassjenta kapittel 3: Ni dager i mars

Slik har Aftenbladet holdt kontakten med Ida, og fått høre historien om de ni dagene som forandret hennes liv.

3

Ni dager som rystet Ida

Karmøy, mars 2014. For første gang legges Ida i håndjern, 15 år gammel. Med makt fraktes hun fra hjemmemiljøet på Karmøy til en institusjon i en fremmed by. Det var starten på min kamp mot barnevernet, sier Ida. Hva skjedde,

egentlig? Reporter Thomas Ergo pusler sammen bitene fra journaler, rapporter og øyenvitner. Og fra Idas blogging om livet i barnevernet. Det blir historien om ni rystende dager. Ni dager hvor hun opplever mer frykt, uvisshet og brutalitet enn de fleste av oss opplever i løpet av et liv.

OPPDATERT: **30.JAN. 2016 07:40** - PUBLISERT: **30.JAN. 2016 07:40**

THOMAS ERGO

ANNONSE

Dag 1. Vanskelig mandag

KARMØY, MANDAG 17. MARS 2014.

Saksbehandleren avsluttet

(http://mm.aftenbladet.no/2016/gl

Kapittel 1: Ok, de hører ikke. Da brenner jeg institusjonen ned. (http://www.aftenbladet.no/article/3851613.html)

Kapittel 2: Monsteret i rettssal 23 (http://www.aftenbladet.no/article/

telefonsamtalen og fant fram Idas journal. «Fostermor i ferd med å gi opp,» skrev hun. «Fostermor har hatt et oppgjør med jenta i dag, der hun har gitt beskjed om at hun ikke kan klare fostermorsrollen dersom Ida ikke vil samarbeide med henne og konsentrere seg om skolen og framtida.»

Ida hadde bodd der i halvannen måned. Hun hadde hatt en god følelse da hun flyttet dit. Det var hun som hadde bedt om å få bo hos henne i stedet for å havne et eller annet sted langt unna moren. Fostermoren bodde på Karmøy. Ida kjente henne fra før. Hun ville det beste for Ida. Men hun var mor til tre, drev en egen bedrift og hadde ikke vært klar over hva det skulle komme til å innebære å være fostermor

3851662.html)

Kapittel 3: Ni dager som rystet Ida (http://www.aftenbladet.no/artic 3851761.html)

Kapittel 4: Å jobbe med barn som vil drepe deg (http://www.aftenbladet.no/article/ 3851776.html)

Kapittel 5: Idas forbrytelser (http://www.aftenbladet.no/article/ 3851828.html)

Kapittel 6: Ikke anmeld meg, vær så snill (http://www.aftenbladet.no/article/ 3851886.html)

Kapittel 7: Jeg kunne trenge en drøm (http://www.aftenbladet.no/article/ 3851907.html)

Kapittel 8: Stryk meg over håret til jeg sovner (http://www.aftenbladet.no/article/ 3851931.html)

Kapittel 9: Nå tar vi henne! (http://www.aftenbladet.no/article/ 3851945.html)

Kapittel 10: Så lenge du elsker noen (http://www.aftenbladet.no/article/ 3852012.html)

Kapittel 11: Tilsvar (http://www.aftenbladet.no/article/ 3852033.html)

for Ida.

FAKTA: DETTE ER ET FOSTERHJEM

«Jeg husker at jeg våknet og så at jeg lå på et akuttrom og at jeg var omringet av noen leger.»

Fra Idas blogg

Dagene gikk fint. Om nettene kom Idas reaksjoner. Fostermoren lå ved siden av henne, holdt rundt henne, mens Ida klynket seg gjennom marerittene. Ida hadde betrodd seg til henne om voldtekter, mishandling og valiumtabletter. I flere uker hadde fostermoren etterlyst veiledning og avlastning, uten å nå fram. Barnevernstjeneste og leger var enig i at Ida var traumatisert og hadde et prekært behov for behandling. Men ved Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk strakte de hendene i været så lenge Ida ikke ønsket å snakke med dem. De tilbød å ta henne inn til observasjon. Ventetid: To måneder.

FAKTA: DETTE ER ET BEREDSKAPSHJEM

Ida angret. Til å begynne med hadde hun fortalt barnevernet negative ting om moren. Hun hadde likt den plutselige oppmerksomheten. Etter noen uker «begynte jeg å kjenne en følelse av tomhet og ensomhet,» skrev hun siden på bloggen, hvor hun delte sine opplevelser med alle som ville lese.

«I tre uker gråt jeg meg i søvn hver natt. Jeg tenkte på hvorfor jeg hadde sagt alt jeg hadde sagt til barnevernet.»

Denne mandagen måtte fostermoren nok en gang slippe alt hun hadde i hendene, kjøre til skolen og hente Ida. Hun pleide å forlate klasserommet, og de fant henne gjerne midt på gulvet på toalettet, lyttende til musikk, surfende på nettet. Hun forsvant mer og mer inn i sin egen verden. Forholdet til fostermoren kjølnet.

Hun hadde ingen atferdsproblemer før barnevernet overtok omsorgen. Så kom de til mars 2014. Barnevernets skulle iverksette sin hemmelige plan for Ida.
Jarle Aasland

«Hun truet flere ganger med at hvis jeg ikke sluttet å være sånn som jeg var, kunne hun ikke ha meg

lenger. Da måtte hun si opp avtalen med barnevernet. Den siste gangen jeg var med henne, skrek hun til meg i bilen,» fortalte Ida i retten.

ANNONSE

Også forholdet til læreren kjølnet. På et tidspunkt hadde Ida opptatt all hennes tid. Ifølge læreren kunne hun sende opptil 70 meldinger i løpet av en ettermiddag. Det kunne ikke fortsette sånn, sa hun til Ida.

Ida svarte med å kvittere nok en voksen ut av livet sitt.

«Hæ?» svarte hun hvis læreren spurte om noe.

«Hun er avstengt overfor alle. Inkludert fostermor som hun hadde en viss kontakt med tidligere,» het det i journalen.

Hun var 15 år. Hun stolte ikke på, eller avviste, dem som skulle ta seg av henne.

Mandag ettermiddag var hektisk: Time hos legen, møte med advokaten, besøk hos ei gammel dame mens fostermoren var på ansvarsgruppemøte i Haugesund.

Hun ønsket seg hjem. Hun skrev:

«For det hadde alltid vært meg og mamma.»

KLOKKA 19 SATT HUN PÅ ROMMET og sendte tekstmeldinger til barnevernets bakvakt.

«Skriver at hun ikke har lyst til å leve lenger, men ingen forstår,» noterte vakta.

Hun hadde tatt tre tabletter tidligere på dagen, to nå i kveld. Bakvakta ringte fostermoren. De kjørte henne til legevakta. Legen stilte flere spørsmål.

«Jeg vet ikke,» svarte Ida.

Klokka 23.30 ankom de Barne- og ungdomspsykiatrisk klinikk ved Haugesund sykehus.

«Pasienten er sløv og trøtt, virker medikamentpåvirket,» noterte legen.

«Hun kan klarne til i øyeblikk og snakke mer klart, for deretter å sovne i sofakroken med tommelfingeren i munnen. Innimellom klynker hun seg og krøker seg noe sammen. Hun vil ikke svare på konkrete spørsmål om hvor hun er eller hvilken dag det er. Hun har i starten en periode med flakkende og stirrende blikk, som om hun ser noe vi ikke kan se.»

Ida la seg i sykehussenga. Fostermoren undersøkte

lommene hennes. Hun fant et barberblad.

På den venstre underarmen hadde 15-åringen sju ferske arr.

Sykehuspersonalet observerte henne hele natta. Hun vred seg, klynket og hev etter pusten. Ved ett tilfelle våknet hun.

«Jeg er redd,» sa hun.

Dag 2. Bekymret psykolog

HAUGESUND, TIRSDAG 18. MARS. Etter å ha våknet dro hun på seg joggebukse og t-skjorte, takket nei til frokost, spiste ikke noe hele dagen, drakk bare en slurk eplejuice. Hun gikk inn på samtalerommet ved skjermet avdeling, der psykologen ventet på henne.

Nok en voksen som ville snakke med ei jente som ikke ønsket å snakke med flere fremmede.

Etter hvert tødde hun opp, sa at hun fortsatt tenkte på selvmord, men lovet at hun ikke ville gjøre det på sykehuset.

Ida hadde neppe psykose eller alvorlig depresjon, sa psykologen. Hun ville derfor bli skrevet ut dagen etter. Men hva ble hun skrevet ut til? Det bekymret

ham.

Fostermoren var ikke frikjøpt fra arbeidet, påpekte han. Hun hadde heller ikke mottatt veiledning. De neste dagene skulle det gå opp for dem alle, fagfolk inkludert: Ida var for mye for henne. Det sto ikke på viljen, men det gikk ikke. Barnevernet måtte forsøke å finne en annen løsning.

Det var en urolig dag. Men utover kvelden begynte hun å finne tonen med sykehuspersonalet.

«Smiler og virker som hun setter pris på humor,» noterte de.

«Hva gjør du på fritida?»

«Ingenting.»

Hun hadde sluttet med både håndball og fotball. Hun hadde søkt seg til et idrettsgymnas til høsten, men ville ikke komme inn, trodde hun. Karakterene var for dårlige.

«Sier at hun skriver, men at ingen har fått lese det. Sier at hvis folk hadde lest det, hadde de fått sjokk. Hun skriver om hva hun tenker, har gjort og vil gjøre,» sto det i journalen.

Ville hun ha noe å lese?

«Nei. Jeg hater å lese. Hater det meste.»

Dag 3 og 4. Ut av sykehuset. Alt som før.

KARMØY ONSDAG 19. OG TORSDAG 20. MARS. Hun ble skrevet ut av sykehuset, og psykologene ga klar beskjed: «Det er gitt tydelig tilbakemelding til barnevernet om at omsorgssituasjonen rundt pasienten må styrkes betydelig.»

Barnevernets saksbehandler hadde ifølge sykehusets journal sagt at det var uaktuelt å sende Ida tilbake til fostermoren.

Men Ida ble sendt tilbake til fostermoren. Med seg fikk hun tabletter mot angst og depresjon. De ville hun ikke ta. Hun ville ikke gå på skolen. Eller på konfirmasjonsundervisningen. Da det ble kveld, forsøkte hun nok en gang å utsette natta ved å surfe på nettet. Fostermoren sa at dersom Ida ikke samarbeidet, kunne hun ikke bo der lenger. Hun ringte bakvakta og forklarte hvor fortvilet hun var. Hun mistenkte at Ida fortsatte å ta valium. Og hun hadde mottatt en sms fra moren til ei venninne av Ida. Ida hadde visst sagt at hun skulle drikke dagen etter. For hun kjente en mann som kunne skaffe alkohol og tabletter.

«Dette går ikke lenger,» sa fostermoren til bakvakta.

«Du har strukket deg lenger enn de fleste ville ha gjort,» fikk hun til svar. «Dette handler om Idas behov og vansker, ikke at du ikke strekker til.»

Da saksbehandleren kom på jobb torsdag 20. mars, skrev hun i journalen:

«Fostermor har ingenting mer å gi og må fortvilet gi opp.»

Dermed var det bestemt. Ida skulle omplasseres akutt.

Og i bloggen skrev Ida:

«Det kan ikke bli verre enn det er nå.»

De hadde kjørt i fem timer, Ida i håndjern hele veien. Sola brøt gjennom skylaget over Bergen.

Jarle Aasland

Dag 5. Hysj-hysj-planen

KARMØY-HAUGESUND, FREDAG 21. MARS. Det var en enkel plan. Barnevernet visste nøyaktig hva som skulle skje. Psykologene visste. Politiet visste.

De visste at Ida skulle kjøres til Shell-stasjonen, videre til Haugesund Lufthavn, Karmøy og settes på flyet til Bodø, og kjøres til sitt nye hjem.

Alt Ida visste, var at hun skulle på en institusjon. Ingen ville si hvor. Men det var ille nok. For var det noe Ida fryktet, så var det *institusjon*. Hun visste ikke helt hva det var. Men moren hadde truet med det flere ganger under oppveksten. Oppførte hun seg ikke, havnet hun på institusjon. Hun husket at det brant seg fast i hodet: *Jeg skal ikke dit. Jeg skal ikke på noen institusjon.*

FAKTA: DETTE ER EN BARNEVERNSINSTUSJON

Hun rømte før de fikk kjørt henne til Shell-stasjonen.

Det var ikke vanskelig å gjette hvor hun hadde rømt.

Kort tid etter parkerte barnevernet og en uniformert politibil utenfor morens hjem på Karmøy.

Barnevernet advarte politiet: Moren hadde tidligere satt seg til motverge, og hun hadde trolig en «mannlig venn på besøk».

Lydklipp: - Jeg var så redd politiet før

Mye av vår kontakt med Ida har vært på chat og telefon. Her forteller hun om første gang politiet satte på henne håndjern da hun skulle fraktes til sin første institusjon.

Barnevernets folk gikk først inn alene. Og slik Ida husket det sa de:

«Du skal på institusjon.»

Ida kjente knapt menneskene som nå sto i morens stue. Hun husket at de sa:

«Du har ikke noe valg, Ida. Du skal være med oss, uansett om det blir med makt eller frivillig. Men det er best om du går med oss frivillig.»

I barnevernets journal sto det bare at Ida «slo seg vrang».

Da politibetjentene kom inn i stua, husket hun at moren reiste seg og sa at de ikke fikk lov til å komme inn i hjemmet hennes uten videre. Ida nektet å bli med dem.

«Og da satte politimannen seg ned i sofaen ved siden av meg, tok på meg håndjern, og så bare dro han meg ut.»

«Jenta har utagert (...) Måtte bruke håndjern,» meldte polititjenestemennene kort tid etter.

Ingen ytterligere beskrivelser.

«De tok meg i armen,» fortalte Ida siden, «og så sa de til meg: «Ja nå går vi.» «Nei, jeg vil ikke,» sa jeg. Da tok de på meg håndjern. For jeg lente meg tilbake for å få ham vekk, for å få ham til å slippe meg, liksom.

Og da tok de det som utagering, og satte på meg håndjern.»

«OG DET VAR DER KAMPEN MED POLITIET begynte,» fortalte Ida meg. «Det var der jeg begynte å hate politiet. Jeg hadde aldri vært i håndjern før. Jeg hadde aldri knust ei rute. Hadde aldri vært i kontakt med politiet. Jeg hadde ikke sagt hei til en politimann en gang. For jeg var så redd politiet før. Jeg hadde så mye respekt for dem.»

Idas advokat var ikke i tvil om hva som var skjedd.

«Idas kamp mot barnevernet startet den dagen,» sa han i retten ett år senere.

Jeg leste Bufetats vurdering av Ida fra mars 2014, like før barnevernets forsøk på å frakte Ida til en institusjon med politiets bistand.

«Jenta har i dag lite atferdsproblemer,» skrev Bufetat.

«Og jeg ble dratt ut med tvang og lagt inn i en cellebil, «skrev Ida i bloggen. «Det var vondt å se mamma med tårer i øynene.»

De kjørte henne til legevakta der planen var å «roe henne ned».

«Politiet hadde fortsatt håndjernene på meg da vi gikk inn. Jeg var såret og klarte ikke å snakke med legen. Alt jeg kunne tenke på, var min mor og hva som kom til å skje.»

Legen fryktet at hun var akutt forgiftet og sendte henne til sykehuset. «Får ikke kontakt med henne. Ligger med lukkede øyne,» noterte sykepleieren. Ida kunne bli borte for dem i 15 sekunders tid. Så våknet hun for noen sekunder. «Må ha politi for å holde

henne nede på grunn av fysisk utagering.». Så ble hun borte igjen.

Sånn holdt det på en stund, leste jeg i journalene, som stadig beskrev Ida som *urolig*. Det minnet meg om noe jeg hadde lest i en forskningsrapport fra psykiatrien, det var som hentet fra Idas liv:

«Var urolig i natt,» sa legen til meg at det stod i journalen. «Nei, jeg var ikke urolig, jeg var redd,» svarte jeg.»

IDA VAR IKKE FORGIFTET. Hun fikk angstdempende og beroligende, så ble hun flyttet til Barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling.

To fra barnevernet og to fra politiet fulgte henne.

«Pasienten gir i perioder betydelig motstand mot å bli på akuttmottaket,» noterte legen. «Når hun ikke utagerer fysisk og holdes tilbake av politimenn, ligger hun på benken med lukkede øyne og puster tungt. Svarer ikke på tiltale, virker motorisk urolig.»

Det var umulig å gjøre en grundig psykiatrisk vurdering av henne. Men legen noterte at hennes symptomer kunne sees i lys av «tidligere traumatisering».

Han kunne ikke utelukke at Ida var psykotisk. Derfor

de angstdempende tablettene.

OM KVELDEN BLE HUN FØRT TIL ungdomspsykiatrisk. Ida ville ikke, men de to politimennene holdt henne fast til de nødvendige papirene var signert. Hun «roet seg etter en stund,» sto det i journalen.

«Jeg vil ikke være her,» sa hun. «Jeg vil hjem til mamma.»

Ida husket en telefonsamtale med moren den kvelden. Moren gråt og sa at Ida skulle flyttes til en institusjon i Bodø.

Bodø? Det var i Nord-Norge et sted. Det var alt Ida visste.

Det hadde vært en enkel plan. Og dersom Ida hadde evnet å ta dårlige nyheter med større ro, kunne den ha lyktes. I stedet hadde hun i åtte timer vekslet mellom å utagere (som de voksne kalte det), hyperventilere og falle ut av bevissthet. I rundt åtte timer hadde hun regelmessig blitt møtt med fysisk makt fra politiets og personalets side.

Risikoen for selvmord var forhøyet, mente legen og våget derfor ikke å la politiet og barnevernet sette henne på flyet nordover.

Da nattskiftet kom, satt den unge pasienten med hodet i hendene og stirret rett fram.

«Jeg skal ikke være her i natt,» sa hun.

Det skulle bli ei urolig natt. Men til slutt lot hun nattevakta få sitte ved sengekanten og holde henne i hånda, slik fostermoren hadde gjort så mange netter.

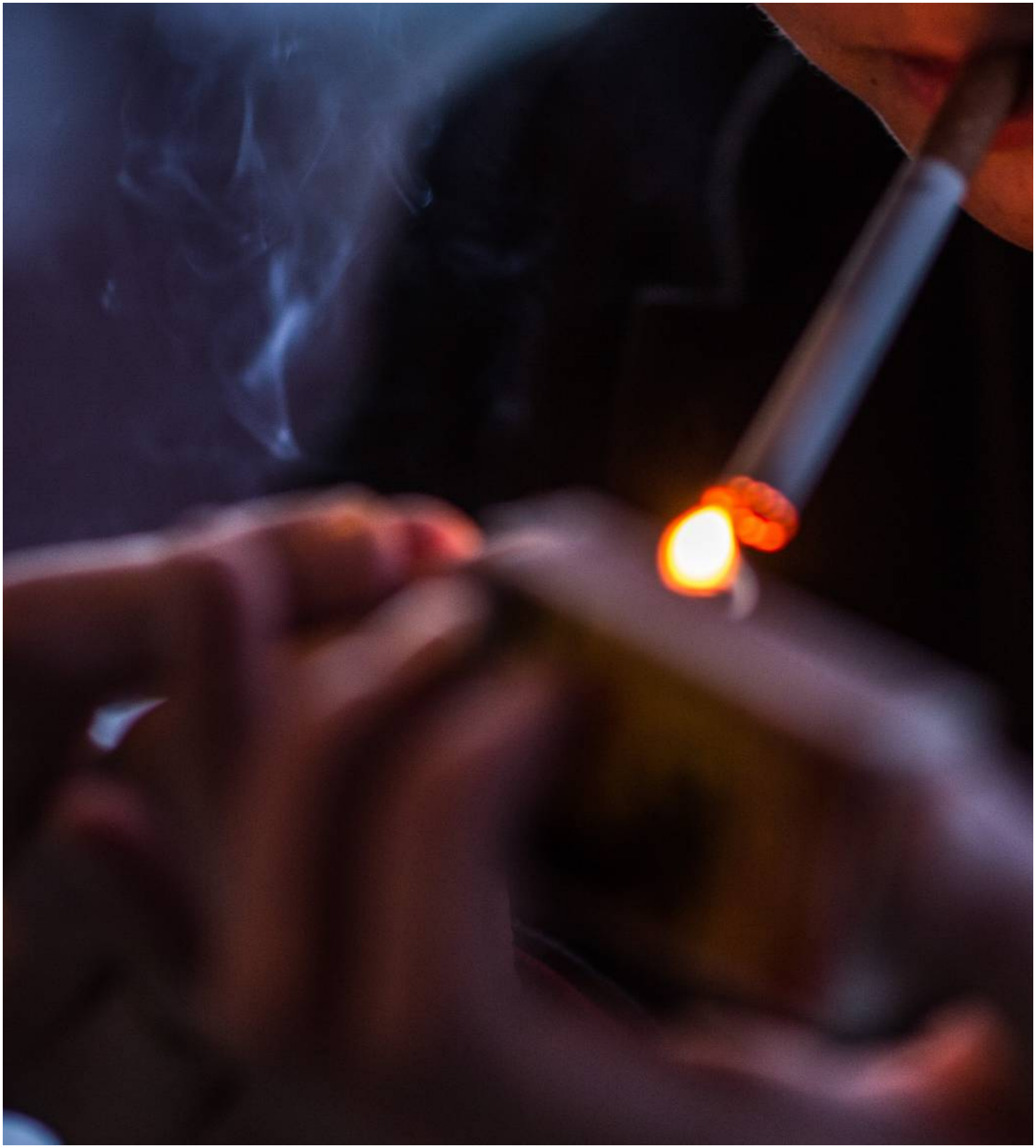
Det siste Ida sa før hun sovnet, var at hun var redd.

Dag 6. Håndjernreise

HAUGESUND-BERGEN, LØRDAG 22. MARS. Ida ville ikke spise frokost denne morgenen heller. Hun nektet for at hun så ting som andre ikke så. Hun nektet for at hun ville ta livet sitt.

«Jeg vil hjem til mamma,» sa hun.

Legen skrev henne ut. Hun var ikke psykotisk, og selv om selvmordsfaren var økt, var den ikke så stor at legen ville si nei til barnevernets ønske om å kjøre henne til hennes nye hjem. Av ukjente grunner hadde de nærmest over natta funnet en ny institusjon til Ida. Hun skulle ikke til Bodø likevel. Bergen skulle bli hennes nye hjemby.

Ville hun ha hasj? Ida hadde aldri røykt en sigarett. Hun visste ikke en gang hvordan man trakk ned. «Jeg har aldri røykt før. Men jeg kan jo prøve,» sa hun.
Jarle Aasland

«Hun motsatte seg dette og måtte dermed føres inn i bilen av politiet,» het det i sykehusjournalen. Så

knapt kunne et barns drama sammenfattes i en journal. Ida utdypet senere i bloggen sin:

«Jeg sa at jeg nektet, at jeg kom til å stikke av med en gang jeg kom opp. Men så kom det to sivile politifolk. De tok tak i meg og bar meg ned trappa. Det var der jeg begynte med all utageringen.

Jeg prøvde å gjøre motstand, prøvde å vise at jeg ikke ville være med, at jeg måtte komme meg hjem til min mor. Men som alle vet, så kødder du ikke med politiet.»

Fem timer i bil med hendene i jern. Alt hun kunne tenke på var moren. Hun hadde ikke en gang fått tatt farvel.

Det kunne ikke ha vært lett for Ida å bli flyttet til en fremmed by på den måten, erkjente saksbehandleren senere i retten. Hun kunne ønske, sa hun, at Idas flytting hadde foregått på en annen måte.

DE HADDE KJØRT I FEM TIMER, Ida i håndjern hele veien. Sola brøt gjennom skylaget over Bergen. Politibilen parkerte ved en eldre, ærverdig murbygning omgitt av en pent opparbeidet hage. Den åpne omsorgsinstitusjonen Kalfaret lå i et velstående nabolag et kvarters gange fra sentrum.

Saksbehandleren fra barnevernet i Karmøy syntes

institusjonen hadde en hjemlig og avslappet atmosfære.

«Dette kan gå bra,» tenkte hun.

Men da Ida så sitt nye hjem, begynte hun å gråte.

«Politiet tok da av meg håndjernene. Men de slapp meg ikke. Siden den dagen begynte jeg å forandre meg til noe verre.»

Derfor måtte Ida på institusjon

En faglig vurdering hos barnevernet lå bak beslutningen om å flytte Ida vekk fra hjemstedet på Karmøy til en institusjon i Bergen.

Dag 7. Ny jente i parken

BERGEN, SØNDAG 23. MARS. Ida våknet opp i et lyst rom med utsikt til en fin hage. Men ingenting føltes lyst.

Ei anna jente på huset hadde lagt merke til den nye beboeren. Hun kom inn på rommet hennes, hørte Idas historie og spurte:

«Hva vil du gjøre nå?»

«Jeg svarte at jeg bare ville finne en vei hjem. Og så sa hun at jeg kunne bli med henne og stikke av. Hun skulle vise meg hvor jeg skulle ta bussen og sånn.»

Ida ringte moren, fortalte at hun skulle rømme hjem, og hun husket at moren sa at hun måtte vente. Hun måtte vente til saken hennes kom opp i fylkesnemnda.

«Men jeg hørte jo ikke etter.»

Ved 18-tida, før det begynte å regne, spaserte de to 15 år gamle jentene ut av institusjonen. Siden det var en åpen institusjon, fikk ungdommene på huset komme og gå nesten som de ville. Men det tok ikke lang tid før personalet slo alarm.

Ida svarte ikke når de ringte. Hun hadde solgt mobilen, for å skaffe penger til hjemreisen. Men da de nærmet seg busstasjonen, så de politipatruljen som ventet på dem, og bråsnudde.

Ida husket ikke så mye fra den kvelden og natta, men hun husket at hun havnet i Nygårdsparken sammen

med den nye venninna og kompisen hennes, som var et par og tjue år. Hun visste ikke hva Nygårdsparken var heller.

Lydklipp: - Jeg hadde aldri røykt før

Mye av vår kontakt med Ida har vært på chat og telefon. Her forteller hun om sitt møte med narkomiljøet i Nygårdsparken da hun hadde rømt etter sitt første døgn på institusjon i Bergen.

Ville hun ha hasj?

Ida hadde aldri røykt en sigarett. Hun visste ikke en gang hvordan man trakk ned.

«Jeg har aldri røykt før. Men jeg kan jo prøve.»

Så ga de henne Ecstasy. En halv tablett. «De sa at jeg skulle legge den under tunga. Så gjorde jeg det. Og etter det så husker jeg bare at jeg ble båret ut av parken, av han der kompisen til venninna mi, han er død nå. Han døde av en overdose heroin på høsten.»

Enda mindre husket hun fra natta i Bergen. Men ifølge barnevernets journaler hadde hun trolig narkodebutert med hasj og amfetamin, i tillegg til å ha drukket alkohol og svelget medikamentet Rivotril.

Ida var blitt fortalt at noen hadde satt en sprøyte med amfetamin på henne. Alt hun visste var at hun dagen etter hadde sprøytestikk på armen.

Dag 8. Politi og ambulanse

BERGEN, MANDAG 24. MARS. «Saknet kvinne, 15-16 år.» Etterlysningen ble sendt ut til alle patruljer.

«Ida [*etternavn og personnummer*] *er akutt plassert etter lov om barnevernstjenester §4-6, 2. ledd. Hun ble lørdag 22.03.14 plassert i institusjon ved Bergen akuttsenter, avdeling Kalfaret. Hun rømte med en annen jente,* [*navn og personnummer*]*, ved institusjonen rundt kl. 18.00 søndag 23.02.14.*

Ida [*etternavn*] *hadde på seg en svart treningsbukse med hvite striper, muligens Adidas. Svart hettegenser med gullelementer/skrift og rosa laksefarget tøysko. Hun er 180-185 cm, er slank med lange lemmer. Hun har brunt langt hår(...)»*

På politiets fotografi så Ida rett i kamera, med hodet

litt på skakke. Hadde jeg lagt det sammen med fotografier av ni andre tilfeldige jenter på 15 år og spurt hvem som var barnevernsjente på rømmen, ville du neppe pekt på Ida.

«Det er grunn til å tro at Ida [*etternavn*] *kan gjøre motstand mot å bli tilbakeført til institusjonen,»* sto det i meldinga til politipatruljene. *«Hun har jevnlig suicidale tanker, selvskading. Hun har tidligere inntatt valiumpreparater. Ida* [*etternavn*] *er sterkt traumatisert etter tidligere opplevelser.»*

Ida sto på huk og spydde, og så gikk de ned til 7-Eleven på Bryggen. Plutselig var det politifolk overalt. Sliten og fortsatt ruset etter nattas cocktail av stoff, piller og alkohol trådte hun over nok ei grense.

«Og så, uten å tenke meg om, dro jeg fram en kniv. Jeg skadet ikke noen med den. Jeg bare holdt kniven i hånda. Da la politiet meg i bakken. Da de slapp meg, fikk jeg helt panikk og gikk til angrep på politiet. Og så, etter at de hadde satt på meg håndjern, kjørte de meg til Barnevernsvakta. Der satt jeg og lekte meg med en lighter. De tok den fra meg. Jeg verken sparket eller sa noe,» skrev hun i bloggen.

«Det var der jeg skjønte det: Nei, hva har jeg rotet

meg opp i nå?»

«STERKT RUSPÅVIRKET,» noterte politiadvokaten ved Barnevernsvakta. I bagen hennes lå det litt tyvegods, som hun hevdet ikke var hennes, noe hun ble trodd på. I et forsøk på å roe henne ned spurte personalet fra institusjonen om politiet kunne ta av håndjernene.

«Hun ble urolig og fiklet med en lighter, og det kunne synes som hun forsøkte å brenne seg med flammen. Da vi ba henne om å gi fra seg lighteren, gikk hun til angrep på en polititjenestemann. Hun ble holdt og påsatt håndjern igjen,» skrev politiadvokaten.

På tre døgn er Ida blitt lagt i håndjern fire ganger.|

«Jenta var under samtalen lite tilgjengelig for dialog, men innrømmet å ha tatt speed i løpet av søndagen og røykt hasj i dag. Hun lyttet da vi beskrev for henne ulike alternativer, men svarte negativt på forslag om tiltak videre.»

Hvilke «tiltak videre» de foreslo, sto det ikke noe om. Var hun – trolig fortsatt ruset på amfetamin, hasj, ecstasy, piller og alkohol – i stand til å føre en samtale? Var hun, narkoruset for første gang i sitt liv, og trolig uten å ha sovet - i stand til å mene noe

om viktige veivalg i livet sitt?

Spørsmålene ble verken stilt eller besvart i rapportene til Barnevernsvakta i Bergen eller barnevernstjenesten i Karmøy.

Men akkurat her ble en svært viktig beslutning i Idas liv i praksis fattet. Og det så ut til at den ble fattet uten at Ida fikk vite om den. Det var en beslutning advokat Sverre Hetland, i rettssal 23 ett år senere, beskrev som dramatisk. Som en krigserklæring. Denne dagen ble det i realiteten besluttet at Ida ikke lenger kunne bo i en åpen omsorgsinstitusjon.

Ett døgn på rømmen. Og Idas sjanser var brukt opp.

Hun trengte nå en institusjon med «sterke rammer». En institusjon som kunne «stå i mot hennes utagering».

Mens de forsøkte å finne en slik, ble hun plassert på en akuttinstitusjon. Klokkarlia ble hennes femte hjem på to måneder.

Nytt hus, nye ansikter.

«Da jeg kom til Klokkarlia og politiet slapp meg og tok av meg håndjernene, var jeg så redd at jeg satt meg ned på gulvet og begynte å grine.»

Hun hadde fortsatt noen Rivotril-tabletter i lomma, og stappet alle i munnen. Etter en halvtime var hun borte, og noe senere lå hun i en ambulanse som raste av gårde mot Haukeland sykehus.

- Vi ville selvsagt hatt en greiere overgang

Barnevernlederen i Karmøy om bruken av politimakt for å flytte Ida fra Karmøy til institusjonen i Bergen, og hvorfor hun etter et døgn der ble satt på tvang.

Dag 9. «Dette kan vi snakke om senere»

BERGEN, TIRSDAG 25. MARS. Legene på sykehuset fastslo at hun ikke hadde tatt en farlig overdose, og sendte henne tilbake til Klokkarlia.

«Ida er ruset og hardt medtatt når hun våkner,» skrev personalet ved hennes nye hjem.

«Hun klager på vondt i beina, magen, hodet og hendene. Hun ligger i senga og har spasmer og knyter seg veldig, samt hyperventilerer til tider. Vi er usikker på hvor mye av dette som er skuespill, og vi opplever at hun til en viss grad kan kontrollere dette.»

Da Ida siden blogget om sin første dag på Klokkarlia, husket hun at hun spiste frokost, og deretter møtte en mann som var veldig grei, og som fortalte litt om hva Ida hadde opplevd de siste to døgnene.

«Han nevnte «nesten overdose». Da tenkte jeg, *Oh My God*! Jeg begynte å grine og sa at jeg egentlig skulle hjem til min mor, og hadde havnet i feil miljø. Jeg sa dette til ham sånn fire ganger. Han sa bare: *Dette kan vi snakke om senere*.»

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:***- Samfunnet har ikke vondt av å se dette**
- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**
- *Bufetat:***Bufetat mener de har taushetsplikt**

- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

Ni dager, 106 møter

JEG LESTE HVERT NOTAT, HVER JOURNAL og hver rapport fra de ni dagene i mars 2014. Jeg saumfarte de voksnes versjoner, stemmene til systemet Ida hatet. Jeg leste bloggene hennes, snakket med henne om episodene, puslet bitene sammen én etter én. På de ni dagene hadde hun opplevd mer dramatikk enn de fleste av oss opplever i løpet av et liv. På veien møtte hun en strøm av fremmede, voksne mennesker, og de fleste ville hennes beste. Det var en verden av saksbehandlere, barnevernsterapeuter, foster- og beredskapsmødre, legevaktsleger, overleger, psykologer, barnevernspedagoger, sykepleiere, miljøkontakter, lærere, inspektører, politibetjenter, overbetjenter, politiadvokater, dopselgere...

Noen gikk igjen, de fleste var nye ansikter. Noen var åpenbart ikke nevnt i journalene, så følgende regnestykke er trolig en underdrivelse:

- Dag 1. Karmøy og Haugesund. Ida møter minst 16 personer. Seks ved sykehuset, én saksbehandler i barnevernet, fostermor, to ansatte ved skolen, advokaten, moren, stefaren, en voksen bekjent, lege ved legevakta, lege ved helsesenter.

- Dag 2.Haugesund.Ida er i kontakt med minst 14 personer. Minst 12 ved sykehuset, fostermor og biologisk mor.
- Dag 3 og 4. Karmøy. Minst seks personer er involvert. Tre fra sykehuset, én fra barnevernet, fostermor, lærer.
- Dag 5. Karmøy og Haugesund. Minst 25 personer: 13 ved sykehuset, fire fra barnevernet, fem fra politiet, legevaktslege, biologisk mor, stefar.
- Dag 6. Haugesund og Bergen. Minst 11 personer: Fire fra Haugesund sjukehus, to fra barnevernet, besøksmor, to fra institusjonen i Bergen, to polititjenestemenn.
- Dag 7. Bergen. Minst 13 personer: Tre fra barnevernet. Jenta ved institusjonen, hennes drøyt 20 år gamle kompis. Anslagsvis tre personer i Bergens rusmiljø. Fem polititjenestemenn.
- Dag 8. Bergen. Minst 18 personer: Fem fra Haukeland sykehus, inkludert ambulansepersonell. Tre polititjenestemenn, én politiadvokat ved Barnevernsvakta. Sju barnevernsansatte. Jenta og kompisen hun var på rømmen med.
- Dag 9. Bergen. Minst tre personer: To ved den nye institusjonen, én fra barnevernet i Karmøy.

Til sammen minst 106 mennesker, de fleste fremmede, folk Ida egentlig ikke ønsket å møte. Fremmede mennesker som satte håndjern på henne, transporterte, medisinerte, injiserte og kommanderte henne. Som våket over, kjeftet på, beroliget og trøstet henne.

DET VAR EN ENKEL PLAN. De skulle holde korta tett til brystet, hente henne på Shell-stasjonen, og noen timer senere skulle hun bli ført ut av flyet og til sitt nye hjem.

Men i Idas verden var ingenting enkelt.

DU LESTE:

NESTE KAPITTEL:

GLASSJENTA

Se alle kapitlene (http://mm.aftenbladet.no/2016/glassjenta/)

Tekst: Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Video: Rune Vandvik (mailto:rune.vandvik@aftenbladet.no) | Foto: Jarle Aasland (mailto:jarle.aasland@aftenbladet.no), Kristian Jacobsen (mailto:kristian.jacobsen@aftenbladet.no)
Research: Hans Petter Aass (mailto:hans.petter.aass@aftenbladet.no), Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Presentasjon: Filip Blaauw (mailto:filip.blaauw@aftenbladet.no)
Illustrasjonssjef: Finn E. Våga (mailto:finn.vaaga@aftenbladet.no) | Redaktør: Tarald Aano (mailto:tarald.aano@aftenbladet.no)

@thomasergo (//twitter.com/thomasergo) #Glassjenta (//twitter.com/hashtag/Glassjenta) #Barnevernet (//twitter.com/hashtag/Barnevernet)

Følgende personer er anonymisert

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN TIL TOPPEN

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland

05150
RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

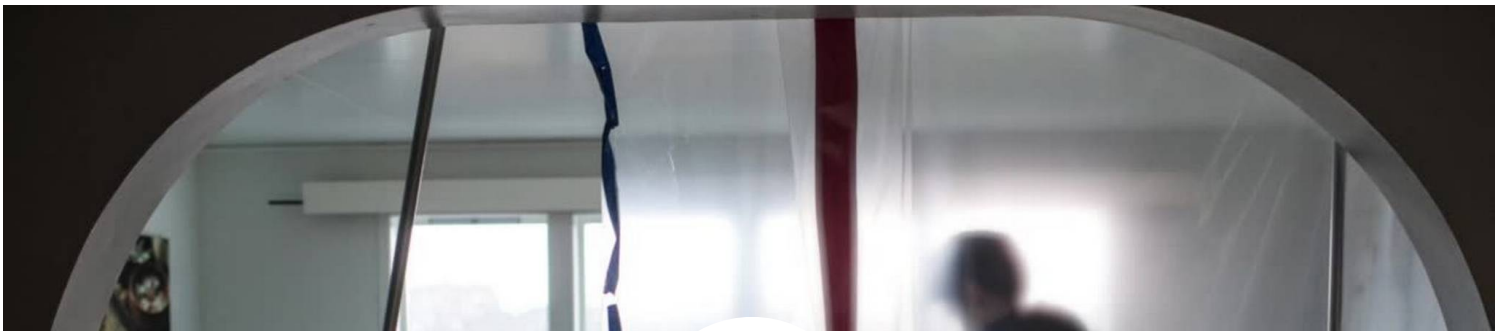
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

Glassjenta kapittel 4: Guros historie

Hvordan er det å jobbe med barn som utagerer, knuser og truer? Guro ledet ett av teamene på institusjonen i Øygarden der Ida bodde.

4

Å jobbe med barn som truer med å drepe

Øygarden, juni 2014. Barnevernsarbeider Guro Svendsen våkner opp til en fin sommerdag. Den ender med at hun er barrikadert i en institusjon i full fyr. Ett år etter

brannen går hun med på å fortelle hva som skjedde. Hvordan er det å jobbe med barn som truer med å drepe deg? Hvorfor satte Ida institusjonen i flammer? Hva gjorde brannen med Guro Svendsen?

OPPDATERT: **30.JAN. 2016 07:41** - PUBLISERT: **30.JAN. 2016 07:41**

THOMAS ERGO

ANNONSE

«Jeg vet hvorfor»

PSYKOLOGEN BA GURO SVENDSEN fortelle om alt. Hun måtte fortelle om alt som hadde skjedd ved institusjonen i Øygarden den dagen. Ikke bare om brannen, men om hver

(http://mm.aftenbladet.no/2016/gl

Kapittel 1: Ok, de hører ikke. Da brenner jeg institusjonen ned. (http://www.aftenbladet.no/article/3851613.html)

Kapittel 2: Monsteret i rettssal 23 (http://www.aftenbladet.no/article/3851662.html)

Kapittel 3: Ni dager som rystet Ida

eneste lille hendelse, minutt for minutt. Trinnene i trappa. Knusingen av vinduet. Synet av kniven. Hva jenta sa. Hvordan hun sa det. Barrikaderingen. Brannalarmen. Uvissheten. Frykten.

Men også om alt som skjedde fra morgenen av. Bilturen inn til Bergen. Diskusjonen om lighteren.

Idas ansikt.

Guro Svendsen var en tøff og erfaren barnevernsarbeider. Men det hjalp ikke. Også hun hadde behov for å rekapitulere. Hun trengte å få oversikt. Bare slik kunne hun få visshet i om hun hadde vært i fare, og hvor lenge hun hadde vært i fare. Slik kunne hun legge hendelsen bak seg. Det var nok av eksempler på erfarne og profesjonelle som trodde

Ida
(http://www.aftenbladet.no/article/3851761.html)

Kapittel 4: Å jobbe med barn som vil drepe deg (http://www.aftenbladet.no/artic/3851776.html)

Kapittel 5: Idas forbrytelser (http://www.aftenbladet.no/article/3851828.html)

Kapittel 6: Ikke anmeld meg, vær så snill (http://www.aftenbladet.no/article/3851886.html)

Kapittel 7: Jeg kunne trenge en drøm (http://www.aftenbladet.no/article/3851907.html)

Kapittel 8: Stryk meg over håret til jeg sovner (http://www.aftenbladet.no/article/3851931.html)

Kapittel 9: Nå tar vi henne! (http://www.aftenbladet.no/article/3851945.html)

Kapittel 10: Så lenge du elsker noen (http://www.aftenbladet.no/article/3852012.html)

Kapittel 11: Tilsvar (http://www.aftenbladet.no/article/3852033.html)

«Hun har i mange tilfeller kommet med

de taklet alt. Men så, uker, måneder eller år senere sto de plutselig der og kaldsvettet. De kjente hjertepumpa gå amok uten at de visste hvorfor. Bare fordi de hadde glemt at også barnevernsarbeidere var mennesker.

trusler om å drepe både personal og deres barn. (...) skaper alvorlig frykt for liv og helse (...)»

Sluttrapport, institusjonen i Øygarden, 10. juli 2014

FAKTA: BARNEVERNET I 2014

Ett år etter brannen i Øygarden hadde jeg fått komme hjem til henne.

Guro Svendsen, 47 år, satt i en pastellfarget tøystol ved et salongbord med levende lys og hvite roser. Fra stua var det panoramautsikt over skjærgården. Mot nordvest lå Øygarden, den tidligere arbeidsplassen hennes, som ble satt i flammer mens hun var på jobb.

Nå fortalte hun meg den samme historien, minutt for minutt.

ANNONSE

«Jeg vet hvorfor hun gjorde det,» sa hun. «Jeg vet hvorfor hun tente på institusjonen.»

Ida tilbake på institusjonen hvor hun truet barnevernsarbeider Guro Svendsen og en kollega med kniv, før hun tente på senga si og gikk rolig ut av huset.
Jarle Aasland

Ansiktet

ONSDAG 4. JUNI 2014 VÅKNET DE OPP til solskinn og en timeplan som ikke holdt hva den lovet.

Stå opp kl. 08.30

Skole 10.00-12.00

Middag kl. 16

Gå til ro kl. 23

Hun hadde vært fem uker og to dager i Øygarden.

Etter de ni rystende dagene i mars var hun blitt plassert på Klokkarlia, en akuttinstitusjon i Bergen. Der ventet hun til hun mot sin vilje ble flyttet til en institusjon i kystkommunen Øygarden.

Om morgenen 4. juni kjørte de som vanlig inn til skolen utenfor Bergen. Ida ga som vanlig opp lenge før undervisningen var ferdig. Hun sa til Guro Svendsen at hun hadde vondt i magen. De kjørte tilbake til Øygarden, nye 50 minutter i stasjonsvogna, som hadde ny bakrute etter Idas forrige utagering. Det var noen timer til hun skulle knuse den igjen.

Under bilturen la Guro Svendsen merke til at Ida snakket til og tekstet med moren. Det gjorde hun

utover hele dagen. Hun virket rastløs og irritert etter samtalene.

Da de kom fram, fant Guro en lighter, som trolig hadde falt ut av Idas lomme.

«Jeg vil ha lighteren min tilbake,» sa Ida.

Guro forklarte hvorfor hun ikke kunne få den. Ida tok det fint.

Hun hjalp til med hagearbeid, noe hun fikk hundre kroner timen for. De monterte trampolinen.

«Vi gjorde masse den dagen. Ida var kjempeflink,» sa Guro Svendsen.

Ida, den andre jenta som bodde på institusjonen og ei nabojente prøvde den nye trampolinen. De hoppet eller satt på kanten av den og småpratet.

«Det så ut som de hadde det kjempegøy,» sa Guro Svendsen. «Vi trodde hun koste seg.»

Hun hadde fortalt alt dette til psykologen, minutt for minutt. Hun trengte oversikt over denne dagen som endret også hennes liv.

DET VAR NOEN DAGER TIDLIGERE, mens de satt rundt kjøkkenbordet og pratet, at Ida hadde fortalt

henne det.

«Noe forferdelig ville komme til å skje,» hadde hun sagt.

Ida visste nøyaktig hva som skulle skje og hvilken dag. Men hun ville ikke røpe det.

Guro Svendsen var bekymret. Hun hadde sendt Idas advokat en tekstmelding.

«Ida har det vanskelig nå, og hun sa hun har kontaktet deg. Er det noe vi bør vite?»

Advokaten hadde svart:

«Hun står fast ved at hun ikke ønsker å være der. Tror en på et punkt må ta hensyn til dette. Det må gås en ny runde på hvor lenge dette kan fortsette. Er svært bekymret for henne.»

«Jeg gikk på tå hev,» sa Guro Svendsen. «Jeg gikk bare og ventet på at noe skulle skje.»

NABOJENTA DRO HJEM. Noe senere kom Ida inn og la seg på sofaen.

«Jeg satte meg ved siden av henne og spurte hva det var. «Nei, ingenting,» svarte hun. Jeg strøk henne over håret. Da sa hun at hun følte seg litt syk, og jeg

la et pledd over henne.»

Etter middag skjedde noe liknende. Ida kom stormende inn fra hagen. Guro Svendsen sto ved oppvaska, kastet hodet bakover og fikk øye på Ida på vei opp trappa.

«Er det noe, Ida?»

Hun svarte ikke, men snudde seg mot Guro. Hun fikk et glimt av jentas ansikt.

Ida hadde vært i Øygarden i fem uker og to dager. Guro Svendsen hadde lært seg å kjenne det ansiktet. Det var hennes varsellampe. Men denne kvelden varslet det ikke noe som helst.

«Derfor så jeg det ikke komme.»

Fiender

FREDAG 2. MAI 2014, fire dager etter at Ida flyttet til Øygarden, fikk hun besøk. Det var fra en ansatt ved Klokkarlia, institusjonen hun hadde flyttet fra. Det var et besøk fra det trygge og kjente. Han gikk opp på rommet og snakket med henne. Så kom han ned igjen til Guro Svendsen og hennes kollegaer. Han sa han hadde fortalt Ida at dette var det første og siste besøket. Nå bodde hun her, i Øygarden. Nå

var dette hennes hjem.

Ida hadde reagert sterkt. Hun trodde de skulle besøke henne mer. Følte at det var et løftebrudd.

Hun hadde framsatt en trussel:

Hun hadde lighter. Hun skulle brenne ned institusjonen.

«Ida følte seg avvist. Jeg var fortvilet på hennes vegne,» sa Guro Svendsen.

Den besøkende fra Idas forrige institusjon var knapt kjørt avgårde før Ida var i gang med å ramponere rommet sitt. Guro Svendsen husket at de forsøkte å snakke henne til fornuft, men det hjalp ikke. Ida dro fram lighteren, knipset med den og skrek ting som:

«Dra dere ut, eller så knuser jeg trynene deres.»

«Vi kan ikke gå før vi har fått lighteren,» svarte Guro Svendsen.

Da Ida tente på et stykke plastikk, var de nødt til å gjøre det Svendsen mislikte mest ved jobben i barnevernet. Å bruke fysisk makt. De tok fra henne lighteren. De holdt henne fast da hun senere forsøkte å rømme. Sperret utgangen. Så seg til slutt nødt til å ringe politiet.

- Absolutt det siste vi tyr til

Guro forteller hvordan barnevernsarbeidere opplever å måtte bruke fysisk makt mot et barn på en institusjon.

DET VAR HENNES FØRSTE HELG i Øygarden og Ida ble satt i en politibil og kjørt avgårde. De kjørte innom legevakta. Ida var «svært urolig og fysisk utagerende» under hele turen, fortalte politibetjentene da de kom fram.

Det var natt.

De stanset utenfor et hus som sto tomt. Det var en institusjon som ikke ble brukt. Her skulle hun være i natt. For i Øygarden manglet de et egnet skjermingsrom. De hadde ifølge Guro Svendsen ikke blitt informert om Idas omfattende utageringsproblematikk. Etter hvert måtte de derfor ha ekstra personale på jobb, for å kunne takle Ida.

Heller ikke det tomme huset de reiste til den første

helgen hadde noe skjermingsrom. Men noen hadde i all hast forsøkt å lage et av soverommet.

«Noen hadde spikret ei plate foran vinduet, slik at hun ikke kunne knuse det. Alt som var knuselig eller som hun kunne skade seg på, ble fjernet.»

Guro Svendsen, personalet og politiet oppholdt seg i gangen utenfor soverommet. Ida i soverommet med plata foran vinduet.

«Da politiet slapp Ida, bare skrek hun. Hun var hysterisk, og prøvde å rive ned alt hun så. Jeg forsøkte å snakke til henne, men jeg fikk ikke kontakt. Det var umulig å nå inn til henne.».

Hun husket ikke nøyaktig hvor mange timer Ida var i det improviserte skjermingsrommet. Men til slutt hadde politiet sagt at nok fikk være nok.

Siden hadde Ida klaget til Guro på at det hadde vært forferdelig og skremmende å bli fraktet til en fremmed plass midt på natta.

«Og det forstår jeg godt,» sa Guro Svendsen, som noterte Idas kritikk i tvangsprotokollen hun siden skrev.

Slik var Idas første helg i Øygarden.

FRA DEN TOMME INSTITUSJONEN ble hun kjørt videre av politiet, til institusjonen hun hadde flyttet fra, Klokkarlia utenfor Bergen. I kjelleren lå institusjonens skjermingsrom.

Et nakent rom med en sofa og uknuselige kjellervinduer. Ingenting i rommet kunne knuses, med unntak av doen på toalettet, som hun også knuste ved et tilfelle. Fra rommet gikk det en gang, som ledet til et annet rom, hvor Guro Svendsen og det øvrige personalet befant seg. Der var de en dag, to dager, eller så mange dager Ida trengte før hun gikk med på å vende tilbake til Øygarden.

Dette skjedde flere ganger. Utagering. Politiet. En times kjøretur til Klokkarlia for skjerming. Bare fordi de manglet et egnet rom i Øygarden.

«Det var grusomt,» sa Guro Svendsen.

DET VAR BARE EN DRØY MÅNED siden hun var blitt transportert i håndjern ut av fosterhjemmet i Karmøy og til Bergen. Alt hadde skjedd så raskt. Avdelingslederen i Øygarden og Idas saksbehandler snakket om dette på telefon etter hennes første dramatiske uke.

«Ida trenger også å få litt informasjon om hvorfor ting har blitt slik de har blitt,» noterte

saksbehandleren i sin journal. «Hva var grunnen til at fosterhjemmet ikke klarte dette lenger, og hvorfor har hun fått så sparsom informasjon om hvor hun skulle videre etter at fosterhjemmet røk?»

MEN DET VAR IDAS ANSIKT Guro Svendsen bet seg merke i de første dagene.

Hun hadde aldri sett liknende. Hun slet med å sette ord på det. Ansiktet hadde svartnet. Ida sto foran dem, men hun forsvant for dem. De nådde ikke inn til henne. Hun skrek og skrek og så på dem som om de var hennes verste fiende. Som om de utgjorde en fare for henne.

De, som var der for å hjelpe henne.

Idas tre ansikter

Guro forteller hvordan hun opplevde tre helt ulike sider av Ida.

Barnevernsarbeideren

«JEG VAR EI JENTE SOM SYNTES SYND PÅ ALLE.»

Hun hadde sommerkjole med lange ermer som nesten dekket tatoveringene. Bølgene slo inn mot stranden utenfor huset hennes. Det var ett år siden hun barrikaderte seg på kontoret på institusjonen, for å beskytte seg mot et barn bevæpnet med kniv.

Guro Svendsen, én av landets fem tusen barnevernsarbeidere.

«Jeg vet hvorfor hun gjorde det,» sa miljøterapeut Guro Svendsen. «Jeg vet hvorfor hun tente på institusjonen.»
Rune Vandvik

Ida hadde truet med å drepe både de ansatte og barna deres. Hun hadde sagt med hvilket glasskår eller hvilken kniv hun skulle gjøre det. En dyp frykt hadde spredd seg i personalet sommeren 2014.

Fire av ti barnevernsarbeidere blir i løpet av ett år på jobb utsatt for vold eller trusler om vold.

Hvem er de? Hvordan orker de?

FAKTA: VOLD MOT BARNEVERNSARBEIDERE

Guro Svendsen vokste opp i et sosialt hjem på landet. Det var alltid åpent hus hos foreldrene og besteforeldrene.

Bare 23 år gammel takket hun – og mannen – ja til å bli fosterforeldre for vanskeligstilte ungdommer. Det skulle gå 19 år før den siste flyttet ut.

Da ryggen sa stopp og hun måtte slutte som frisør, begynte hun å studere til sosionom og jobbe på institusjoner innen rus og psykiatri.

På dørterskelen hadde hun hatt mødre med bunnløse, mørke øyne. Hun trodde de hadde sett for seg ei streng barnehjemstante fra 50-tallet. De ble derfor lettet da de møtte ei ung dame med Harley i garasjen, kaffe på trakteren og støv i krokene.

For noen få år siden flyttet det siste fosterbarnet ut. Guro Svendsen begynte på institusjonen i Øygarden, en behandlingsinstitusjon som skulle ha kompetanse på ungdom med traumer.

Det var midt i blinken for ei dame med hennes bakgrunn. Ei som gikk på jobb med et smil, selv om hun visste at dagen kunne ende i basketak og blålys. Selv om hun visste at det var en jobb som satte seg i kroppen hennes.

- Vi prøver å finne ut hva som trigger barnet

Guro forteller om det å jobbe med barn som kan utagere, og hvordan de ansatte forbereder seg på situasjoner som kan oppstå.

«Jeg var ærlig»

«DET FØRSTE HUN SA TIL OSS var at her ville hun ikke bo. Kan du tenke deg en dårligere start?»

Bufetat og barnevernet hadde bestemt at hun skulle til Øygarden. Fylkesnemnda avviste klagen hennes. Ida hadde ingen innflytelse. Hun skulle bo i Øygarden.

Guro Svendsen spurte:

«Må en så viktig beslutning tas over hodet på disse ungdommene? Det gjør jo at de er i opposisjon fra dag én. Kunne de ikke fått alternativer å velge mellom? Går det ikke an å samarbeide med ungdommene, selv om de er på tvang?»

Det var en verst mulig start.

«Men etter hvert nådde jeg inn til henne,» sa hun. «Jeg hadde mange gode samtaler med henne. Jeg tok henne på alvor. Vi snakket mye om ting hun var lei seg for. Flere ganger klarte jeg å overtale henne til være med tilbake til institusjonen. Jeg brydde meg om henne, og hun stolte på meg. Hun visste at jeg var ærlig. «Jeg er glad for at du sier det som det er, at du ikke lyver til meg,» sa hun. Så jeg følte jeg hadde et godt forhold til henne.»

«Men hun syntes hun ble dårlig behandlet i Øygarden?»

«Det er litt vanskelig å forklare. Men Ida hadde tre måter å være på,» sa Guro Svendsen.

«Du hadde den Ida som var full av liv. Som likte å fiske, spille ball og var smilende og blid. Ei kjempekjekk jente du kunne sitte og prate med.

Så hadde du den jenta som var syk og trengte omsorg. Hun kunne svelge ting for å bli syk, fikk store magesmerter og du måtte sitte og trøste henne.

Så hadde du den jenta som ble helt svart i blikket,» sa hun.

«Det var utrolig å se hvordan hun plutselig kunne skifte personlighet. Det var akkurat som om det glimtet i øynene hennes. Ansiktet svartnet. Det var forvarselet. Deretter eksploderte hun. Truet, knuste, skrek og sparket. Kort tid i forveien kunne jeg sitte i stua og tegne med henne. Jeg kunne ha hodet hennes i fanget og ruske henne i håret. Men når det svartnet, så hun plutselig på oss som om vi var hennes overgripere. Det var som om hun ble kastet inn i en annen virkelighet, hvor det ikke var mulig å nå inn til henne.»

«Det eneste vi kan gjøre»

JEG HADDE SPURT IDA OM hva som skjedde i hodet hennes når hun klikket. «For det meste så svartner det for meg,» hadde hun sagt. «Jeg husker mesteparten av det. Det dukker fram noe. Noe jeg ikke vet hva er ennå. Jeg vet ikke om det kan være at jeg går inn i en psykose eller noe sånn. Jeg angrer i hvert fall sånn etterpå at det er helt sinnsykt.»

Guro Svendsen hadde satt seg inn i hjerneforskning og traumepsykologi.

Hjernen er plastisk og formes når du er liten. En følelse av at verden er utrygg kan fort slå rot i hjernen. Denne utryggheten får hjernen til å være i konstant beredskap. Den er utstyrt med en slags alarmsentral, som er ekspert i å gjenkjenne ting den forbinder med fare. Det kan være hva som helst. Knirking i ei dør, høye mannsstemmer, mørke som siger på, fysisk berøring, et sint ansikt, et smell, et blikk, en lukt.

Oppfatter hjernen slike triggere, slår den alarm. Og når alarmen går, pøses stoffer ut i kroppen. Stoffer som får deg til å reagere lynraskt. Du rekker ikke å reflektere over om du egentlig er i fare, før du reagerer. Og avhengig av hva slags person du er, reagerer du på én av følgende måter:

Du flykter.

Du angriper.

Eller du stivner av skrekk.

Men hjernen er fantastisk.

Den kan også avdekke falske alarmer, og raskt slå dem av.

Den dårlige nyheten er at evnen til å avdekke falske alarmer ser ut til å være svekket hos traumatiserte personer. Hos dem går alarmen gjerne oftere. Og den slås ikke av selv om den er falsk.

Hos noen går alarmen i ett kjør, selv om de ikke står overfor noe farlig.

Dette er en av forskningens forklaringer på det uforståelige: At et traumatisert barn kan lammes av frykt, selv om det befinner seg på en trygg plass. Som i et fosterhjem eller i en barnevernsinstitusjon.

Ved et knips kan alarmen gå. Det neste som kan skje, er at personen opplever å være tilbake i en situasjon vedkommende har fortrengt. For eksempel i en farlig situasjon, sperret inne med overgriperen sin.

Det kalles å dissosiere.

VAR DET NOE LIKNENDE som skjedde med Ida?

Guro Svendsen tror det.

Hva trigget i så fall Ida?

I sluttrapporten sto det at Ida hadde vært i telefonisk kontakt med moren før hun knuste ruter eller utagerte på andre måter.

«En telefonsamtale kan minne en ungdom på noe forferdelig som har skjedd,» sa Guro Svendsen. «Tankene går tilbake til den traumatiske hendelsen, og så får du plutselig ikke kontakt. Plutselig eksploderer de og knuser alt rundt seg. Det eneste de vil er å bli stoppet. Men har de et glasskår i hånda, må vi trekke oss tilbake. Det eneste vi kan gjøre er å ringe politiet.»

Politibetjent Fjeldstads metode ble ikke nevnt i personalets protokoll over tvangsinngrepene mot Ida den natta.
Jarle Aasland

Politibetjenten på badet

KUNNE DETTE VÆRE FORKLARINGEN? Kom Idas mange utageringer av traumer som var påført henne før hun kom under barnevernets omsorg? Var hun en slags tidsinnstilt bombe? Og alt som skjedde i Øygarden måtte bare skje?

Hva da med historien om politibetjent Geir Fjeldstad?

Natt til mandag 12. mai, nøyaktig to uker etter Idas ankomst til Øygarden:

Politibetjent Fjeldstad og en kollega er blitt tilkalt av institusjonen i Øygarden. Ida har utagert. Etter å ha vært inne og roet situasjonen, setter de seg i bilen og kjører av gårde. Fjeldstad husker at han sa:

«Vi tar bare en kjøretur i området. Her må vi snart tilbake igjen.»

Få minutter senere ble de kalt opp. Personalet trengte bistand igjen. Den 15 år gamle jenta hadde utagert nok en gang.

Da politibetjentene kom inn i huset, satt de ansatte oppå henne. Hun smatt inn på badet. Barnevernsarbeiderne gikk etter, men kom ut igjen

med uforrettet sak.

«Faen heller,» tenkte politibetjent Fjeldstad. Han nektet å forlate institusjonen før han hadde nådd inn til den jenta.

Han gikk inn på badet, lukket døra etter seg og låste. Han satte seg på toalettlokket. Hun lå i fosterstilling på gulvet i den andre enden av badet.

Han anslo siden at han snakket til henne i nærmere en halvtime, uten å få svar.

«Hvis du skal få tillit til meg, og hvis jeg skal få tillit til deg, må vi se på hverandre,» sa han.

Etter en stund hevet hun blikket. Etter hvert begynte hun å fortelle.

Politiet kjørte derfra klokka 04.00. Da hadde Fjeldstad inngått en avtale med Ida. Hun skulle gå på rommet og legge seg. Ingenting annet.

Slik ble det ro på institusjonen, uten bruk av håndjern eller skjermingsrom.

Politibetjent Fjeldstads metode ble ikke nevnt i personalets protokoll over tvangsinngrepene mot Ida den natta. Men han sendte barnevernstjenesten i Karmøy ei bekymringsmelding. Der hevdet han at

personalet hadde behandlet Ida nedlatende og respektløst. Hennes «utagerende atferd kunne ha vært betraktelig redusert» dersom de hadde snakket til henne med respekt.

«På meg fremsto ikke Ida som et medmenneske, men som en brikke i et system der hun bare måtte godta alt alle andre bestemte over henne, uten at hun selv hadde uttalelsesrett og bestemmelsesrett,» skrev politibetjenten.

- Kunne ikke se på dette uten å gi beskjed

- Verken som politimann eller medmenneske kunne jeg stå og se på hvordan Ida ble behandlet av de ansatte på institusjonen, sier politibetjent Geir Fjeldstad.

«For meg fremsto Ida som svært fortvilet, redd og en ensom jente som ble presset opp i et hjørne der hennes eneste utvei var å bli utagerende for å bli hørt.»

GURO SVENDSEN HADDE IKKE hørt om

politibetjent Fjeldstads bekymringsmelding før jeg fortalte henne om den.

«Jeg kan ikke si noe om den, for jeg var ikke til stede. Men det er beklagelig å høre om. Sånn skal det ikke være.»

«Jeg hadde mange samtaler med Ida,» fortsatte hun. «Jeg mener hun begynte å like seg der. Utageringene utgjorde en liten del av oppholdet. Hun gikk på skole, deltok i aktiviteter og var sammen med den andre jenta på huset. Hun hadde begynt å legge noen framtidsplaner.»

«Men barnevernet har blitt en kamp for henne. Kanskje er det sånn hun ønsker å huske oppholdet i Øygarden? Kanskje ønsker hun å huske at personalet behandlet henne nedlatende og respektløst?»

Forspill

17. MAI 2014. TO UKER OG FEM DAGER etter at Ida ble tvangsflyttet til Øygarden. Ida knuste seks vinduer, flere lampeskjermer, blomsterpotter, bilder og to av rutene på bilene som tilhørte institusjonen.

Politiet ble tilkalt for sjuende gang siden hun flyttet til Øygarden.

Natt til 18. mai rømte hun. Flere timer senere ble hun funnet på Bryggen i Bergen sentrum. Ruset, forslått, forkommen og med en siderboks i hånda.

Hun våknet opp på medisinsk avdeling ved Haukeland universitetssjukehus.

Psykologene ved ungdomspsykiatrisk lyttet til henne, leste journalene, snakket med personalet og saksbehandleren i Karmøy. Sistnevnte fortalte at Ida ennå ikke var utredet. Dette trass i at Idas alvorlige traumer var påvist allerede i mars. I april hadde psykologen ved den forrige institusjonen hennes etterlyst behandling av Ida og veiledning av personalet. Saksbehandleren sa at hun hadde forstått det slik at de både kartla traumer og behandlet henne i Øygarden.

Psykologene ved Haukeland var alvorlig bekymret.

De krevde at barnevernet, institusjonen og sykehuset straks møttes.

Nå måtte de finne ut hvordan de kunne hjelpe Ida.

«Det er stort behov for at pasienten utredes og behandles for traumer. Pasienten oppleves å være i krise,» skrev de.

«Jeg lever litt i min egen verden,» sa Ida fra

sykesenga.

Hun var ensom, isolert, manglet frihet og ble dårlig behandlet i Øygarden, sa hun. Ble hun sendt tilbake ville hun fortsette å utagere.

Hun truet med å ta livet sitt.

Hun ville gjøre alt for å komme seg vekk.

«Jeg driter i om jeg dør.»

Etter fem dager ved sykehuset ble hun skrevet ut.

Og sendt tilbake til Øygarden.

OM NATTA EI UKE FØR BRANNEN satt Ida på rommet og skrev på bloggen sin.

«Jeg så meg rundt en stund. Kikket på verden rundt meg. Jeg følte nesten jeg hadde mistet alt.»

Hvorfor Ida tente på

«RAKK DU Å BLI GLAD I IDA?»

«Ja,» svarte Guro Svendsen. «Jeg har alltid blitt glad i barna jeg møter.»

«Ida er ei herlig jente,» la hun til. «Det er grusomt at

vi ikke klarte å hjelpe henne.»

ØYGARDEN, ONSDAG 4. JUNI 2014. Ida hadde vært fem uker og to dager ved institusjonen. Hun hadde løpt opp på rommet. Guro Svendsen hadde fått et glimt av ansiktet hennes.

Men ansiktet varslet ingenting.

Nå hørte de et rabalder på rommet. Guro Svendsen ropte:

«Hva var det for noe?»

Ida svarte ikke. De ble stående og lytte inntil de hørte vinduet på Idas rom bli knust. De løp opp trappa, og stanset like før loftsrommet hennes. Ida sto i døra og ventet på dem. Hun holdt noe i hånda.

«Hva er det for noe?» spurte Guro Svendsen.

Hun husket at Ida var helt rolig, og at hun sa:

«Jeg har kniv. Gå vekk!»

Så når Ida sto der med kniven, var det nesten en lettelse. Ventingen var over. Nå visste Guro Svendsen hva hun skulle gjøre. Dette kunne hun.
Politiet

Jo, Guro Svendsen kunne bli redd. Men verre enn redselen var uvissheten.

I flere dager hadde hun gått og ventet på at noe forferdelig skulle skje. Ida hadde varslet dem, men ville ikke si hva og når det skulle skje. Hun hadde jaktet på Idas ansikt, sett etter et forvarsel.

Hadde ikke skjønt hvor sliten hun hadde vært den sommeren, ikke før det var over.

Så når Ida sto der med kniven, var det nesten en lettelse. Ventingen var over. Nå visste Guro Svendsen hva hun skulle gjøre. Dette kunne hun.

Sikkerhet, sikkerhet, sikkerhet.

«Jeg blir rasjonell. Jeg vet akkurat hva jeg skal gjøre. Det er automatisert.»

DE HADDE BARRIKADERT SEG på kontoret i første etasje. Hun varslet ledelsen. Hun kalte inn mer personale. Hun hadde politiet på øret. De stilte tusen spørsmål. Hvor lang var kniven? Hvor var jenta? Hva slags klær hadde hun på seg?

Brannalarmen ulte. De lukket opp døra, og så at det brant i gangen. Fant brannslukningsapparatet, slukket flammene, løp inn på kontoret igjen, låste. De tenkte ikke over at brannalarmen fortsatte å ringe. Det var jo fortsatt mye røyk i første etasje. Hjertet som dunket. Svetten som silte.

Hun måtte tenke klart. Hva kunne skje? Var Ida ute etter å ta dem? Vinduet inn til kontoret. Hva om Ida gikk rundt huset og knuste seg inn gjennom vinduet? Hun trakk ned persiennen for å beskytte dem mot glassplinter.

Røyken steg mot kveldshimmelen og Bergens Tidende skrev: «Væpnet politi rykket ut til Øygarden, etter at rabiat person skal ha tent på et hus».

Dette var arbeidsplassen til miljøterapeut Guro Svendsen, barrikadert på et kontor med en kollega, uvitende om at huset fremdeles sto i brann. Hun forsøkte å minnes Idas ansikt den kvelden. All telefonkontakten med moren i løpet av dagen.

Kunne det ha trigget henne? Men ansiktet hennes hadde ikke mørknet, sa Guro Svendsen. Det så ikke ut til at Ida hadde blitt trigget inn i en annen virkelighet. Hun hadde stått der med kniven, rolig, beregnende.

Guro Svendsen hadde tenkt mye på dette. Akkurat brannen onsdag 4. juni handlet trolig ikke om ei jente som falt ut av bevissthet. Det handlet ikke om ei jente som trodde hun sto overfor sine overgripere.

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:* **- Samfunnet har ikke vondt av å se dette**
- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**
- *Bufetat:* **Bufetat mener de har taushetsplikt**
- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

«Hvorfor tente hun på institusjonen?» spurte jeg.

«Hun tente på fordi hun ville til Haugesund,» svarte hun. «Det var i Haugesund hun ville bo. Hun var fast

bestemt på det. Dette var hennes kamp.»

Etter brannen

DET VAR EN FIN, VARM SOMMERKVELD og hun var barrikadert på kontoret. Guro Svendsen, over 20 års erfaring med barn i krise, denne kvelden uvitende om at hun befant seg i et hus som trolig var minutter unna overtenning. Hun hadde ikke merket hvor sliten hun var før etterpå. Hadde ikke merket hvordan uvissheten og ventingen på det forferdelige som skulle skje hadde slitt henne ut. Først etter brannen skjønte hun at hun ikke kunne gjøre dette lenger. Barnevernet, ja, men ikke dette. Ikke en jobb som sakte tappet deg for krefter.

Men der og da var hun miljøterapeut Guro Svendsen, profesjonell til fingerspissene, som tenkte sikkerhet, sikkerhet, sikkerhet, mens en mann fra nabolaget krabbet på alle fire inn i huset, under røykteppet, forbi kjøkkenet, fram til døra inn til personalkontoret.

«Dere må komme dere ut,» ropte han. «Huset står i brann!»

Hun husket at de åpnet døra på gløtt. At hun rakk å se mannen nede på gulvet, før røyken veltet mot dem.

«Hun har kniv,» sa de til ham.

Jenta var ikke der lenger, svarte den fremmede.

«Kom dere ut!»

Guro Svendsen er et fingert navn.

DU LESTE:

NESTE KAPITTEL:

GLASSJENTA

Se alle kapitlene
(http://mm.aftenbladet.no/2016/glassjenta/)

Tekst: Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Video: Rune Vandvik (mailto:rune.vandvik@aftenbladet.no) | Foto: Jarle Aasland (mailto:jarle.aasland@aftenbladet.no), Kristian Jacobsen (mailto:kristian.jacobsen@aftenbladet.no)
Research: Hans Petter Aass (mailto:hans.petter.aass@aftenbladet.no), Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Presentasjon: Filip Blaauw (mailto:filip.blaauw@aftenbladet.no)
Illustrasjonssjef: Finn E. Våga (mailto:finn.vaaga@aftenbladet.no) | Redaktør: Tarald Aano (mailto:tarald.aano@aftenbladet.no)

@thomasergo (//twitter.com/thomasergo)
#Glassjenta (//twitter.com/hashtag/Glassjenta) #Barnevernet (//twitter.com/hashtag/Barnevernet)

Følgende personer er anonymisert

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN TIL TOPPEN

05150

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle

DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

Glassjenta kapittel 5: Forbrytelse og straff

Ida må møte i retten i Bergen, tiltalt for en rekke alvorlige lovbrudd.

4

Idas forbrytelser

Bergen, mars 2015. Ida møter i Nordhordland tingrett, tiltalt for brannstiftelse, hærverk, vold mot politiet og trusler. Flere politibetjenter vitner mot henne. Forbrytelser som kan gi mange måneders fengsel. Men hun var 15 år

da hun begikk dem. Kan Ida dømmes etter voksensamfunnets regler? Samfunnet – som overtok ansvaret for henne og skulle gi henne et bedre liv? Og hvilke historier er det politiets vitner ikke forteller?

OPPDATERT: 30.JAN. 2016 07:41 - PUBLISERT: 30.JAN. 2016 07:41

THOMAS ERGO

ANNONSE

Chicken Salsa

BERGEN, 22. – 24. MARS 2015. Ti måneder etter brannen gikk hun opp steintrappa til Bergen tinghus. Det var mandag morgen. 16-åringer flest gikk på skolen og håpet å slippe eksamen til våren. Ida gikk

(http://mm.aftenbladet.no/2016/gl

Kapittel 1: Ok, de hører ikke. Da brenner jeg institusjonen ned. (http://www.aftenbladet.no/article/3851613.html)

Kapittel 2: Monsteret i rettssal 23 (http://www.aftenbladet.no/article/3851662.html)

Kapittel 3: Ni dager som rystet Ida

mot sin første domfellelse, og håpet å slippe fengsel. Hun gikk forbi granittstatuene som representerte samfunnets dyder; klokskap, styrke, måtehold, rettferdighet. Hun svinset gjennom en strøm av dresskledde mennesker, ut av heisen i sjette og inn i rettssal 6A. Her skulle hun dømmes for sine forbrytelser; for å ha satt en institusjon i flammer, utøvd vold mot og truet flere politibetjenter, knust seks vindusruter, én bilrute, flere lampeskjermer, blomsterpotter, bilder og sparket i stykker døra på en politibil.

KVELDEN FØR INTRODUSERTE jeg Ida for kollegaen min. Vi møtte henne på McDonalds ved Torgallmenningen.

«To *Chicken Salsa*,» sa hun

(http://www.aftenbladet.no/article/3851761.html)

Kapittel 4: Å jobbe med barn som vil drepe deg (http://www.aftenbladet.no/article/3851776.html)

Kapittel 5: Idas forbrytelser (http://www.aftenbladet.no/arti 3851828.html)

Kapittel 6: Ikke anmeld meg, vær så snill (http://www.aftenbladet.no/article/3851886.html)

Kapittel 7: Jeg kunne trenge en drøm (http://www.aftenbladet.no/article/3851907.html)

Kapittel 8: Stryk meg over håret til jeg sovner (http://www.aftenbladet.no/article/3851931.html)

Kapittel 9: Nå tar vi henne! (http://www.aftenbladet.no/article/3851945.html)

Kapittel 10: Så lenge du elsker noen (http://www.aftenbladet.no/article/3852012.html)

Kapittel 11: Tilsvar (http://www.aftenbladet.no/article/3852033.html)

«Du må ikke tro på alt de sier. Det er

til miljøarbeideren.

Hun var ett hode lavere enn Ida og rynket på nesa. Ida stirret kaldt tilbake.

«To *Chicken Salsa*, sa jeg!»

Miljøarbeideren sukket og dro lommeboka opp av veska.

Etter å ha vasset i rettslige tap i over ett år, hadde vinden snudd. Ida og moren vant i Haugaland tingrett. Dommerne hadde opphevet fylkesnemndas vedtak om å plassere henne på tvang. Men ikke nok med det. Dommerne hadde trodd henne. De var enige i at barnevernets tvangsregime hadde påført Ida en følelse av krenkelse og avmakt. Dette var årsaken til hennes utageringer, mente de.

ANNONSE

Full seier.

Ida tørket seg om munnen.

«Kan jeg få én til?»

«Én til?»

«Ja, kan jeg få én til eller?»

masse løgner i denne saken her.»

Idas mor, frokost på Hotel Bristol, Bergen, 23. mars 2015

Hun ga miljøarbeideren et gi faen-blikk, fikk *Chicken Salsa* nummer tre, og jeg kjente irritasjonen stige. Det var ikke denne Ida jeg ville vise fram.

Hun tok et par biter, ba fotfølgeren om å pakke resten ned i veska og rapet høyt.

Om noen timer skulle retten settes. Ville de sende henne i fengsel? Ville de forstå hvem hun var?

«Jeg må ut og ha meg en røyk,» sa Ida. «Blir dere med?»

Ida sover seg gjennom andre dag i rettssal 23, Bergen tinghus. Hvor hun risikerer å bli dømt til fengsel, 16 år gammel.
Jarle Aasland

Idas første forbrytelse

«HUSKER DU HVA SOM SKJEDDE før politiet kom?»

Advokat Sverre Hetland foldet hendene og så på Ida.

Hun satt i vitneboksen i rettssal 6A og la ikke skjul på noe som helst. Den første forbrytelsen hun var tiltalt for fant sted kvelden 17. og natta 18. mai 2014. Og Ida innrømmet at hun hadde knust vinduene på institusjonen i Øygarden, kastet bilder og blomsterpotter veggimellom og smadret flere av vinduene på institusjonens biler. Politiet ble tilkalt, la henne i håndjern, tvang henne ned på en stol og da skulle hun ha sparket og trampet den ene betjenten i leggen, og den andre i leggen og kneet.

«Hva tenker du om at du brukte pepperspray på jenta?» spurte Hetland. «Det tenker jeg at var fornuftig,» svarte politibetjenten.
Jarle Aasland

Hun var også tiltalt for å ha forsøkt å påvirke politiet gjennom trusler, ved å skrike følgende:

«Skjønner du ikke at jeg kommer til å drepe to ansatte på dette stedet her? Du vet ikke hva jeg er i stand til! Blir jeg nødt til å bli værende her, vil de bli drept i løpet av natta.»

«Kan du huske at du har sagt dette?» spurte Hetland.

«Ja. Jeg var ganske sur. Hun som jobbet på institusjonen, tok en stol og satte seg foran meg da jeg var i håndjern. Hun sa til meg: «Du skal bli værende her, uansett hva du gjør!» Jeg sa det uten å tenke meg om. Jeg ville aldri ha skadet noen. Jeg går ikke så langt.»

«Så det var ikke noe i det du sa?»

«Nei, det ble bare sagt i sinne.»

Hun hadde vært sint, sa hun, fordi den andre jenta på institusjonen hadde fått reise bort 17. mai-helga, mens Ida måtte være alene igjen. De hadde kommet tilbake fra tivoli, hun hadde spurt om å få reise til byen med ei annen jente, og fikk blankt avslag. Hun hadde hatt fotfølging omtrent siden hun kom til Øygarden, og hun fortalte om situasjoner der hun hadde blitt holdt fast eller de hadde lagt henne i bakken og satt seg på henne.

«Nesten hver dag i kanskje en til to uker lå jeg bare i

senga uten å spise eller gjøre noe. Jeg orket ikke å stå opp. Jeg følte at de var så avvisende.»

«Hva var grunnen til at du sparket politibetjenten?» spurte politiadvokat Elisabeth Bru, som var aktor i saken.

«Jeg er helt sikker på at jeg bare har kommet borti han,» sa Ida. «Jeg kan ikke huske å ha gjort det med vilje.»

DE TO SOM VITNET OM Idas første forbrytelse var unge, sivilkledde betjenter med politiets ID-kort rundt halsen. De gjenga i detalj hvert ord Ida skulle ha sagt den natta.

«Ikke rør meg!»

«Stygge tryne!»

«Jævla kjerring!»

«Hold kjeft!»

«Jævla fitte!»

«Stygge faen!»

«Jeg driter i alt. Jeg bryr meg ikke om noen ting.»

«Hun sa at hun hadde lyst til å ta livet av de

ansatte,» sa politikvinnen som vitnet. «Hun sa også at hun hadde lyst til å ta livet av barna deres. «Du bør tenke nøye gjennom hva du sier»,» sa jeg da.

Idas spark skulle ha truffet henne på utsiden av venstre kne og legg.

«Det var ikke mye kraft i sparket. Det var mer at hun ville vise motstand,» sa hun.

Heller ikke politimannen syntes leggsparket Ida ga ham var vondt.

«Nei. Jeg fikk ikke noe merke og ingen skade.»

De husket mye. Men husket de også hvordan personalet hadde snakket til Ida? Hadde de vært nedlatende eller provoserende, slik Ida hevdet?

«Jeg klarer ikke å huske nøyaktig hva som ble sagt,» sa politimannen.

«Det klarer jeg ikke å ta igjen,» sa politikvinnen.

Idas andre forbrytelse

ETT POLITIVITNE SKILTE SEG UT fra de andre. Han var det eneste politivitnet som ikke var fornærmet, og som stilte i full uniform. Politibetjent

Geir Fjeldstad fra Sotra, Askøy og Øygarden lensmannskontor hadde håndjern, batong, pepperspray og walkie talkie i beltet, men hylsteret til tjenestepistolen var tomt.

«Jeg oppfattet henne som et lite barn,» sa han.

Om kvelden onsdag 4. juni hadde han tråkket rett inn i Idas andre forbrytelse. Hun hadde satt fyr på institusjonen hun hatet, stukket av, og nå sto hun bak et busskur i Øygarden, omringet av politifolk med pistoler, skjold og bjeffende hunder. Hun forsøkte å gjemme seg inntil en nabo, ungdomsarbeideren Robin Dale Oen – en mann politibetjent Fjeldstad kjente.

Det var ikke første gang Fjeldstad rykket ut for å håndtere Ida den sommeren, og han visste at det gikk an å snakke til henne. Han så at hun var livredd, blikket var nedslått, og tusen tanker herjet i hodet hennes. Men etterhvert som hun gjenkjente stemmen hans, hevet hun blikket, og det var her – før hun gikk frivillig inn i cellebilen – at hun gråt og sa ordene som hadde brent seg fast i ham:

«Dette er egentlig ikke meg.»

En hær av offentlig betrodde tjenestemenn vitnet mot Ida under hennes mange retts- og nemndssaker.

Og hver gang ble politibetjent Fjeldstad innkalt i et forsøk på å slå sprekker i bildet av det rabiate barnevernsbarnet Ida.

«Sa hun hvorfor hun tente på?» spurte politiadvokat Bru.

«Hun sa vel ikke akkurat det,» svarte Fjeldstad.

Men hun hadde forklart at hun var på et sted hun ikke ønsket å være. Et sted hun «ikke følte seg som et menneske».

«Hun ble ikke respektert, og hun ble snakket nedlatende til,» sa han. «Det hun sa, ble verken hørt eller tatt i betraktning. Hun ble tråkket på og sett ned på. Jeg opplevde henne som et barn presset opp i et hjørne. Hennes eneste måte å komme ut av konflikten på, var ved å bruke verbal og fysisk aggresjon. Hun var kanskje ikke lært opp til andre måter å løse konflikter på. Dette er det hun kan. Sånn er vi alle. Presses vi opp i et hjørne, bruker vi de instinktene vi har.»

Robin Dale Oen havnet midt i politiets væpnede aksjon i Øygarden, og var senere på natta vitne til pågripelsen av Ida i Bergen. Og han var rystet.
Rune Vandvik

DEN VARME SOMMERKVELDEN gikk mot kjølig natt. Politibetjent Fjeldstad fortalte at han hadde

kjørt tilbake til den brennende institusjonen mens Ida ble med naboen Robin Dale Oen i en politibil. De skulle innom legevakta i Bergen før hun ble kjørt til institusjonen Klokkarlia, for å bli plassert på skjerming. Dette hadde Ida gått med på. Betingelsen var at hun ikke møtte personale fra Øygarden. Det ville hun ikke takle. Da ville hun rømme. Fjeldstad hadde sagt han skulle gjøre alt som sto i hans makt for å oppfylle ønsket. Han viderebragte ønsket til institusjonen og politiets operasjonsleder, og regnet med at det ville bli respektert.

Da Ida og naboen kom til Klokkarlia, var hun helt rolig. Men da hun fikk øye på flere ansatte fra Øygarden, brøt hun sammen.

«Hvem som helst andre,» skrek hun. «Dere lovet meg noen andre.»

Hun sto på trappa opp til institusjonen. Ryggen mot døra. Flere politibetjenter foran seg. Ungdommer hun kjente sto i vinduene og glodde.

Det var da hun trakk kniven. Hun hadde gjemt den i bukselinningen før hun ble pågrepet i Øygarden.

«Hent skjold,» ropte en høy, bredskuldret politimann som ledet oppdraget.

Han var det neste politivitnet i rettssal 6A.

«Ikke kom nærmere,» ropte Ida.

«Slipp kniven, ellers vil pepperspray bli brukt,» kommanderte politibetjenten, som sammen med to andre betjenter nærmet seg jenta, skritt for skritt, mens de holdt et skjold foran seg. Han gjentok kommandoen noen ganger, inntil Ida gjorde som hun hadde lovet: Forsøkte å rømme. Hun sprang bak institusjonsbygningen. Skled et par ganger på gresset, og den ene gangen ble hun sprayet av to politimenn.

«Men sprayingen hadde ikke ønsket effekt, for hun holdt seg for ansiktet,» sa politimannen.

Ida løp videre, og politibetjentene så at hun kastet kniven fra seg.

«Vi tok henne igjen og koblet grep på hver vår side av henne. Vi har god kontroll på henne og bragte henne tilbake til bilen.»

IDA FORKLARTE DET NOE annerledes for retten.

«Til slutt hadde jeg så vondt i øynene at jeg slapp kniven. Så havnet jeg i en busk og kjente at skjoldet ble trykket mot meg.»

«Slapp du kniven før du havnet i den busken?»

spurte advokat Hetland.

«Ja.»

«Og hva skjedde etter at du havnet i busken?»

«Da fortsatte de å pepperspraye meg.»

Politibetjenten som ledet oppdraget, kunne ikke huske at de hadde sprayet Ida etter at hun kastet kniven.

«Jeg sprayet to ganger i samme situasjon. Spray – opphold – spray.»

Også kollegaen sprayet Ida, hvert fall én gang, før de satte håndjern på henne, førte henne til cellebilen og deretter ned i skjermingsrommet.

Det var på vei ned dit at Ida skal ha sparket politimannen, noe hun var tiltalt for.

«Det var ikke noe hardt spark i det hele tatt. Men det var ikke ønskelig.»

NÅR HAR POLITIET LOV til å spraye øynene til barn med pepperspray?

Spørsmålet ble ikke stilt under rettssaken mot Ida. Men ifølge politidirektoratet finnes det ingen

spesielle regler for når det er lov å pepperspraye eller bruke andre fysiske maktmidler mot mindreårige. Den samme regelen gjelder om du er ei traumatisert jente på 15 eller en beryktet kriminell på 40. Politiinstruksens § 3-2 sa:

«Politiet kan benytte makt under iverksettelse og gjennomføring av en tjenestehandling når dette følger av lov eller sedvane, og det ellers finnes klart nødvendig og forsvarlig i betraktning av situasjonens alvor, følgene for den maktanvendelsen rettes mot og forholdene for øvrig.»

FAKTA: DETTE ER POLITIINSTRUKSEN

Mildere virkemidler må alltid forsøkes først, med mindre situasjonen tilsier at de er utilstrekkelige eller uhensiktsmessige. Politiet har plikt til å forsøke å snakke folk til fornuft. Og maktbruken skal alltid være «

basert på respekt for de grunnleggende menneskerettigheter og det enkelte menneskes verdighet».
«Hva tenker du om at du brukte pepperspray på jenta?» spurte Hetland.

«Det tenker jeg at var fornuftig,» sa politibetjenten.

«Vi brukte pepper for å få ønsket effekt. Det var en mye tryggere måte å få kontroll på henne på, i og med at hun hadde kniv.»

«Hva hadde du fått opplyst om denne jenta?»

«Jeg forsto at det hadde vært en hendelse i Øygarden. Jeg visste ikke så mye mer enn det.»

POLITIBETJENT GEIR FJELDSTAD reagerte da han senere hørte at Ida var blitt peppersprayet.

«Jeg var ikke der,» sa han i retten, og ville derfor ikke vurdere hvordan oppdraget var blitt løst.

«Men ut fra min kontakt med Ida må det kunne stilles spørsmål ved at det ble brukt pepperspray. Hun var 15 år og er ikke noe monster. Jeg fikk en veldig vond følelse da jeg hørte at det hadde blitt brukt pepperspray og at hun var blitt lagt i bakken,» sa Fjeldstad.

«Vi hadde en mye mer alvorlig situasjon i Øygarden,» sa han.

Knivtrussel, brann, masse politifolk, bevæpning. Men han opplevde at situasjonen i Øygarden ble håndtert på en helt annen måte.

«Noen tar en beslutning om å bruke pepperspray,

andre ikke,» sa Fjeldstad, og gjentok at han ikke hadde grunnlag for å kritisere noen.

«Men det må være lov å spørre om politiet gjør feil. Det må være lov å stille spørsmålet: Var dette rett? Jeg har stilt spørsmålet. Flere kolleger har stilt spørsmålet. Men vi var ikke der. Det er derfor vanskelig å si om det var rett eller galt.»

Fjeldstad mente at ansatte innen barnevernet, helsevesenet og politiet i større grad burde se kritisk på seg selv etter at ting har gått galt. Mange konflikter og utageringer rundt Ida kunne ha vært unngått dersom spesielt barnevernsansatte hadde kommunisert bedre.

«Måten Ida ble snakket til, fikk henne til å utøve mer aggresjon og vold. Hun mistet respekten for politi og barnevern. Vi offentlig ansatte må av og til se oss i speilet og spørre: Har vi ført henne hit?»

- Er det vi som har ført Ida inn i den kroken?

I retten kom politibetjent Geir Fjeldstad med en kraftig appell til både barnevernet og politiet om å se kritisk på sin egen behandling av Ida.

Idas tredje forbrytelse

TORSDAG 3. JULI 2014 STAKK Ida av fra Stavanger akuttsenter, hvor hun ble sendt etter brannen i Øygarden. Hun snek seg på bussen, gikk av i Haugesund og skatet inn til sentrum. Om ettermiddagen ble hun gjenkjent av to politidamer i sivil og ble med frivillig i bilen. På Karmøy plukket de opp Idas saksbehandler, som forsøkte å få i gang en samtale.

«Hold kjeft,» sa Ida, med et ansikt saksbehandleren senere beskrev som mørkt og fordreid.

De to politikvinnene hadde lovet at Ida skulle få stikke innom moren og hente klær og andre ting. Da moren åpnet døra og fikk øye på Idas saksbehandler plantet hun pekefingeren i henne og skrek:

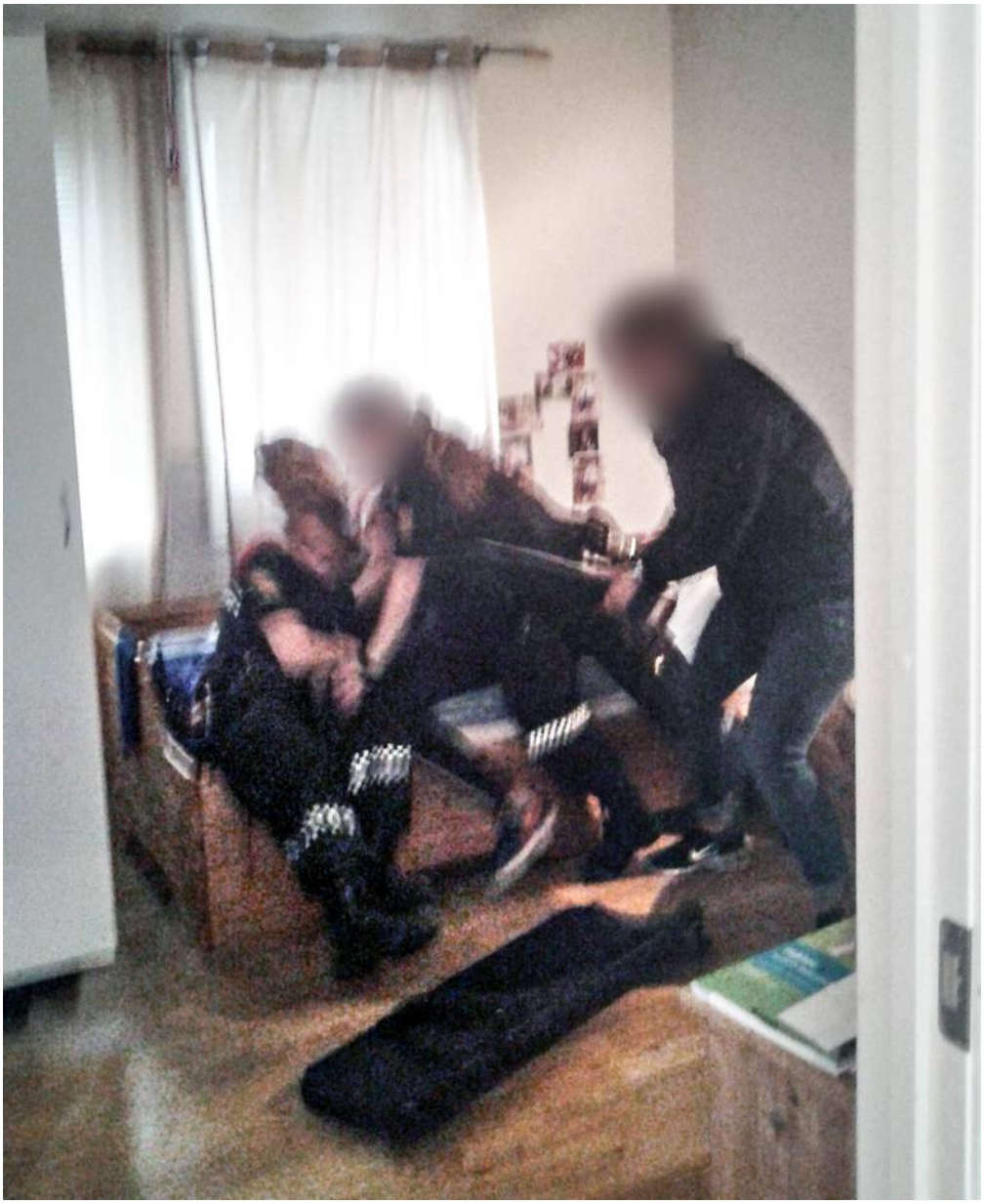
«Du har ødelagt datteren min.»

Samtidig smatt Ida forbi henne, gjennom stua og ut verandadøra på andre sida av huset. Politiet kjørte noen runder i området inntil de bestemte seg for å

sjekke om Ida var vendt tilbake til moren. Det hadde hun. Ida sto på rommet sitt, aktet ikke å komme ut. Og i hver neve hadde hun ifølge politiet en stein på størrelse med en tennisball.

«Hvis vi gikk over dørstokken, ville hun skade oss, sa hun. Vi svarte at vi ikke hadde noe valg,» fortalte en av politibetjentene fra vitneboksen.

I rundt 20 minutter forsøkte hun å overtale Ida til å slippe steinene. De tilkalte en politipatrulje til, og da de ble klar over at Ida tidligere var anmeldt for vold mot politiet, besluttet de å bruke skjold. Fire kvinnelige politibetjenter stormet så inn på Idas barnerom, dyttet henne ned i senga med skjoldet før de kastet seg over armer og bein. Én av dem ble truffet av steinen, før de fikk håndjernene på henne.

Fire kvinnelige politibetjenter stormet så inn på Idas barnerom, dyttet henne ned i senga med skjoldet før de kastet seg over armer og bein.
Privat

Moren sto og fotograferte politifolkene som lå over hennes 15 år gamle datter, og ignorerte ordrene om å fjerne seg.

Utenfor ble det nye basketak trass i at Ida var i håndjern. Saksbehandleren, naboer og barn sto og så på at de fire politikvinnene la Ida ned på gresset og stripset beina.

Morens bilder av pågripelsen

Med mobilen sin tok Idas mor en serie bilder av situasjonen da politiet pågrep Ida hjemme på rommet hennes.

Moren tok bilder mens hun ba dem ligge unna datteren.

Det skulle bli en lang dag for Ida og politiet.

I det de satte Ida i bilen – med hendene i jern og beina i strips – slo hun kneet i en politikvinne og skallet og spyttet på en annen.

«Hun sa flere ganger at hun skulle drepe meg ved første anledning,» sa politikvinnen i retten.

Da Ida sparket førersetet i den sivile politibilen ut av stilling, bestemte de seg for å kjøre til Karmøy lensmannskontor for å bytte til en cellebil. Nede i politigarasjen ble Ida satt i bilens cellerom, låst fast i setet, fortsatt med håndjern og strips. Da de lukket

opp døra igjen, hadde hun kuttet stripsen og holdt en biffkniv i neven.

«Dere er dumme,» lo hun.

«Da bestemte vi oss for å bruke skjold på henne igjen.»

Flere politifolk strømmet til garasjekjelleren, skjoldet kom fram, og dermed fikk ordensmakten kontroll på Ida igjen.

Hva nå?

Bodycuff ble svaret. Transportbelte, ble det også kalt. Kroppsjern.

Bodycuff var en amerikansk oppfinnelse, der håndjern og fotjern var festet med stropper til et solid magebelte. Politiets utlendingsenhet brukte bodycuffs når de kastet utenlandske statsborgere ut av landet, inntil det i 2010 ble avdekket at virkemiddelet ikke var godkjent av Politidirektoratet. På nyåret i 2014 fikk en skrankeadvokat medhold i lagmannsretten i at det var i strid med menneskerettighetene å føre menn tiltalt for grove narkoforbrytelser inn i rettssalen iført bodycuffs. Et halvt år senere ble Ida plassert i en cellebil iført strips og en bodycuff som ble låst fast i setet før døra smalt igjen.

Nå da?

«Det brenner! Det brenner!» hørte de henne rope.

Jenta hadde fått tak i en fyrstikkeske og satt fyr på beltet. Etter å ha slukket flammen, kjørte de av gårde, med en politibetjent på hver side av Ida, og én patruljebil bak. Hun fortsatte å gjøre motstand, og de la henne på gulvet mens ukvemsordene rant ut av henne.

Nede i Karmøy-tunnelen, Norges lengste undersjøiske tunnel, begynte Ida å brekke seg og puste raskt. Hun klaget på magesmerter, og politiet så seg nødt til å ringe nødsentralen AMK.

AMBULANSEARBEIDEREN KJENTE IGJEN IDA med en gang. Hun hadde gått inn og ut av hjemmet deres under oppveksten. Han husket henne som «tøffere enn toget», men hadde aldri hørt at Ida hadde slått eller vært slem mot noen. Nå lå hun på gulvet i politiets cellebil. han så at hun hadde et slags belte rundt livet, og at hun var iført håndjern samt strips rundt beina.

Ida kjente ham umiddelbart igjen.

Da han tilbød seg å kjøre henne til Stavanger akuttsenter, advarte politiet ham.

«Hvis jeg tar henne i min bil, er hun mitt ansvar,» svarte ambulansearbeideren.

Ida lå på båren, med dyna over seg, og det første han gjorde idet ambulansen kjørte av gårde, var å klippe av stripsen. I over en time snakket de sammen om denne dagen, gamle dager og kommende dager.

«Ida er rolig og smiler da vi ankommer Stavanger akuttsenter,» skrev barnevernets saksbehandler i journalen.

Hvorfor var jenta som kom ut av ambulansen i Stavanger, en annen? Spørsmålet ble verken stilt eller besvart i rettssal 6A.

Men advokat Hetland spurte om politibetjenten i ettertid så at de kunne ha gjort noe annerledes?

Ja, svarte hun. De hadde nok gitt henne for mye spillerom. De burde ha gått tøffere til verks. De burde ha gått inn med skjold med en gang, i stedet for å stå og diskutere.

«Var du blitt informert om at Ida har traumer som kan vekkes til live?» spurte Hetland.

«Nei,» svarte politibetjenten.

Idas fjerde forbrytelse

«HAR DU FÅTT DEG LITT LUNSJ?»

Dommerfullmektig Kristin Johnson sendte Ida et varmt blikk.

«Ja,» svarte hun. «Og det var dødsgodt!»

Så var alvoret tilbake. Det var tid for å gå gjennom Idas fjerde forbrytelse.

Søndag 20. juli 2014 rømte hun igjen fra Stavanger akuttsenter, men hun kom ikke lenger enn til busstasjonen i sentrum før hun ble oppdaget av en politipatrulje. Ida løp for livet med en politimann i hælene og ble ikke tatt igjen før i Hetlandsgata, der han klemte henne mot en husvegg og satte på håndjern.

Ida ble senere tiltalt for å ha kastet en lommelykt mot politimannen under flukten, selv om det var uklart om den traff. Men politimannen sa hun traff ham i ansiktet da hun under pågripelsen skallet med bakhodet. Hun skal også ha forsøkt å sparke ham i låret. I bilen sparket hun til døra, som gikk av hengslene, og dermed noterte politijuristene nok et tilfelle av hærverk. Hun forsøkte å bite og spytte, og fikk tredd en spyttepose over hodet.

«Vi måtte presse henne inntil celleveggen i bilen for å få henne til å være i ro, så hun ikke skadet bilen, oss eller seg selv,» forklarte politiførstebetjenten.

«Dette var et bistandsoppdrag,»» begynte advokat Hetland. «Hun hadde ikke gjort noe straffbart. Men du valgte å løpe etter henne?»

«Ja.» svarte han, og mente at Ida kunne ha vært til fare for seg selv.

«Da er det veldig greit å få kontroll på henne. Når noen springer fra politiet, er det vår oppgave å få tak i dem.»

Heller ikke politiførstebetjenten og hans kolleger hadde fått beskjed av barnevernet om at de hadde med ei traumatisert jente å gjøre. Hetland hevdet de hadde behandlet henne som en voksen, og ikke som et barn.

«Hun ble behandlet som en person som var til fare for oss,» svarte politiførstebetjenten. «Men hun ble behandlet på mildeste måte. En større person ville gjerne ha blitt lagt i bakken. Det ble forsøkt unngått. Jeg brukte nettopp en vegg, for å ta det pent og pyntelig.»

Hetland sperret opp øynene.

«Syns du dette var pent og pyntelig?»

«Ja, dette er en av de mest pene og pyntelige arrestasjonene jeg har utført.»

«Vi noterer oss det,» sa Hetland tørt.

IDAS FJERDE FORBRYTELSE VAR altså knyttet til hennes desperate forsøk på å komme unna politiet. Disse lovbruddene skulle samfunnet straffe henne for. Og der hadde historien om Idas søndag 20. juli trolig vært over, hadde det vært opp til aktoratet eller politiførstebetjenten i vitneboksen.

Men for Ida sluttet ikke historien der. Etter pågripelsen ble 15-åringen kjørt til arresten ved Stavanger politistasjon. Der ble hun tatt inn på en av de 16 cellene i politikjelleren.

Advokat Hetland ba Ida fortelle:

«To menn la meg ned inne på cella, og to damer kledde av meg.

Det var helt forferdelig. De spurte ikke om jeg ville kle av meg selv. De bare la meg ned på en madrass. To menn satt på armene mine. En politimann holdt bena mine. Og en dame begynte å kle av meg. De andre hjalp til. De kledde meg helt fullstendig naken.»

«Hvor mange var de?»

«To menn på armene mine, én dame kledde av meg, og jeg vet ikke om én eller to holdt bena mine. Jeg fikk ikke lov å røre meg eller hodet eller noe.»

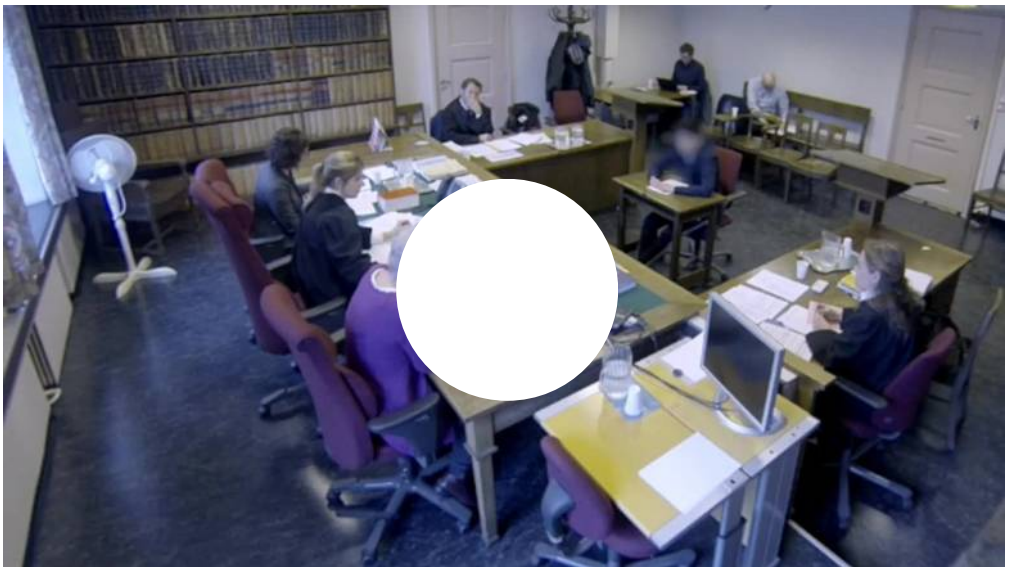
«Var det en grunn til at de måtte være så mange?»

«Fordi jeg sparket i stykker den bildøra, så ville de ikke ta sjanser. Jeg var helt rolig, men... Men de spurte aldri om jeg kunne kle av meg selv. Det hadde jeg svart ja til.»

«Du ble kroppsvisitert og kledd naken. Hva skjedde etter at de hadde undersøkt deg?»

«De lot meg sitte igjen med trusa på. De lot meg bare sitte igjen på glattcella.»

Hun anslo at hun ble sittende i én til to timer.

- En grunn til at jeg ikke takler situasjoner som det

Ida forteller retten hvordan hun opplevde å bli avkledd inne på glattcella, og hvorfor hun reagerte så sterkt på det.

ETTER RETTSSAKEN FORTALTE Ida meg flere detaljer fra arrestoppholdet. Politifolkene som visiterte henne, hadde lyst mot skrittet hennes med en lommelykt, sa hun.

Politiadvokat Bru sådde tvil om at Ida hadde vært i arresten. Det var ikke registrert noen pågripelse av Ida den dagen, sa hun til retten. Senere bekreftet en politiadvokat ved Stavanger politistasjon overfor meg at Ida hadde vært i arresten i én time. Jeg ble nektet innsyn i arrestjournalen, men fikk oppgitt at det ikke sto noe i den utover at hun var der fra kl. 20.20 til 21.20.

Jeg konfronterte deretter politistasjonssjefen i Stavanger med Idas framstilling. Han sporet opp en av politibetjentene som hadde vært i arresten med Ida, og presenterte hennes versjon. Den var i korthet slik:

Hun og en annen kvinnelig betjent visiterte henne uten å kle henne naken. De mannlige politibetjentene deltok ikke i kroppsvisitasjonen. Men de to politikvinnene hadde undersøkt Ida under klærne, også innenfor BHen og trusa. Lommelykt brukte de ikke. Og Ida var ikke blitt sittende alene på

cella, men under tilsyn av de to kvinnelige betjentene, og neppe lenger enn et kvarter.

Hevder politiet.

HENDELSEN VAR OGSÅ NEVNT i journalen ved Universitetssjukehuset i Stavanger, hvor Ida var blitt kjørt av politiet etter arrestoppholdet.

Legen snakket med en barnevernsarbeider som fulgte Ida.

«Sittet i arresten fra kl. 18-20 uten tilsyn,» noterte legen i journalen.

Barnevernsarbeideren sa til legen at Ida muligens hadde slått hodet hardt i bakken under et basketak med politiet. På sykehuset var hun trett, fikk pusteproblemer og de mistet en stund kontakten med henne.

I retten sa Ida om oppholdet i arresten:

«Jeg glemmer det aldri. Det er det verste jeg har vært med på.»

Politiadvokatens dilemma

VAR DET ÉN I RETTSAL 6A jeg ikke misunte, var

det politiadvokat Elisabeth Bru. Oppgaven hennes var tilsynelatende enkel. Det å klistre Ida til forbrytelsene, var ikke vanskelig.

«Hvor sparket du?»

«Der jeg fikk til.»

«Hvor kraftig?»

«Med all kraft jeg hadde.»

«Husker du mer vold?»

«Hodeskalling.»

«Hva skjedde?»

«Jeg bare skallet til dem.»

«Én eller flere ganger?»

«Flere.»

«Hvorfor?»

«Jeg vet ikke. På den tida var jeg blitt så vant til å gjøre motstand, at jeg ikke tenkte meg om.»

POLITIADVOKATENS HODEPINE var: Hva slags straff var riktig og rettferdig?

«Å velge reaksjonsform i denne saken har vært vanskelig,» sukket hun. «Mye vanskeligere enn normalt.»

Det enkleste for politiadvokat Bru hadde vært å gå for ungdomsstraff. I løpet av det siste tiåret hadde det norske rettssystemet nesten utryddet fengselsstraff for barn. Høsten 2015 var det ifølge myndighetene bare to mindreårige i norske fengsler. Samfunnsstraff hadde overtatt som reaksjonsform, de siste par årene også ungdomsoppfølging og ungdomsstraff.

FAKTA: DETTE ER UNGDOMSSTRAFF

Sistnevnte krevde mye av den domfelte, blant annet å delta i ungdomsstormøter med ofre, og tett oppfølging og kontroll fra instanser som barnevern, politi og skole. Ida konkluderte at hun ikke ville takle så mye forpliktelser og krav, og takket nei til muligheten for ungdomsstraff. Dermed var politiadvokat Bru tvunget til påstå betinget eller ubetinget fengsel, og Idas forsvarer hadde sagt klart fra at fengsel ville være en katastrofe. Hadde hun vært voksen, sa politiadvokat Bru, ville Ida normalt ha blitt dømt til ett års ubetinget fengsel.

«Men hun er 16 år og i en veldig spesiell situasjon.

Hun har hatt store traumatiske opplevelser som hun trenger behandling for. Hun trenger trygge rammer rundt seg for å fungere. Og hendelsene med politiet og barnevernet framstår som situasjonsbetinget,» fortsatte Bru.

«Det er situasjoner hvor hun har følt seg presset og desperat.»

De allmennpreventive hensynene tilsa likevel at Ida burde sendes i fengsel.

«Så jeg er i sterk tvil.»

Men politiadvokaten landet på at Ida burde gis en sjanse. Håpet var at en så mild straff som denne, ville inspirere henne. At den bidro til at hun fikk et godt liv.

Politiadvokat Bru påsto derfor en straff på ett års ubetinget fengsel, med en prøvetid på to år.

Ida så ut til å kunne slippe fengsel.

Aktor: - Vanskelig å velge en reaksjonsform

I sin sluttprosedyre ga aktor uttrykk for vanskelige dilemmaer når hun skulle legge ned påstand om straff for Idas lovbrudd.

«Lykke til!»

DA DOMMEREN KLUBBET TIL PAUSE var det en lettet politiadvokat som forlot rettssal 6A.

Men da retten ble satt igjen, gikk advokat Hetland til angrep på hennes påstand. Han var enig i at Ida måtte gis betinget fengsel, men ikke mer enn fire måneder. Ida kunne ikke dømmes for panikkartede sleivspark. Trusler slengt ut i vill desperasjon kunne ikke regnes som forsøk på å påvirke polititjenestemenn. Hun måtte dessuten få tilståelsesrabatt, samt fradrag både for opphold i arresten og for at rettsaken drøyde i månedsvis.

Pepperspray.

Våpen.

Skjold.

Bodycuff.

Håndjern.

Glattcelle.

Hetland mente politiet hadde behandlet 15-åringen som om hun var voksen. De hadde opptrådt uforsvarlig og burde ha visst bedre. Flere politifolk hadde kastet seg over henne, i hennes egen seng - ei jente traumatisert etter voldtekter. Han klandret barnevernet for konsekvent å ha mislyktes i å informere politiet om Idas traumatiske bakgrunn. Han roste politibetjent Fjeldstads metode, men var skremt over de øvrige politivitnenes mangel på selvkritikk.

«Ida har skadet andre. Men hun har også blitt påført skade i forbindelse med disse sakene. Det er ikke vanskelig å forstå at det hun har opplevd, kan være retraumatiserende. Ida er mye mer enn denne tiltalebeslutningen,» sa Hetland, mens hun satt og snurret på stolen og stirret på et punkt i taket.

«Masse humor», sa han. «Omsorg for andre. Ei jente som ønsket å utgjøre en forskjell.»

Forsvarer: - Politiet har behandlet Ida som en voksen

I sin prosedyre rettet Idas forsvarer kraftig kritikk mot måten politiet og barnevernet hadde behandlet henne på.

«Det er viktig å ta med, når dere skal vurdere hvilken straff hun skal ha.»

DOMMERFULLMEKTIGEN fanget Idas øyne med et smil.

«Da ønsker jeg deg lykke til.»

«Tusen takk,» sa Ida.

Det var fire uker til hun skulle få vite om hun skulle i fengsel eller ikke.

Bildene retten ikke fikk se

HAN HADDE NOEN FORSTYRRENDE bilder i hodet.

Robin Dale Oen var kapteinløytnant i Sjøforsvaret, ungdomsarbeider på fritida og nabo til institusjonen Ida bodde på i Øygarden.

Det var gått over ett år, og han ble ikke kvitt disse bildene.

FØRSTE BILDE. Han våknet midt på natta tidligere den sommeren. Det var ei jente som skrek. Han heiv på seg skoene og løp ut i underbuksa. På gangveien satt ei voksen dame overskrevs på ei jente. «Hjelp,» ropte jenta. «Hjelp, hjelp…» Han skulle dytte dama vekk da hun viste legitimasjon, hun jobbet i barnevernet. Politiet var på vei.

ANDRE BILDE. Ei 15 år gammel jente med mørkt, langt hår og store øyne sto ved brygga da han kom padlende inn til aktivitetssenteret. Robin Dale Oen og broren Alexander, tidenes beste norske svømmer, hadde bestemt seg for å bygge et senter for ungdom, særlig for de som hadde fått en vanskelig start på livet. Da lillebroren brått gikk bort, bygget Dale Oen senteret i brødrenes ånd. *«Be ikkje om ei lett reise, men be om ein sterk rygg»*. Jenta sto på brygga med to ansatte fra institusjonen, sa hun het Ida og gjerne ville prøve kajakk. «Du er hjertelig velkommen,» sa Robin Dale Oen.

TREDJE BILDE. Tre dager senere. Blå røyk fylte

himmelen, han kastet seg i jeepen og stanset i et kaos av brann, bevæpnede politifolk og sjokkerte ansikter. Han bestemte seg for å lete etter jenta selv, og etter en kilometer fikk han øye på det skjelvende aspeløvet gjemt bak et busskur. Hun kjente ham igjen. De ble sittende og prate på benken i skuret.

«Jeg vet ikke hva jeg skal gjøre,» sa hun.

Og han var i ferd med å overbevise henne om å melde seg for politiet, sammen med ham, da en politibil suste forbi, bråstanset og rygget tilbake i full fart. Ida sprang bak skuret, men kom ikke forbi buskaset.

«Slapp av, dette ordner vi,» sa Robin Dale Oen.

Sekunder senere var de omringet. Han husket fem, seks, kanskje sju bevæpnede polititjenestemenn. Skuddsikre vester, skjold, hunder som bjeffet.

Politifolkene sto rundt dem og ropte. Han husket at de hadde trukket de halvautomatiske pistolene ut av beltet, og at de siktet på ham og Ida.

«Legg dere ned!»

Og slik han husket det nå, over ett år senere, ropte han tilbake:

«Det kommer ikke på tale ... Dette er ei 15 år gammel jente ... Legg ned våpnene ...

Dette har jeg full kontroll på.»

«Legg dere ned,» ropte politiet igjen, og han husket at to-tre polititjenestemenn stadig siktet på dem med de skarpladde våpnene.

«Det var helt hinsides,» sa Robin Dale Oen. Han fattet ikke at det var mulig.

På et tidspunkt dukket politibetjent Fjeldstad opp. En politimann som visste at det gikk an å snakke til Ida.

...så trakk de våpen mot oss. Skarpladde våpen.

Flere politifolk jaktet på Ida etter at hun hadde tent på institusjonen i Øygarden. Naboen Robin Dale Oen fant henne, og sto sammen med henne da politiet kom.

FJERDE BILDE. Han hadde sittet bak i politibilen

med Ida, fra Øygarden, til legevakta, deretter til institusjonen Klokkarlia i Bergen. Hun hadde gått med på å bli plassert på skjerming. Politiet hadde lovet at hun ikke skulle treffe personalet fra Øygarden. Da de likevel dukket opp, var det et løftebrudd, mente han.

«Ikke løp etter henne,» ropte han. «Hun har kniv. Hun kan falle og skade seg.»

Han fikk beskjed om å holde seg unna. Han visste ikke om han skulle le eller gråte. Skrikene, peppersprayingen, og så det mest forstyrrende bildet: To staute polititjenestemenn som dukket opp rundt hushjørnet mens de slepte jenta mellom seg. Ei 15 år gammel jente iført håndjern, og med ei vaskebøtte tredd over hodet.

Robin Dale Oen så tomt ut i lufta.

«Uverdig,» sa han. «Det var utrolig uverdig.»

- Alt kunne vært unngått

Naboen Robin Dale Oen fulgte Ida i politibilen fra Øygarden til Klokkarlia i Bergen. Der ble han vitne til et kraftig sammenstøt mellom Ida og politiet.

FEMTE BILDE var egentlig minner om telefonsamtaler. Robin og kona syntes synd på Ida, og etter brannen ringte de saksbehandleren hennes og spurte om det var noe de kunne gjøre for henne. Avlastningshjem. Besøk. Hva som helst.

Han hadde bakgrunn som vernepleier. Hun var leder i kommunen. De visste hva de gjorde.

Det var uaktuelt, fikk de beskjed om. Ida skulle flyttes til en helt annen plass.

Året etter inviterte de Ida til sommerleirskole i Øygarden.

Heller ikke det lot seg gjøre.

De ville stille opp for henne. Men det gikk ikke.

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:* **- Samfunnet har ikke vondt av å se dette**
- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**
- *Bufetat:* **Bufetat mener de har taushetsplikt**
- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

HAN HADDE DISSE BILDENE I HODET. Ble ikke kvitt dem.

Og ingen så ut til å ha bruk for dem.

Ikke en gang rettssal 6A i Bergen tinghus.

DU LESTE:

NESTE KAPITTEL:

GLASSJENTA

Se alle kapitlene (http://mm.aftenbladet.no/2016/glassjenta/)

Tekst: Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Video: Rune Vandvik (mailto:rune.vandvik@aftenbladet.no) | Foto: Jarle Aasland (mailto:jarle.aasland@aftenbladet.no), Kristian Jacobsen (mailto:kristian.jacobsen@aftenbladet.no)
Research: Hans Petter Aass (mailto:hans.petter.aass@aftenbladet.no), Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Presentasjon: Filip Blaauw (mailto:filip.blaauw@aftenbladet.no)
Illustrasjonssjef: Finn E. Våga (mailto:finn.vaaga@aftenbladet.no) | Redaktør: Tarald Aano (mailto:tarald.aano@aftenbladet.no)

@thomasergo (//twitter.com/thomasergo) #Glassjenta (//twitter.com/hashtag/Glassjenta) #Barnevernet (//twitter.com/hashtag/Barnevernet)

Følgende personer er anonymisert

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN

TIL TOPPEN

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

05150

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

Glassjenta kapittel 6: Vond påske

Like før påsken 2015 får Ida flere nyheter som gir henne håp. Det varer ikke lenge.

4

Ikke anmeld meg, vær så snill

I ett år har Ida gått på tap etter tap i retten. Men plutselig gir dommerne henne medhold. Tvangsplasseringen blir opphevet. Og hun slipper fengsel dersom hun holder seg på rett side av

loven. Men feiringen varer ikke lenge. Idet reporter Thomas Ergo reiser på påskeferie mottar han desperate tekstmeldinger fra Indre Troms. Meldinger fra Ida, som sitter i baksetet på en politibil, iført håndjern.

OPPDATERT: **30.JAN. 2016 07:41** - PUBLISERT: **30.JAN. 2016 07:41**

THOMAS ERGO

ANNONSE

Idas første seier

MANDAG MORGEN, 10. MARS 2015. Displayet på mobilen lyste.

«Ida vant!»

(http://mm.aftenbladet.no/2016/gl

Kapittel 1: Ok, de hører ikke. Da brenner jeg institusjonen ned. (http://www.aftenbladet.no/article/3851613.html)

Kapittel 2: Monsteret i rettssal 23 (http://www.aftenbladet.no/article/3851662.html)

Det var en utrolig nyhet. I over ett år hadde Ida og moren tapt alle slag i fylkesnemnda og tingretten. Men nå, tidlig i mars 2015, var det seier for første gang. Haugaland tingrett opphevet Rogaland fylkesnemnds vedtak om å tvangsplassere Ida på institusjon i inntil ett år.

Tvangen skulle vekk.

Hvorfor? Ida hadde jo alvorlige atferdsvansker, noe som var kravet for å bli plassert på tvang? Ja, sa dommerne, men Idas utageringer hadde vært en reaksjon på at hun var tvangsplassert.

«Etter å ha hørt forklaringen fra Ida fremstår det som sannsynlig at hun har følt seg krenket av tvangsbruken og at det er denne følelsen av krenkelse og maktesløshet

Kapittel 3: Ni dager som rystet Ida (http://www.aftenbladet.no/article/3851761.html)

Kapittel 4: Å jobbe med barn som vil drepe deg (http://www.aftenbladet.no/article/3851776.html)

Kapittel 5: Idas forbrytelser (http://www.aftenbladet.no/article/3851828.html)

Kapittel 6: Ikke anmeld meg, vær så snill (http://www.aftenbladet.no/artic 3851886.html)

Kapittel 7: Jeg kunne trenge en drøm (http://www.aftenbladet.no/article/3851907.html)

Kapittel 8: Stryk meg over håret til jeg sovner (http://www.aftenbladet.no/article/3851931.html)

Kapittel 9: Nå tar vi henne! (http://www.aftenbladet.no/article/3851945.html)

Kapittel 10: Så lenge du elsker noen (http://www.aftenbladet.no/article/3852012.html)

Kapittel 11: Tilsvar (http://www.aftenbladet.no/article/3852033.html)

«OMG eg vant

som har ført til utageringen,» skrev dommerne.

rettsaken min (...)»

Ida på Facebook, 9. mars 2015

Men retten var ikke i tvil om at Ida var sterkt behandlingstrengende. Hun hadde nylig begynt å gå til behandling ved ungdomspsykiatrisk i Tromsø, og personalet hadde begynt å få veiledning. Retten håpet derfor Ida ville fortsette å bo på institusjonen i Troms, men at den fungerte som en omsorgsinstitusjon med mindre strenge rammer. Dommerne så faren for at Ida ville forsøke å forlate institusjonen, når hun ikke lenger kunne holdes tilbake med tvang.

ANNONSE

«På den annen side er det også viktig å høre på Ida og hennes ønsker. Hun er snart 16 ½ år gammel, og det er ikke lenge til hun er myndig. Hun har forklart at hun har kjempet i et system, der hun mener at ingen har hørt på henne. I slike situasjoner kan det ha en egenverdi å oppleve at det er noen som er villige til å høre på det hun har å si og la henne i større grad ta ansvar for eget liv. Det vil hun uansett måtte gjøre om svært kort tid.»

Skjold, Indre Troms, april 2015.
Jarle Aasland

Idas andre seier

FREDAG 27. MARS, 2015.

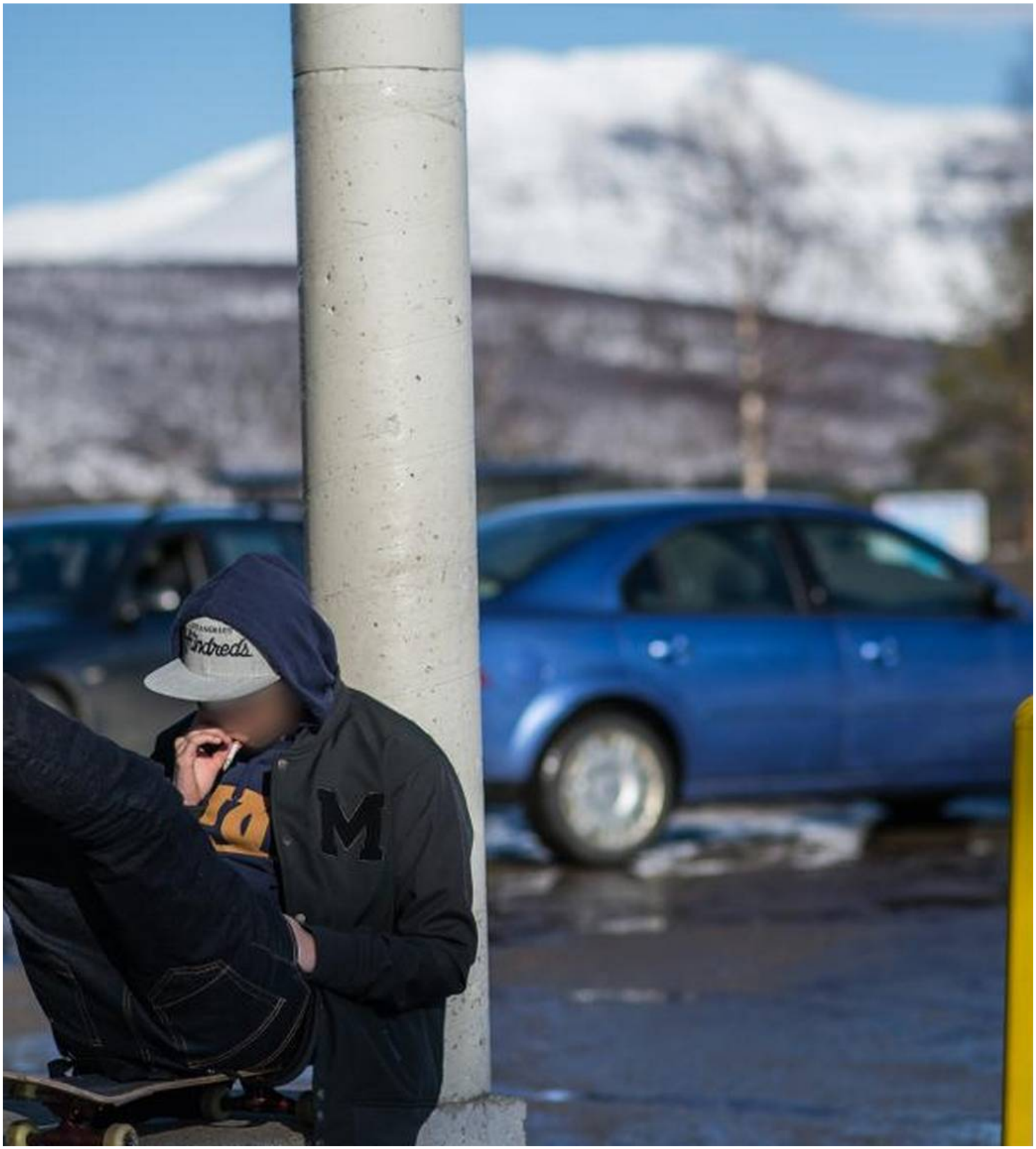
«Fantastisk,» sa Ida.

«En gave fra himmelen,» sa Idas advokat, Sverre Hetland.

«Outstanding,» sa Idas setteverge.

Nå var også dommen etter rettssaken i Bergen falt. Dommerne ga henne 120 dagers betinget fengsel. Det var en stor seier for Ida. Brannen i Øygarden, volden mot politiet, truslene, hærverket. En voksen ville ha blitt sendt rett i fengsel i minst åtte måneder. Men retten mente det forelå flere formildende omstendigheter.

Hun var 15 år da hun begikk forbrytelsene, altså et barn. Hun utagerte når hun ble satt under press. Hun ville bort fra institusjonen.

«Så bare gikk jeg meg en tur, og så ringte de politiet, og så ble det bare verre.»

Jarle Aasland

Hun ble imidlertid dømt for å ha skallet, spyttet og forsøkt å sparke og bite politibetjentene som pågrep henne i Stavanger og på Karmøy. Og Ida ble funnet skyldig i grovt skadeverk etter brannen i Øygarden. Skyldig i to tilfeller av vold, ett tilfelle av trusler mot polititjenestemenn og to tilfeller av simpelt skadeverk. Hun fikk strafferabatt på grunn av sine tilståelser, og to dagers fradrag for oppholdet på glattcelle.

FAKTA: PÅGRIPELSE AV MINDREÅRIGE

Dommerne så ei jente som angret, et barn som mente hun hadde begått forbrytelser som ikke stemte med hvordan hun egentlig var.

«Retten fikk også inntrykk av tiltalte som en person med mange fine kvaliteter, som med god og riktig oppfølging har alle muligheter for å lykkes videre i livet,» skrev dommerne.

Hun slapp altså fengsel.

Hun kunne puste ut.

FAKTA: SÆRREGLER

For andre gang på en måned var hun blitt trodd i de voksnes system for rettferdighet. Hun hadde stått i vitneboksen og lovet dyrt og hellig at hun skulle oppføre seg. Hvis de bare ga henne en sjanse. Nå gjorde de det. De ga henne ei prøvetid på to år. Holdt hun seg unna trøbbel i to år, slapp hun fengsel.

- Fantastisk flott gjort av dem

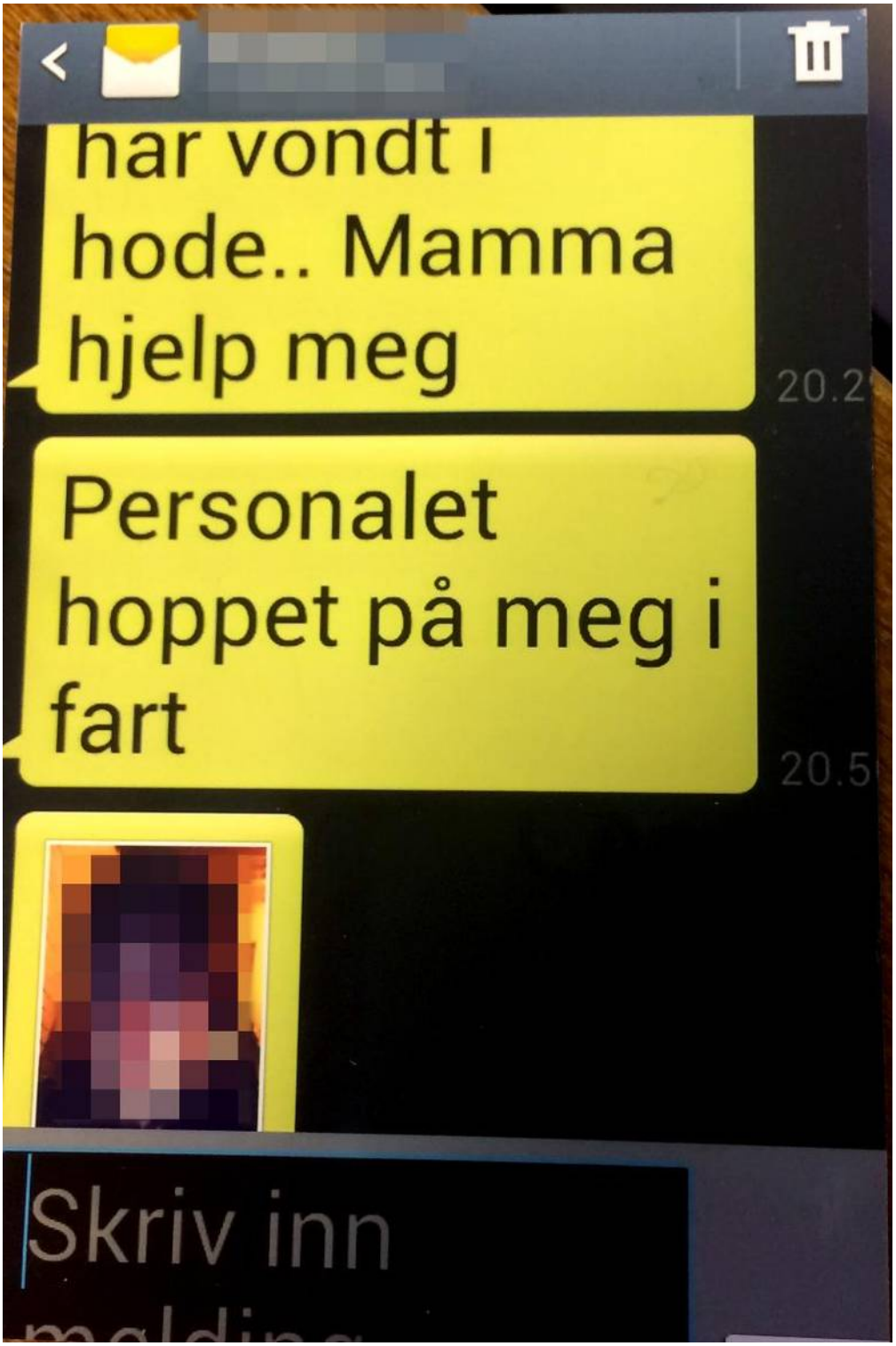
Ida og advokat Sverre Hetland får høre rettens avgjørelse i straffesaken mot henne.

Sms fra baksetet av en politibil

ONSDAG 1. APRIL, 2015. Det var bare noen dager siden nyheten om at Ida slappsoning bak murene. I min verden var meteorologene ekstatiske over det kommende påskeværet. Stasjonsvogna var

fullstappet av unger, sekker og snop, og vi suste innover Gyadalen da det begynte å plinge i mobilen.

Først trodde jeg meldingene var fra Ida. Men det var moren som videresendte meg de desperate meldingene hun hadde fått fra datteren.

En av Idas mange meldinger til moren under oppholdet ved institusjonen på Skjold.
Jarle Aasland

Denne hadde hun sendt moren dagen før:

«Eg har tatt
overdose
hjelp!!! Hjerte
mitt sprenger
snart!! Får ikke
puste!!!!»

I dag, onsdag 1. april, skrev hun:

«Eg elske deg
Mamma!!!»

Moren var antakelig hjemme i Haugesund. Ida tilbragte påska i Indre Troms. Fra min egen bil, på vei innover fjellheimen på sørvestlandet, var jeg plutselig tilskuer til en live-overføring fra baksetet i en politibil. En politibil som suste gjennom et snødekket landskap av skog og fjell 140 mil lenger nord.

Fra baksetet skrev Ida:

«Ok. Sitter i bilen
med håndjern
nå. De holder
på å brekke

håndledde mitt (...)
men de hører
ikke på meg»

Sola hadde forvandlet Sirdalsvannet til sølv. Fra bilradioen skingret den gamle slageren *«Våren kommer nåååååååå», o*g ungene sang for full hals mens nye tekstmeldinger plinget inn. Jeg stoppet nok en gang i veikanten for å lese.

Har ikke barnevernsbarn ferie? tenkte jeg. Hadde Ida aldri fri? Hva skjedde egentlig i baksetet på denne politibilen? Hadde hun ikke tre barnevernsarbeidere rundt seg, 24 timer i døgnet, sju dager i uka?

Hadde hun ikke vunnet?

Var det ikke tid for å glede seg over sine seire?

Ida ønsket at jeg skulle ringe henne, skrev moren. Men skulle jeg begynne å involvere hver gang Ida var i trøbbel?

Jeg svarte moren at jeg gjerne snakket med Ida, men først når ting roet seg.

Jeg forsøkte å stenge Ida ute.

Og kjørte videre.

«Masse sånne greier»

FØRSTE ARBEIDSDAG ETTER PÅSKE ringte jeg henne. Klokka var 14. Hun ble vekket, men kunne prate.

«Hva skjedde egentlig i påska?»

Hun gjespet. Politiet hadde lagt henne i håndjern «og masse sånne greier».

«Nei, jeg knuste noen vinduer her, og så gikk jeg ut av huset. Så bare gikk jeg meg en tur, og så ringte de politi, og så ble det bare verre.»

«Så kommer politiet bort til meg og sier at de skal kjøre meg innom legevakta. De skal prøve å få meg innlagt på ungdomspsykiatrisk. Så spør jeg: «Ja, hvorfor det? Og så sier de: «Nei, du må bare bli med oss.» Jeg satte meg i bilen, og hadde musikk på ørene. Jeg svarte dem ikke når de snakket til meg, for jeg var helt vekke. Helt i mine egne tanker, og hadde musikk på...»

Inkvireringen ved politiarresten, Stavanger, november 2015. Over ett år etter en episode Ida og de involverte politibetjentene husker på hver sin måte. (Personen på bildet har ikke med saken å gjøre.)
Jarle Aasland

I TILLEGG TIL Å HA KNUST stuevinduet hadde Ida ifølge rapportene knust flere bilvinduer og truet personale før hun marsjerte ut av institusjonen. Personalet mente hun var psykotisk, noe som var grunnen til at de ba politiet kjøre henne til ungdomspsykiatrisk i Tromsø.

Personalet ringte legevakta.

Politibetjentene rapporterte siden at Ida hadde truet med å drepe personalet dersom de kjørte henne tilbake til institusjonen. Hun skal også ha truet politibetjentene, og dermed satte de håndjern på henne.

Så brøt kaoset løs.

I 90-sonen på E6 skal hun ha sparket politikvinnen

som kjørte, og bilen skar over i motsatt felt. Det var roping og hyling, og politibilen vinglet fra side til side før den stanset midt i veien. Da stripset de beina hennes. Fordi hun skal ha spyttet, tredde de ei maske over hodet hennes. Legevakta neste.

Som vanlig var politibetjentene grundige i å rapportere Idas handlinger. Årsaken til dem sto det mindre om.

Ida husket det slik:

«Så jeg satt og hørte på musikk. Satt i min egen verden og gjorde ikke en skit gale. Så drar hun politidamen plutselig øreproppene ut av ørene mine. Så sier jeg til henne: «Det der gjør du ikke! Du drar ikke ut øreproppene mine.» For sånt takler jeg ikke.»

«Så tok jeg mobilen min tilbake, for hun hadde tatt den ut av hendene mine. Så satte jeg på øreproppene på igjen. Så tok hun den en gang til, og da sparket jeg. De la meg i håndjern. Så kjørte vi til legevakta.»

«Senere sa de til meg: «Hvis vi tar av deg håndjernene, oppfører du deg fint?» Da sa jeg: «Ja, men jeg skal ha mobilen min. Det er kriteriet for at jeg skal oppføre meg fint.» Da fikk jeg mobilen, og jeg oppførte meg fint.»

På legevakta, hvor Ida var blitt et kjent fjes, slo legen

fast at hun verken var suicidal eller psykotisk. Så det ble ingen tur til ungdomspsykiatrisk, men retur til institusjonen.

Det skulle bli en lang kveld.

Da de kom tilbake til institusjonen, oppsto det en krangel. Ida ville besøke ei venninne. Personalet sa ja. Politiet nei.

Ifølge politiets og barnevernets rapporter var det flere timer med truing, skriking, grining, kasting av gjenstander og utagering. Hun ble lagt i bakken flere ganger. Og i et basketak skal hun ha skallet en av politikvinnene med bakhodet, slik at hun begynte å blø neseblod.

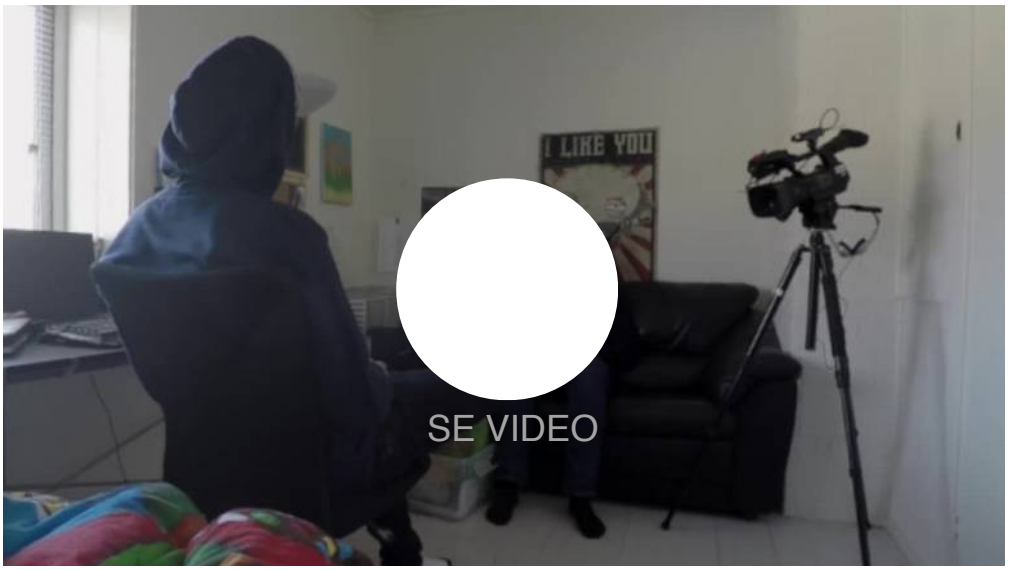
HVORFOR HAVNET IDA i dette uføret igjen? Hvorfor havnet hun stadig i klammeri med politiet?

«Nei, det er jo fordi at barnevernet… Når de etterlyser meg sier de til politiet at «hun er voldelig. Hun har gjort det og det og kan skade folk». Når politiet kommer sier de for eksempel: «Har du våpen, så slipper du det… Har du et eller annet du kan kaste, så slipper du det… Vær rolig når vi setter på håndjern…» Og så… Jeg kjenner liksom den trigginga… «Hva har jeg gjort, egentlig? Kan de ikke bare snakke til meg som et normalt menneske?» Jeg

er en vanlig person. Bare fordi barnevernet sier ting, skal ikke det ha noen mening. Jeg er en ungdom. Første gangen jeg var i håndjern var jeg femten år. Jeg visste ikke at det gikk an en gang å bli satt i håndjern når du var så liten.»

DA TING ROET SEG DEN KVELDEN, spurte Ida om hun kunne få en prat med politikvinnen som hadde blødd neseblod. Hun sa unnskyld og fortalte om den ferske dommen i Nordhordland tingrett, at hun hadde fått en ny sjanse. Og at en ny straffesak trolig ville sende henne rett i fengsel.

«Kan du være så snill ikke å anmelde meg?» spurte Ida. «Jeg mente ingenting av dette. Jeg er bare dårlig, sånn psykisk.»

- Jeg angrer veldig mye etterpå

Ida forteller hvordan hun opplever hendelsene der det svartner for henne og knusingen og utageringene begynner.

«Ikke la henne forsvinne»

AT IDA VAR PSYKISK DÅRLIG, var ingen overdrivelse. Det var ett år siden legene fastslo at hun var traumatisert og trengte behandling. De første samtalene med psykolog var kommet i gang først i forrige måned. Søndag før påske hadde hun isolert seg på rommet, holdt hendene mot hodet, hyperventilert og ropt «nei, nei, nei.» I flere timer virket det som om hun befant seg i sine egne traumer. Hun hadde begynt å høre stemmer igjen, noe fastlegen ga henne medisiner mot. Men stemmene forsvant ikke.

Sist hun hadde hørt stemmer, var på nyåret. Da hadde hun tapetsert rommet sitt med lapper, hvor hun skrev ting som:

PEOPLE WHO DIE FROM SUICIDE
DON´T WANT TO END THEIR LIFE.
THEY WANT TO END
THEIR PAIN!

Det tok to og en halv time å kjøre fra Skjold til ungdomspsykiatrisk ved Universitetssjukehuset i Nord-Norge, Tromsø, og Ida ble ofte kjørt dit om natta. Det første hun ba om, var medisiner som kunne fjerne stemmene. Eller, det var egentlig én

stemme. En mann som snakket til henne og ville henne ondt. Hun ville ikke fortelle legen om hun kjente ham. Men hun hadde hørt stemmen før.

Dagen etter ble hun skrevet ut. Psykologen forklarte at hun ikke var psykotisk, men at hun trolig gjennomlevde tidligere traumatiske hendelser.

«Hva skal jeg gjøre hvis det skjer igjen?» spurte Ida.

«Da må personalet hjelpe deg,» sa psykologen, og tok en prat med de fire ansatte som var i følge med henne.

Psykologen ga følgende råd:

Ikke reis til legevakta for å gi Ida beroligende medisiner hver gang hun faller ut. Forsøk å ivareta henne på institusjonen. Kom på banen før hun blir borte. Hold henne igjen i nåtida. Stopp henne fra å forsvinne i traumene. Og hvis hun likevel var i ferd med å forsvinne, skulle de forsøke å si ting som: «Se rundt deg, Ida. Ser du at du sitter her på institusjonen? Det er jeg som snakker til deg. Du er her nå, Ida. Jeg passer på deg. Kjenner du at beina er i gulvet?»

Samtale om

selvmordsforsøk

MEN ONSDAG 1. APRIL, to dager etter at hun ble skrevet ut, hadde hun altså tatt en overdose og skrevet til moren at hjertet holdt på å sprenge.

«Det var ikke en skikkelig overdose, jeg bare svettet litt. Jeg svelget to brett av en antiepileptisk medisin, som jeg hadde fått av noen venner,» fortalte hun meg på telefon.

«Hvorfor gjorde du det?»

«De på institusjonen sier til meg at jeg skal være her. Uansett, liksom. Det er ikke rette måten å gjøre det på. Hvordan kan de si det, når jeg har vunnet rettssaken min?»

Så fortalte hun om en episode der lederen av institusjonen skulle ha sagt at det kunne hende hun måtte bli på Skjold, selv om hun hadde vunnet rettssaken.

«Altså, jeg blir trigget når de sier sånt. Det drar meg ned igjen til den personen jeg ikke er. Det tar fram en svart side av meg. Da begynner de greiene. Da begynner selvmordsforsøkene. Jeg vet at jeg gjør det vanskeligere for meg selv. Men hvorfor skal jeg leve når folk skal styre livet mitt. Styre hva jeg skal ha til

middag, styre hvor og når jeg skal gå? Hva jeg skal gjøre om dagene?»

Retten hadde opphevet tvangsplasseringen. Men nå tvilte hun på om seieren hennes i de voksnes system ville få noen praktisk betydning.

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:* **- Samfunnet har ikke vondt av å se dette**
- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**
- *Bufetat:* **Bufetat mener de har taushetsplikt**
- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

«Men når du tar de tablettene, hva tenker du skal skje da?»
«Ja, da gidder jeg ikke mer.»
«Ja, hva tenker du skal skje?»
«Nei, jeg vet ikke...»
«Du tenker ikke å ta livet ditt?»
«Jo. Det er jo det jeg sier. Da gidder jeg ikke mer.»

Det ble stille.

Hva sier du til et barn som tenker på å ta livet sitt?

Jeg sa at hun måtte holde seg i live.

«Ja. Men nå er det ikke du som bor på denne institusjonen. Det er ikke du som vet hva som skjer her oppe.»
«Nei, jeg skjønner det. Men bare for å ha sagt det: Denne historien trenger ikke mer drama. Det har vært mer enn nok som det er.»

Seks sekunders stillhet.

Det var åtte måneder siden den natta hun først tok kontakt. Om ei uke skulle jeg for første gang reise nordover og besøke henne.

«Jeg har en tanke om og en tro på at du har styrke i deg til å komme deg gjennom dette.»
«Ja,» sa Ida.

Samtalen var over.

DU LESTE:

NESTE KAPITTEL:

GLASSJENTA

Se alle kapitlene (http://mm.aftenbladet.no/2016/glassjenta/)

Tekst: Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Video: Rune Vandvik (mailto:rune.vandvik@aftenbladet.no) | Foto: Jarle Aasland (mailto:jarle.aasland@aftenbladet.no), Kristian Jacobsen (mailto:kristian.jacobsen@aftenbladet.no)
Research: Hans Petter Aass (mailto:hans.petter.aass@aftenbladet.no), Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Presentasjon: Filip Blaauw (mailto:filip.blaauw@aftenbladet.no)
Illustrasjonssjef: Finn E. Våga (mailto:finn.vaaga@aftenbladet.no) | Redaktør: Tarald Aano (mailto:tarald.aano@aftenbladet.no)

@thomasergo (//twitter.com/thomasergo)
#Glassjenta (//twitter.com/hashtag/Glassjenta) #Barnevernet (//twitter.com/hashtag/Barnevernet)

Følgende personer er anonymisert

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN

TIL TOPPEN

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

05150

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

Glassjenta kapittel 7: Sveins historie

Svein Skille jobbet på barnevernsinstitusjonen i Troms og tok i mot Ida da hun kom dit. Det første døgnet skulle bli svært dramatisk for begge to.

3

Jeg kunne trenge en drøm

Skjold, september 2014. Barnevernet flytter Ida for sjuende gang. Hun ankommer Indre Troms i håndjern. Første dag på institusjonen tenner hun på senga, stikker en ansatt med

glasskår og får nesa knust i et basketak. Sju måneder senere reiser vi nordover for å møte Ida. Og for å finne ut hvorfor hun havnet akkurat her. Svaret er brutalt.

OPPDATERT: 30.JAN. 2016 07:42 - PUBLISERT: 30.JAN. 2016 07:42

THOMAS ERGO

ANNONSE

Tungt skyts

SKJOLD, 25. - 26. SEPTEMBER 2014. «Faen, nå har du gjort det store,» sa han til seg selv. En 50 år gammel barnevernsarbeider som mesteparten av livet hadde stått i butikk eller jobbet i Forsvaret, sto over ei 16 år gammel jente. Hun lå blodig og forslått og det

(http://mm.aftenbladet.no/2016/gl

Kapittel 1: Ok, de hører ikke. Da brenner jeg institusjonen ned. (http://www.aftenbladet.no/article/3851613.html)

Kapittel 2: Monsteret i rettssal 23 (http://www.aftenbladet.no/article/3851662.html)

Kapittel 3: Ni dager som rystet Ida (http://www.aftenbladet.no/article/

kunne virke som om hun var livløs. Hun lå som en sekk på bakken. Han hadde kjent henne i noen timer. Nå fryktet han at han hadde drept henne.

Dagen før hadde han blitt oppringt av sjefen. Det kom et følge med en ungdom sørfra, en hel delegasjon. Kunne han skaffe en sjuseter og hente dem på flyplassen?

Han kastet seg rundt, fikset kombibil og sto i ankomsthallen på Bardufoss Lufthavn og speidet ut mot rullebanen.

Det kriblet i magen. Hvem var det som skulle spasere inn i livet hans denne gangen? Det var bare et par år siden han hadde begynt i det private barnevernet, og han likte det. Tok med ungdommer på øvelseskjøring med biler og

3851761.html)

Kapittel 4: Å jobbe med barn som vil drepe deg (http://www.aftenbladet.no/article/3851776.html)

Kapittel 5: Idas forbrytelser (http://www.aftenbladet.no/article/3851828.html)

Kapittel 6: Ikke anmeld meg, vær så snill (http://www.aftenbladet.no/article/3851886.html)

Kapittel 7: Jeg kunne trenge en drøm (http://www.aftenbladet.no/artic 3851907.html)

Kapittel 8: Stryk meg over håret til jeg sovner (http://www.aftenbladet.no/article/3851931.html)

Kapittel 9: Nå tar vi henne! (http://www.aftenbladet.no/article/3851945.html)

Kapittel 10: Så lenge du elsker noen (http://www.aftenbladet.no/article/3852012.html)

Kapittel 11: Tilsvar (http://www.aftenbladet.no/article/3852033.html)

«Ida ringte fredag kveld (...). Hun forklarte at det er svært lite for henne å

svært lite for henne å ta seg til ved institusjonen, og at hun ønsket seg et longboard.»

Barnevernets saksbehandler i Idas journal, 10. april 2015

firhjulinger, kjørte snøscooter. Gjorde ting hyggelige familiefedre gjorde. Han gikk fra omsorgsavdelingen til atferdsavdelingen, og da strammet det seg til. Tyngre skyts, som han sa. Strengere regler. På tiltaket, altså institusjonen, var det én eller to ungdommer. Personalet var inndelt i tre team. Tre ansatte i hvert. De bodde på institusjonen fra mandag til fredag. Så var det ei drøy uke fri, og på igjen fredag til mandag. Det var en livsstil han kunne like.

De andre passasjerene var over alle hauger da han så dem komme ned flytrappa. Først en lav og tynn polititjenestemann i sivil. Deretter ungdommen. Høy og hengslete med hiphop-caps over et mørkt, kortklippet hår. Deretter enda en sivil politimann, samt to kvinner. Han antok at de var fra barnevernet. Han visste hun var 16 år, og at det hadde «vært en del hendelser». Det var alt.

Han måtte se to ganger.

Jo, han så rett. Hun var iført håndjern.

ANNONSE

Wow, dette var tungt skyts.

Var dette alt? Var dette Idas hjem? Hvorfor akkurat her?
Jarle Aasland

I Idas fotspor

GARDERMOEN – BARDUFOSS, APRIL 2015. Over et halvt år senere gjennomførte vi den samme reisa, på et fly med unge mannlige passasjerer, enkelte av dem i militæruniform. Jeg forsøkte å se for meg hvordan det måtte være for ei 16 år gammel jente å bli transportert med tvang til en landsdel og en institusjon hun ikke hadde noe forhold til. Prøvde å se for meg Ida som i dagene før avreise hadde svelget glasskår etter glasskår, og som under flyreisa drakk vann hele tida, fordi hun var så nervøs, som stadig måtte på do, og som til slutt ble påsatt håndjern fordi hun ikke gjorde som politifolkene sa.

Flyet brøt gjennom skyene og seilte over en tilsynelatende endeløs kjede av enorme hvite fjell. Det var vilt og vakkert. Det var skremmende.

Hvordan var Idas nye verden?

En semitrailer snirklet seg ensomt gjennom skogen. En Rema 1000-bygning dukket opp fra ingenting, ei rundkjøring, ei lita bru og noen betonggrå klosser. Bardufoss sentrum.

«Hvor er jeg?»

SKJOLD, FREDAG 26. SEPTEMBER 2014. «Jeg vil heller sitte på glattcelle enn å være her,» sa Ida. Hun plukket opp en stein og kastet den mot sidevinduet på bilen utenfor institusjonen. Ruta knuste ikke.

Det var Idas første dag på Skjold, hennes nye hjem. En bortgjemt plass på jord, men kjent for tusenvis av menn som hadde utført førstegangstjeneste ved leiren i nabolaget. Nå sto den 50 år gamle miljøarbeideren og så på at den nye ungdommen gikk rolig bort til steinen, plukket den opp og kastet den på bilens frontrute.

Ruta ble pulverisert.

Dagen før, på parkeringsplassen utenfor flyplassen: De sivile politibetjentene hadde unnskyldt seg litt. Det hadde oppstått problemer på flyet, og de hadde sett seg nødt til å få situasjonen under kontroll. Derfor håndjernene.

De kjørte innover Målselvdalen.

«Jeg har hørt det er bjørn her?» sa jenta.

«Det har du helt rett i,» sa miljøarbeideren.

Når han møtte nye ungdommer, var det én ting som gjaldt: Å få praten i gang. Å høre stemmen deres. Og at de hørte hans stemme. Hva de pratet om, var ikke så nøye. Gjerne om bjørn.

Hun var ei hyggelig jente. Humøret lettet, og hun hadde en «positiv tone» med miljøarbeideren, noterte saksbehandleren siden.

De kom fram til huset hvor hun skulle bo. Hun fikk se rommet sitt, hilse på personalet. De spiste kvelds, og noe over midnatt tok delegasjonen fra Stavanger fatt på hjemreisa.

«Jenta var rolig da vi gikk,» noterte saksbehandleren. «Hun tok avskjed med oss på en grei måte.»

DA HUN VÅKNET ETTER en dårlig natts søvn, husket hun flyturen, men ikke hvor de hadde kjørt etterpå, bortsett fra lyskjegla som hadde svinget gjennom mørket. Hun dro gardinene til side og så skog og fjell. Hun var vant til byer og tettsteder, hus, folk, biler og støy. Hun husket at hun trodde Øygarden hadde vært verdens ende, men Øygarden var ingenting mot Skjold.

Skjold var Ødemarka.

«Hvor faen er jeg?»

HAN KUNNE JO IKKE LYVE. Han kunne ikke nekte for at hun var kommet til en mørk og traurig plass langt fra allfarvei. Og han kunne se hvordan hun ble mørkere til sinns utover kvelden.

Ved sjutida om kvelden ville hun ut og ta seg en røyk. Han gikk ut på trappa med henne, så på mens hun tente røyken og la lighteren i lomma, i strid med reglene. Han ba om å få lighteren. Ida svarte at da ville hun ha røykpakka si tilbake. Det kunne hun få, sa han, dersom han fikk lighteren først.

Slik fortsatte diskusjonen, inntil Ida begynte å framsette trusler.

«Dere vet ikke hva jeg er i stand til å gjøre,» sa hun.

Hun gikk inn i huset, rev løs brannvarsleren, kastet den ut på plenen, pakket klærne i en bag og gikk ut av huset mens hun tørt informerte om at rommet nå var i brann.

«Nå drar jeg.»

«Javel,» sa 50-åringen.

Så åpnet han døra til rommet hennes og spaserte rett inn i Idas verden, rett inn i flammene.

På døra hennes var det påklistret en rød merkelapp med hvit påskrift. «FORSIKTIG,» sto det.

Jarle Aasland

After the smashin`

SKJOLD, APRIL 2015. Skjold var et veikryss vi holdt på å dundre forbi. Plassen lå 40 minutter med bil fra Bardufoss, og sentrum besto av Prix, en jern- og motorforhandler, en Shell-stasjon med noe så eksotisk som verksted, dekkskift og salg av bildeler. Og en godterikiosk med et assortert utvalg kniver innlåst i glassmonter.

Vi passerte Skjold leir, og langs en brøytekant noen svinger senere sto en kjent skikkelse og vinket oss inn. Bjørn var Idas primærkontakt, en sindig kar vi hadde møtt under rettssaken i Bergen.

Vi kikket opp til venstre.

En måket innkjørsel ledet til et hus omgitt av en tett bjørkeskog som strakte seg oppover ei fjellside. Et helt vanlig firkanthus. Hvitt. To etasjer.

Var dette alt?

Var dette Idas hjem?

Hvorfor akkurat her?

«SIDEN JEG MÅTTE VENTE på dere, lagde jeg en rapp. Vil du høre den?»

Ida hadde dratt meg opp trappa, forbi branninstruksen som var revet i stykker, teipet sammen og hengt opp igjen. På døra hennes var det påklistret en rød merkelapp med hvit påskrift. «FORSIKTIG,» sto det. Hun deiset ned på kontorstolen ved skrivebordet. Hun hadde smale, mørke render under øynene, burgunder DC-genser med hetta dratt over en mørk caps med Hundreds-logo. Veggene var dekket med fotografier, bil- og spillplakater, verdenskart. «CANDY CRUSH,» sto det på den gule og hvite dyna. Persiennene var dratt for rommets eneste vindu og hindret utsikten til et landskap Ida hadde fått mer enn nok av. Hvis hun bare var alene, satt på rommet og tankene kvernet, pleide hun å synge denne rappen.

«Den beskriver livet mitt, sa hun, satte på instrumentalversjonen av låta *Airplanes*. Og så rappet ett av landets 1300 institusjonsbarn om hvordan det var å være nettopp det.

Yeah, I could use a dream or a genie or a wish
To go back to a place much simpler than this
'Cause after all the partyin' and smashin' and crashin'
And all the glitz and the glam and the fashion
And all the pandemonium and all the madness
There comes a time where you fade to the blackness
And when you starin' at that phone in your lap

And you're hopin' but them people never call you back
But that's just how the story unfolds
You get another hand soon after you fold
And when your plans unravel in the sand
What would you wish for if you had one chance?

Kommunikasjonsproblemer

SKJOLD, FREDAG 26. SEPTEMBER 2014. Den 50 år gamle miljøarbeideren gikk inn i det brennende jenterommet. Hun hadde stappet dyna under senga før hun tente på, for å få skikkelig fyr. Han trakk dyna ut, hoppet på den til de største flammene var slukket og kastet den ut av vinduet. Han klappet med hendene på rullegardina og kastet også den ut av vinduet.

Utenfor spaserte Ida vekk.

«Du må ikke dra,» ropte de.

Det var mørkt. De visste ennå ikke hvor sterkt hun hatet mørket, og hvor redd hun var for bjørner. De registrerte bare at hun snudde.

Miljøarbeideren gjorde alt for å nå inn til henne den kvelden. Brukte all sin menneskekunnskap, alt han hadde lært gjennom et liv som soldat og i butikk om

hvordan du kan takle de mest vriene eksemplarer av menneskene. Han bablet i vei om alt mulig for å spore henne over på andre tanker. Men det var for sent. Hun hadde avgitt flere løfter, og ett av dem var:

«Jeg skal faen meg brenne ned institusjonen.»

Kunne de ikke bare tenne på et bål ute i stedet? foreslo han. Kunne de ikke sette seg ned ved dette bålet, prate sammen og bli kjent med hverandre?

Nei takk, Ida skulle ikke prate. Hun skulle vekk. Hun skulle sprenge seg ut. Hun hentet brannslukningsapparatet og tømte innholdet i første etasje. Hun ropte at hun skulle tenne på huset nedenfra. De måtte bare komme seg ut. Hun hadde skaffet seg et ti centimeter langt glasskår, trolig fra et innrammet bilde hun hadde knust. Hvis noen kom nær henne, sa hun med rolig stemme, ville hun bruke glasskåret.

Forsøk på hyggelig kveld

SKJOLD – BARDUFOSS, APRIL 2015. «Kan jeg få sitte foran? Vær så snill?»

Hun så bedende på meg.

«Selvfølgelig.»

For hva visste vel vi om sikkerhetsregler på dette tidspunktet? Vi ønsket bare at vår første kveld i nord skulle bli hyggelig. Og siden vi ikke fikk ta henne med i slalåmbakken, var planen å reise til nærmeste tettsted, Bardufoss, 40 minutter i bil. Og hvis det kunne glede henne å få sitte i passasjersetet…

Dagens overraskelse: Vi fikk fotfølger på kjøpet. Bjørn måtte være med. Ida hadde begynt å hallusinere i det siste. Kunne plutselig bryte sammen i gråt og snakke usammenhengende om uhyggelige ting hun hadde opplevd, og da trengte hun noen som kjente henne godt.

«Hva vil du finne på i Bardufoss?» spurte jeg.

«Det er ingenting å gjøre i Bardufoss. Ingenting»

Jo, innvendte jeg, ifølge Google var det bowling.

«OK,» sa Ida, som uansett mente vårt besøk var ukas høydepunkt.

Slik var ukeprogrammet, ifølge Ida:

Mandag: Time hos psykologen ved ungdomspsykiatrisk avdeling i Tromsø. To og en halv times biltur ganger to.

Tirsdag: Besøk av oss om kvelden. Som altså ble

biltur tur-retur Bardufoss.

Onsdag: Besøk av oss inne på institusjonen.

Torsdag: Besøk fra Idas saksbehandler i Karmøy kommune. Første treff siden hun avleverte Ida på Skjold sju måneder tidligere.

Fredag: Ingen aktiviteter Ida kjente til.

Lørdag. Ingen aktiviteter Ida kjente til.

Søndag: Ingen aktiviteter Ida kjente til.

Bardu Bowling lå rett sør for Bardufoss, like ved Setermoen leir. Det lå i et næringsbygg tomt for folk, bortsett fra innehaveren og kona, som sto og vasket gulvet. I løpet av den neste halvtimen havnet flesteparten av Idas kuler i renna. Da hun plutselig slo en strike, var det til vill jubel fra oss voksne.

Hvorfor gjorde vi dette? Hva var egentlig greia med en reporter, en fotograf, en videofotograf og en barnevernsarbeider som spilte bowling med ei 16 år gammel jente som egentlig ikke ville spille bowling?

Det føltes kunstig, sikkert også for henne. Men hva annet kunne vi gjøre om vi skulle bli kjent med henne? Og hun med oss?

På bilturen tilbake begynte vi voksne å snakke voksent igjen, om den fantastiske naturen, den mørkeblå kveldshimmelen og de slørete godværsskyene som tangerte de spisse, hvite fjelltoppene.

Vi stanset og tok bilder mens Ida satt taus bak Ray Ban-brillene.

«Er det ikke vakkert?» spurte jeg.

«Fittefjell,» sa Ida.

Blod

SKJOLD, FREDAG 26. SEPTEMBER 2014. Hun hadde advart dem. Kom de nærmere nå, ville hun forsvare seg med glasskåret.

Hun gikk ut av huset mens de ansatte fulgte etter. Klokka nærmet seg åtte om kvelden. De hadde stått og sett på mens hun knuste frontruta på institusjonens bil.

«Jeg bryr meg ikke,» sa hun og kastet enda en stein gjennom bakruta.

«Nå stopper vi henne,» sa den 50 år gamle miljøarbeideren.

Han og kollegaen gikk på hver sin side av bilen, for å sirkle henne inn. Han nærmet seg henne mens han holdt ei pute foran seg. Hun forsøkte å sparke ham, men snudde seg plutselig og slo den andre barnevernsarbeideren i hodet. Han så blodet som rant fra hodet til kollegaen, og tenkte at *Nå... Nå er det faen meg nok!*

Kjøleskapsdøra

SKJOLD, APRIL 2015. «Vi tenkte vi skulle ha vafler i dag,» sa avdelingsleder Ann-Heidi Smith-Meyer og viste oss rundt i den private institusjonen, som var drevet av Aleris.

FAKTA: DETTE ER ALERIS

Huset var rehabilitert utvendig og isolasjonsplastikken blafret fra vinduslistene. Ingen postkasse. Ikke noe dørskilt med navn, men ellers nesten som et vanlig hus. Også inni var det nyoppusset. Hvitmalte panelvegger og lys parkett. Fruktkurv, duft av nystekte vafler, et og annet bilde på veggene. I stua var det en skaisofa, store vinduer ut mot bjørkeskogen og en 50 tommers flatskjerm Ida ennå ikke hadde knust. Kjøkkenet var strøkent, men kjøleskapsdøra var fri for sånne ting jeg

forbandt med kjøleskapsdører; skjelvende barnetegninger hengt opp med magneter, utdaterte julegaveønsker, en utklippet Pondus-stripe, familiebilder, postkort...

På kjøleskapsdøra i Idas hjem var det bare et A4-ark med følgende tekst:

HUSREGLER
Rotid i huset
Søndagskveld t.o.m fredagsmorgen: kl 23.00-07.00
Fredagskveld t.o.m søndagsmorgen: kl. 00.00-09.00

Andre rutiner:
Personal oppbevarer fyrstikker og lightere
Alle rydder etter seg
Kontordør er til enhver tid låst
Vi opptrer høflig overfor hverandre
Personalet tar avgjørelser, og ungdommer tilpasser seg
Bilkjøring: alltid to personer med, og ungdom sitter i baksetet.
Vold og trusler aksepteres ikke
Marsvinene skal oppholde seg i eget bur

VI FIKK IKKE INTERVJUE NOEN AV DE ANSATTE. Men Smith-Meyer, ansvarlig for blant annet Idas hjem, kunne svare på spørsmål.

«Vi har erfart at det «å stå i det» er en nøkkel til suksess for de mest utfordrende ungdommene,» sa avdelingsleder Ann-Heidi Smith-Meyer.
Jarle Aasland

Hun hadde jobbet i barnevernet halve livet. Det var ikke bare en jobb.

«Det er hjertebarnet mitt,» sa hun.

- Hvis jeg kan hjelpe én eneste, er det verdt det

- Det er en krevende jobb hvor man må bruke mye av seg selv, forteller Ann-Heidi Smith-Meyer, avdelingsleder ved institusjonen på Skjold der Ida er plassert.

Jeg beundret sosialarbeidere som hver dag utførte

en viktig og tung jobb til altfor dårlig lønn. Samtidig kunne jeg styre min begeistring for de som klagde på medias manglende eller overfladiske dekning av barnevernet, samtidig som de gjorde alt for å begrense innsyn, kritiske spørsmål eller offentlig debatt. Men nå hadde de sluppet en reporter og to fotografer fra Aftenbladet inn i et av barnevernets mest hemmelige rom. Smith-Meyer hadde sagt seg villig til å svare.

Hvorfor var denne institusjonen så bra for Ida?

Hvorfor var det så viktig å flytte henne akkurat hit?

Sjeldent vennskap

SKJOLD, FREDAG 26. SEPTEMBER 2014. Lunta ble tent da den 50 år gamle miljøarbeideren så blodet sile nedover kollegaens ansikt. Og han så frykten i Idas ansikt før hun sprang rundt hushjørnet. Han spurtet etter. Hun var ei lang, rask jente og sprang i retning av et nabohus hvor det bodde unger. For alt han visste, hadde hun fortsatt glasskåret i hånda. Han måtte få situasjonen under kontroll før denne kvelden ble en katastrofe.

Amerikansk takling, tenkte han, og kastet seg inn fra sida.

Ida smalt i bakken med ansiktet først.

Så ble det stille.

Han ble stående og se på henne. Hodet hennes landet like ved betongfundamentet til verandaen til nabohuset.

Dæven for en flaks, tenkte han først.

Så svingte lettelsen over i panikk. Det var ingen tegn til liv. Han forsøkte å løfte henne, men hun var som en sekk poteter. Og nå kom kollegaen som nettopp var blitt stukket i hodet.

«Dette er ille,» sa 50-åringen. «Nå har jeg faen meg gjort det store.»

Han hadde tjenestegjort som soldat i Midtøsten uten å være i nærheten av å ta menneskeliv. Så skulle det skje her, hjemme på Skjold? Ei lita frøken han nettopp hadde lært navnet på?

Så hørte han et skrik. Ansiktet hennes var oppskrapet og nesa svær og blodig. Hodet verket og hun ropte «mamma!».

Hun så på gamlingen som hadde sendt henne i bakken.

En sjelden start på et sjeldent vennskap.

«Faen,» sa hun, «du har knekt nesa mi.»

«Ja,» sa han, «vær glad det bare var den.»

Hvorfor Ida havnet i Indre Troms

SKJOLD, APRIL 2015. «At flere av våre hus ligger avsides er bevisst fra vår side,» sa avdelingsleder Ann-Heidi Smith-Meyer.

Grunnen var at det kunne oppstå hendelser som var «ubehagelige både for ungdommen og lokalbefolkningen». Skulle Ida utagere, ville hun slippe å ha naboenes blikk på seg. Likeså dersom hun ble hentet av ambulanse eller politiet, noe som hadde skjedd flere ganger.

Det første huset Ida bodde i da hun kom til Skjold, hadde enkelte naboer. Her hun bodde nå var det ingen naboer. Bare skog og fjell. Og det var en fordel. Da fikk hun ro. I tillegg var huset nyoppusset, innbydende, koselig.

«Men det viktigste er at institusjonen har et fast personale som sørger for faste rammer for Ida. Her

møter hun trygge stødige voksenpersoner, som kommer tilbake på vakt nesten uansett hva som måtte skje. Og det er kjempeviktig for en ungdom i krise, at de på institusjonen har folk rundt seg som de stoler på.»

Hun mente også at det nordnorske lynnet kunne være positivt når man jobbet med ungdommer med store utfordringer. De hadde et kaldt hode og et varmt hjerte.

Ida hadde klart å sprenge seg ut av flere institusjoner før hun kom til Skjold. Her møtte hun en institusjon der holdningen var at de aldri skulle gi seg. Uansett hva Ida gjorde, skulle de vise at de var der for henne.

«Vi har erfart at det «å stå i det» er en nøkkel til suksess for de mest utfordrende ungdommene,» sa Smith-Meyer.

«Men Ida vil altså ikke være her. Hvorfor ble hun da plassert helt på andre kanten av landet enn der hennes familie og venner bor?»

«Det er flere grunner til det. Ikke alle institusjoner har plass og mulighet til å ta i mot en ungdom som Ida. Både i forhold til bemanning, godkjenningsordninger og ressurser. Hun er ikke plassert i Nord-Norge fordi hun *må* være så langt

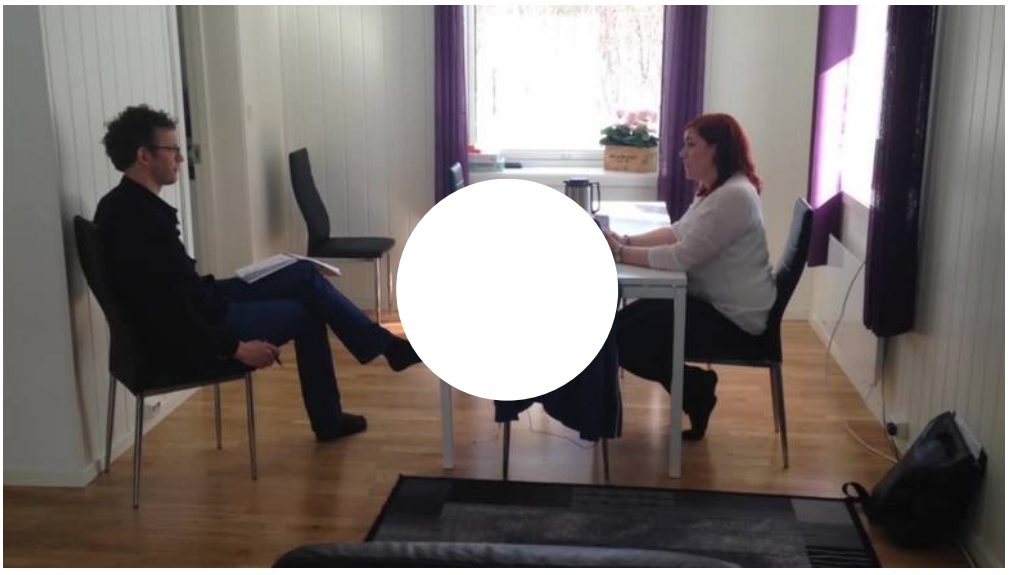
unna. Det handler om hvem som har ressurser til å ta i mot henne.»

FAKTA: PLASSERING AV BARN

I korthet fungerte det slik: Ida ble lagt ut på et slags anbud etter brannen i Øygarden sommeren 2014. Barnevernsinstitusjoner over hele landet kunne tilby seg å ta henne inn, dersom de hadde et faglig opplegg skreddersydd for opphold på tvang. Flere institusjoner i Norge hadde et slikt opplegg. Men det var bare institusjonen på Skjold som tilbød seg å ta i mot Ida.

Så enkelt og brutalt var det.

«Men jeg vil presisere at vi kom fram til at vi kunne gi henne et faglig godt og forsvarlig tilbud,» sa Smith-Meyer.

- Her har vi stødige, trygge voksne rundt Ida

Institusjonen på Skjold er et bra sted for Ida å være, sier avdelingsleder Smith-Meyer.

Hun la ikke skjul på at Idas historikk kunne ha skremt institusjoner fra å legge inn tilbud. Eller som Idas saksbehandler sa i retten to måneder tidligere: De ville ikke ha ungdommer som hadde satt fyr på institusjoner. Da tok de heller en økonomisk reaksjon. Derfor havnet hun på Skjold i Indre Troms. Ikke fordi fagfolk hadde sagt at det var til «barnets beste» å komme lengst mulig hjemmefra. Nei, barnevernstjenesten i Karmøy hadde tvert i mot bedt om at hun ble plassert nær Karmøy.

Ida havnet i Indre Troms fordi ingen andre ville ha henne.

Hva Ida prøver å si

«IDA SIER HUN UTAGERER fordi hun vil vekk fra Skjold. Har du forståelse for det?»

«Ja og nei. Det er klart at det er vanskelig å bli plassert langt vekk fra familie og venner. Og dette er jo et hus som ligger ganske avsides. Samtidig sier hun til oss at hun har det bra her, sammen med personalet. Hun kunne nok ha tenkt seg at det var mer sentrumsnært. Men jeg har ikke forståelse for at hun forsøker å få gjennomslag for ønskene sine ved å

utagere. Det har vært vårt utgangspunkt hele veien. Man oppnår ingenting med å true, knuse eller utagere.»

«Ida har forsøkt å ta livet sitt en rekke ganger mens hun har vært på denne institusjonen. Kan opplegget da sies å være vellykket?»

Smith-Meyer tenkte seg lenge om.

«Etter bare seks-sju måneder på et tiltak er det for tidlig å konkludere hvorvidt vi har lykkes eller ikke. Endringsarbeid tar tid. Behandlingsapparatet har sagt at hun ikke har noe reelt ønske om å dø. Dette er hennes måte å protestere på. Men vi har sett en positiv utvikling til tross for at det har vært mange utfordrende hendelser. Hvis man tar hennes bakgrunn og utfordringer i betraktning, er det noe med å finne den rette måten hjelpe henne på.»

Ida var ett av deres vanskeligste tilfeller. Men de hadde lykkes med vanskeligere. Institusjonen jobbet etter tiltaksplaner som var laget av oppdragsgiverne, altså barnevernstjenesten i Karmøy og det statlige Bufetat. Alle ungdommer var forskjellige. Så hva ville det si å lykkes?

«Kanskje er det å lykkes at en ungdom ikke havner i en kriminell løpebane? Kanskje er det å lykkes at

vedkommende blir jordmor eller begynner på BI? Noen ungdommer som har vært hos oss, er døde nå. Har vi lykkes med dem? Nei. Men kanskje hadde de det bra mens de var her? Hvis vi får inn en ungdom som har vært på tvang flere ganger i måneden, og greier å redusere antall tvangshendelser til én i måneden, kanskje det er å lykkes?»

«Ida går ikke lenger på skole og sier hun for det meste sitter og spiller på data. Det høres ut som en litt tom hverdag?»

«Ja, det er jeg enig i. Samtidig er dette opp til henne selv. Vi tilbyr en masse aktiviteter. Hun har takket nei, av ulike årsaker. For å gå på skole må du ha ro og mentalt overskudd. Grunnen til at skoleopplegget ble avsluttet, var at hun hadde så godt som ingenting faglig igjen. Hun reiste egentlig bare til skolen og snudde i døra. Sosialt ødela hun en del for seg selv. Ett av selvmordsforsøkene skjedde på skolen. Det var en ganske skremmende hendelse for de andre elevene. Og det var på skolen hun i starten skaffet medikamenter. Én gang i uka reiser hun til ungdomspsykiatrisk i Tromsø. Og da går det én dag. Så det er noe med hvor mye energi hun har til å gjøre noe annet.»

«Hva er målet dere har for Ida de neste månedene? Hvor står hun om et halvt år?»

«Det er å skape trygghet og stabilitet, sånn vi har gjort til nå. At hun skal ha en hverdag som gir henne noe positivt. Hun har søkt på skole. Målet vårt er at hun skal være i stand til å gå på skole når høsten kommer. Hun skal ha en dag med rutiner, og der det stilles noen krav til henne. Jeg tror det er viktig at det stilles noen krav til ungdommene underveis.»

«Hvordan skal dere klare å overbevise Ida om dette. Hun har jo mange ganger sagt at hun hater å bo i denne ødemarka?»

«Det er selvfølgelig en utfordring,» erkjente Smith-Meyer. «Men en annen utfordring med Ida er at hun på den ene siden sier at hun hater å bo her og vil vekk herfra. På den annen side kan hun si til oss at hun aldri skal flytte herfra. Sånn at vi velger å ha lite fokus på det. Vi har fokus på at: Nå bor du her. Sånn er det.»

- Man oppnår ingenting med å true eller knuse

Avdelingslederen ved barnevernsinstitusjonen på Skjold forteller om strategien de har for å håndtere Ida.

JEG PENSET INN PÅ IDAS OVERDOSE ved inngangen til påska. Det var to uker siden. Og Ida hadde jo fortalt meg at årsaken til at hun svelget tablettene var en nedtrykkende beskjed fra nettopp avdelingsleder Smith-Meyer: At selv om hun hadde vunnet over barnevernet i retten, selv om vedtaket om tvangsplassering var opphevet, betydde ikke det nødvendigvis at hun fikk flytte fra Skjold.

«Mor hadde sagt at hun skal flytte hjem. Det har aldri vært et alternativ. Advokaten hennes hadde sagt at hun sannsynligvis skal få flytte. Mens barnevernsetaten og Bufetat har vært tydelige på at hun skal være her uansett. Så jeg tror det er litt kaotisk for henne. Da blir det litt vanskelig. Og da er hennes reaksjonsform å ta tabletter, utagere eller knuse. Og jeg kan forstå henne. Hun får ulike beskjeder og vet ikke hva hun skal forholde seg til.»

At Bufetat og barnevernet var tydelige på at Ida skulle bli i nord, fant jeg ikke dokumentasjon for i journalene. Tvert i mot syntes de å være i villrede. Og Idas advokat fortalte meg at han i ukene etter dommen bare hadde ett budskap til Ida: Alt er usikkert.

FAKTA: DETTE ER NASJONALT INNTAKSTEAM (NIT)

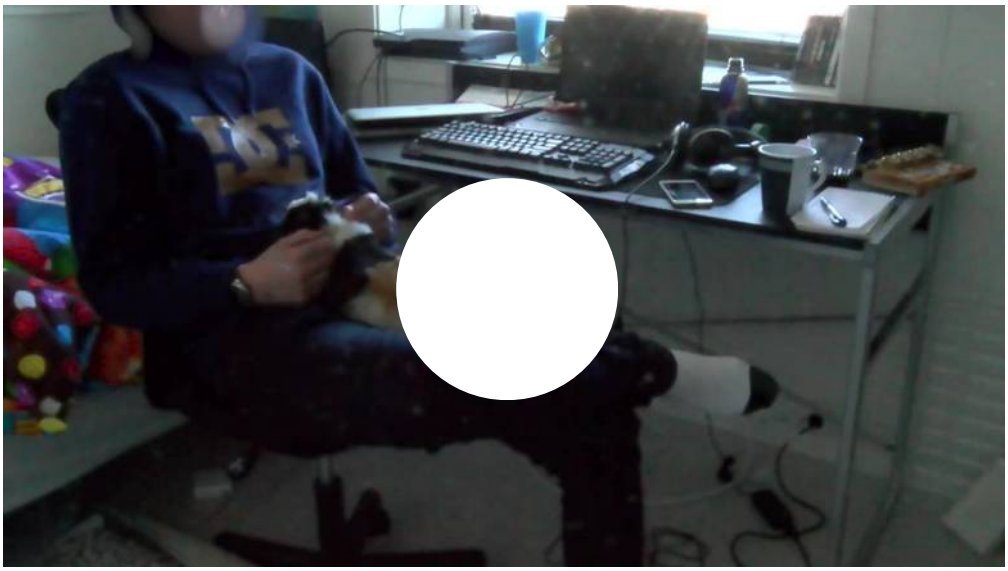
NÅ KOM AVDELINGSLEDER Smith-Meyer med en overraskende teori. Hun mente Ida hadde forsøkt å si noe gjennom den siste tidas utageringer.

«Ida har sagt at hun i utgangspunktet var glad for å vinne rettssaken. Men hun vil ikke bort herfra. Men det kunne hun ikke si. Hun måtte vise det med handlingene sine.»

«Hva mener du?»

«Hun har sagt at hun ville vise, med sine handlinger, at hun trengte å være her. Hun trengte å være på tvang. Sånn at vi har sett en økning av negativ atferd etter at tingretten opphevet tvangsvedtaket.»

Kunne det virkelig være slik? Snakket Ida med to tunger?

- Det kan være både skremmende og hyggelig å jobbe med meg

Ida forteller hvordan hun tror det er for personalet å jobbe med henne, og hva hun trenger for å få tilbake et normalt liv.

Butikksjefen

PÅ OPPSLAGSTAVLA ble det informert om at fiskebilen kom på torsdager, og i kassene solgte de tørrfisksnacks side om side med tyggis og pastiller. Ellers var Prixen som en hvilken som helst matvarebutikk, bare større enn forventet i ei lita bygd, noe som kom av soldatene i nabolaget.

Ida svinset inn i butikken med hiphop-capsen på snei, hilste på ansatte i kassa og styrte inn på lageret som om det var hennes eget hjem. Inne på butikksjefkontoret kastet hun seg rundt halsen på en kar på rundt 50. Bredskuldret, senesterk, gråstenkt hår og dongeri.

Han langet fram ei bjørneklo og bød på kaffe.

Svein Skille jobbet på institusjonen fra Ida ankom i september og til februar. Da fikk han tilbud om å bli butikksjef på Prix.

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:* **- Samfunnet har ikke vondt**

av å se dette

- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**
- *Bufetat:***Bufetat mener de har taushetsplikt**
- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

Omtrent idet han sluttet på institusjonen, hørte jeg ham vitne på telefon for Haugaland tingrett. Han var én av de få som bare hadde pent å si om Ida. «Ei kjempejente,» sa han. «Masse positive ressurser.» At han sluttet, var en enorm nedtur for Ida. «Bestevennen min,» kalte hun ham.

JEG SKULLE EGENTLIG BARE stikke innom og si hei. Men så ble vi sittende og prate på kontoret hans, og plutselig nevnte han at det var pussig at akkurat de to var blitt så gode venner.

For deres første møte hadde jo startet med et smell.

Først da gikk det opp for meg hvem jeg satt overfor.

Svein Skille. Mannen som hadde knekt nesa til Ida på hennes første dag i Nord-Norge. Mannen som et

øyeblikk trodde han hadde drept henne. Jeg hadde kjent til historien, men ikke før nå visste jeg at det var ham.

Jeg sa jeg ville høre om alt. Hvordan akkurat de to kunne bli så gode venner. Hva han tenkte om Idas liv på institusjonen. Og hva Ida egentlig ville, slik han så det.

Han snakket gjerne, sa han, men var usikker på om han hadde lov.

Jeg sa at Ida hadde opphevet taushetsplikten, og at i Norge var det slik at taushetsplikten skal beskytte barnet, ikke barnevernet.

Han så på meg og sa han ikke hadde noe å skjule.

«Æ skal fortæll dæ alt,» sa han.

DU LESTE:

NESTE KAPITTEL:

GLASSJENTA

Se alle kapitlene (http://mm.aftenbladet.no/2016/glassjenta/)

Tekst: Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Video: Rune Vandvik (mailto:rune.vandvik@aftenbladet.no) | Foto: Jarle Aasland (mailto:jarle.aasland@aftenbladet.no), Kristian Jacobsen (mailto:kristian.jacobsen@aftenbladet.no)
Research: Hans Petter Aass (mailto:hans.petter.aass@aftenbladet.no), Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Presentasjon: Filip Blaauw (mailto:filip.blaauw@aftenbladet.no)
Illustrasjonssjef: Finn E. Våga (mailto:finn.vaaga@aftenbladet.no) | Redaktør: Tarald Aano (mailto:tarald.aano@aftenbladet.no)

@thomasergo (//twitter.com/thomasergo) #Glassjenta (//twitter.com/hashtag/Glassjenta) #Barnevernet (//twitter.com/hashtag/Barnevernet)

Følgende personer er anonymisert

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN

TIL TOPPEN

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

05150

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

Glassjenta kapittel 8: I could really use a wish right now

Hvem er egentlig tenåringen Ida? Sånn hvis vi ser bort fra barnevernet og alt det der...

3

Stryk meg over håret til jeg sovner

Vi befinner oss på Idas rom på Skjold. Hun forteller om ensomme og meningsløse dager. Det er en helt annen historie enn barnevernets. Hva er sannheten om Idas liv i nord? På

Prixen treffer vi Svein Skille, 50-åringen som jobbet med Ida før han ble butikksjef. Han forteller om det usannsynlige vennskapet som oppsto etter at de møttes med et smell. Hva mener han om Idas skjebne?

OPPDATERT: **30.JAN. 2016 07:42** - PUBLISERT: **30.JAN. 2016 07:42**

THOMAS ERGO

ANNONSE

Pasient med følge

SKJOLD, APRIL 2015. «Jeg var forbannet. Jeg var redd. Jeg var alt på en gang.»

Sola trengte gjennom de hvite gardinene på kontoret til butikksjefen ved Prix på

(http://mm.aftenbladet.no/2016/gl

Kapittel 1: Ok, de hører ikke. Da brenner jeg institusjonen ned. (http://www.aftenbladet.no/article/3851613.html)

Kapittel 2: Monsteret i rettssal 23 (http://www.aftenbladet.no/article/3851662.html)

Kapittel 3: Ni dager som rystet Ida

Skjold. Svein Skille snakket om sitt første, voldsomme møte med Ida, da han var miljøarbeider i huset noen svinger lenger opp i dalføret. Den 50 år gamle nordlendingen stoppet av og til opp i historien for å le. For alt som skjedde det septemberdøgnet, var nesten ikke til å tro.

Jenta ut fra flyet i håndjern, den brennende senga, ruteknusingen, nedstikkingen, den amerikanske taklingen. Og til slutt frykten for at han var blitt drapsmann.

SKJOLD - TROMSØ, SEPTEMBER 2014. «Litt av et fyrverkeri de sendte nordover,» sa Svein til kollegaen som var blitt stukket i hodet med et glasskår.

De var på vei til legevakta på

(http://www.aftenbladet.no/article/3851761.html)

Kapittel 4: Å jobbe med barn som vil drepe deg (http://www.aftenbladet.no/article/3851776.html)

Kapittel 5: Idas forbrytelser (http://www.aftenbladet.no/article/3851828.html)

Kapittel 6: Ikke anmeld meg, vær så snill (http://www.aftenbladet.no/article/3851886.html)

Kapittel 7: Jeg kunne trenge en drøm (http://www.aftenbladet.no/article/3851907.html)

Kapittel 8: Stryk meg over håret til jeg sovner (http://www.aftenbladet.no/artic/3851931.html)

Kapittel 9: Nå tar vi henne! (http://www.aftenbladet.no/article/3851945.html)

Kapittel 10: Så lenge du elsker noen (http://www.aftenbladet.no/article/3852012.html)

Kapittel 11: Tilsvar (http://www.aftenbladet.no/article/3852033.html)

«Et sentralt prinsipp i bruken av metoder

Setermoen, 45 minutter unna. I bilen satt Svein og ytterligere tre ansatte fra institusjonen. Ida i baksetet med knekt nese, lettere hjernerystelse, en iphone som var blitt bøyd i basketaket med Svein. Og dyp anger. Det var ikke meningen, sa hun. Hun hadde glemt at hun fortsatt holdt glasskåret i hånda.

Det falt ikke Svein inn at hun fortsatt kunne være farlig. Lufta var gått ut av henne. Han syntes bare synd på henne.

er at en skal velge ut atferdsmål og operasjonalisere disse ut fra sannsynligheten for at barnet/ungdommen vil kunne lykkes i å nå de mål som settes. Opplevelse av å mestre vil være belønnende i seg selv og oppmuntre til videre samarbeid.»

Fra kontrakt mellom Aleris og Bufetat, 21. mai 2015

«Den frøkna kommer aldri tilbake,» tenkte jeg. «Og det var like greit, for hun kommer til å hate meg resten av livet.»

ANNONSE

Ida ville heller ikke tilbake. «Det er fullstendig stille der,» sa hun til legen. Og stillheten gjorde at hun ble så overveldet av tanker at hun var nødt til å utagere for å overdøve dem.

Legen sendte henne videre til ungdomspsykiatrisk i

Tromsø. Svein og kollegaen med kutt i hodet sjekket inn på avdeling for pårørende. Ida gikk rett til innkomstsamtale, selv om det var midt på natta.

Sykehusnotater

SENERE LESTE JEG SYKEHUSPERSONALETS journalføringer av dagene på avdelingen.

Natt til lørdag 27. september 2014. Pasient innrømmer utageringen. Sier den primært bunnet i stillheten der, og hvor øde og isolert det er der. Bor alene på tiltaket. (...) Pasienten sier hun hører stemmer, men dette er trolig relatert til tidligere traumatiske opplevelser. (...) Sier hun vil ta livet sitt hvis hun må tilbake til institusjonen på Skjold, ellers ikke.

Lørdag kveld. Fremstår som hyggelig, imøtekommende og inkluderende overfor de andre ungdommene på avdelingen og personalet. (...) Oppholdt seg en del på rommet med døra åpen. Tok initiativ til å spille kort på ettermiddagen. Gikk tur med personal fra Aleris. (...)

Natt til søndag. Ønsker at personale skal komme inn til henne ca. én gang i timen. Sier at personalet andre steder har holdt henne i hånda og strøket henne på armen for å få slutt på mareritten. Ida sier

det ikke spiller noen rolle hvem som gjør dette.

Søndag. Ble med i gymsalen sammen med flere medpasienter og personal. Observerte flere smil under spillingen. (...) Dro til byen sammen med Aleris-personal for å treffe venninna som er plassert utenfor Tromsø. Spiste på Burger King sammen med henne og personal og var borte i cirka to timer. Var glad for å treffe venninna igjen.

Natt til mandag. Hun klynker i søvne (...) Får brå bevegelser og har det vanskelig. Det roer henne at hun snakkes til og strykes, men bare for en stund. (...) Pasienten kan sette seg opp og krøke seg uten å våkne. Hun sier: «Au», «Nei» og «Jeg vil ikke» i søvne.

Mandag. Samarbeider greit, men understreker at hun trenger hjelp til å komme vekk fra tiltaket i Skjold, og at hun vil gjøre hva hun kan for å få til dette. Sier det er barnevernets skyld om hun skader seg alvorlig. Forteller at hun i Stavanger for ca. 5 dager siden knuste et vindu og svelget fem biter av glasset. (...) Hurtig innsovning men mye mareritt, urolig og gråter i søvne. Ønsker personalet inne hos seg om natta. (...) Sover med klærne på.

Tirsdag. Ida sitter på badegulvet og gråter. Hun har skrevet flere lapper som ligger på gulvet. Hun svarer

ikke på spørsmål, men etter hvert nikker eller rister hun på hodet. (...) Gjennomgående temaer i lappene er suicidale uttrykk og savn etter mamma. (...) Ida gir små tegn på at hun har smerter i armen. Personal ber om å få se på dette, og observerer 10-15 risp i armen.

SVEIN SKILLE SJEKKET UT av avdeling for pårørende. Til hans store overraskelse skulle også Ida tilbake til Skjold. Og Svein skjønte det ikke. Hvordan kunne dette gå bra?

Men han husket beskjeden fra sjefen etter basketaket med Ida.

«Husk Svein, vi skal stå i det. Vi skal ikke gi oss.»

Knuste jenta en bil, skulle de reparere bilen.

Tente jenta på huset, skulle de reparere huset.

«Han var som en skikkelig bestevenn. Han var den beste vennen jeg har her oppe. For jeg har jo ingen venner,» sa Ida.

Jarle Aasland

«Vi bare satte oss i bilen»

SKJOLD, APRIL 2015. Jeg satt i sofaen på rommet hennes i andre etasje. På rommet hvor hun ifølge seg selv tilbragte mesteparten av sin ungdomstid. Høyt oppe på veggen hang fem hiphop-capser. På hodet hadde hun en grå «The Hundreds»-caps som kostet åtte hundre og nittini, og som hun hadde fått i ei pakke fra moren dagen før. På ei korktavle, ved siden av statsadvokatens tiltalebeslutning, hang et bilde av henne og ei venninne i en fornøyelsespark. Røykvarsleren var skrudd fast til himlingen med stålreimer i kryss. På veggen over senga hang et fotografi der hun sto i skiheisen sammen med en middelaldrende mann, Svein Skille.

«Han knakk nesa di første dagen. Hvordan kunne akkurat dere to bli så gode venner?»

«Han bare... Jeg følte liksom at vi fikk så god kontakt. Uansett hva som skjedde, uansett hva galt jeg gjorde, var han like blid. «Det er ikke din feil, Ida. Jeg vet hvordan du har det,» sa han. Jeg vet ikke hvordan jeg skal beskrive det. Hvis jeg ville finne på noe... Vi handlet på impuls begge to. Vi bare satte oss i bilen og kjørte rett ut.»

«Hvordan er de andre, da?»

«De andre er liksom sånn: «Nei, vi må planlegge på morgenen.» De lar meg bare sitte på rommet. Men hvis jeg satt på rommet når Svein kom på jobb, kom han inn til meg: «Ja, vil du ikke finne på noe, Ida?» Jeg følte at han brydde seg mer enn de andre gjorde.»

«Som en venn?»

«Han var som en skikkelig bestevenn. Han var den beste vennen jeg har her oppe. For jeg har jo ingen venner.»

«Hva har du lyst til, Ida?»

DET VAR ETTERMIDDAG PÅ SKJOLD. Inne i dagligvarebutikken stimlet grønnkledde menn og kvinner seg foran kjølediskene med ferdigmat. På kontoret utvidet butikksjef Svein Skille kaffepausen, for å snakke om Ida.

Kaffen glemte vi å drikke.

«Hun kom under huden på meg,» sa han.

Svein kunne gå hjem fra skiftet en fredag, men det tok flere dager å få henne ut av hodet. Han ble fortvilet av å tenke på alt han hadde. En familie, barn som opplevde omsorg og kjærlighet. Og alt Ida ikke

hadde. Kanskje hadde han hatt dårlig samvittighet etter deres første brutale møte. Kanskje handlet det om at han likte å jobbe med «eksplosiv vare», som han kalte det. Hun var ei jente som trengte mye omsorg. Og plutselig var han en av de som satt ved sengekanten om kvelden, pratet rolig og strøk henne på armen, viste at han var til stede.

«Hun ba aldri om det. Vi bare gjorde det. Og hun ville det. For Ida tar den omsorgen hun får. Hun er imponerende. Fantastisk. Jeg blir ikke klok på henne.»

Det Ida trengte aller minst, var å sitte alene på rommet og surfe, spille pc-spill og sjekke Facebook. Ida elsket jo en masse andre ting, som å skate, med favorittmusikken på øret, fri for alle tanker, bare kjenne vinden i håret. Men i nord var vinteren lang og veiene hullete og isete, så de fant ut at hun likte slalåm. De skaffet henne ski, tok henne med i bakken, og hvis bakken var stengt, sa han:

«OK, da kjører vi til neste bakke.»

Selv om det var en times kjøring.

Ida la merke til sånt.

«Jeg strakk meg kjempelangt for henne,» sa han.

Teamet han jobbet på tok henne med i svømmehallen, på turer og besøk. Han tok henne med hjem, og hun ble kjent med de fem barna og hundene hans. To polarhunder og en brun dvergdachs. Hun elsket det.

Men hun kunne ha dårlige dager også når Svein var på jobb.

«Da gjaldt det å pense henne inn på et nytt spor før det var for sent.»

«Skal vi ta oss en tur på ski?» glapp det ut av ham en natt hun holdt på å svartne.

«Mener du det?»

Så stakk de hjem til Svein og fant ski. Og slik gikk det til at en 50 år gammel tidligere skogsarbeider gikk på langrenn med ei 16 år gammel byjente. Gjennom Skjold. Midt på natta.

«Jeg gjorde ting ut av eget hode og tøyde grensene. Det ble pratet litt om det på teammøtene. For jeg burde sikkert ikke ha gått på ski med henne i bygda om natta. Det er ikke så mange andre som gjør det. Men jeg liker å gjøre sånne ting. Ungdommer liker å gjøre ting som er annerledes. Hun likte å gå på ski. Kanskje litt frisk luft ville få henne på bedre tanker?»

- Noe av det beste du kan gjøre

Ida har et sterkt forhold til skating. På brettet kan hun slappe helt av og tømme hodet for tanker.

Løsrivelse

SKJOLD, FEBRUAR 2015. Hun hadde vært over ett år i barnevernet, blitt flyttet sju ganger, og for første gang hadde hun truffet en ansatt hun regnet som en venn. Men så ble stillingen som butikksjef på Prix lyst ut. Og det var en stilling som ble utlyst sånn cirka hvert tredevte år. Svein Skille kunne ikke si nei.

I februar sluttet han på institusjonen.

Og Ida gikk i kjelleren.

Han tilbød seg å være besøkshjem for henne. Og hvis han først måtte slutte, var det ingenting hun ville

mer enn det. Men ledelsen sa nei.

«De mente det var for risikabelt. Jeg fikk beskjed om at hun ikke var klar for det ennå.»

«Var det risikabelt?»

«Nei. Hvis det hadde vært risikabelt, hadde jeg ikke tatt henne med hjem.»

SENT PÅ KVELDEN det siste døgnet hans på jobb, holdt hun på å gå i svart igjen.

«Skal vi finne på noe lystig?» spurte han. «Vil du være med hjem og få litt mat, drikke te og se på film?»

Om formiddagen dagen etter kjørte han henne tilbake til tiltaket.

Han visste godt at overnatting hos ansatte ikke var i henhold til instruks. At han hele natta hadde sittet vakt utenfor rommet der hun sov, hjalp lite.

«I ledelsens øyne hadde jeg gjort en veldig stor feil,» sa han.

ET NYTT TEAM GIKK PÅ, og om ettermiddagen merket de at det kom røyk ut av vinduet på Idas rom. De låste seg inn, hun satt på kontorstolen og stirret

inn i flammene fra den brennende dyna under senga. Senere gikk hun ned i stua, knuste tv-en, kastet ting rundt seg og ga seg ikke før hun ble lagt i gulvet av de ansatte.

«Jeg tente på rommet fordi jeg ikke ville at det nye skiftet skulle komme. Jeg ville ha Svein her,» sa Ida. «Det var den siste dagen hans. Jeg var fortvilet og visste ikke hva jeg skulle gjøre. Jeg grein da han hadde gått, og sendte kona hans masse tekstmeldinger. «Kan du ikke være så snill å overtale ham til å bli, bare til jeg har flyttet,» ba jeg. Men hun sa at Svein måtte få gjøre som han ville. Til slutt skjønte jeg det.»

Idas innerste ønske

SKJOLD, APRIL 2015. To måneder senere satt hun overfor meg i den samme stolen, med marsvinet Møre på fanget. Møre var den sosiale, mens Romsdal var den blyge. Begge ga henne en indre ro, og hun hadde lovet institusjonen at hun ikke skulle rømme dersom hun fikk ha marsvinene hos seg.

«Det løftet har jeg holdt.»

Møre og Romsdal

- De viser at de er glade i meg, sier Ida om de to marsvinene sine. Det betyr mye for henne at hun fikk dem med seg til institusjonen i Troms.

Hun hadde bodd der i sju måneder, og en vanlig dag beskrev hun slik:

«Stå opp. Gå ned og spise. Gå på rommet igjen og sitte og game resten av dagen. Det er for det meste det som skjer. Det er ganske kjedelig. Jeg pleier å være rastløs. Men jeg har lært meg at det bare er å stå opp, gå og game og så legger du deg igjen. Jeg liker å være ute og sånn. Men det er ingenting å gjøre her oppe. Jeg blir liksom bare holdt her mot min egen vilje.»

«Da jeg ble flyttet opp hit, mistet jeg alt,» fortsatte hun. «Jeg mistet moren min. Hun har flyskrekk og kan ikke reise hit. Så jeg har ikke hatt besøk av henne her på flere måneder. Jeg har mistet venner.»

«Hva er egentlig galt med denne plassen?»

«Altså, det er veldig øde her. Jeg har nesten ingen venner her, bare noen få, som jeg nesten ikke er sammen med. Og det å vite at jeg er her mot min egen vilje, det er det som sårer meg mest.»

AVDELINGSLEDER ANN-HEIDI SMITH-MEYER satt på kontoret i andre enden av gangen med døra på gløtt. Hun hadde egentlig kontor i Bardufoss, og var her i anledning vårt besøk. Hun hadde spurt om også Ida ville ha døra på gløtt, i tilfelle… Ida hadde svart ja.

Den samme Smith-Meyer hevdet altså at Ida egentlig ønsket å bo her. At Ida egentlig også ønsket å være på tvang. Dette trass i at hun hadde gått til rettssak for å få opphevet vedtaket om tvangsplassering. Og vunnet. Dommerne hadde ikke betvilt at institusjonen på Skjold var bra for Ida, men mente generelt at krenkelser og en følelse av avmakt under barnevernets omsorg var årsaken til Idas utageringer. Men Smith-Meyer mente altså at Idas utageringer etter dommen var Idas måte å si i fra om at hun egentlig ønsket å være her.

For meg var det en gåte. Hvorfor skulle Ida dra med seg media i en kamp for å flytte hjem, dersom hun ønsket å bli i nord? Hvorfor hadde hun ikke fortalt

om dette ønsket til sin advokat, som hun stolte sånn på? Kunne ei ung jentes sinn være så komplisert? Og passet det ikke litt for bra at Idas utageringer angivelig skulle komme av alle andre ting enn forhold barnevernet kunne kritiseres for?

«Jeg forstår det sånn at du enkelte ganger har sagt til de ansatte at du vil bo her. At dette er en bra plass for deg, tross alt. Sier du litt forskjellige ting om det her, etter hvem du prater med?»

«Nei, altså, av og til sier jeg det bare på tull, liksom. Men det kan oppfattes på en annen måte. Men av og til så gjør barnevernet et eller annet sånn at jeg bytter side, på en måte. Men egentlig, helt innerst inne, vil jeg tilbake til vennene mine, og familien min.»

Hun pustet tungt.

«Det er hat å bo her oppe.»

Tvangsprotokollenes tale

IDA SVINSET INNOM BUTIKKSJEFKONTORET, slang seg ned på fanget til Svein, sa noe som fikk han til å sprute ut i latter, før hun var borte igjen.

«Hun hadde aldri noen utageringer når hun var

sammen med meg, etter det første møtet vårt. Vi koste oss sammen,» sa han.

Var det korrekt?

Tvangsprotokollene ga en oversikt over utageringer som hadde ført til at personalet måtte gripe inn. Bortsett fra den første smellen hadde ikke Svein Skille vært involvert i de dramatiske hendelsene. Personalets protokollerte tvangsinngrep mot Ida fra september 2014 til og med april 2015, var som følger:

- 26. september 2014. På sin første dag ved institusjonen tenner hun på rommet, stikker en ansatt med glasskår og blir dyttet i bakken av miljøarbeider Svein Skille.
- 2. oktober. Idas rom blir ransaket etter mistanke om at hun har lighter og tapetkniv.
- 12. oktober. Ida blir lagt bakken av to mannlige ansatte etter at hun har knust et vindu, rasert rommet sitt og truet de ansatte.
- 14. oktober. Ida sier at hun vil ta livet sitt. Under kjøreturen til legevakta tar hun fram en tapetkniv, blir holdt med makt, fratatt kniven og ransaket.
- 21. oktober. Idas rom blir ransaket mens hun er innlagt på sykehuset i Tromsø. Personalet finner tapetkniv og lighter.
- 7. november. Ida må vrenge lommene og blir visitert utenpå klærne etter å ha kommet hjem fra skolen. Hun blir varslet på forhånd, og de finner ingenting.

- 25. desember. Tur til Haugesund. To ansatte må holde Ida fast etter at hun har utagert i en hotellheis. Dette skjer etter at hun har nektet å gi fra seg ei colaflaske de ansatte mistenker at det er sprit i.
- 26. desember. Ida blir to ganger lagt i gulvet av to ansatte etter at hun har tatt ei vinflaske fra minibaren på hotellrommet til en av de ansatte. Dette skjer etter at Ida skal ha truet, dyttet og sparket vedkommende.
- 13. februar 2015. To mannlige ansatte legger Ida i gulvet etter at hun har tent på rommet sitt to ganger, samt dyttet og slått én av de ansatte.
- 16. mars. Ida blir lagt to ganger i gulvet av to mannlige ansatte etter å ha sparket inn to dører, knust PC og glass på kjøkkenet samt skallet og slått en ansatt med et skateboard.
- 1. april. Ida blir lagt i bakken av personalet etter å ha truet, begått hærverk og kastet ting mot dem. Politiet anmelder henne senere for å ha skallet en politikvinne i nesa under et basketak.

TVANGSPROTOKOLLENE VAR institusjonens redegjørelse til Fylkesmannen i Troms, som skulle kontrollere at Idas rettssikkerhet ble ivaretatt.

Var Idas rettssikkerhet ivaretatt?

FAKTA: FNS BARNEKONVENSJON

Slik protokollene var skrevet, så svaret ut til å være

ja. Protokollene fra Nord-Norge var stort sett som protokollene ved de andre institusjonene Ida hadde bodd på. Personalet og ledelsen forklarte i detalj hvorfor de hadde vært nødt til å holde henne, legge henne i gulvet eller utføre andre tvangsinngrep.

Kunne svakheter ved personalets handlemåte, kompetanse eller erfaring ha medvirket til at de brukte tvang? Kunne rutinene være for svake?

Hver gang var personalets og ledelsen svar nei. Tvangsprotokollenes samlede budskap var at ethvert inngrep ble utført på korrekt vis.

Men når jeg en sjelden gang fikk tilgang til andre vitner enn personalet og ledelsen, ble historien raskt en annen. I journalen til Bardu legevakt kunne jeg for eksempel lese en sykepleier notere følgende etter en samtale med institusjonen om ettermiddagen 14. oktober 2014:

«Ringer og sier hun går langs veien (...) Hun gråter og er agitert. Hun vil så gjerne bort fra institusjonen og sier hun gjør hva det skal være for å slippe å gå tilbake dit. Hun sier hun er redd for å gjøre seg selv eller de som bor på plassen noe. Oppfatter henne som selvmordstruet, og synes at når jenta er så desperat så må hun få hjelp. Om hun vil på annen institusjon, så må det være en grunn til det. VIL AT

HUN SKAL FÅ HJELP HOS OSS. Snakker med Aleris om henne og synes de har en merkelig holdning til jenta, synes for å være ærlig at de ikke tar henne på alvor. De mener hun manipulerer for å komme til annen institusjon. Hva med en middelvei?»

Slike innvendinger fant jeg ikke igjen i tvangsprotokollene eller andre rapporter om Ida. Og det var sjelden jeg så institusjonene eller barnevernet reflektere over hva den samlede fysiske maktbruken kunne gjøre med ei jente traumatisert etter voldtekter.

Men Ida reflekterte over det selv.

«Jeg veier kanskje 64 kilo. De i barnevernet kanskje 90, kanskje 100. De setter seg oppå ryggen min. Det vekker jo noen minner. De burde ta hensyn til hva jeg har vært oppe i og...»

At hun nesten aldri klaget på maktbruken, styrket protokollenes troverdighet. Fylkesmannen fikk ingen ekstra påskudd til å se institusjonene nærmere i kortene. Årlig fattes rundt 1500 vedtak om tvangsinngrep mot barnevernsbarn i Norge. I løpet av halvannet år i barnevernet var Ida gjenstand for 87 protokollerte inngrep. Og hun ble lagt i gulvet eller holdt fysisk 39 ganger. Bare fem ganger klaget

hun på tvangsinngrepene, og da på at hun ble fotfulgt eller nektet mobil og internett.

Holding og legging i gulvet klaget hun aldri på.

«Hvorfor ikke?»

«Jeg klager veldig mye, jeg.»

«Ikke formelt?»

«Nei, jeg har aldri levert inn klage til Fylkesmannen eller noe, for det tar så lang tid å få svar.»

«Hvem klager du til, da?»

«Jeg sier det til personalet: «Ikke legg meg i bakken igjen,» sier jeg.»

Svein Skilles tale

TVANGSPROTOKOLLENE HADDE et annet trekk. Det ble sjelden eller bare overfladisk forklart hvorfor Ida utagerte. Og når jeg spurte Ida om en hendelse, fortalte hun ofte en annen forhistorie enn den personalet hadde gitt i protokollen. Idas problem var gjerne at ingen kunne støtte hennes versjon.

«Hvis du ser henne som en liten brikke i et stort spill, blir alt veldig feil,» sa Svein Skille, som jobbet på Idas institusjon inntil han begynte som butikksjef på Prixen i bygda.
Jarle Aasland

Aleris hadde bedt oss om ikke å intervjue ansatte. Men Svein Skille var ikke lenger ansatt i Aleris. Og Ida ønsket at han skulle snakke. Fantes det i barnevernets univers andre versjoner av historien om Ida enn ledelsens og tvangsprotokollenes?

«Hvorfor utagerer Ida?»

«Jeg tror det kommer av at hun føler seg for hardt rammet inn,» sa Svein Skille.

«Hun reagerer på at hun blir låst inne og ikke får lov til ting. Da reagerer hun kraftig. Truer med øks, knuser biler... Ida trenger mye grensesetting. Det er jeg enig i. Det er måten det gjøres på som ofte blir feil. Man må gå litt omveier. Det gjorde vi flere ganger og det fungerte. Kall det gjerne en avsporing av situasjonen. Når vi så at hun var i ferd med å

svartne, avsporet vi henne ved å gjøre ting. Dra på besøk til venner, se en film, finne på noe gøy. Noe som var lystbetont for henne. En avsporing.»

«Ida hevder at noen team behandler henne dårligere enn andre. At det smeller mer når enkelte team er på vakt?»

«Det er helt korrekt. Jeg har aldri pratet nedlatende til Ida, men som til en venn. Hvis du ser henne som en liten brikke i et stort spill, blir alt veldig feil. Det må gjøres på en hyggelig måte.»

«Så du at hun ble snakket nedlatende til av andre ansatte?»

«Dette er hennes egne ord. «Ida, nå skal du gjøre det. Nå skal du gjøre det.» Da blir du lei og irritert. Det er for kjedelig og lite impulsivt. Hvis ei jente har lite å se fram til i hverdagen, fungerer ikke sånt prat.»

«Kunne du merke at enkelte ansatte hadde holdninger til henne som ikke var bra?»

«Ja. De involverte seg altfor lite i henne. Mange satt mest foran pc-en og skrev rapporter. Jeg mener hun ikke ble godt nok tatt vare på.»

«Var det merkelig å jobbe på en institusjon hvor du

mente barnet ikke burde være?»

«Ja, jeg kunne ikke være der mer. Ungdom i vansker må integreres i livene til noen. I stedet var det å kjøre hit og kjøre dit, og de samme problemene om og om igjen. Du kommer ikke videre. Det blir det samme hver uke, hver jævlige dag. Man må jo komme seg ut. Ut på sjøen. Ut og kjøre litt ulovlig moped.»

I BUTIKKEN VAR DET ETTERMIDDAGSRUSH. Den ferske butikksjefen hadde en hektisk jobb, men nå så han ut til å ha glemt både tid og sted.

Hva tenkte han om institusjonsledelsens påstand om at Ida innerst inne ønsket å være tvangsplassert på Skjold?

«Det er bare vrøvl. Ida vil hjem til Haugesund. Å sitte alene med tre gamlinger her oppe… Fy faen for et liv.

Han ristet på hodet.

«Oppbevaringsboks,» sa han lavt. «Det er jo det det egentlig er.»

Drømmer

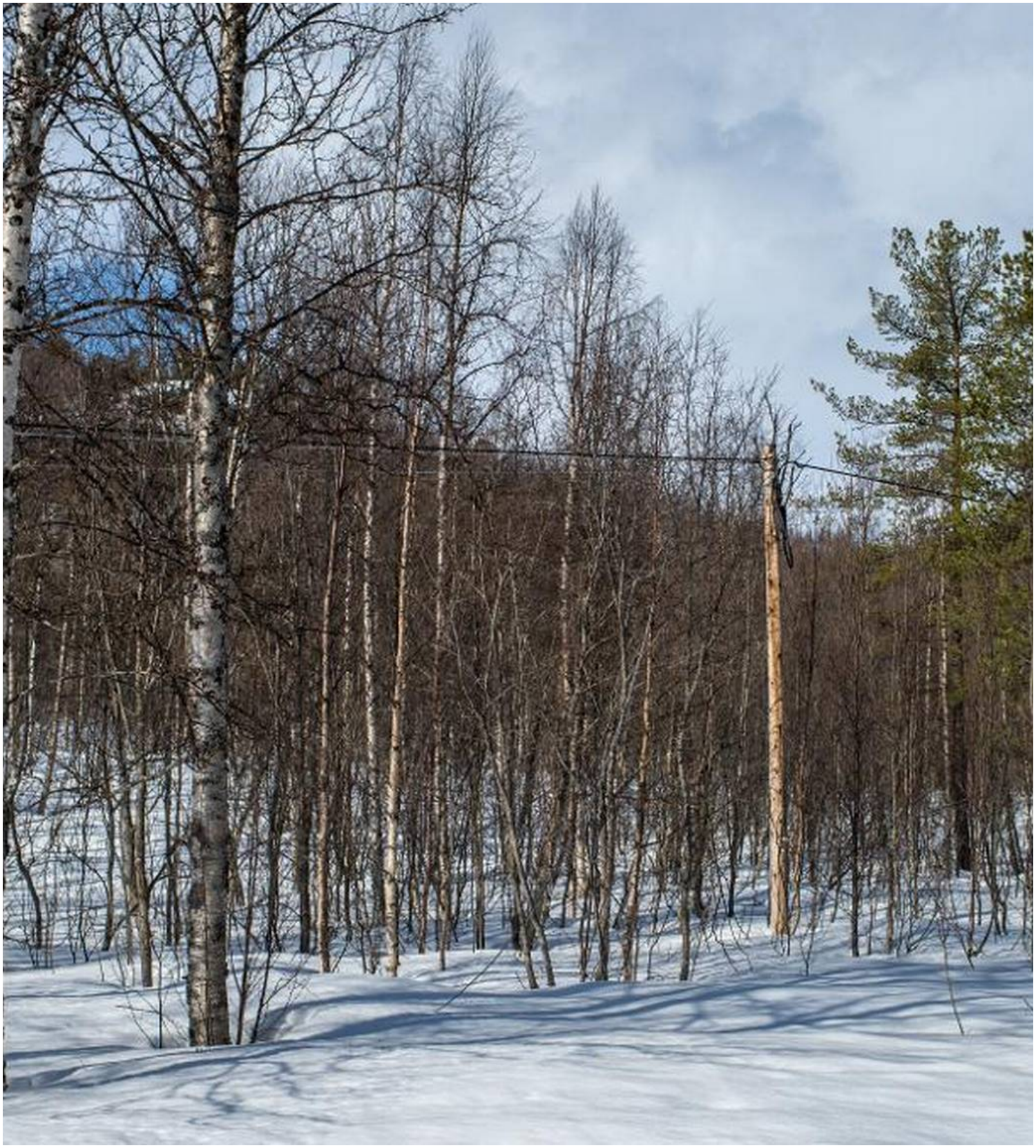
«VET DU HVA JEG DRØMTE I NATT?»

Ida så på avdelingsleder Ann-Heidi Smith-Meyer. Vi satt rundt spisestuebordet og spiste vafler. To ansatte, én institusjonsleder, tre reportere - og ei jente på 16 år.

«Nei.»

«Jeg drømte at jeg spilte så høy musikk at du sa: «Hvis du ikke skrur musikken ned, Ida, får du ikke trusselpenger. Jeg ble redd og skrudde av med en gang. Så våknet jeg.»

Personalet humret. Ida fikk 200 kroner for hver uke hun ikke truet dem.

Så hørte han et skrik. Ansiktet hennes var oppskrapet og nesa svær og blodig. Hodet verket og hun ropte «mamma!».
Jarle Aasland

Samtalen rundt bordet penset over på den vakre naturen, vaffeloppskriften, Forsvarets betydning for

lokalsamfunnet og andre temaer av null interesse for en 16-åring. Etter en stund begynte mobiltelefonene til de ansatte og pipe. Latter rundt bordet.

«Hun pleier å sende oss sånne meldinger når hun kjeder seg,» sa én av dem.

«Hva slags meldinger?»

«Jeg kan sende de til deg og,» sa Ida.

Mobilen plinget og jeg leste.

Nordnorsk jente i Oslo: Æ sku ha hadd ei flaska sjampo.

Ekspeditrisen: Er det til fett hår?

Nei, e du tuillat. Det e jo tell håret på haue!

JEG GIKK UT FOR Å TREKKE LUFT. Sneiper og porsjonssnus fløt i vannskorpa i ei bøtte ved inngangsdøra. Stillheten ble avbrutt av fjerne kommandorop fra soldater et sted langt inne i skogen. I snøslapset sto et bord og stoler i hvit plastikk.

Det var et merkelig hjem. Men jeg hadde møtt flere av de ansatte rundt Ida de siste ukene, og det var hyggelige folk. Sikkert dyktige folk.

«Ja, faen dra til helvete,» hørte jeg Ida si inne i gangen.

Jeg lukket opp døra. Miljøarbeideren Bjørn, hennes nye primærkontakt etter at Svein sluttet, smilte mildt og sa:

«Ja, ho Ida e i hvertfall vældig tydelig i språket sitt.»

I FLERE MÅNEDER HADDE JEG forsøkt å henge med i Idas verden, men den raste fra meg som et ekspresstog. Jeg halset etter mens det knaste i glass under skoene, senger ble satt i brann og ambulansehelikoptre gikk til værs. Det var dommere som klubbet i gang rettssaker. Det var politifolk som peppersprayet henne i øynene og la henne i håndjern. Det var leger som ristet på hodet og ga henne medikamenter og skrev henne ut til en plass hun ønsket seg vekk fra.

Og plutselig var det gode dager, vennskap, personale som brydde seg, en følelse av ro og harmoni. Stadig måtte jeg kikke på fotografiet hun hadde lagt ut på profilen sin, av ei flytebrygge på en fjord. Den lå stille i vannskorpa mens en bris pustet fine krusninger i sjøen. Gulgrå skyer duvet lett over åsen på den andre sida.

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:***- Samfunnet har ikke vondt av å se dette**
- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**
- *Bufetat:***Bufetat mener de har taushetsplikt**
- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

«Å bare få lov å stå her er helt fantastisk etter alt jeg har gjort,» skrev hun.

Smilefjes.

Feeling joyful.

Mer drømte hun ikke om. Bare timer senere var tilværelsen kaos igjen og hun skrev: «Sånn er livet når du er under barnevernet. Da er det ingen vei tilbake, livet er en sirkel og den går og går og slutter aldri».

VI VAR PÅ VEI TILBAKE til Skjold etter bowling og thaimat i Bardufoss. Besøket hadde vart i mindre enn to dager, og jeg begynte allerede å bli lei å kjøre fram og tilbake mellom Skjold og Bardufoss i

tussmørket, 40 minutter med svingete, humpete veier, brøytekanter, skog.

Ida satt i passasjersetet. Bjørn satt bak. Alle var slitne, tause.

«Bjørn er fantastisk,» hadde Svein Skille sagt. De hadde jobbet på samme team. Mens Svein hadde temperament og var impulsiv, så Bjørn ut til å være roen selv, stø som et fjell.

«Jeg er kvalm,» sa Ida. «Jeg vil gå bak og legge meg.»

Jeg stanset i veikanten.

Hun løste beltet og gikk ut. Bjørns ansikt ble svakt opplyst av kupélampa idet hun åpnet døra.

Hun la seg i baksetet, og ble liggende med hodet i fanget hans resten av turen.

Bjørn er et fingert navn.

DU LESTE:

NESTE KAPITTEL:

GLASSJENTA

Se alle kapitlene (http://mm.aftenbladet.no/2016/glassjenta/)

Tekst: Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Video: Rune Vandvik (mailto:rune.vandvik@aftenbladet.no) | Foto: Jarle Aasland (mailto:jarle.aasland@aftenbladet.no), Kristian Jacobsen (mailto:kristian.jacobsen@aftenbladet.no)
Research: Hans Petter Aass (mailto:hans.petter.aass@aftenbladet.no), Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Presentasjon: Filip Blaauw (mailto:filip.blaauw@aftenbladet.no)
Illustrasjonssjef: Finn E. Våga (mailto:finn.vaaga@aftenbladet.no) | Redaktør: Tarald Aano (mailto:tarald.aano@aftenbladet.no)

@thomasergo (//twitter.com/thomasergo)
#Glassjenta (//twitter.com/hashtag/Glassjenta) #Barnevernet (//twitter.com/hashtag/Barnevernet)

Følgende personer er anonymisert

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN

TIL TOPPEN

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

05150

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

Glassjenta kapittel 9: Sommerminner

Ida har brukt sosiale medier mye til å fortelle omverdenen om sin situasjon - også om sommeren 2015 som ble preget av mye dramatikk i Idas liv.

2

Nå tar vi henne!

I flere uker lever Ida i uvisshet. Hun har vunnet over barnevernet i retten, men ingenting skjer. Rett før sommeren får hun beskjed: Selv om tvangen er opphevet har barnevernet bestemt at hun fortsatt skal bo på Skjold. Dette innleder en voldsom

sommer på institusjonen. Til slutt kaller politiet inn til krisemøte. De mener Ida er farlig. De frykter at noen kan komme til å bli drept.

OPPDATERT: **30.JAN. 2016 07:43** - PUBLISERT: **30.JAN. 2016 07:43**

THOMAS ERGO

ANNONSE

Sommerferie

JEG LØFTET BLIKKET FRA SAKSPAPIRENE og så utover et bølgende landskap av gylne åkre, olivenlunder og løvskog. Det var sommerferie, og jeg forsøkte å få oversikt over alt som hadde hendt Ida de siste månedene. Om morgenen, før de andre våknet, satt jeg i skyggen av et gammelt

(http://mm.aftenbladet.no/2016/gl

Kapittel 1: Ok, de hører ikke. Da brenner jeg institusjonen ned. (http://www.aftenbladet.no/article/3851613.html)

Kapittel 2: Monsteret i rettssal 23 (http://www.aftenbladet.no/article/3851662.html)

Kapittel 3: Ni dager som rystet Ida (http://www.aftenbladet.no/article/3851761.html)

kastanjetre og leste journaler om Idas forsommer. Jeg visste så mye, men nå slo det meg hvor lite jeg visste om hva som skjedde i livet hennes akkurat nå i ferien.

Hvordan hadde hun det nå?

Våren visste jeg mer om.

VÅREN HADDE VÆRT PREGET av uvisshet og venting.

Barnevernstjenesten, Bufetat og Aleris, som drev institusjonen i nord, diskuterte hva de skulle gjøre. I mars hadde tingretten opphevet vedtaket om tvangsplassering. Barnevernet hadde anket dommen, men mente Ida burde bli på Skjold uansett utfall av anken.

FAKTA: DETTE ER BUFETAT

Kapittel 4: A jobbe med barn som vil drepe deg (http://www.aftenbladet.no/article/3851776.html)

Kapittel 5: Idas forbrytelser (http://www.aftenbladet.no/article/3851828.html)

Kapittel 6: Ikke anmeld meg, vær så snill (http://www.aftenbladet.no/article/3851886.html)

Kapittel 7: Jeg kunne trenge en drøm (http://www.aftenbladet.no/article/3851907.html)

Kapittel 8: Stryk meg over håret til jeg sovner (http://www.aftenbladet.no/article/3851931.html)

Kapittel 9: Nå tar vi henne! (http://www.aftenbladet.no/artic 3851945.html)

Kapittel 10: Så lenge du elsker noen (http://www.aftenbladet.no/article/3852012.html)

Kapittel 11: Tilsvar (http://www.aftenbladet.no/article/3852033.html)

– Gjør ikke det fryktelig vondt?
– Føler ikke så mye smerte lenger.
– Hva føler du da?

– Vet ikke. Det bare svartner helt for meg.

Ida på messenger, om å knuse vinduer med nevene, 29. juni 2015

For Bufetat var det ikke så enkelt. Ble dommen stående, skulle Ida være plassert på åpen omsorgsinstitusjon. Selv om Ida institusjon var tilrettelagt for tvangsplassering, var den også godkjent for omsorgsplasseringer. Hun kunne altså bli boende på Skjold, uansett om hun forble på tvang - eller fikk friere tøyler.

Men det var en annen instans i barnevernsuniverset, Regionalt inntaksteam, som hadde stor innflytelse på hvor Ida skulle bo. Og hovedregelen var å bruke statens egne omsorgsinstitusjoner, før staten gikk til innkjøp av private plasser.

ANNONSE

FAKTA: DETTE ER BARNE-, UNGDOMS- OG FAMILIEDIREKTORATET

Ida risikerte dermed å bli flyttet for åttende gang på halvannet år.

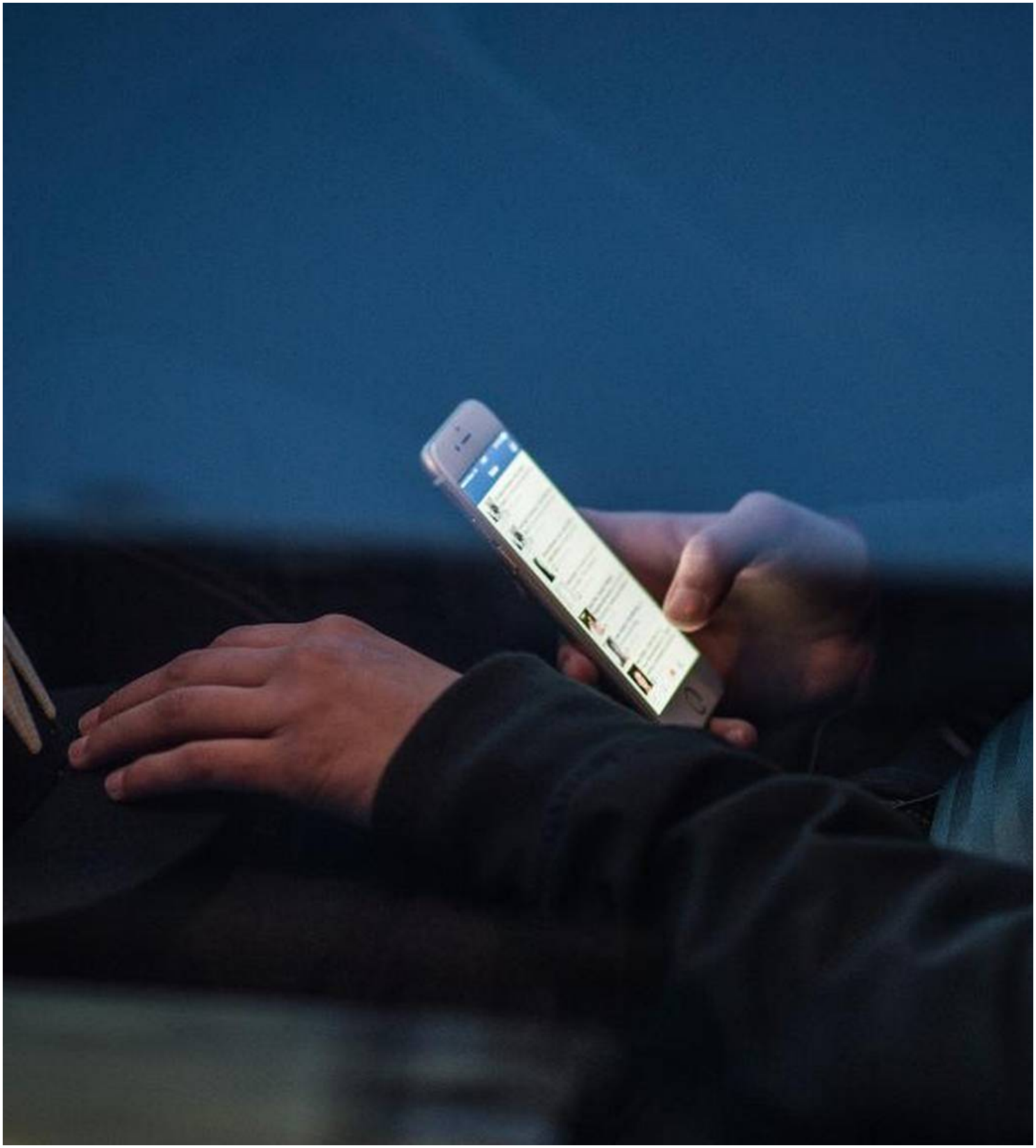
Et alternativ, sa Bufetat, var at Karmøy barnevernstjeneste selv betalte for plassen på Skjold.

«Det hele er blitt et økonomisk spørsmål,» skrev

Idas saksbehandler tørt i journalen.

NOK EN GANG VISSTE INGEN hva Idas skjebne skulle bli. Først 11. mai 2015, to måneder etter dommen, møttes partene for å ta styring.

Bufetat ville nå gjøre som barnevernet hadde bedt om: Søke om at Ida ble boende på Skjold. De ville at hun skulle bli værende hos Aleris, med samme bemanning som før. Uansett utfall av anken.

Ida hadde levd i uvisshet i to måneder. Hun hadde begynt å falle ut av bevissthet igjen. Hun ble plaget av traumer. Av stemmer.
Jarle Aasland

Ønsket Ida dette?

Nei, sa Sverre Hetland, advokaten hennes. Hun ønsket fortsatt å komme seg vekk, helst tilbake til Vestlandet. Barnevernet hevdet det var usikkert hva hun egentlig ønsket. Å bli boende i nord var uansett «til det beste for Ida».

Ida hadde levd i uvisshet i to måneder. Hun hadde begynt å falle ut av bevissthet igjen. Hun ble plaget av traumer. Av stemmer.

Men nå fikk hun en dato.

26. mai 2015.

Da skulle hun få vite hva som skulle være hjemmet hennes.

Å miste en venn

SKJOLD, MANDAG 25. MAI 2015. Dagen før hun skulle få beskjeden, kom Bjørn og skiftet hans på jobb.

Hun følte at Bjørn brydde seg om henne, var glad i henne. Hun kunne boble over og skjelle ham ut, og han sto der og tok i mot, taus som et fjell. Og når kvelden kom, satt han ved sengekanten og snakket rolig til henne. Hun hadde aldri truet ham. Og med unntak av en harmløs ransaking, hadde han aldri

benyttet fysisk makt mot henne.

Han var en av de få her i livet hun stolte på.

«Bestevennen min,» kalte hun ham.

Fram til i dag.

IDA VILLE SNAKKE MED BJØRN. Han gikk ut av kontoret, ned trappa og ut for å se etter henne. Han fant henne i garasjen, men hun svarte ikke da han snakket til henne. Det var uvanlig. Hun hadde dratt hetta over hodet, noe hun pleide å gjøre hvis hun var i dårlig humør. Hun gikk ut av garasjen, rundt huset og innover den tette bjørkeskogen. Han satte seg på en av de hvite plaststolene bortenfor inngangsdøra. Hun har sikkert godt av å gå seg en tur, tenkte han.

Mellom trærne kunne han skimte at hun satt på en stor stein, rundt 50 meter inn i skogen. Så kom hun tilbake, satte seg på stolen ved siden av ham, og ba ham kjøre henne til Tromsø.

«Hva skal du der?»

Det ville hun ikke si. Hun gjorde en bevegelse med armen, hun hadde en tollekniv i hånda. Han skulle kjøre henne til Tromsø, gjentok hun.

«Vi kan sikkert ta en tur til Tromsø, men ikke fordi

du truer meg med kniv.»

Hun reiste seg og gikk mot huset.

Han ble sittende, dro opp mobilen og sendte en tekstmelding til en av kollegaene der inne: Ida var på vei inn, hun hadde kniv og ville til Tromsø.

Hvorfor gikk han ikke etter henne? Han visste ikke. Antakelig var han satt ut. Hun hadde aldri truet ham med våpen før.

Denne opplevelsen skremte ham. Den gjorde noe med ham.

Hun kom ut og ba ham nok en gang om å kjøre henne til Tromsø.

«Det er ikke aktuelt,» sa Bjørn.

Hun gikk inn igjen. Snart kom de to kollegaene hans ut. Ida var igjen inne. De ble stående og lytte til bankingen og dunkingen. Hun brøt seg inn på kontoret i andre etasje og forsøkte, men lyktes ikke i å bryte seg inn på medisinrommet der de også oppbevarte skarpe gjenstander.

Det ble stille en stund. Så kom hun ut med kniven i den ene hånda. Og ei øks i den andre. Ingen skjønte hvordan hun hadde fått tak i den øksa.

Ved siden av Bjørn sto kollegaen som hadde stekt vafler da vi besøkte Ida i april. Jeg husket henne som ei blyg dame med et smil om munnen. Nå stirret hun på øksa og sa:

«Hvorfor i helvete jobber jeg med dette her?»

IDA GIKK NEDOVER HOVEDVEIEN. 30 meter foran henne gikk Bjørn og en kollega. De holdt øye med henne, samtidig som de kunne be turgåere om å snu. De to andre kjørte bil, og fulgte etter i Idas tempo. Nå skulle de bare observere henne, holde henne unna folk til politiet dukket opp.

Da politipatruljen kom, hadde hun stukket inn i skogen. De utstyrte seg med hjelmer og skjold og gikk etter. Personalet så henne komme ut av skogen og spasere inn i et boligfelt.

DEN GAMLE MANNEN STO på kjøkkenet og stekte selvfisket sjøbørting da det banket på. Han skjøv panna av komfyren og åpnet døra. Nedfor trappa sto en gutt med hettegenser, sa han siden i politiavhør. Gutten hadde øks og ba om å få nøklene til bilen hans. Mannen svarte at han ikke ville gi fra seg nøklene. Og ble det gjort skader på huset, ville han kontakte politiet.

«Kan jeg få låne nøklene?» spurte gutten, altså Ida.

Hun lovet å levere dem tilbake.

«Nei,» svarte den gamle mannen, lukket døra uten å låse. Og ringte politiet.

De oppdaget henne i det hun lusket ut av boligfeltet. Hun ble stående å se litt på disse politifolkene med skjold og hjelm. Gikk noen skritt mot dem. Og «… rett før politimannen tok opp pistolen, valgte hun å kaste fra seg øksa og legge seg ned på magen,» sa en av de ansatte siden i politiavhør.

Fortsettelsen var som så ofte før.

Håndjern.

Politibil.

Legevakt.

Trusler om å drepe personalet hvis hun ikke ble flyttet derfra.

Inn på ungdomspsykiatrisk.

Der ble hun i ei drøy uke.

FIRE DAGER SENERE, mens hun fortsatt var innlagt på ungdomspsykiatrisk i Tromsø, fikk hun endelig beskjeden:

Bufetat hadde bestemt seg.

Ida skulle fortsatt bo på Skjold.

Uansett hva lagmannsretten sa om anken, var dette hennes hjem i inntil ett år til.

På tvang, eller ikke på tvang.

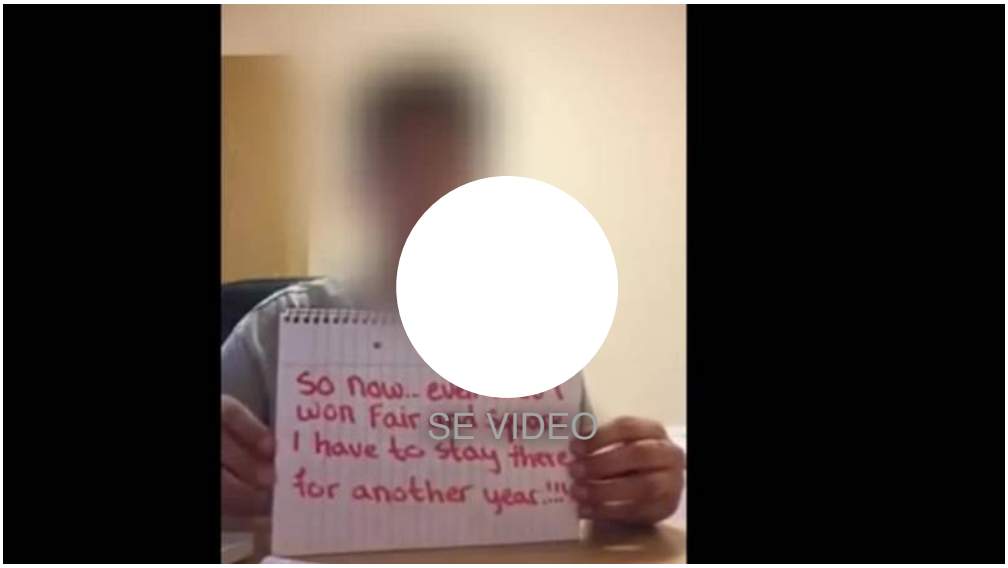
NATT TIL 1. MAI, fortsatt innlagt på sykehuset, fant hun fram rød sprittusj og blanke ark. Hun skrev på engelsk, slik hun var blitt vant til da hun og moren bodde i Afrika. Skrev hva som hadde skjedd og hvorfor hun nok en gang hadde forsøkt å ta livet sitt.

But as I was waiting for a place to live, they told me that I wouldn´t move anyway.

Hun filmet seg selv mens hun viste fram historien, ark for ark, og la filmen ut på Facebook.

Please SHARE this, It´s not fair how they are treating us children...

En video som ble sett nesten ti tusen ganger.

Idas egen video: Plakatfortellingen

Under oppholdet på ungdomspsykiatrisk avdeling i Tromsø laget Ida denne videoen for å fortelle omverdenen hvorfor hun følte seg urettferdig behandlet.

BJØRN HADDE FULGT INSTITUSJONENS motto: Å stå i det. Han hadde reist med Ida til sykehuset etter knivepisoden. Han hadde sjekket inn på avdeling for pårørende.

Men morgenen etter reiste han hjem.

Siden var han på ei helgevakt med Ida. Deretter på ei ukesvakt.

Hun oppførte seg som om ingenting var skjedd.

Men for ham var alt forandret. Han innså det nå.

Det gikk ikke lenger.

Marsvinene gir henne en indre ro, sa hun.
Jarle Aasland

Sommerferieønsker

«DU BURDE HA DÅRLIG SAMVITTIGHET,» sa Ida.

Det var kveld og hun hadde ringt saksbehandleren på hennes private mobil. Hun skjønte ikke hvorfor hun fortsatt måtte bo i Nord-Norge. Hun hadde jo vunnet rettssaken. Gulating lagmannsrett hadde nylig avvist barnevernets anke. Hun skulle altså ikke være plassert på tvang. Men likevel måtte hun bli boende på den samme institusjonen. Fortsatt måtte hun ha det like ensomt, med like mange ansatte rundt seg.

Hun forsto det ikke.

Samtalen penset over på sommerferien. Hun hadde tidligere kommet med ønsker for sommeren. Nå gjentok hun dem.

Å få reise til moren sin i Haugesund.

Å besøke sin tidligere fostermor. De hadde kjørt go-kart sist. Og det likte hun.

Å få reise til Robin Dale Oens leirskole i Øygarden. Han hadde invitert henne.

Saksbehandleren svarte verken ja eller nei. Men hun lovet å «frembringe hennes ønsker» for lederen av institusjonen.

Men lederen fikk raskt annet å tenke på. Den andre uka i juni rømte Ida til Tromsø sammen med en gutt fra en annen institusjon.

Nytt drama.

ANSATTE TOK OPP JAKTEN på dem gjennom byen, og ifølge rapportene og avhørene oppsto flere alvorlige episoder. Ida og gutten ba personalet holde seg unna. Men til slutt ble de trengt opp i et hjørne og fikk et ultimatum: Sette seg i personalets bil, ellers ville politiet bli tilkalt.

Det var da Ida og kompisen sprang mot personalet, Ida med ei knust glassflaske i hver hånd. Og sekunder senere lå hun på asfalten, utenfor en pub i Tromsø sentrum, med flere voksne mennesker over seg.

Håndjern, cellebil, spyttemaske.

Kort tid etter ble Idas saksbehandler ringt opp av politiet i Målselv. Ida ble nå etterforsket for tre straffbare forhold. Politiet mente hun var «direkte farlig for omgivelsene», enten hun var i eller utenfor institusjonen.

«Ida var så godt innrammet som det er mulig,» svarte saksbehandleren.

«Det svaret vil bli loggført,» svarte politimannen.

«Du blir til du er 18»

JEG RINGTE IDA FØR JEG tok sommerferie. Jeg kjente ikke til hva som hadde skjedd i Tromsø. Men jeg visste at hun var blitt innlagt på ungdomspsykiatrisk etter noe med ei øks.

«Hva skjer?»

«Det går fint egentlig. Det skjer ikke så mye. Det er bare lite å gjøre. Jeg begynte jo på fotball, sant. Men laget trakk seg, for vi manglet nok spillere til å spille kamper. Da sluttet jeg.»

«Dramatiske ting har skjedd, hører jeg?»

«Jeg er jo så sint. En av dagene knuste jeg alt og brøt meg inn på kontoret. Leste alt de hadde skrevet om meg.»

«Noe du ikke visste fra før?»

«Nei, men det lå en bunke brev der til meg. De var to uker gamle. Epikriser og masse sånt. Jeg skal få de brevene. Men de hadde tydeligvis ikke giddet å gi dem til meg. Det skjedde for ei ukes tid siden.»

«Og så skjønte jeg at det hadde skjedd noe med ei øks?»

«Ja, og så tok jeg ei øks og truet dem. Så de vurderer nå om jeg har en sinnslidelse. Men de tror ikke at jeg har det.»

I bakgrunnen hørte jeg et av marsvinene trygle om oppmerksomhet.

«Det er Møre som klynker mens jeg prøver å rulle en røyk.»

«Hvorfor gikk du bananas?»

«Fordi jeg fikk beskjed om at jeg skulle være her til jeg var 18 år.»

«Hvorfor fikk du beskjed om det, da?»

«For jeg sa til dem at: «Tenk om jeg flytter?» Plutselig sa de bare at: «Du blir til du er 18 år, for Bufetat har sagt det nå. Så jeg ble dritforbanna.»

HUN FORTALTE AT HUN hadde vært på fjelltur med Svein Skille og bikkjene hans. Svein hadde sagt at Ida hadde misforstått helt. Øks kløyver du ved med, ikke mannfolk, hadde han sagt.

Vi lo litt av det.

«Jeg vet ikke hva jeg skal si. Hadde han jobbet med meg, hadde det blitt fint. Alt ble bare krøll etter at Svein sluttet.»

Jeg spurte hvordan det gikk med Bjørn. På dette tidspunktet ante jeg ikke hva som hadde skjedd mellom de to. Ida sa ikke noe om det. Kanskje trodde hun at alt var greit.

«Bjørn er jo den jeg liker nest best her oppe, etter Svein,» sa hun. «Han har litt humor, men er ganske rolig. Og så er han ganske kosen med meg. Kan stryke meg over håret. Han ser når det er noe galt med meg, liksom.»

«Hva gjør han da?»

«Da kommer han og snakker med meg.»

«Gir han deg trygghet?»

«Ja, Han gir meg trygghet, faktisk. Han er den eneste personen her som gjør det.»

Krisestemning

DET GIKK MOT FELLESFERIE, og i nyhetene pågikk to debatter om barnevernet. Et knippe fagfolk, advokater og andre med erfaringer, hadde

gått ut med en bekymringsmelding i Aftenposten. De mente situasjonen i barnevernet var «dypt foruroligende».

Den andre debatten handlet om sikkerheten til ansatte i barnevernet og straff av barn. Bakgrunnen var rettssaken mot den 15 år gamle jenta som hadde drept en ansatt på barnevernsinstitusjonen Små Enheter i Asker. Drapet hadde skjedd om natta, og institusjonen var blitt kritisert for bare å ha én nattevakt.

På samme tid ble Ida vurdert som så farlig at det var behov for en lang rekke sikkerhetstiltak:

De ansatte måtte aldri være alene med Ida. Derfor skulle institusjonen øke bemanningen til fire, slik at det var to våkne nattevakter. De skulle alltid følge henne tett «for å avlede og/eller stoppe negativ atferd». Hun skulle alltid fratas lighter, våpen og liknende straks de oppdaget slikt. Kniver og sakser skulle være innelåst i en safe, og det ble ført telleliste. Barberblad ble utlevert før dusj, og innlevert etter. Medikamenter var nedlåst. Personalet måtte se på at hun tok avtalt dose, slik at hun ikke samlet opp til en overdose. Nærområdet skulle jevnlig saumfares for farlige gjenstander. Bilder og pynt i huset var uten glass. Vinduene var forsterket med plexiglass.

Og - ett år etter brannen i Øygarden og fire måneder etter at barnevernet hadde stått i retten og sagt at Ida var på rett vei – hadde institusjonen gått til innkjøp av knivhansker.

Den private barnevernsaktøren Aleris hadde bestilt en spesialistvurdering av Ida. Den var skrevet av selskapets klinikksjef, Erik Waale Næss, spesialist i psykiatri: «Jeg har hatt denne stillingen nå i snart seks år og hittil ikke sett en mer alarmerende situasjon.»

Han hadde verken besøkt eller snakket med Ida, men støttet seg til «flere samtaler» og «fyldig dokumentasjon fra ulikt hold».

«Min konklusjon er at denne klienten tidvis kan bli svært farlig, og i så måte vil hun utgjøre en trussel mot personalets sikkerhet.»

Psykiater Næss mente hun hadde drapsfantasier og var «svært opptatt av» drapet i Asker. Han hevdet at Ida hadde sagt at hun kunne tenke seg å drepe noen andre, før hun tok livet av seg selv. Han fryktet at hun i perioder hadde så liten livsgnist og selvoppholdelsesdrift at hun kunne realisere fantasien.

EI UKE SENERE HASTEINNKALTE Troms

politidistrikt til krisemøte om Ida. Politiet, ungdomspsykiatrisk, Bufetat og Aleris deltok. Barnevernstjenesten i Karmøy kunne ikke, grunnet ferieavvikling.

Politiet var dypt bekymret for at noen snart skulle bli alvorlig skadet eller drept. De etterlyste samarbeid. De ville se konkrete tiltak for å forebygge en tragedie.

Flere ansatte var redde Ida. De var sykmeldt eller hadde sluttet. Etter dommen var Ida plassert etter en omsorgsparagraf. Det gjorde det vanskeligere for eksempel å innføre fotfølging eller forbud mot mobil og internett. Blekket i lagmannsrettens avgjørelse – som opphevet tvangsregimet - var knapt tørket. Men institusjonen presset på for at barnevernet skulle fatte et akuttvedtak om tvang. De mente å stå overfor en ny og farlig situasjon.

Fredag 26. juni gikk telefonen varm mellom flere etater. Aleris truet med å si opp avtalen med Karmøy, hvis det ikke ble fattet et tvangsvedtak. Fylkesmannen i Rogaland var skeptisk. Etaten viste til at psykologene og rettsapparatet hadde uttalt «at tvangsbruk gjør jenta farligere». Var da mer tvang rett medisin? Fylkesmannens beste råd til barnevernstjenesten var å snakke med Bufetat om problemet. Bufetat var jo ansvarlig for tilbudet rundt

Ida.

Ballen var sparket videre.

Så tok byråkratene helg.

Det gjorde også Ida.

Pleksiglasskjold

ET NYTT SKIFT GIKK PÅ. Stadig oftere hadde det dukket opp nye ansikter, totalt fremmede folk, som skulle jobbe med denne jenta som var vurdert som så farlig. Hun satt alene på rommet og trykket. Og i tvangsrapportene og avhørene kunne jeg senere lese beskrivelsene av de dramatiske hendelsene. Ida som truer og plutselig står foran dem med et balltre i hånda. De mannlige ansatte som går mot henne, beskyttet av et hjemmesnekret skjold i pleksiglass, og lokket på en utegrill.

Ida som setter proppene i øret. Skrur på musikken.

"Trap Queen"av Fetty Wap.

Ida som løper mot dem idet politibilen stanser bak henne, omringet fra to kanter. Ida som knuser pleksiglasskjoldet med ett slag. Det metalliske smellet idet balltreet treffer grillokket, før hun

overgir seg til politiet.

Det var en kjølighet over journalene som fikk meg til å tenke på en strofe av Tom Waits. *«Without love, it´s nothing but a house»*. Det var kliniske rapporteringer om et mareritt på innsiden av et hus, men som sjelden ga svar på det store spørsmålet.

Hvorfor?

Etter at politiet var reist, satte hun seg i sofaen og så på tv. Personalet viste til at husreglenes bestemmelse for leggetid for lengst var passert. Dessuten var det en upassende film hun så. Den ansatte tok fjernkontrollen og slo av. Ida føyk opp på rommet og kom ned igjen med en kniv i hånda.

De to mannlige ansatte gikk mot henne, med en sofapute hver foran seg.

«Nå tar vi henne,» sa den ene.

Så sprang hun opp trappa, med de to mennene etter seg, skulder mot skulder, med sofaputene foran seg. Halvveis i trappa og i vill flukt skal hun ha kastet kniven, en sløv smørekniv, som traff den ene forfølgeren. I neste øyeblikk lå de over henne på gulvet i andre etasje. Den ene med en skramme i haka.

To barnevernsarbeidere på Idas rygg i rundt én time, mens de ventet på politiet. Og en tredje som noterte alle trusler og ukvemsord som kom ut av munnen hennes.

«Mamma, eg elske deg. Pappa, eg savne deg.»

DET VAR KRISESTEMNING i barnevernsbyråkratiet. Men hva med Idas grunnleggende problemer? Hva gjorde de for å hjelpe henne med traumene?

Kort tid etter barnevernets overtakelse av Ida i januar 2014 var det blitt klart at hun var traumatisert. Hun trengte behandling. Før fostermoren måtte gi opp, hadde hun forgjeves bedt om veiledning. En psykolog fastslo i april samme år at de som jobbet med Ida måtte ha kompetanse på eller veiledes i det å gi omsorg til et traumatisert barn.

Ida hadde vært akuttinnlagt flere ganger ved sykehusene i Haugesund, Bergen og Stavanger. Men verken de, institusjonene eller barnevernet hadde lykkes i å samarbeide for å få i gang en behandling.

Ved Haukeland sykehus slo en psykolog alarm, men

så ble Ida flyttet til Stavanger.

Ved Universitetssjukehuset i Stavanger slo nok en psykolog alarm, men så ble Ida flyttet til Troms.

Men så, etter et år i barnevernet, så det ut til å løsne. Fra februar 2015 reiste Ida og de ansatte på Skjold til sykehuset i Tromsø én gang i uka. Hun skulle ha samtaler om sinnemestring. Personalet skulle ha veiledning om traumer. Nettopp forsøket med atferdsterapeutisk behandling var en viktig grunn til at Haugaland tingrett mente Ida fortsatt burde være ved institusjonen på Skjold, selv om dommerne opphevet tvangsregimet. Men på våren, etter bare rundt en håndfull psykologtimer, ble opplegget avviklet. Samtalene hadde ifølge institusjonen ingen effekt på Ida. Og de ansatte syntes veiledningen var «svak og lite nyttig».

Det var sommer. Det var halvannet år siden barnevernet overtok Ida. Alle var enige om at Ida trengte behandling for sine traumer. Alle var enige om at personalet trengte veiledning for å forstå hennes traumer.

De fikk det bare ikke til.

I mellomtida skjøt Idas problemer fart.

- Kan ikke se at Ida har fått noen behandling

Advokat Sverre Hetland mener barnevernet må ta ansvaret for manglende behandling av Idas traumer.

I SLUTTEN AV JUNI HADDE vi vår siste telefonsamtale før ferien. Hun hadde lagt ut en ny rapp på veggen sin. Budskapet var at hun elsket moren sin, og savnet faren sin, som hun knapt visste noe om.

«Du stilte aldri opp, du bare ga faen,» rappet hun.

Idas egen video: Minner Forsvinner

Ida laget denne rappen om sine følelser for moren - og for faren som hun aldri har fått

møte.

Under samtalen satt hun som vanlig på rommet og spilte.

«Kill Your Boyfriend» denne gangen.

Hun klagde på at hun ble fotfulgt av to ansatte uansett hvor hun gikk. Og Bjørn hadde ikke dukket opp på forrige skift. Hun hadde hørt rykter om at han ikke kom tilbake.

«Hvor lenge er det siden han slutta?»

«Jeg vet ikke om han har slutta, engang. Jeg vet ingenting.»

«Kan du ikke besøke Svein?»

Nei, det ville hun ikke, så lenge hun var nødt til å ha to ansatte på slep.

Så fortalte hun det lille hun husket fra helga.

«Traff du dem?»

«Nei, men jeg traff skjoldet deres. Det knuste da jeg traff det med baseballkølla.»

«Hvorfor?»

Hun svarte omtrent som sist. Etter å ha vunnet over barnevernet i mars, mente hun at hun hadde rett til å flytte til en institusjon nærmere hjemplassen. Men ingenting hadde skjedd.

Hun hadde endelig vunnet i de voksnes system.

«Men ingen har giddet å gjøre noen ting.»

- Seieren i retten endret ingenting for Ida

Selv om retten hadde avgjort at tvangen rundt Ida skulle oppheves, opplevde hun at ingenting skjedde, forteller advokat Sverre Hetland.

- Uforsvarlig å avslutte tvangen

Barnevernsleder Jakob Bråtå sier Ida hadde en utvikling i tiden etter tingrettens dom som gjorde at et nytt vedtak om tvang måtte fattes.

Byråkratiet koker

REGIONLENSMANN ARNE-MARKUS SVENDSEN I Troms politidistrikt talte opp, før han sendte bekymringsmeldinga til barnevernstjenesten i Karmøy. 13 politioppdrag knyttet til Ida fra april til juli 2015. Nesten alle handlet om fare for liv og helse. Og i februar hadde hun forsøkt hun å tenne på institusjonen to ganger.

Lensmannen var dypt bekymret. Han anså det som sannsynlig at utageringene ville fortsette. Ida hadde sagt til politiet at målet var å sprenge seg ut av institusjonen.

Det hele minnet mistenkelig om sommeren 2014.

Ungdomspsykiatrisk i Tromsø mente Ida ikke var syk nok til å bli innlagt igjen.

Til nå hadde sykehusene vært et fristed hvor hun oppførte seg bra. Men i sommer hadde hun for første gang utagert også der. Ungdomspsykiatrisk ville ikke ta i mot henne lenger. Glattcelle var et «bedre alternativ,» sa de.

«Vi må alle gjøre det som er mulig slik at det ikke oppstår situasjoner der personer blir alvorlig skadd eller drept,» skrev regionlensmann Svendsen.

DET VAR SOMMER og byråkratiet kokte. Barnevernstjenesten og Bufetat så ut til å ha satt seg fast i et juridisk spindelvev. Hadde de hjemmel til å plassere Ida på tvang? De mottok uhyggelige meldinger fra Idas virkelighet 130 mil lenger nord, som at hun på ungdomspsykiatrisk hadde skrevet «mord» og «død» på veggen med sitt eget blod. Hun skulle ha tegnet fire personer som lå døde på gulvet, og en femte som sto ved siden av med en kniv i hånda. De fikk meldinger om at personalet fryktet at hun gjemte våpen og andre farlige gjenstander i nærheten av huset.

Men hadde de lovhjemmel til enda strengere tiltak?

Saksbehandleren skulle førstkommende mandag varsle Fylkesmannen om hvor alvorlig situasjonen var. Mandag skulle de «drøfte veien videre».

Men nå var det fredag ettermiddag.

Nå tok de helg.

Tacolørdag

DEN SAMME HELGEN GIKK et nytt skift på i nord. Et skift som besto av folk som enten aldri hadde jobbet med Ida, eller som bare hadde jobbet med henne i kort tid. Alt har en ende, og slik var det også med Idas feberaktige, desperate sommer.

De satt rundt middagsbordet og spiste taco, og ifølge avhøret av personalet oppsto det en krangel, uten at jeg ble klok på årsaken. Plutselig hadde Ida et brekkjern i hånda, og ifølge personalet sa hun:

«Dere vet hvor farlig jeg er.»

Hun brøt seg inn på kontoret, stjal 2300 kroner, knuste en pc og forsøkte å bryte opp døra til medisinrommet. I stua skal hun ha knust den nye 50-tommeren, tallerkener, en lampe, og kastet tacorestene utover gulvet. Vinduene, forsterket med plexiglass, lot hun være.

Så gikk hun ut.

Der sto de fire barnevernsarbeiderne.

«Situasjonen var ute av kontroll. Det var veldig ubehagelig,» sa en av dem siden i avhør.

Det var ett år siden hun tente på institusjonen i Øygarden. Ett år siden hun overga seg til en politibetjent hun stolte på, og gråtkvalt sa:

«Dette er egentlig ikke meg.»

Hvem var hun nå, ett år senere?

Hadde hun blitt en annen, slik psykologene hadde fryktet?

Ida spaserte nedover mot bygdas sentrum, med et grep på hver side av brekkjernet hvilende på nakken. Da hun kom ned i bygda, gikk hun inn i kiosken. Like etter kom innehaveren ut med brekkjernet, før Ida kom ut med en stor kniv i hånda.

Den hadde hun kjøpt i kiosken, før hun ga fra seg brekkjernet.

«Forsvinn,» sa Ida til personalet.

Politiet ropte tre, fire ganger før hun kastet kniven fra seg. Så gikk hun rolig bort til politibetjentene og lot dem sette på håndjernene.

Personalet ville ikke ha henne.

Ungdomspsykiatrisk ville ikke ha henne.

Historien om 16 år gamle Ida var kommet til 4. juli 2015. Det var bare én plass som var villig til å ta henne i mot.

Noen timer senere ble ei grønn jerndør smelt igjen i politiarresten i Tromsø.

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:* **- Samfunnet har ikke vondt av å se dette**
- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**
- *Bufetat:* **Bufetat mener de har taushetsplikt**
- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

Avhøret

SENSOMMEREN 2015 BLE flere av de ansatte avhørt om Idas forbrytelser. Miljøarbeideren Bjørn var én av dem.

Han og Ida hadde kjent hverandre i ni måneder, bodd med hverandre og opplevd så mye sammen. Da han var med til Bergen i vinter, hadde dommerne gitt henne en ny sjanse. Begikk hun ikke kriminalitet de neste to åra, ville hun slippe fengsel. Nå var sjansen spolert. Det var synd, sa Bjørn til

etterforskeren som avhørte ham. Men samtidig mente han det ble feil å forbigå hennes forbrytelser i stillhet.

Noe hadde skjedd den siste tida, mente han. Han utdypet ikke hva han tenkte på, kanskje visste han det ikke. Han sa bare at Ida ikke lenger forholdt seg til de ansatte. De hadde ingen sjanse i havet til å være medspillere.

I løpet av sommeren hadde de oppbemannet til to nattevakter. Jobben hadde gått mer over til å være en slags sikring av henne. Den gikk ut på å passe på at hun ikke bevæpnet seg.

«Det var en lettelse å bestemme seg for ikke å jobbe mer med Ida.»

Sa Bjørn, hennes beste venn på institusjonen.

Har Ida fått et bedre liv hos barnevernet?

Slik svarer barnevernet – og slik svarer Idas advokat.

DU LESTE:

NESTE KAPITTEL:

GLASSJENTA

Se alle kapitlene (http://mm.aftenbladet.no/2016/glassjenta/)

Tekst: Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Video: Rune Vandvik (mailto:rune.vandvik@aftenbladet.no) | Foto: Jarle Aasland (mailto:jarle.aasland@aftenbladet.no), Kristian Jacobsen (mailto:kristian.jacobsen@aftenbladet.no)
Research: Hans Petter Aass (mailto:hans.petter.aass@aftenbladet.no), Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Presentasjon: Filip Blaauw (mailto:filip.blaauw@aftenbladet.no)
Illustrasjonssjef: Finn E. Våga (mailto:finn.vaaga@aftenbladet.no) | Redaktør: Tarald Aano (mailto:tarald.aano@aftenbladet.no)

@thomasergo (//twitter.com/thomasergo)
#Glassjenta (//twitter.com/hashtag/Glassjenta) #Barnevernet (//twitter.com/hashtag/Barnevernet)

Følgende personer er anonymisert

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN

TIL TOPPEN

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

05150

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

Glassjenta kapittel 10: En melding om natten

Ida flys fra Troms til Stavanger for enda en rettssak i barnevernsystemet. Noen uker senere våkner reporter til en svært urovekkende tekstmelding.

4

Så lenge du elsker noen

Etter tre dager på glattcelle i Tromsø, tar Idas liv en ny vending. Barnevernet gjeninnfører tvangsregimet i nord. Ida klarer å roe seg ned. Hun begynner på skole, fyller 17 år og forelsker seg. Barnevernsjefen i Karmøy kommer på

besøk. Ting løsner. Alt ser lysere ut. Men så blir hun innhentet av fortida.

OPPDATERT: 30.JAN. 2016 07:43 - PUBLISERT: 30.JAN. 2016 07:43

THOMAS ERGO

ANNONSE

Alene på rommet kl. 02.30

Jeg våknet midt på natta. Det var tidlig oktober, og jeg ble liggende og gruble. Fikk henne ikke ut av hodet. Sjekket mobilen for å se hva klokka var. Displayet lyste opp. Ei ulest melding.

Den var fra Ida.

(http://mm.aftenbladet.no/2016/gl

Kapittel 1: Ok, de hører ikke. Da brenner jeg institusjonen ned. (http://www.aftenbladet.no/article/3851613.html)

Kapittel 2: Monsteret i rettssal 23 (http://www.aftenbladet.no/article/3851662.html)

Kapittel 3: Ni dager som rystet Ida (http://www.aftenbladet.no/article/3851761.html)

Kapittel 4: Å jobbe med barn som vil drepe deg (http://www.aftenbladet.no/article/3851776.html)

«Ett og et halvt år er gått, og det eneste som har skjedd på denne institusjonen er at det er blitt flere saker. Trodde de skulle hjelpe? Jeg sitter nå alene på rommet kl 02:30. Og jeg tenker på at nå er det kommet til det der institusjonen kom opp og sa at du må i møte med politiet på torsdag, om hvilken straff du skal ha, eventuelt ungdomsfengsel. Jeg har hatt 6 selvmords forsøk, en brukket nese, blitt lagt i bakken og mer. Prøvde i 10 uker å oppføre meg for å se om det hjalp dommen min, men nei. Jeg vet ikke hva jeg skal gjøre lenger. Det er dessverre ikke alle som har en lykkelig slutt. Og jeg er en av dem. Takk for meg.»

Det var over to timer siden hun hadde sendt meldinga. Mobilen hadde stått på

Kapittel 5: Idas forbrytelser (http://www.aftenbladet.no/article/3851828.html)

Kapittel 6: Ikke anmeld meg, vær så snill (http://www.aftenbladet.no/article/3851886.html)

Kapittel 7: Jeg kunne trenge en drøm (http://www.aftenbladet.no/article/3851907.html)

Kapittel 8: Stryk meg over håret til jeg sovner (http://www.aftenbladet.no/article/3851931.html)

Kapittel 9: Nå tar vi henne! (http://www.aftenbladet.no/article/3851945.html)

Kapittel 10: Så lenge du elsker noen (http://www.aftenbladet.no/artic/3852012.html)

Kapittel 11: Tilsvar (http://www.aftenbladet.no/article/3852033.html)

«Karmøy barnevernstjeneste er av den oppfatning at Ida (etternavn) er blitt fulgt forsvarlig opp i den tiden barnevernstjenesten har hatt omsorgen.»

lydløs. Jeg spratt opp av senga og ringte henne.

Hun svarte ikke.

Jeg ringte avdelingslederen ved institusjonen.

Ikke svar.

har hatt omsorgen.»

Barnevernsjefen og saksbehandleren i Karmøy i brev til Fylkesmannen i Rogaland, 9. september 2015

ANNONSE

Og jeg ringte Idas advokat, Sverre Hetland.

Ikke svar.

Det var bekmørkt ute. Jeg sendte dem tekstmeldinger. «...beklager å forstyrre. Ida har sendt meg ei selvmordsmelding nå i natt...»

Jeg sjekket Facebook-veggen hennes. Omtrent samtidig som hun sendte meg meldinga, hadde hun lagt ut dette:

«Eg slutte med alt, leva, snakka til folk, le, være trist... Alt! Gir faen .... Lykke til videre folkens. Nå tar eg kveld (...).

Hva skriver du til en person du ikke vet om lever?

«*Hei Ida. Våknet nå kl 04.40 og så dette. Blir redd*

for deg. Må ringe noen hvis du ikke med en gang svarer at du lever. Du er ei kjempejente og må ikke gjøre noe dumt nå. Du har det i deg. Du kommer til å få et godt liv!»

Jeg har holdt foredrag for omsorgsarbeidere om varsling ved alvorlige hendelser. Nå sto jeg i bare boxershortsen midt på natta og følte meg som verdens mest ubrukelige menneske. Jeg klarte ikke en gang å komme i telefonisk kontakt med institusjonen hvor en nå 17 år gammel selvmordskandidat befant seg.

Jeg ringte 112. Strupen snørte seg da politiets operasjonsleder i Tromsø spurte hva det gjaldt. Hun var roen selv. Dro hver eneste detalj ut av meg. Og jeg kokte innvendig og tenkte at nå dør Ida mens vi står her og prater og prater og prater.

Sola flyplass, september 2015. Ida vender nordover etter sin tiende retts eller -nemndsak mot barnevernet.
Jarle Aasland

Strategi

I FLERE MÅNEDER HADDE jeg pløyd gjennom utallige journaler og rapporter.

Var Ida blitt hjulpet eller sviktet av barnevernet?

Var det rettferdig overfor barnevernet å stille et så enkelt spørsmål?

Jeg hadde møtt menneskene i Idas barnevernsunivers, enten gjennom journalene eller ansikt til ansikt. Dersom Ida var blitt sviktet av barnevernet, var det ikke først og fremst av mangel på vilje, engasjement eller faglig kompetanse. De fleste, kanskje alle, ville Idas beste. Kunne et system fylt til randen av velmenende og kompetente mennesker likevel svikte et barn?

NOEN UKER FØR SELVMORDSMELDINGA møtte jeg henne i Stavanger. Hun lå halvt sovende i sofaen i resepsjonen til Scandic Stavanger Park Inn. Den grå capsen bak fram, den var med henne over alt, til og med i arresten i Tromsø.

Tre dager på glattcelle i juli hadde satt en støkk i henne. Hun hadde bestemt seg for å skifte strategi. Hun skulle oppføre seg. De hadde jo sagt at det ville gi resultater.

Tre dager på glattcelle hadde satt en støkk i henne. Hun hadde bestemt seg for å skifte strategi.
Privat

Ukene gikk, «uten noe tull». «Gjett om eg e stolt,» hadde hun skrevet til meg.

Hun håpet oppførselen ville bety noe når nemndledere og dommerne igjen skulle bedømme henne.

«KAN JEG FÅ EN KLEM?»

Hun gløttet opp.

«Ok...»

Vi kjørte Ida og de to ansatte fra institusjonen til Park Inn i Lagårdsveien, hvor advokat Hetland

bodde. Så spaserte de over gata til den grå kontorklossen Statens Hus, hvor fylkesnemnda i Rogaland holdt til.

Nok en gang skulle nemnda behandle en klage fra Ida og moren. De hadde klaget etter at barnevernet rett etter arrestoppholdet i juli fattet et nytt tvangsvedtak. Det betydde at hun kunne være tvangsplassert i Nord-Norge til sommeren 2016.

Sommeren 2016 ville være hennes siste sommer som barn.

Eller som ungdom.

I september ville hun fylle 18. Da kunne gjøre som hun ville. Men, spurte hun, skulle de virkelig holde henne på Skjold i ett år til?

Ett år til «i det dritthølet»?

De gode resultater

I SAL 4 I STATENS HUS SKRØT kommuneadvokaten av at Ida endelig så ut til å falle til ro. Grunnen var åpenbar. De hadde på ny innført et tvangsregime rundt henne etter sommerens voldsomheter. Institusjonen hadde oppbemannet fra tre til fire ansatte per skift. I lengre perioder hadde

Ida blitt fotfulgt og hatt klare grenser for hvor hun fikk gå. I lengre perioder var hun blitt avskåret fra mobil og internett. Nå begynte resultatene å komme, mente barnevernet.

Idas og morens advokater serverte fylkesnemnda en annen historie. Idas snuoperasjon var hennes fortjeneste, sa Sverre Hetland. Tre dager i arresten hadde vært nok. Hun ville ikke tilbake på den cella. Så enkelt.

Svein Kjetil Lode Svendsen, morens representant, sammenliknet Ida med en varetektsfange underlagt full isolasjon. En forskjell var at varetektsfangen vanligvis slapp ut etter noen uker.

Mer tvang. Hvordan kunne det være løsningen? spurte advokatene i Sal 4.

Gulating lagmannsrett hadde så sent som i juni fastslått at Idas utageringer var en reaksjon på barnevernets tvangsregime. Hvordan kunne barnevernet allerede måneden etter innføre mer tvang?

Det, innvendte barnevernet, kom av den nye og farlige situasjonen som oppsto i løpet av sommeren. Kniv. Baseballkølle. Brekkjern. Knuste glassflasker.

Nok en gang hevdet barnevernet at Idas utageringer

sommeren 2015 trolig kom av at hun ønsket seg tilbake på tvang. Det var som om de mente at hun sa: La meg bli i nord. La meg være på tvang.

Det var en historie Svein Skille hadde avvist som vrøvl. Det var en historie heller ikke Gulating lagmannsrett var enig i: Det var «like sannsynlig at atferden skyldes, slik Ida selv hevder, frustrasjon over at tingrettsdommen ikke har ført til noen faktisk endring for henne.»

Men det var en historie som levde i Sal 4 denne septemberdagen.

Det eneste positive ved fengsel

«JEG HAR LYST TIL Å STIKKE AV,» sa hun på telefon senere på dagen.

Hun hadde lyst til å marsjere ut av hotellet, ned til sentrum, uten fotfølgere, treffe ei venninne, shoppe, prate. Bare gjøre slike ting vanlige jenter på 17 år gjør når de treffes.

Jeg inviterte henne inn til Aftenbladet, plasserte fotfølgerne i en sofa med kaffe og kaker, mens vi viste henne rundt. Ga henne en bursdagsgave. Et

fotografi av henne på skateboard i glass og ramme, uten at vi hadde tenkt på at glasset trolig utgjorde et brudd på sikkerhetsforskriftene.

«Institusjonen skriver i rapportene sine at du trives og er i ferd med å falle til ro?»

«Ja, men som jeg sa i retten: «Dere kan ikke takke barnevernet for at jeg er rolig nå.» Jeg tester dette ut for å se om det fungerer. De påstår at hvis jeg oppfører meg, får jeg mer tillit og sånn. Nå har jeg vært rolig og ikke gjort en eneste ting i nesten ni uker.»

Hun var spent på om nemnda ville belønne henne for det.

Forsøket på å begynne på skole denne høsten hadde strandet. Hun fikk ikke plass på den linja hun ønsket. Og hun hadde måttet sitte alene med en lærer, atskilt fra de andre elevene.

«Jeg taklet det ikke,» sa hun.

Hverdagen på institusjonen føltes fortsatt tom.

«De aktivitetene institusjonen tilbyr, er ikke noen av mine interesser. Pluss at jeg liker ikke å være for mye oppi personalet. De ber meg om å dra på fisking. Det er ikke en av favoritt-tingene mine. Men jeg gjør det

innimellom. De vil dra på kino med meg. Jeg vil ikke gå på kino med en haug med voksne folk. De vil dra på kanotur. Jeg vil ikke sitte i en kano med institusjonen min. Jeg vil være som en vanlig ungdom. Jeg vil kunne gå ut. Jeg vil ikke at de skal møte og hilse på hver eneste venn av meg.»

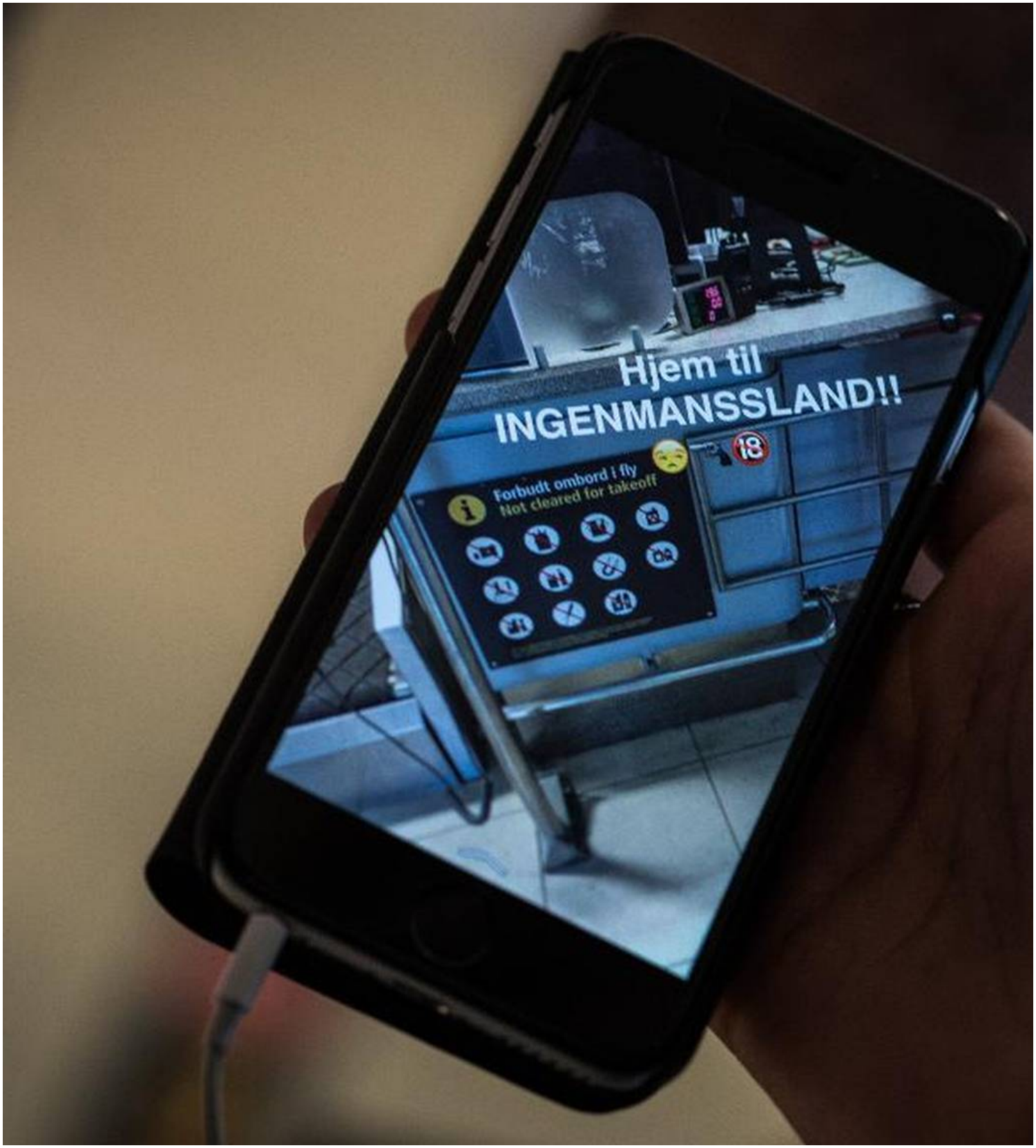
Nå slo hun dagene i hjel med spilling og surfing. Internettforbudet var opphevet, og hun skypet flere timer daglig med en gutt hun var blitt kjent med. Hun var så takknemlig for at han gadd. Det fikk henne til å føle seg mindre ensom.

«Men jeg får tydeligvis ikke lov til å møte ham, fordi jeg er for farlig.»

DEN DESPERATE OG VOLDSOMME sommeren 2015 var i ferd med å innhente henne. Det var berammet rettssak i Tromsø før jul. Ida var tiltalt for flere tilfeller av trusler og vold mot polititjenestemenn og ansatte ved institusjonen. Hun hadde forbrutt seg i prøvetida for den betingede dommen fra mars. Hun risikerte dermed en lengre ubetinget fengselsstraff, med mindre hun forsøkte å få ungdomsstraff. Men det ville hun ikke takle, trodde hun. Ungdomsstraff innebar for mye møter, avtaler og stress. Det var derfor stor fare for at hun kunne bli dømt til å sone flere måneder bak murene.

«Hvordan vil du takle å havne i fengsel?»

«Det eneste som kan være positivt med det,» sa Ida, «er at da kan jeg være med andre ungdommer.»

Idas snapchat før Take Off Sola - Gardermoen - Bardufoss - Skjold.
Jarle Aasland

Timillionersbedriften

HUN BODDE PÅ SUITE med to følgere fra nord. Ryfylkesuiten, rom 411. Om kvelden, da de kom tilbake til hotellet etter middag med moren og stefaren, overrasket de ansatte henne med ostepop og brus. Ida slengte seg ned på sofaen og slo på TV-en. På et annet rom i samme etasje lå en tredje ansatt og sov.

Det var en hel institusjon på reise.

Hva kostet egentlig alt dette?

Det var hemmelig.

På grunnlag av Idas fullmakt hadde offentlige etater over hele landet gitt meg innsyn i hennes mapper. Sykehusene, politiet og fylkesmennene i både Rogaland, Hordaland og Troms hadde sendt meg alt av journaler og sakspapirer. Likeså barnevernstjenesten i Karmøy. Institusjonen i nord hadde latt oss slippe inn for å møte Ida. Haugaland tingrett hadde sluppet meg inn i rettssal 23. Nordhordland tingrett hadde latt oss filme.

Bare en eneste instans i barnevernsuniverset konkluderte at Idas fullmakt ikke var god nok. Bare én etat lukket alle skalker.

Bufetat - den statlige delen av barnevernet.

Og det var Bufetat som hadde oversikten over økonomien.

Jeg visste likevel en del.

Fosterhjemmet Ida ble plassert i vinteren 2014 kostet rundt 14.000 kroner måneden. Årspris: Nær 170.000 kroner.

Da hun på vårparten ble tvangsplassert i Øygarden, økte prisen til 7.455 kroner døgnet. Årspris: 2,7 millioner kroner.

Da hun om høsten flyttet til Indre Troms, økte døgnprisen til 18.870. Årspris: 6,9 millioner kroner.

I løpet av den voldsomme sommeren 2015 skrev Aleris ny kontrakt med Bufetat og barnevernet. Kortere skift, lengre friperioder og høyere bemanning betydde også høyere pris. Døgnprisen økte nå til nær 28.000 kroner.

På under halvannet år var prisen for å ha Ida under barnevernets omsorg blitt nesten 60 ganger høyere. Institusjonen Ida kjempet for å komme seg vekk fra kostet nå ti millioner kroner i året.

Var denne institusjonen habil til å vurdere Idas beste? spurte advokat Sverre Hetland i fylkesnemnda. Var de habile når så mye penger og så

mange arbeidsplasser sto på spill? Ville en institusjon komme med et faglig råd som innebar å miste et timillionersoppdrag?

Institusjonen kunne igjen vise til at høstens tvangstiltak hadde ført Ida på den rette sti.

Hva om de ikke hadde tatt grep? Hva om noe hadde skjedd?

De trengte ikke å nevne drapet på barnevernsarbeider Anna Kristin Gillebo Backlund ett år tidligere. Den tragedien ulmet uansett i bakgrunnen.

Telefon fra operasjonsleder

DET VAR MIDT PÅ NATTA TRE UKER senere jeg sto i bare boxeren og nistirret på mobiltelefonen, i håp om at noen skulle ringe og si at Ida var i live.

Den ringte.

Det var operasjonslederen i Tromsø. Heller ikke de fikk tak i personalet. De sendte en patruljebil.

Det var tre timer og fem minutter siden Ida hadde sendt meg selvmordsmeldinga. Det var fremdeles mørkt ute.

Nå innså jeg hvor maktesløs og desperat Idas mor må ha vært alle de gangene hun hadde fryktet for Idas liv. Du forstår ikke angsten før du har kjent den selv.

EI UKE TIDLIGERE HADDE fylkesnemnda gitt barnevernet medhold. Ida kunne være tvangsplassert på Skjold til sommeren 2016. Nemnda fastslo at det nye tvangsregimet hadde hatt effekt. Ida var blitt roligere denne høsten. Institusjonen hadde klart å begrense hennes skadelige aktiviteter. Den strenge innrammingen av Ida ville kunne føre til at hun snart ville gå med på å la seg behandle med miljø- og psykoterapi.

Barnevernet var på rett vei.

Men for første gang var nemnda splittet. Ett av nemndas tre medlemmer tok dissens. Hun hadde ingen tro på institusjonen. Det nå var bevist at tvang ikke hadde noen effekt på Ida. Ida trengte noen som var bedre til å snakke med henne. Noen som viste henne tillit. Institusjonen hadde i løpet av året vist at den ikke var egnet til å ta vare henne. Det var for få fagpersoner rundt henne, og dagtilbudet var ikke bra nok. Hun gikk ikke på skole og sov til langt på dag, levde øde og isolert og hadde begrensede muligheter for å omgås venner. Hun trengte å være et sted hvor de stolte på henne, ikke et sted hvor de bare fortalte

henne hva hun måtte gjøre.

Men det var altså meningen til nemndas mindretall. Den betydde ingen verdens ting for Ida. Hun forble tvangsplassert i nord.

Vedtaket ble påklaget. Ankesak ville bli avholdt i januar 2016.

Straffesaken i februar.

Det tok aldri slutt.

Ida var og ble en reisende i rettssaker.

KLOKKA 05.41 RINGTE MOBILEN. Jeg kaldsvettet og skalv. Operasjonslederen sa:

«Det var falsk alarm.»

De hadde fått tak i personalet på telefon. De hadde gått inn på rommet og sjekket jenta. Hun var helt OK. Patruljebilen hadde snudd.

Tallenes tale

HVOR MYE KAN ET MENNESKE TÅLE?

Før barnevernet overtok omsorgen for Ida i januar 2014, gikk hun på skolen. Med unntak av de siste

ukene gjorde hun det greit. Hun spilte håndball og fotball, bodde hos moren, hadde omgang med venner og familie. Hun hadde rent rulleblad, hadde aldri vært i kontakt med politiet. Hun hadde ingen problemer med utagering. Hun hadde begynt å misbruke valium, angivelig fordi hun slet psykisk etter voldtekter som hadde funnet sted da de bodde i Afrika. Men hun hadde aldri forsøkt narkotika.

Da jeg nærmet meg slutten på denne historien, overlot jeg de 20 permene med Idas sakspapirer til en kollega. Han leste hvert eneste saksdokument. Han registrerte hver eneste journalførte hendelse i Idas liv i barnevernet, fra januar 2014 til senhøsten 2015.

- Minst 87 ganger hadde hun vært utsatt for tvangsinngrep.
- 36 av inngrepene var fysisk maktbruk, som regel legging i gulvet.
- 94 forskjellige ansatte var involvert i tvangsinngrepene. Av disse var 58 forskjellige ansatte ved institusjonene enten direkte involvert i maktbruk mot Ida eller tilstede da Idet ble brukt makt mot henne.
- Politiet hadde minst 49 oppdrag knyttet til Ida.
- Minst 24 ganger ble hun lagt i håndjern av politiet. I tillegg brukte politiet ved flere anledninger sterkere maktmidler - som pepperspray, skjold, bodycuff, kroppsvisitering, strips på beina og spyttemaske.

- En gang ble hun ifølge et vitne siktet på med våpen.
- Minst åtte ganger ble hun arrestert og tatt med til politistasjonen eller satt på glattcelle.
- Hun ble tiltalt for 26 straffbare forhold, de fleste skadeverk eller trusler og vold mot politi og personale.
- Minst 79 ganger ble hun framstilt for medisinsk hjelp.
- På drøyt ett år ved institusjonen i Troms var hun 42 ganger på sykehus eller legevakt.
- På under halvannet år var hun rundt 60 døgn på sykehus.
- Ved et tilfelle i slutten av mai 2015 ble hun lagt i reimer i syv timer på Ungdomspsykiatrisk seksjon, Tromsø.
- Minst 40 ganger begikk hun selvmordsforsøk, tok overdoser med medikamenter, svelget glass eller skadet seg selv på andre måter.
- Hun prøvde narkotika, trolig hasj, amfetamin, ecstasy og kokain.
- Under barnevernets omsorg ble hun flyttet mellom sju ulike hjem.
- Og hun hadde deltatt i sju nemndssaker og tre rettssaker.

HVOR MYE KAN EGENTLIG et menneske tåle?

Hva hadde barnevernet gjort?

Dette var Idas liv.

Dette var hennes ungdomstid.

To korte år samlet i hundrevis av meter med journaler og rapporter. Dokumentasjon på et liv du ikke ville unnet din verste fiende.

Hva hadde vi – barnevernet, samfunnet – gjort med Ida?

Hva gjorde det med henne plutselig å bli fraktet i håndjern til en fremmed by?

Hva gjorde det med ei tenåringsjente, traumatisert av voldtekter, stadig å bli lagt i gulvet av voksne folk?

Å bli jaget av væpnet politi og bjeffende hunder, overmannet med skjold i sin egen seng, sprayet i øynene med pepperspray?

Var det riktig å plassere ei sårbar jente på en øde plass, 130 mil unna den verdenen hun kjente, bare fordi ingen andre ville ha henne?

Hva gjorde det med Ida at mennesker hun hadde begynt å stole på, stadig forsvant ut av livet hennes?

I Karmøy kommune, som nå formelt hadde foreldreansvaret for Ida, konkluderte barnevernsjefen og saksbehandleren at Ida var blitt

«fulgt forsvarlig opp» under tida i barnevernet. Det hevder i en redegjørelse til Fylkesmannen i Rogaland høsten 2015.

Hvordan kunne de konkludere slik?

Hva hadde barnevernet gjort dersom de hadde blitt varslet om et foreldrepar som stadig måtte legge sin datter i gulvet? Som stadig måtte få politiet til å legge henne i jern og kjøre henne på ungdomspsykiatrisk? Og som ikke klarte å hindre henne i å rømme, utagere, skade seg selv eller ruse seg.

Hva hadde barnevernet da gjort?

«Nå begynner vi med blanke ark, hva?»

«JEG FORSTÅR IKKE HVA SOM SKJER,» sa Ida.

Det var nok en rolig men tom høst. Hun satt alene på rommet og spilte Counter-Strike, mottok telefoner om nye rettslige tap, leste dikt om selvskading og lyttet til musikk som ga mening, som når Harlekin rappet:

«Håp på det beste, forvent det verste

For stien består av både glede og smerte»

Det var en kald høst, men så, i slutten av oktober, fikk hun besøk. Barnevernsjefen, saksbehandleren, rådgiveren i Bufetat. Plutselig satt de som bestemte over henne sammenklemt i sofaen på rommet hennes. Plutselig ville de høre hva hun ønsket seg i livet.

«*Twin Tip*-ski,» sa Ida, mens hun spilte på pc-en.

Saksbehandleren hadde nølt, fortalte Ida. Ida hadde jo slalåmski fra før. Barnevernsjefen hadde skåret i gjennom. Ida skulle få *Twin Tip*-ski.

Hva mer?

Hun ønsket seg hyppigere samvær. Hun trengte å komme seg vekk fra institusjonen og møte familie og venner. Helst én gang i måneden.

Ja, det var greit.

Så det store spørsmålet. Hun ønsket seg vekk fra dette «dritthølet» for godt. Hjem til Haugesund eller Karmøy.

Ja, det også var fullt mulig.

De ønsket faktisk ikke at hun bodde på institusjonen

til hun ble 18, sa de nå. Dersom hun oppførte seg, og ikke truet eller var voldelig mot de ansatte, ville de sterkt vurdere å la henne flytte til hjemtraktene lenge før hun ble 18. Kanskje kunne de hjelpe henne å finne en leilighet. Kanskje kunne de hjelpe henne å komme i gang med et vanlig liv. Men da måtte hun vise at hun var til å stole på.

«Jeg skal slutte å tulle,» sa hun. «Jeg skal slutte å true andre mennesker».

Faren for fengsel spøkte i bakgrunnen. Men likevel følte hun at livet var i ferd med å ta en ny vending. Hun var begynt å ri igjen. Hun hadde, for første gang på mange måneder, satt seg ned med en psykolog. Det var mange nye fjes på institusjonen, men hun var blitt glad i noen av de ansatte. Og nå hadde de som bestemte over henne flydd helt opp til denne ødemarka, kommet inn på rommet hennes, satt seg ned i sofaen ved siden av marsvinene, og sagt ting som:

«Ida, nå begynner vi med blanke ark, hva?»

Hun skjønte ingenting.

Og nå var det en der ute som så henne.
Privat

Døra

«ER PÅ HOTELLET OG VENTER PÅ DEG.»

Ida hadde fått seg kjæreste, og hun la ikke skjul på det. I to år hadde facebookveggen vært tapetsert med fortellinger om svik, hat og fortvilelse. Mot slutten av 2015 var den teppebombet med kjærlighetserklæringer.

«Så lenge du elsker noen, betyr avstand ingenting.»

Det føltes som en evighet siden vi hadde sittet på rommet hennes og hørt henne rappe om drømmene sine. Drømmer om et enklere liv, om å få en sjanse, om å få være ei vanlig jente.

Og nå var det en der ute som så henne.

«Elsker deg høyere enn alt, Ida.»

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:* **- Samfunnet har ikke vondt av å se dette**
- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**

- *Bufetat:* **Bufetat mener de har taushetsplikt**
- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

NESTEN 15.000 AV NORGES BARN er plassert av barnevernet utenfor sitt eget hjem, og en fredag i slutten av november satte én av dem seg på et fly, sammen med personalet. Ikke for å reise til nok en rettssak. Ikke for å bli transportert til nok en institusjon. Men bare for å reise til hjembyen Haugesund, sjekke inn på et hotell og sette seg ned og vente.

Ida hadde lært mye etter snart to år i barnevernet.

Hun hadde lært hvordan det var å ligge under voksne mannfolk, med ansiktet presset mot parketten i kanskje en time, mens de ventet på politiet.

Hun hadde lært hvordan det så ut på innsida av et ambulansehelikopter, og omtrent hvor mange tabletter hun måtte svelge for å havne på ungdomspsykiatrisk og ikke forsvinne fra oss.

Hun hadde lært hvordan man svelger glasskår og biter av barberblader, og at fysisk smerte var noe hun kunne venne seg av med å føle.

Hun hadde lært at det fantes glattceller som hadde

store takvinduer, slik at hun om natta kunne ligge på gummimadrassen og kikke på de samme stjernene som oss andre.

I DAG SKULLE HUN lære noe annet.

Hun skulle lære å være ei jente som sitter på et hotellrom og stirrer forventningsfull mot ei dør.

Bare sitte og vente på at kjæresten skal komme.

Idas frykt, håp og vilje

- Jeg vil bare bli hørt og forstått nå.

DU LESTE:

NESTE KAPITTEL:

GLASSJENTA

Se alle kapitlene (http://mm.aftenbladet.no/2016/glassjenta/)

Tekst: Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Video: Rune Vandvik (mailto:rune.vandvik@aftenbladet.no) | Foto: Jarle Aasland (mailto:jarle.aasland@aftenbladet.no), Kristian Jacobsen (mailto:kristian.jacobsen@aftenbladet.no)
Research: Hans Petter Aass (mailto:hans.petter.aass@aftenbladet.no), Thomas Ergo (mailto:thomas.ergo@aftenbladet.no) | Presentasjon: Filip Blaauw (mailto:filip.blaauw@aftenbladet.no)
Illustrasjonssjef: Finn E. Våga (mailto:finn.vaaga@aftenbladet.no) | Redaktør: Tarald Aano (mailto:tarald.aano@aftenbladet.no)

@thomasergo (//twitter.com/thomasergo)
#Glassjenta (//twitter.com/hashtag/Glassjenta) #Barnevernet (//twitter.com/hashtag/Barnevernet)

Følgende personer er anonymisert

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN

TIL TOPPEN

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

05150

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

Slik svarer de som har jobbet med «Ida»

Barnevernsjef i Karmøy kommune, Jakob Bråtå.
FOTO: Kristian Jacobsen

OPPDATERT: **30.JAN. 2016 07:43** - PUBLISERT: **30.JAN. 2016 07:43**

THOMAS ERGO

ANNONSE

(http://mm.aftenbladet.no/2016/gl

Kapittel 1: Ok, de hører ikke. Da brenner jeg institusjonen ned. (http://www.aftenbladet.no/article/3851613.html)

Kapittel 2: Monsteret i rettssal 23 (http://www.aftenbladet.no/article/3851662.html)

Kapittel 3: Ni dager som rystet Ida (http://www.aftenbladet.no/article/3851761.html)

Kapittel 4: Å jobbe med barn som vil drepe deg (http://www.aftenbladet.no/article/3851776.html)

Kapittel 5: Idas forbrytelser (http://www.aftenbladet.no/article/3851828.html)

Kapittel 6: Ikke anmeld meg, vær så snill

(http://www.aftenbladet.no/article/
3851886.html)

Kapittel 7: Jeg kunne trenge en drøm (http://www.aftenbladet.no/article/
3851907.html)

Kapittel 8: Stryk meg over håret til jeg sovner (http://www.aftenbladet.no/article/
3851931.html)

Kapittel 9: Nå tar vi henne! (http://www.aftenbladet.no/article/
3851945.html)

Kapittel 10: Så lenge du elsker noen (http://www.aftenbladet.no/article/
3852012.html)

**Kapittel 11: Tilsvar (http://www.aftenbladet.no/artic
3852033.html)**

Barnevernssjefen

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Barnevernssjefen Jakob Bråtå i Karmøy erkjenner at barnevernet har forbedringspotensiale.

Les hele tilsvaret

Institusjonen

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

– Jeg kjenner meg ikke igjen i at ansatte ikke bryr seg om Ida. Personalgruppa er veldig engasjert i henne og hennes beste, sier lederen for Idas institusjon i Nord-Norge.

Les hele tilsvaret

Politiet i Rogaland

Politistasjonssjef i Stavanger, Odd Tveit Jørgensen.
Jarle Aasland

Forstår at det kan ha

vært traumatisk

Ida ble ikke strippet. Men to kvinnelige politibetjenter visiterte henne svært grundig inne på glattcella, ifølge Stavangers politistasjonssjef Odd Tveit Jørgensen.

Les hele tilsvaret

Politiet i Hordaland

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

Tjenestemennene som deltok under pågripelsen av Ida etter brannen i Øygarden avviser at de tok våpnene ut av hylstrene. Politiet har likevel forståelse for at hendelsen kunne fremstå dramatisk for utenforstående.

ANNONSE

Les hele tilsvaret

Institusjonen i Øygarden

Regionsdirektør Thomas Høiseth i Aleris.
Rune Vandvik

- Har aldri hørt denne kritikken

Barnevernsaktøren Aleris overtok institusjonen en måned etter brannen i Øygarden. Kritikken av institusjonen og de ansatte har ledelsen aldri hørt før.

Les hele tilsvaret

Det statlige barnevernet

Bufetat mener de har taushetsplikt

Sykehus, fylkesmenn, politi og kommune har åpnet opp etter Idas ønske. Det statlige barnevernet holder

imidlertid tett.

Les hele tilsvaret

Idas mor

Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk

– Moren mener Ida er blitt fysisk og psykisk mishandlet under barnevernets omsorg, sier advokat Svein Kjetil Lode Svendsen.

Les hele tilsvaret

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN

TIL TOPPEN

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

05150

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Barnevernssjef Jakob Bråtå i Karmøy ville i utgangspunktet ikke ha rådet Ida til å gå ut med sin historie. – Men Ida har valgt å fo det blir en positiv opplevelse for henne. Samfunnet har ikke vondt av å se hvordan det er, sier barnevernsjefen.
FOTO: Kristian Jacobsen

Barnevernssjefen Jakob Bråtå i Karmøy erkjenner at barnevernet har forbedringspotensiale.

OPPDATERT: **30.JAN. 2016 07:46** - PUBLISERT: **30.JAN. 2016 07:46**

THOMAS ERGO

ANNONSE

- Jeg mener vi må være ydmyke. Barnevernet har et utrolig stort ansvar. Og vi har et forbedringspotensiale.

Det sier Jakob Bråtå, barnevernsjef i Karmøy kommune.

I dette intervjuet svarer han på kritikken og spørsmålene som Idas sak reiser.

Barnevernet overtok ansvaret i januar 2014. To år er gått. Barnevernsjef Jakob Bråtå sier de først vurderte det slik at Ida kunne bli ivaretatt i et fosterhjem.

Aftenbladet har dokumentert hvordan hun i all hast

ble flyttet med politimakt til en omsorgsinstitusjon i Bergen. I løpet av ni rystende dager i mars 2014 fikk hun livet snudd på hodet. Hun ble blant annet innlagt på ungdomspsykiatrisk, ble tatt ut av fosterhjemmet i nærmiljøet uten å bli fortalt hvor hun skulle flyttes, og hun ble for første gang lagt i håndjern av politiet og transportert med makt til en fremmed by. I løpet av en drøy uke møtte hun over hundre mennesker, de fleste fremmede fra hjelpeapparatet. Dette skal ha vært første gang Ida utagerte overfor barnevern og politi.

Ida hadde ifølge barnevernets rapporter ingen atferdsproblemer før mars 2014.

Uvissheten var ikke bra

- Idas advokat mener at barnevernet i realiteten startet en kamp mot Ida da hun mot sin vilje ble flyttet vekk fra nærmiljøet og til institusjonen i Bergen. Kan du forstå at hun opplevde det slik?

ANNONSE

- Det å bli flyttet vekk er noe du ikke har lyst til. Jeg hadde ikke likt det selv. Så det er ikke vanskelig å forstå. Vi ønsker overhodet ikke å bruke politiet og fysisk makt. Vi ønsker helt andre overganger enn

det. Vi ønsker mildest mulige inngrep, samhandling og god dialog. Men det er ikke alltid det lar seg gjøre, sier Bråtå.

Han erkjenner at det var uheldig at Ida ikke fikk vite hvor hun skulle flyttes da hun i mars 2014 brått ble tatt ut av fosterhjemmet og nærmiljøet sitt.

- Vi ønsker mest mulig forutsigbarhet. Det er ikke alltid klart på forhånd hvor ungdommen skal flyttes. Men det er ikke er ikke sånn verken vi eller statlige barnevernsmyndigheter ønsker at det skal være.

Etter den dramatiske flyttingen til Bergen rømte Ida, havnet i den rusbelastede Nygårdsparken og prøvde narkotika. Hun utagerte mot politiet da hun ble pågrepet etter et drøyt døgn på rømmen i Bergen. På dette grunnlaget ble det besluttet at tvangsplassering i Øygarden var det rette for Ida, ikke en åpen omsorgsinstitusjon i byen.

Idas advokat, Sverre Hetland, mener barnevernet gjorde en stor feil da de ikke ga Ida en sjanse til, men i stedet gikk rett over på et tvangsregime.

Barnevernsjef Bråtå er ikke enig. Han viser til at fylkesnemnda i Rogaland i april 2014 samtykket i barnevernets beslutning om plassering på tvang.

- Evaluering hadde ikke vært feil

Etter drøyt fem dramatiske uker i Øygarden mot sin vilje, satte Ida fyr på institusjonen.

- Vi er nødt til å ha tillit til at institusjonstiltakene er forsvarlige, sier barnevernsjef Bråtå.

På spørsmål om han har noen oppfatning av tilbudet Ida fikk i Øygarden, svarer han:

- Når utfallet ble som det ble, er hun ikke ivaretatt på en god nok måte. Man klarte ikke å ramme henne inn på en god nok måte. Man klarte ikke å gi henne trygghet. Hadde hun følt seg trygg, så hadde man på en eller annen måte klart å unngå dramatikken som skjedde.

Trass i brannen, og en lang historie med utageringer og politibistand, ba ikke fylkesmannen om noen redegjøre om saken. På spørsmål om ikke en så alvorlig sak burde vært evaluert eksternt med tanke på læring, sier Bråtå:

- Jeg tror ikke det hadde vært feil om fylkesmannen hadde gjort en uavhengig vurdering av hva som skjedde. Vi trenger å lære i etterkant av så

dramatiske situasjoner som dette.

Barnevernsjefen i Karmøy liker ikke å høre at institusjonen i Øygarden manglet et egnet skjermingsrom for Ida, og at personalet ikke skal ha vært forberedt på Idas utageringsproblematikk.

- Men vi har nok formidlet den informasjonen vi hadde. Vi har ikke holdt noe tilbake for å gjøre ting vanskelig for dem.

- Hva tenker du om bekymringsmeldingen fra en politibetjent som opplevde at personalet i Øygarden behandlet Ida nedlatende og respektløst?

- Jeg forventer at alle ungdommene under vår omsorg blir snakket til på en skikkelig måte. De skal behandles med respekt selv om vi må gå inn med tvangstiltak. Dette er særdeles viktig.

- Har du noen grunn til å tvile på politibetjentens beskrivelse av hva han så?

- Nei.

Mulig å la dem bestemme mer?

En teamleder ved institusjonen i Øygarden har altså sagt til oss at Ida fikk en svært dårlig start i Øygarden. En viktig grunn er at hun var plassert der mot sin vilje. Ida syntes det var øde, ensomt og utrygt og var i opposisjon fra første dag. Teamlederen spør hvorfor ikke også ungdom plassert på tvang kan få innflytelse på hvor de skal bo. Dersom de for eksempel hadde fått velge mellom to institusjoner, ville de kunne ha fått en bedre start, mener hun.

- Ideen er besnærende, sier Bråtå.

- Jeg skulle gjerne sagt til ungdommen at «Nå har vi tre institusjoner her som er egnet, hvilken kunne du tenke deg»? Vi må etterstrebe at ungdommen involveres mest mulig. Utfordringen er at vi har få institusjoner å spille på. Så i dag er dette litt urealistisk.

Bråtå understreker at det er det statlige barnevernet, Bufetat, som har ansvar for å tildele institusjoner.

- Burde ha vist om tvangsinngrep

Før Ida ble plassert på Øygarden i april 2014 bodde

hun rundt en måned på akuttsenteret Klokkarlia i Bergen. Aftenbladets kartlegging viser at Ida ble utsatt for 14 tvangstiltak i forbindelse med rømninger, trusler, utageringer og liknende.

- Det er mye, erkjenner Bråtå.

- Men disse tvangsinngrepene kjente ikke saksbehandleren hos dere til. De finnes ikke i barnevernets saksmappe. Burde dere sørget for at dere var informert om hva som skjedde på en institusjon hvor Ida tilbragte en måned av sitt liv?

- Vi ønsker alltid å være best mulig informert. Sett i ettertid burde vi ha visst om dette.

- Burde også institusjonen i Øygarden vært informert om disse utageringene, rømmingene og tvangstiltakene før de overtok henne?

- Absolutt. Det er viktig at de får all informasjonen for å ivareta ungdommen på en best mulig måte.

- Er det en systemsvikt dersom institusjonen i Øygarden ikke fikk denne informasjonen?

- Om det ikke har vært en skriftlig overlevering av informasjon, antar jeg at det har skjedd muntlig, sier Bråtå.

- Vi ville ha henne nærmere

Kan barnevernet ha undervurdert hvor stor belastning det har vært for Ida å bli plassert på det hun har opplevd som øde plasser, som Øygarden og Skjold? Plasser hvor hun har følt seg ensom og isolert?

- Hadde vi kunnet velge på øverste hylle, ville vi ha valgt en institusjon nærmere Karmøy. Da ville det vært lettere å følge henne opp. Men det er ikke vi som bestemmer på hvilken institusjon ungdommen skal plasseres. Det bestemmer det statlige barnevernet. De må svare for vurderingene som er gjort, sier Bråtå.

Barnevernet flyttet på Ida sju ganger i løpet av åtte måneder. Flere av flyttingene var dramatiske, ikke minst flyttingen til Indre Troms høsten 2014. Ida ankom i håndjern, tente på institusjonen på Skjold dagen etter, skadet en ansatt med et glasskår og knakk nesa da hun ble kastet i bakken av en annen ansatt.

- Kunne dere ha gjort noe annerledes i forhold til disse flyttingene?

- Jeg vet ikke om jeg skal gå i detalj. Men vi ønsker at overganger er planlagte og forutsigbare, sånn at vi

kan trygge ungdommene. Og det har vært situasjoner i denne saken vi skulle ønske hadde vært annerledes. Jeg vil selvsagt se hva vi kunne ha gjort annerledes.

- Har dere evaluert disse voldsomme flytteepisodene?

- Vi har hatt en løpende evaluering av saken for å ivareta ungdommen best mulig. Vi ønsker å skape trygghet og forutsigbarhet. Men vi har ikke lykkes med flyttingene. Vi burde ha klart oss uten bistand fra politiet.

Vil informere politiet bedre

- Politifolk som har blitt kalt ut til situasjoner med Ida sier at de ikke har fått informasjon om at hun er ei traumatisert jente. De fikk ikke informasjon om hvordan hun kan oppleve fysisk maktbruk. Hva tenker du om det?

- Vi har stor egeninteresse i å gi best mulig informasjon til de involverte, slik at de på best mulig måte kan ivareta ungdommen. Hvis politiet har opplevd ikke å få nødvendig informasjon i Idas sak, må vi ta det med oss. Da må vi se på hvordan vi kan gjøre dette bedre senere.

¨Etter oppholdet i Øygarden sommeren 2014 ble Ida sendt til Stavanger akuttsenter. Aftenbladets kartlegging viser at hun på tre og en halv måned ble utsatt for 26 tvangsinngrep, hvorav ti i akutte faresituasjoner.

- Hva tenker du om det?

- Det er mye. Vi ønsker ikke at det skal være sånn. Men det er en del av sakens karakter at ungdommen har hatt en atferd som måtte reguleres.

- Dette er ikke bra

Stavanger akuttsenter fastslo i sin sluttrapport at institusjonen ikke var rustet til å ta vare på Ida i tre og en halv måned. Et akuttsenter er i hovedsak en institusjon hvor ungdommer bor i påvente av å bli plassert et annet sted. Akuttsenteret beskrev en svært vanskelig og kaotisk tid for Ida, med utageringer, selvskading, basketak med personalet, isolering, ensomhet, rømminger og stadige turer til legevakta eller ungdomspsykiatrisk på sykehuset. Institusjonen konkluderte at Ida tok skade av oppholdet der.

- Dette er ikke bra. Jeg skulle gjerne ha sett at oppholdet ved Stavanger akuttsenter hadde vært

kortere, sier Bråtå.

- Hvem har ansvaret for at Ida har vært tre og en halv måned på et sted hun tok skade av?

- Totalt sett har jo barnevernet et ansvar. Vi skulle gjerne ha sett at institusjonsplassen i Troms var kommet på plass tidligere. Bufetat gjorde det de kunne for å finne et best mulig opplegg. Men det er ikke noe poeng for meg å fordele skyld, sier Bråtå, som jobbet i Bufetat før han i 2015 begynte som barnevernsjef i Karmøy.

- Så du mener det er uakseptabelt at ei traumatisert, behandlingstrengende jente var tre og en halv måned på akuttinstitusjon?

- Vi ønsker jo å ha kortest mulig opphold på akuttinstitusjoner. Generelt er barn alt for lenge i akuttplasseringer. Å være tre og en halv måned på en akuttinstitusjon er alt for lenge. Vi har også barn i beredskapshjem som må vente alt for lenge på ordinær plass. Dette er beklagelig, sier Bråtå.

Forsvarlig omsorg?

Fylkesmannen i Rogaland opprettet tilsynssak mot barnevernet i Karmøy i sommer, etter en klage fra

Idas mor. I redegjørelsen skrev barnevernssjef Bråtå at Ida har fått en forsvarlig omsorg under barnevernet. Hvordan han skrive det, når en av institusjonene Ida har bodd på erkjenner at hun tok skade av oppholdet?

- Det jeg kan si er at vi gjerne skulle hatt henne i en bedre omsorgssituasjon enn den hun opplevde ved Stavanger akuttsenter. Jeg kan forstå at institusjonen sier at hun var skadelidende, når de ikke fikk gitt henne god nok oppfølging og omsorg. De måtte vente for lenge på at Bufetat fant institusjonsplass til henne.

- Etter tre og en halv måned preget av utageringer, fysisk maktbruk, tvangsinngrep, stadige rømminger eller innleggelser på sykehus og svelging av glass og andre skarpe gjenstander blir hun satt på et fly. Hun ankommer Indre Troms i håndjern. Hva tenker du om at hun etter denne vanskelige perioden ble sendt til en så øde plass som Skjold?

- I den ideelle verden skulle hun ha flyttet til en institusjon som er nærmere. Det er ikke ønskelig for oss å sende ungdom fra Karmøy til Troms. Men vi er prisgitt institusjonsplassene Bufetat kan tilby.

- En belastning å bo langt unna

- Ida havnet i Indre Troms fordi ingen andre institusjoner ville ha henne. Det er blitt sagt at de heller mottok reaksjoner, bøter, enn å ta imot henne. Hvordan ser du på det?

- Jeg skulle veldig gjerne sett det annerledes. Det viser noe av den omfattende problematikken i denne saken.

- Bør det være sånn at institusjoner som er egnet til å ta imot ei jente som Ida, har lov til å si nei fordi de ikke vil ha en brannstifter?

- Som kommunal barnevernleder ønsker jeg at det statlige barnevernet er i stand til å besvare de behovene vi ber om bistand til. Vi ønsker ikke å sende ungdommene våre vekk. Det er våre ungdommer. Vi har et særdeles stort ansvar for å sørge for at de blir ivaretatt i dette systemet.

- Men bør institusjoner få lov til å si: «Nei, vi tar heller ei bot»?

- Jeg skulle gjerne sett at de ikke kunne gjøre det.

- Den øde plasseringen har ført til mye reising og kjøring og transport i livet til Ida. Hver gang hun skal noe, må hun gjerne kjøre en time. Hver gang hun skal på sykehuset, må hun kjøre to og en halv time hver vei. Jevnlig har det vært rettssaker eller nemndssaker. Da må hun reise landet på kryss og tvers med personale på slep. Skal hun ha samvær, må hun reise til andre kanten av landet eller noen må reise til henne. Hva tenker du om denne reise- og kjørevirksomheten som har blitt en del av Idas liv?

- Vi skulle primært hatt en mye nærere plassering. Det er ikke optimalt å ha en av våre ungdommer plassert i Troms. Det er alt for langt vekke. Det er en belastning for ungdommen. Det er vanskeligere å følge henne opp.

- Dette ønsker vi ikke

Barnevernssjef Jakob Bråtå får forelagt Aftenbladets kartlegging av hva Ida har gjennomgått i løpet av drøyt halvannet år i barnevernet. Statistikken viser blant annet omfattende fysisk maktbruk fra barnevernet og politiet. Eksempler: Minst 87 ganger hadde hun vært utsatt for tvangsinngrep, nesten halvparten fysisk maktbruk som holding og legging i gulvet. Politiet har hatt 43 oppdrag knyttet til Ida, og

brukt fysisk makt ved halvparten av tilfellene. Hun er blitt lagt i håndjern minst 24 ganger. I tillegg har politiet flere ganger brukt sterkere maktmidler - som pepperspray, skjold, bodycuff, kroppsvisitering, strips eller spyttemaske. Minst ni ganger er hun blitt innbrakt av politiet, og i flere tilfeller satt på glattcelle. Minst 79 ganger er hun blitt framstilt for medisinsk hjelp. På drøyt ett år i Indre Troms var hun 42 ganger på sykehus eller legevakt.

Barnevernsjefen kommenterer funnene slik:

- Vi ønsker ikke en situasjon som innebærer så massive og omfattende inngrep. Dette illustrerer kompleksiteten og alvorlighetsgraden i saken. Vi har en særdeles krevende sak, og vi er ikke i den ideelle verden. Oppfølgingen av ungdommen har blitt gjort etter beste evne og i tett dialog med institusjonen, det statlige barnevernet og psykiatrien. Vi ønsker at disse ungdommene skal lykkes. Men det å måtte gå inn og gjøre alle disse tingene... Det er jo ikke der vi ønsker å være.

- Med disse massive hendelsene og inngrepene: Kan du forstå at det er litt vanskelig å forstå at dere mener at Ida har fått en forsvarlig omsorg?

- Ja, det kan jeg. Jeg har ikke problemer med å skjønne, når dette blir presentert utad, at det ikke

fremstår som forsvarlig.

Ønsker at hun skal lykkes

Bråtå sier Ida har hatt en omfattende problematikk, og at instansene har samarbeidet så godt de kan om å følge henne opp. Han understreker også at fylkesnemndene har kvalitetssikret barnevernets opplegg. Barnevernsjefen mener derfor at Idas rettsikkerhet er blitt ivaretatt.

- Men vi skulle gjerne hatt en annen situasjon enn så massive tiltak som det har vært i denne saken.

- Når vi nå har fått oversikten over alt Ida har opplevd under barnevernets omsorg, tenker jeg: Hvor mye skal egentlig et barn måtte tåle?

- Ja, det kan du godt si. Og målet har helt klart vært å prøve å legge til rette for at barnet skal få en best mulig utvikling og lykkes mest mulig. Målet har vært å gi henne en best mulig inngang til voksenlivet.

- Hvis du var en som så hva som hadde skjedd med Ida i løpet av disse to årene, som så alt hun har gjennomlevd: Ville du med hånda på hjertet kunne si: Denne jenta har fått en forsvarlig omsorg?

- Utfordringen med en kjempealvorlig atferdssak som dette er: Hvordan kan vi ivareta ungdommen på en forsvarlig måte? Hva er vårt handlingsrom og våre muligheter?

Bråtå sier det ikke har vært ideelt at Ida har måttet bo alene på en institusjon med flere ansatte rundt seg.

- Men vi jobber fortsatt med det målet å gi henne best mulig omsorg. Vi ønsker at hun skal få en best mulig overgang til voksenlivet. Og vi ønsker å tilby oppfølging etter at hun er fylt 18 år, hvis hun ønsker det.

- Ikke forsvarlig etter dommen

Universitetssykehuset i Nord-Norge pekte i november 2014 på at Idas utageringer var knyttet til tvangsregimet rundt henne. Haugaland tingrett konkluderte i mars 2015 at Ida utagerte fordi hun følte seg maktesløs og krenket av tvangsplasseringen. Retten opphevet den. Men Ida merket ingen praktisk endring i hverdagen. Hun bodde fortsatt alene i et hus på Skjold med tre ansatte rundt seg. Og da hun i slutten av mai fikk

beskjed om at hun måtte bli boende på Skjold, reagerte hun med å utagere mot personalet, har hun forklart.

- Våre vurderinger var at de nye rammene rundt Ida etter dommen i mars 2015 ikke var forsvarlige. Dette på bakgrunn av hennes utvikling uten tvangsbruk. I løpet av sommeren oppsto det en ny, alvorlig situasjon. Vi mente derfor det var riktig å gjeninnføre tvangen. Det mener vi fortsatt var en riktig beslutning.

Barnevernsjef Bråtå presiserer at Universitetssykehuset i Nord-Norge i juli 2015 kom med en ny vurdering av Ida.

- Der gikk de tilbake på sine vurderinger om tvangsregimet som grunnlag for hennes utageringer. Den nye vurderingen ble gjort på et bredere informasjonsgrunnlag, sier Bråtå.

Ungdomspsykiatrisk i Tromsø forklarte seg om dette da tvangsspørsmålet på ny ble behandlet i fylkesnemnda i september 2015.

- Dersom atferdsvanskene skyldes institusjonsplasseringen er det ikke rettslig grunnlag for å beslutte tvangsplassering. Tvang ble ansett som både nødvendig og til barnets beste. Gjenoppretting

av tvang ble da også resultatet, sier barnevernsjefen.

Ønsker bedre samhandling

- Det er to år siden dere overtok omsorgen for Ida. Er det noe dere kunne ha gjort annerledes?

- I en ideell verden ville jeg hatt en bedre og mer integrert samhandling mellom barnevernet og ungdomspsykiatrien. I dag er institusjonenes miljøterapi og sykehusenes ungdomspsykiatri to systemer. Konsekvensen er at ungdommene våre ikke får optimal hjelp. Vi skulle gjerne ha sett at hun hadde fått bedre oppfølging av psykiatrien, og at behandlingen var mer integrert i institusjonens opplegg. Samtidig er vi prisgitt de vurderingene psykiatrien gjør. Vi kan ikke si at «dere skal gjøre slik og slik».

- For det andre skulle jeg gjerne ha sett at Ida hadde hatt større medbestemmelse, selv om hun har vært under et tvangsregime, sier Bråtå.

Barnevernsjefen vil samtidig ikke kritisere institusjonene for å ha begrenset hennes medbestemmelse. Han mener for eksempel at hun har fått mene noe om hva slags dagaktiviteter hun ville ha.

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**
- *Bufetat:***Bufetat mener de har taushetsplikt**
- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

Begynner med botrening

Barnevernsjefen besøkte Ida på institusjonen på Skjold i slutten av oktober, før han ble intervjuet av Aftenbladet. Han besøkte henne nok en gang i begynnelsen av januar.

I løpet av denne perioden har barnevernet inngått flere avtaler med Ida. Mot at hun ikke truer personale, har hun fått månedlige samvær med familie og kjæreste. Og: Planen er nå at barnevernet skal skaffe en hybel på Karmøy hvor hun skal ha botrening de siste månedene før hun fyller 18 år.

Bråtå er i ferd med å erfare at Ida er ei jente det går

an å inngå avtaler med.

- Vi snekrer nå et opplegg med tanke på at Ida skal få en god utvikling og kunne stå på egne bein framover. Vi trygger henne i en utfordrende fase av livet hennes. Vi har gitt henne noe positivt å se fram til. Hun ser nå noen muligheter hun ikke tidligere har sett, sier barnevernssjefen i midten av januar.

- Ida velger nå å gå ut med historien om sine to år under barnevernets omsorg. Hvordan ser du på det?

- Jeg tror det kan være positivt. Ida har valgt å fortelle om livet på innsiden av disse hemmelige tjenestene, som jeg av og til kaller barnevernet. Samfunnet har ikke vondt av å se hvordan det er, sier barnevernsjefen.

Vil evaluere saken likevel

I januar 2016, noen uker etter intervjuet med Aftenbladet, har barnevernsjefen i Karmøy bestemt seg for at barnevernets innsats i Idas sak bør evalueres.

- I ettertid har vi besluttet å gjøre en evaluering, og vi jobber konkret med det nå, sier Jakob Bråtå, som vil be Fylkesmannen i Rogaland foreta evalueringen.

- Vil du be om en smal evaluering av om dere har brutt loven. Eller vil du be om en bred evaluering som spør hva dere kunne ha gjort annerledes og hva dere kan lære av Idas sak?

- Jeg ønsker begge deler, sier barnevernsjef Jakob Bråtå.

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN

TIL TOPPEN

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

05150

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

«Ida» under en rettssak i Bergen tingrett.
FOTO: Jarle Aasland

- Jeg kjenner meg ikke igjen i at ansatte ikke bryr seg om Ida. Personalgruppa er veldig engasjert i henne og hennes beste, sier lederen for Idas institusjon i Nord-Norge.

OPPDATERT: **30.JAN. 2016 07:46** - PUBLISERT: **30.JAN. 2016 07:46**

THOMAS ERGO

ANNONSE

Under vårt besøk på Idas institusjon på Skjold i april 2015 intervjuet Aftenbladet avdelingsleder Ann-Heidi Smith-Meyer i Aleris Barnevern Region Nord. Hun er ansvarlig for institusjonen. Åtte måneder senere, i desember, intervjuet vi henne igjen. Svært mye dramatisk hadde skjedd i løpet av de åtte månedene.

Hvorfor utagerte Ida?

- I sommer var det flere alvorlige episoder med Ida. Ansatte ble angrepet med baseballkølle og truet med brekkjern, øks og kniv. Politiet og Aleris vurderte at det var fare for at Ida kunne komme til å ta livet av ansatte og seg selv. Hva var hovedårsaken til utageringene?

- Det er vanskelig å svare bombastisk. Men det var lenge usikkert hvor hun skulle bo. Det var en uro rundt henne. Kanskje ville hun teste ut om personalet fortsatt sto i det. Det kan være én av grunnene, sier Smith-Meyer.

- Ida sier at hun reagerte på at barnevernet i slutten av mai bestemte at hun måtte være nordpå likevel. Hun måtte bli boende selv om retten hadde opphevet barnevernets vedtak om tvangsplassering. Er det sannsynlig at det var grunnen?

- Nei, ikke ut fra vår kjennskap til henne. Det kan like gjerne være at hun ville teste ut om personalet taklet at hun fortsatt skulle bo der. Få ungdommer går med på å være på institusjon. De føler at de må protestere. De vet ikke bestandig hva de vil eller hva som er best for dem.

- Ida har utallige ganger sagt at hun vil vekk fra Nord-Norge. Hun vil nærmere hjemplassen. Det har hun sagt til advokaten sin, til dommerne, til

psykologene og til meg. Hvorfor mener du likevel at Ida egentlig har ønsket å fortsette å bo på Skjold?

- Det handler om andre ting hun har sagt til oss. Og det handler om å se hva som er best for henne ut i fra situasjonen hun er i. Hva er alternativet? Vil det være bra for henne å flytte til en ny plass? Jeg tviler for øvrig på at det finnes egnede institusjoner nær hennes hjemplass. Så dette handler også om å gi henne et tilbud der det er mulig.

ANNONSE

- Men hvis det hadde vært en institusjon nær Idas hjemplass, hadde det vært en god løsning?

- Det blir et hypotetisk spørsmål. Det viktigste er at hun har et godt tilbud. Jeg tror det er bra for henne å bo hos oss. Her har hun bodd lenge. Her kjenner hun personalet og føler seg trygg.

Står pengene i veien?

- Idas advokat har pekt på at Idas institusjon er blitt en bedrift som koster mange millioner kroner og sysselsetter mange barnevernsarbeidere. Han spør derfor om dere er habile i å vurdere hva som er best for Ida. Hva tenker du om den kritikken?

Avdelingsleder Ann-Heidi Smith-Meyer ved Aleris Barnevern.
Jarle Aasland

- Det er en helt ubegrunnet kritikk. Vi som privat institusjon er underlagt akkurat samme kvalitets- og godkjenningskrav som en offentlig institusjon. Det finnes ikke grunnlag for å si at det er forskjell i kvalitet mellom private og statlige institusjoner. Begge koster penger å drive og sysselsetter barnevernsarbeidere. Vurderingene rundt hva som er best for Ida gjøres i samarbeid mellom institusjonen og barneverntjenesten. Vi gjør en faglig vurdering av hva som er best for ungdom ut fra det vi ser. Men det er barnevernstjenesten, Bufetat og Nasjonalt inntaksteam som beslutter hvor hun skal plasseres, sier Smith-Meyer.

- De gjør en faglig vurdering av om vi har kompetansen og bemanningen som kreves for å ivareta ungdommen. De vurderer om plasseringen og opplegget er egnet for ungdommen. Det er Bufetat som avgjør om plasseringen innvilges. Alt dette kontrolleres også jevnlig av barneverntjenesten og fylkesmannen som tilsynsmyndighet.

Hvorfor roet Ida seg ned?

- Ida har vært frustrert over at det ikke skjedde noen endring i hverdagen hennes etter at Haugaland tingrett opphevet tvangsplasseringen i mars 2015. Hun hevder at dette var grunnen til hennes utageringer sommeren 2015. Du har hevdet at innføringen av omsorgsplassering etter dommen i mars er en årsak til Idas utageringer. Men det skjedde vel ingen praktisk endring i opplegget rundt Ida våren 2015?

Avdelingsleder Smith-Meyer svarer at Aleris, Bufetat og barnevernet ble enige om at Ida hadde behov for de samme ressursene rundt seg, selv om vedtaket om tvangsplassering ble opphevet. Dette betydde at hun ikke lenger var plassert på en tvangsparagraf (barnevernloven § 4.24). Hun var plassert på omsorg (§ 4.12). Men fordi hun ble ansett å ha de samme behovene, besluttet de etter hvert at hun skulle bo i det samme huset og ha like mange ansatte rundt seg som før.

Men det at hun etter dommen var plassert på omsorg, gjorde det vanskeligere å «ramme henne inn». Institusjonen kunne ikke i like stor grad vedta tvangstiltak, som for eksempel to uker med bevegelsesbegrensning eller forbud mot Internett og

mobiltelefon.

Dette ble mulig igjen fra sensommeren, da barnevernet fattet et nytt vedtak om tvangsplassering på den samme institusjonen. Etter gjeninnføringen av tvangsregimet ble det også slutt på Idas utageringer.

- Vi kunne ramme henne tettere inn, uten at det stadig ble konflikter eller diskusjon om dette. Når vi hadde lengre perioder med bevegelsesbegrensning klarte vi å stabilisere situasjonen, sier Smith-Meyer.

- Ida havnet i arresten i juli 2015. Hun sier hun roet seg utover høsten fordi hun ikke ønsket å havne på glattcelle igjen. Hun sier at dette var en bevisst strategi, ikke et resultat av tvangsregimet?

- Oppholdet i arresten har sikkert hatt innvirkning. Men at det alene er årsaken til at hun roet seg tror jeg ikke. Det var nok en kombinasjon av det og av at vi rammet henne inn. Hun ønsker jo ikke å gjøre disse farlige tingene. Jeg tror det var viktig at hun nå visste at hun skulle bo hos oss, og at hun hadde personale rundt seg som kjente henne. Barn trenger trygghet, ikke kaos.

Hva gjør de når de ser kniven?

Sommeren 2015 vurderte altså politiet, barnevernet og institusjonen rundt Ida som så kritisk og alvorlig at de fryktet selvmord eller at noen kunne bli drept. Det oppsto flere alvorlige situasjoner. Blant annet måtte de ansatte forsvare seg med skjold. En ansatt ble truffet av en smørekniv, uten å bli alvorlig skadet. Under en rømning der ansatte fulgte etter Ida og en venn, skal sistnevnte ha viftet med en kniv rett ved en ansatt. Og Ida var i basketak med ansatte og andre mens hun holdt en knust flaske i hånda.

Smith-Meyer mener det å nevne disse episodene i detalj kan bidra til at folk oppfatter situasjonene mer dramatisk enn personalet oppfattet dem.

«Det er uheldig og gjenspeiler ikke vårt arbeid riktig,» mener hun.

Aftenbladet mener det er viktig å fortelle hva som faktisk skjedde i institusjonen også i sommer, for å forstå alvoret i Idas situasjon.

- Hvordan vurderer du sikkerheten til personalet denne sommeren?

- Det er alltid utfordrende og vanskelig å jobbe med ungdom med så sterke atferdsuttrykk. Men de ansatte er forberedt og trent på det. De vurderer egen og ungdommens sikkerhet fortløpende.

- Hva er rutinen for hva de ansatte skal gjøre ved farlige situasjoner?

- Det er ingen fasit. Men rutinen er å sørge for egen og ungdommens sikkerhet. De skal enten få kontroll over situasjonen eller varsle politiet. Det er ikke rutine å gå inn med livet som innsats.

- I sommer gikk personalet for eksempel aktivt inn i situasjoner hvor ungdommene hadde knuste flasker og kniv i hendene?

- Hendelsen i Tromsø kunne blitt farlig. Men jeg mener de ansatte vurderte situasjonen så bra de kunne. Det var ikke slik at de provoserte og forsøkte å avvæpne ungdommene. Men når ungdommene kommer mot dem med kniv, må de stoppes. Det er forskjell på å bli angrepet og gå inn i en situasjon.

- Burde de ansatte ha tilkalt politiet før?

- Det vil man alltid kunne si i etterpåklokskapens lys. De varslet politiet da de mente det var nødvendig.

- Personalet fulgte etter Ida og hennes venn etter at

personalet hadde blitt truet med kniv, ifølge tvangsprotokollen om hendelsen. Skal ikke ansatte varsle politiet straks de trues med våpen?

- Det er ikke automatikk i at politiet skal varsles straks de ansatte ser en kniv. Hvis situasjonen tilsier det, skal de ringe politiet.

- Følte de ansatte ved institusjonen at deres sikkerhet var god nok i sommer?

- I all hovedsak. Det er klart de syns det har vært vanskelige situasjoner. Men de opplever at vi har gode rutiner og at ledelsen følger dem tett opp, sier Smith-Meyer.

Som varetekt under full isolasjon?

- Ida ble altså vurdert som farlig i sommer, med overhengende fare for drap eller selvdrap. Likevel: Flere av de som gikk på jobb i sommer kjente henne nesten ikke, eller hadde ikke møtt henne før. Var det forsvarlig?

- Alle som jobber hos oss har kjennskap til eller har jobbet med utfordrende ungdom. Vi er sårbare når

det er ferietid og når folk blir sykmeldt. Men vi har rutiner som gjennomgås hver gang skiftene har overlappingsmøter.

- Er det vanskelig å rekruttere erfarne og kompetente ansatte til denne typen jobber?

- Nei. Vi har utrolig mange søkere. Og vi er tydelige på hvilke utfordringer jobben innebærer. De får opplæring og kompetanseheving underveis. De er forberedt.

- I politiavhør har ansatte sagt at å jobbe med Ida i sommer dreide seg mest om sikring og leting etter våpen, og mindre om omsorg?

- Begge deler er viktig. Økt fokus på sikkerhet førte til trygghet for henne og personalet. Det igjen gjorde det mulig å yte god omsorg og drive med miljøarbeid. Det er tøft å stå i denne jobben hver dag. Samtidig er det givende.

- Enkelte av de som har begynt å jobbe med Ida har hatt ingen eller begrenset erfaring med barnevernet. Og det i en periode hvor hun ble vurdert som farlig. Er det forsvarlig?

- Det gjøres hele veien vurderinger i forhold til personlig egnethet. I Idas bolig er det både faglærte med høgskoleutdanning og ufaglærte. Vi opplever at

dette er en veldig god kombinasjon. Ufaglærte som er personlig egnet kan spille en viktig rolle.

- Advokaten til Idas mor mener den langvarige fotfølgingen og mobil- og internettforbudet Ida ble utsatt for i høst minner om varetektsfengsling under full isolasjon?

- Den sammenlikningen er ikke på sin plass, og får stå for hans regning, sier Smith-Meyer.

Hvorfor ikke et dagtilbud?

- Ungdomspsykiatrisk ved sykehuset i Tromsø har flere ganger sagt at de er bekymret over at Ida ikke har hatt noe dagtilbud. Hun har vært hos dere i over ett år. Hvorfor har dere ikke klart å skaffe henne et dagtilbud?

- Hun har fått mange tilbud om dagaktiviteter. Det siste var å begynne på skole i høst. Skoleplassen valgte hun bort selv. Nå jobber vi med å finne et alternativt tilbud.

- Da Ida forsøkte å begynne på skole i høst, ble hun sittende alene med en lærer. Hun sier hun ikke fikk delta i undervisning med de andre elevene. Er det rart at hun mistrivdes?

- Hun hadde noen muligheter til å være med de andre elevene. Skolen hadde laget avtaler med henne om hvordan dette skulle være framover. Og vi kan ikke styre skolens vurderinger, svarer Smith-Meyer.

I høst begynte Ida å ride to ganger i uka. Ida ønsket å utvide ridinga til å bli en dagaktivitet. Ridesenteret skal ha vært villig til dette. Men det kostet penger. Institusjonen har ikke ansvar for å tilby eller betale for dagaktiviteter utover skole eller praksisplass, påpeker Smith-Meyer. Institusjonens rolle er å få i gang et samarbeid om dette med andre instanser, som oppfølgingstjenesten i fylkeskommunen og Nav.

Et dagtilbud var ikke kommet på plass i januar 2016.

- Tar dere selvkritikk for at Ida ennå ikke har et dagtilbud, ett år etter at hun ble flyttet til dere?

- Nei. Hun hare fått mange tilbud, som enten ikke har fungert eller som hun har takket nei til. Dette handler også om at ungdommen må være klar.

- Har ikke dere ansvar for at hun får et tilbud om noe hun ønsker å drive med?

- Ungdom i denne alderen skal primært gå på skole. Men det er ikke alltid dette er mulig. svarer Smith-

Meyer.

Hvorfor ingen behandling?

- Kort tid etter at Ida ble overtatt av barnevernet vinteren 2014 konstaterte psykologene at hun var traumatisert. Tidligere overgrep er en viktig grunn til traumene. Hun trengte derfor behandling. Men hun har vært over ett år i Nord-Norge uten å komme i behandling?

- Hun har hatt tilbud om samtaleterapi. Men hun har ikke benyttet seg av det, sier Smith-Meyer.

Hun viser til at Ida i begynnelsen av 2015 begynte med atferdsterapeutiske samtaler på sykehuset i Tromsø. Dette for å lære sinnemestring. Samtidig møtte personalet til veiledning. Men både samtalene og veiledningen ble avsluttet etter noen få timer. Verken Ida eller de ansatte mente opplegget hadde noen effekt. Siden har både Aleris og ungdomspsykiatrisk i Tromsø påpekt at personalet bør få veiledning i det å forstå og håndtere Idas traumer og psykiske helse.

Veiledningen var likevel ikke påbegynt pr. januar 2016.

- Ida har vært hos dere i over ett år. Kan du forstå at det virker rart at personalet fremdeles ikke får veiledning i hvordan de bør håndtere det å jobbe med ei traumatisert jente?

- Det kan jeg forstå. Men nå har vi kommet til enighet med sykehuset om å komme i gang med veiledning, sier Smith-Meyer.

Idas advokat har i retten kritisert at ingen av de ansatte ved institusjonen i Troms har spesialkompetanse på traumer. Men, understreker Smith-Meyer, personalet har mottatt generell veiledning av andre fagfolk med kompetanse på traumebevisst omsorg.

- Jeg trodde at dersom situasjonen var så alvorlig som i Idas tilfelle, og dere ba sykehuset om veiledning, så fikk dere det?

- Nei. Du har jo selv sett at det ikke er så enkelt, sier Smith-Meyer.

Oppbevaringsboks eller godt sted å bo?

- Svein Skille, som jobbet med Ida inntil han sluttet

ved institusjonen i februar 2015, tilbød seg å være besøks- eller avlastningshjem. Dette var noe Ida ønsket sterkt. Men dere sa nei. Hvorfor gjorde dere det?

- Det ble gjort noen vurderinger. Men de kan jeg ikke gå inn på, sier Smith-Meyer.

- Men på generelt grunnlag kan jeg svare at vi gjerne knytter til oss folk utenfor institusjonene som ressurspersoner. Det har vi gjort flere ganger. Noen av disse har etter hvert blitt fosterforeldre.

- Svein Skille mener Ida lider av at ansatte ikke involverer seg tilstrekkelig i hennes liv. Han kaller institusjonen «en oppbevaringsboks»? Hva tenker du om det?

- Jeg kjenner meg ikke igjen i at ansatte ikke bryr seg om Ida. Personalgruppa er veldig engasjert i henne og hennes beste.

- Kan du kort forklare hvordan miljøterapien rundt Ida fungerer?

- Det er ikke så lett å forklare kort. Miljøterapien rundt en ungdom tar utgangspunkt i hva som står i ungdommens vedtak, tiltaksplan, handlingsplan og jevnlige evalueringer. Opplegget utformes og skreddersys så langt det lar seg gjøre. Dette skjer i

samspill med barneverntjeneste, foresatte, ungdommen selv, Bufetat og institusjon. Vi jobber strukturert i forhold til å lage klare rammer og rutiner. Vi jobber for å ha en fast døgnstruktur og så fast personal som det lar seg gjøre. Slik skapes kontinuitet, forutsigbarhet og trygghet for jenta. På den måten kan vi bygge en relasjon til henne. Trygghet og relasjon er en forutsetning for å drive endringsarbeid.

- Vi er gode rollemodeller i det daglige i forhold til hvordan vi løser problemer, hva vi fyller dagene med og hvordan vi setter grenser. Vi hjelper henne å sette ord på følelser. Vi jobber også med å hjelpe henne å finne andre strategier enn å benytte vold og trusler. For det er en lite hensiktsmessig metode. Dette synes jeg vi har lykkes godt med den siste tida, i samarbeid med henne, sier Smith-Meyer.

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:* **- Samfunnet har ikke vondt av å se dette**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**
- *Bufetat:* **Bufetat mener de har taushetsplikt**

- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

Et system for belønning

Avdelingslederen forklarer at de som ledd i det miljøterapeutiske arbeidet lager belønningssystemer. Disse er tilpasset den enkelte ungdom.

- Vi kan inngå avtaler med hver enkelt der det stilles krav. Når disse innfris utløses en belønning. Metodikken tilpasses hvert enkelt barn slik at den fungerer i praksis. Når dette lykkes får barnet en mestringsfølelse, og samarbeidet med de ansatte blir bedre. Relasjonen forsterkes.

Smith-Meyer gir noen eksempler fra arbeidet med Ida.

- I samarbeid med henne og barneverntjenesten har vi kommet frem til en avtale om å få reise til Haugesund én gang i måneden, dersom hun ikke utøver vold eller opptrer truende. Dette har hatt en positiv effekt. En annen belønning eller motivering er at når dagens plikt eller husoppgave er gjennomført, får hun lov å øvelseskjøre. Dette kommer i tillegg til ukepengene, og er ment som en

ekstra *boost*. Hun blomstrer når hun opplever mestring. Og hun mestrer godt å øvelseskjøre.

- Etter lang tid uten alvorlige hendelser, er planen nå at Ida skal flytte på hybel på Karmøy i god tid før hun fyller 18 år til høsten. Vil dere lykkes i å hjelpe henne over i en mer normal tilværelse?

- Det er vanskelig å si om vi vil lykkes eller ikke. Mange faktorer spiller inn. Dersom den positive utviklingen vi ser i dag fortsetter, har jeg tro på det. Vi vil gjøre det vi kan, sammen med Ida og barnevernstjenesten, for at denne overflyttingen skal lykkes for henne, sier avdelingsleder Ann-Heidi Smith-Meyer ved Aleris Barnevern.

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN

TIL TOPPEN

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

05150

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politistasjonssjef i Stavanger, Odd Tveit Jørgensen.
FOTO: Jarle Aasland

Ida ble ikke strippet. Men to kvinnelige politibetjenter visiterte henne svært grundig inne på glattcella, ifølge Stavangers politistasjonssjef Odd Tveit Jørgensen.

OPPDATERT: **30.JAN. 2016 07:45** - PUBLISERT: **30.JAN. 2016 07:45**

THOMAS ERGO

ANNONSE

Aftenbladets har forelagt politistasjonssjefen Idas beskrivelse av oppholdet i arresten i Stavanger 20. juli 2014. Ida har i korthet forklart at hun ble tatt inn på glattcella og kledd naken av flere kvinnelige og mannlige politibetjenter, lyst mot skrittet med lommelykt og forlatt i en lengre periode på cella uten tilsyn. Hun anslo oppholdet i arresten til mellom en og to timer.

Ida var 15 år og av psykologer erklært traumatisert etter voldtekter.

Aftenbladet har til nå ikke fått innsyn i arrestjournalens omtale av oppholdet, selv om Ida har gitt oss fullmakt til innsyn i hennes dokumenter. En politiadvokat opplyste imidlertid at det ikke fantes noe informasjon om arrestoppholdet i journalen, utover at hun var der fra kl. 20.20 til 21.20.

I Nordhordland tingrett i mars 2015, da Ida fortalte om hendelsen, sådde politiadvokaten tvil om arrestasjonen overhodet hadde funnet sted. Dette fordi politiadvokaten ikke kunne finne noen dokumentasjon på den.

Arrestforvarer husket lite

Da vi i slutten av november 2015 møtte politistasjonssjef Jørgensen for et intervju om arrestasjonen, hadde han fått informasjon om den av en arrestforvarer. Vedkommende skulle ha vært til stede under arrestasjonen av Ida 20. juli 2014. Arrestforvareren husket imidlertid lite fra hendelsen, og kunne dermed heller ikke avvise at Ida var blitt avkledd.

Noen dager etter intervjuet kontaktet Tveit Jørgensen Aftenbladet igjen. Han hadde da sporet

opp en av de kvinnelige politibetjentene som håndterte Ida i arresten 20. juli.

«Det ble ikke foretatt stripping av henne, men en visitasjon foretatt av to kvinnelige politibetjenter,» skrev politistasjonssjef Jørgensen.

ANNONSE

Han ønsket ikke å la Aftenbladet intervjue den aktuelle politibetjenten, ei heller arrestforvareren.

Tveit Jørgensen fortalte nå at politibetjenten hadde beskrevet visitasjonen slik:

Politibetjent husket dette

«I samtale med ansatte ved institusjonen, ble det besluttet at hun skulle tas med inn til stasjonen, slik at de i mellomtiden kunne finne en løsning. De klarte ikke selv å holde kontrollen på henne, og var bekymret for at hun igjen skulle stikke av. To ansatte fra institusjonen ble med inn til stasjonen, og (Idas etternavn) ble tatt med inn i arresten. Der opptrådte hun seg rolig, og sa ingenting, ei heller gjorde motstand på noe vis.

I samråd med vaktleder denne dagen, ble det enighet om at hun skulle være på stasjonen, fram til

(Stavanger akuttsenter) fikk tilkalt ekstra personell som kunne ivareta (Idas etternavn). Siden hun ikke kunne sitte ute i inkvireringen i påvente av dette, ble hun tildelt en celle. Jeg og pb. NN tok henne med oss, og la henne ned på magen på en madrass. Hun hadde fortsatt håndjern på. På bakgrunn av tidligere oppdrag og de opplysningene politiet hadde på dette tidspunkt, ble det besluttet at hun skulle visiteres grundig. Disse opplysningene var at hun ved tidligere anledninger hadde utøvd vold mot politiet, skadet seg selv, og truet med å skade andre. Ved tidligere oppdrag på henne er det blitt funnet blant annet barberblad. Vi ble også gitt opplysninger fra ansatte ved institusjonen om at hun pleide å gjemme gjenstander i BH og truse, da spesifikt skarpe gjenstander og lighter.»

Om selve visiteringen

«(Idas etternavn) ble visitert mens hun lå på magen inne på cella. Vi passet på at hun pustet og ikke hadde det vondt. Hun ønsket ikke å kommunisere med oss, men jeg forklarte henne at vi måtte gå gjennom klærne hennes, slik at hun ikke hadde noe på seg som kun kunne skade seg med. Det ble foretatt en visitasjon både under og over hennes klær, uten at hun ble kledd av slik man gjør når man

foretar en "stripp" på celle. Det ble sett ned i trusa hennes, men den ble bare løftet på, og ikke tatt av. Ei heller ble det brukt noe lys for å se noe som helst. Det eneste som ble funnet på henne, var en lighter. Hvor den ble funnet, husker jeg ikke. Siden det bare var jeg og pb. NN som var kvinnelige betjenter, var det kun vi som var inne på cella og foretok visiteringen. Våre mannlige kolleger og ansatte ved institusjonen var ikke inne på cella. Vi forsikret oss om at de ikke kunne se visiteringen før vi satte i gang.

Etter visiteringen ble jeg og en ansatt ved institusjonen igjen på cella sammen med (Idas etternavn), siden hun som mindreårig ikke kan sitte uten tilsyn.»

Neppe mer enn 15 minutter

«Etter det jeg kan huske, var det kort tid fra hun ble satt inn på cella til hun var ute. Eksakt hvor lang tid dette tok, husker jeg ikke, men det kan ikke ha vært mer enn 15 minutter. Hun ble deretter tatt med til legevakt etter institusjonens ønske. Dette ble utført av ansatte ved institusjonen og to polititjenestemenn I ettertid kom det frem for oss at hun hadde vært utsatt for seksuelt overgrep, og at mye av hennes

problemer der bunnet i dette. Jeg snakket senere med ansatte ved (Stavanger akuttsenter), og forklarte for dem at dette er opplysninger som politiet gjerne ønsker å få.»

«En mannlig kollega var sannsynligvis til stede da håndjernene ble tatt av, men det skjedde etter at visitasjonen var gjennomført, og ble ansett som nødvendig ut fra (Idas etternavn)s utagering ved pågripelsen,» skriver Tveit Jørgensen.

Om visitasjon og stripping

«Visitasjon blir gjennomført på alle som settes i arrest hos politiet, og de fratas penger, verdisaker, alkohol og andre berusende eller bedøvende midler, samt gjenstander egnet til å skade seg selv eller andre.

Stripping er en utvidet visitasjon som foretas når det grunn til tro at en arrestant skjuler ting som en ikke finner ved en vanlig visitasjon, eller når det er behov for å sikre bevis i straffesaker, f.eks. voldtektssaker. Stripping skal da foretas av polititjenestemenn av samme kjønn som den pågrepne.»

Ida står på forklaringen

Ida er forelagt politistasjonssjefens forklaring.

Hun sier det kan være riktig at politibetjentene ikke kledde henne helt naken, men at buksa ble dratt helt av og underbuksa ned til låret. Ellers står hun på sin forklaring av arrestoppholdet, som også er lagt til grunn av Nordhordland tingrett.

En lege ved Stavanger universitetssjukehus, hvor Ida ble bragt etter arrestoppholdet, skrev at Ida var i arresten i to timer.

- Kan ha vært traumatisk

- Ei 15 år gammel jente er altså blitt tatt inn på ei glattcelle. Hun er blitt lagt på gulvet iført håndjern, og hevder selv hun ble kledd naken og ransaket av mannlige og kvinnelige politibetjenter. Du har en annen framstilling. Du sier to kvinnelige betjenter undersøkte henne utenpå og innenfor klærne, også innenfor undertøyet hennes. Dette er uansett ei jente traumatisert etter voldtekter. Rent menneskelig, hva tenker du om dette?

- Jeg ser at dette kan ha vært en traumatisk

opplevelse for henne, sier politistasjonssjef Odd Tveit Jørgensen.

- Det er klart at vi har ikke den informasjonen om henne som er kommet fram i ettertid. Og ut fra den informasjonen ville det nok blitt foretatt andre grep da hun kom i arresten. Det blir også bekreftet av vedkommende som visiterte henne. Vi tilstreber alltid å behandle personer vi pågriper og visiterer med respekt og på en mest mulig skånsom måte.

- I hvor stor grad får dere informasjon fra barnevernet om bakgrunnen til barna dere henter inn?

- Informasjonen vi får av barnevernet er nok mangelfull i forhold til det som går på traumer. Vi får ofte bare informasjon om voldelige hendelser og generell informasjon om personen. For oss er det bra å få mest mulig informasjon, sånn at vi kan agere i forhold til det når vi henter inn folk.

Ingen oversikt over maktbruk

Glattcelle-episoden med Ida var ikke dokumentert. Den lokale arrestinstruksen i Stavanger inneholder

heller ikke noe krav om at visitering eller stripping skal rapporteres. På grunnlag av Idas sak spør Aftenbladet om stripping eller visitering av ei 15 år gammel jente på ei glattcelle bør dokumenteres. Politistasjonssjef Tveit Jørgensen er enig. Han ønsker prinsipielt mest mulig rapportering av hendelser i arresten, og vil ta initiativ til at det innføres et krav om at stripping skal føres i arrestjournalen, som er en del av politiets operasjonslogg.

- Det skal nå rapporteres inn, sier Tveit Jørgensen.

- Ida har blitt utsatt for mange fysiske inngrep fra politiet. Hun har blitt påsatt håndjern, strips, bodycuffs, spyttehette over hodet. Det har blitt brukt skjold mot henne og hun har blitt satt i arresten og avkledd eller visitert med tvang. Finnes det noen regler for når det er lov å bruke disse ganske kraftige virkemidlene mot en mindreårig?

- Ikke spesielt mot mindreårige. Bruk av håndjern, for eksempel, er nedfelt i politiinstruksen. Det er den enkelte tjenestemann som vurderer den enkelte situasjonen, hvor utagerende personen er og hvilke virkemidler som skal brukes. En 15-åring kan være like utagerende som en femtiåring. Det er øyeblikksvurderingen på stedet som avgjør hva slags virkemidler som skal brukes.

- Det virker ikke som noen som vet omfanget av denne typen maktbruk mot mindreårige. Det kunne jo vært interessant å vite. Burde det vært noen krav til rapportering av maktbruk overfor mindreårige?

- Nå stiller du et vanskelig spørsmål. Det er det nok andre som bør avgjøre dette. Men det er ikke noen samlet nasjonal rapportering på maktbruk mot mindreårige. Det kunne vært interessant å få en slik oversikt, sier Tveit Jørgensen.

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:* **- Samfunnet har ikke vondt av å se dette**
- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**
- *Bufetat:* **Bufetat mener de har taushetsplikt**
- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

Kunnskap om mindreårige?

Barnevernet tar jevnlig kontakt med politiet, for å få

hjelp til å bringe inn ungdom på rømmen.

- Er det alltid berettiget at de ber om hjelp fra dere?

- Det forventes at de også gjøre en innsats selv. Det ligger i kortene at barnevernet skal også ut selv og lete etter disse ungdommene. Men så ser vi det at dette skjer på nattestid. De er bemannet med få folk og har ikke anledning til å lete selv. Med en bedre bemanning ville de selvfølgelig hatt større handlingsrom.

På spørsmål om politibetjenter som kommer fra politihøgskolen har fått opplæring i håndtering av traumatiserte eller psykisk syke ungdommer, svarer han at psykologi er et eget fag ved høgskolen. Dermed får politistudentene også kunnskap om atferdsproblemer hos unge. I tillegg lærer de om håndtering av psykotiske personer, men ikke mindreårige spesielt.

- Syns du polititjenestemenn generelt er godt nok opplært i å håndtere ungdommer som er traumatisert eller psykisk syke?

- Politifolk lærer gjennom utdannelse, egen erfaring og erfaringsoverføring. Hvor mye politiet skal kunne om dette kontra andre ting er et prioriteringsspørsmål i forhold til alle felt vi må ha

kunnskap om. Men godt nok blir vi vel aldri, all den stund vi ikke har spesialkompetanse på området.

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN TIL TOPPEN

05150

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

Kari Marie Kjellstad, fungerende leder ved Fellesoperativ enhet i Hordaland politidistrikt.
FOTO: Rune Sævig

Tjenestemennene som deltok under pågripelsen av Ida etter brannen i Øygarden avviser at de tok våpnene ut av hylstrene. Politiet har likevel forståelse for at hendelsen kunne fremstå dramatisk for utenforstående.

OPPDATERT: **30.JAN. 2016 07:44** - PUBLISERT: **30.JAN. 2016 07:44**

HANS PETTER AASS, THOMAS ERGO

ANNONSE

Øyenvitnet Robin Dale Oen har overfor Aftenbladet beskrevet hvordan han opplevde at politiet håndterte Ida etter at barnevernsjenta hadde satt fyr på institusjonen hun bodde på. Dale Oen, som er offiser i yrkeslivet og ungdomsarbeider på fritiden, havnet midt oppe i dramaet om kvelden 4. juni 2014. Han var sammen med Ida både da hun ble pågrepet på Øygarden og senere da hun ble fraktet til institusjonen Klokkarlia i Bergen.

Dale Oen hevder at tjenestemenn siktet på ham og Ida med håndvåpen i forbindelse med pågripelsen. Han reagerer også på at politiet senere på natten brukte pepperspray på den 15 år gamle jenta, og hevder at han så Ida med håndjern og en blå plastbøtte over hodet.

Aftenbladet har forelagt ledelsen i Vest politidistrikt opplysningene fra Dale Oen. I en mail fra Kari Marie Kjellstad, fungerende driftsenhetsleder for Felles Operativ Enhet i Hordaland, tilbakeviser politiet at våpen var fremme under pågripelsen. De tilbakeviser også at en blå bøtte ble satt over 15-åringens hode.

Dette er eposten Kjellstad sendte Aftenbladet 13. januar i år:

«Jeg har lest beskrivelsen av hendelsene slik Robin Dale Oen har opplevd det, og jeg er ikke uberørt av det. Jeg har gått i dybden på saken og lest dokumentene samt dommen, og jeg har snakket med en del av de involverte tjenestemennene.

Det er på det rene at hendelsen som foranlediget politiets aksjon, var så alvorlig at politiet så seg nødt til å bevæpne seg. Kniv er et dødelig våpen og blir håndtert deretter. Politiet sitt formål med å gripe inn er å unngå at noen blir skadet, de har derfor trent på forskjellige slike scenarier og hvordan de best kan

redusere risiko for skade.

Den første pågripelsen:

ANNONSE

Tjenestemennene som var involvert i denne episoden kom fra ulike politistasjoner og lensmannskontor og ingen av dem hadde full oversikt over alle som var tilstede, men jeg har snakket med alle som var oppført som tilstede i vår logg. Ingen av dem jeg har snakket med sier at de selv har trukket våpen, og ingen av dem har sett at andre har gjort det. Det er ikke skrevet rapport om at våpen er truet med og det er ikke ført i loggen vår. Jeg legger derfor til grunn at her er det en feiloppfatning av at våpen var trukket. For øvrig ser jeg helt klart at dette er en svært dramatisk situasjon. Politiet har pistol på hoften, de har skjold og det er politihund tilstede. Hunden hadde gått søk etter Ida og bjeffet ved funn, selv om hunden var litt i bakgrunnen.

Det som er et paradoks er at politiet selv mener pågripelsen var udramatisk fordi jenten ble med frivillig til slutt, men de ser at det kan se helt annerledes ut fra publikum sin side. De ser også at Dale Oen og Ida helt klart kan ha har følt seg presset og omringet av politiet.

Dette skal vi lære av. Vi skal ta inn over oss hvordan vår fremtreden oppfattes av publikum og forstå deres reaksjon på det. Vi ser også at et læringspunkt er å ta seg tid til å forklare hvorfor man har gjort det man gjorde. Det er viktig å huske at politiet vurderte ut fra farlighet, og Ida var på dette tidspunktet ansett som uberegnelig og farlig.

Den neste pågripelsen:

En politipatrulje skulle overta vakthold på Ida på Klokkarli. Da patruljen ankom stedet så de at hun gikk fritt rundt utenfor institusjonen og det var mange folk der. Ingen hadde kontroll på henne. Den ene tjenestemannen gikk derfor ned til Ida der hun var og pratet med henne og fortalte hvem de var og ba henne bli med inn. Ida gikk mot institusjonen og opp på trappen.

Der trakk hun en kniv som hun truet med. Politiet var på dette tidspunktet ikke bevæpnet med annet enn pepperspray og de hadde skjold i bilen. De prøvde å snakke med Ida for å få henne til å slippe kniven uten å lykkes med det. Politiets vurdering på dette tidspunktet var at det var viktig å få kontroll på henne så fort som mulig, fordi hun kunne være en fare for alle som var der. De valgte derfor å bruke pepperspray og hun ble tilslutt pågrepet og påsatt håndjern. Hun ble tatt med inn i majebilen, hvor

hun gikk selv og det ble hentet en bøtte med vann slik at hun kunne skylle øynene for pepper, men det ønsket hun ikke. Politiet måtte så ta henne i hver sin arm og nærmest slepe henne fra majen og inn på institusjonen, da hun ikke ville gå selv. Ifølge politiet er det feil at hun hadde en bøtte over hodet. Det kan tilføyes at dette er den eneste gangen denne tjenestemannen har vært nødt til å bruke pepperspray i sin politikarriere, han gjorde det fordi han anså situasjonen som så farlig.

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:* **- Samfunnet har ikke vondt av å se dette**
- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**
- *Bufetat:* **Bufetat mener de har taushetsplikt**
- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

De samme tjenestemennene fortsatte vaktholdet etter hendelsen og snakket med personalet på institusjonen om det som hadde skjedd. Dale Oen var da gått, slik at de fikk ikke snakket med ham.

Generelt så vil jeg si at slike tilbakemeldinger som vi

her har fått er svært viktig for politiets utførelse av tjenesten. Jeg forstår Dale Oen sin subjektive opplevelse av maktbruk. Politiet foretar så mange pågripelser, at vi får et "normalt" forhold til dramatiske hendelser. Vi tror også at publikum forstår hvorfor vi handler som vi gjør. Slike tilbakemeldinger som dette gir oss en vekker på hvordan vi oppfattes og det trenger vi. Vi skal derfor ta dette med oss som læring og vi vil se på om vi også kan bruke andre tilnærmingsmåter, gjennom for eksempel å være bevisst på å bruke dialog i større grad. Vi ser også at vi kan være mye flinkere til å forklare i ettertid hvorfor vi gjør som vi gjør. Samtidig så er det tjenestemennene på stedet som må ta farlighetsvurderingen der og da og iverksette det de anser som nødvendige tiltak ut fra det. Da må det være et visst slingringsmonn for at ikke alle avgjørelsene er like, men vi i politiet har et ansvar for at vi diskuterer dette og at vi lærer av det.»

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN

TIL TOPPEN

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

05150

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

- Har aldri hørt denne kritikken

Regionsdirektør Thomas Høiseth i Aleris.
FOTO: Rune Vandvik

Barnevernsaktøren Aleris overtok institusjonen en måned etter brannen i Øygarden. Kritikken av institusjonen og de ansatte har ledelsen aldri hørt før.

OPPDATERT: **30.JAN. 2016 07:44** - PUBLISERT: **30.JAN. 2016 07:44**

THOMAS ERGO

ANNONSE

Institusjonen Ida bodde på i Øygarden ble drevet av selskapet Lyderhorn Barnevern. Dette selskapet ble overtatt av Aleris Omsorg region vest én måned etter brannen 4. juni 2014. Allerede før overtakelsen involverte regiondirektør Thomas Høiseth, som er psykolog, seg i oppfølgingen av institusjonens ansatte. Mens institusjonen ble rehabilitert besluttet Aleris å si opp leieavtalen med huseieren. Årsaken var at institusjonens beliggenhet ikke ble ansett som god nok. Den lå 50 minutters kjøring fra Bergen. Ved situasjoner hvor institusjonen trengte bistand, var avstanden til andre institusjoner og selskapets

administrasjon for stor. Institusjonen ble derfor avviklet, og har ikke vært i bruk etter brannen Ida satte på.

Aleris ble ikke kontaktet av fylkesmannen etter brannen. Fordi den skjedde før selskapet overtok Lyderhorn og dets ansatte har heller ikke Aleris funnet det naturlig å evaluere nærmere hva som skjedde og hvorfor. Det siste dokumentet i saken er dermed sluttrapporten om Ida, skrevet av den nå nedlagte institusjonens ledelse og ansatte.

Aftenbladet la fram kritikken av institusjonen for regiondirektøren i Aleris. Barnevernsjefen og saksbehandleren i Karmøy kommune har uttalt seg kritisk om hvordan institusjonen ivaretok Ida. En politibetjent ved det lokale lensmannskontoret skrev en bekymringsmelding der han hevdet at Ida ble behandlet nedlatende og respektløst av de ansatte ved institusjonen. Kritikken er også blitt fremmet i retten.

Har ikke hørt kritikken

- Jeg har ikke hørt denne kritikken før, sier regiondirektør Thomas Høiseth.

- Det er derfor vanskelig for meg å besvare den på en

fornuftig måte. For det første var jeg ikke tilstede i rettssaken hvor kritikk ble fremmet. For det andre overtok vi ansvaret for institusjonen først én måned etter brannen.

- Men kritikken understreker et viktig generelt poeng, sier Høiseth.

- Det er viktig at både barnevernstjenesten og andre instanser som er involvert i arbeidet med et barn samarbeider tett. De bør ha hyppige samarbeidsmøter for å gjøre nødvendige justeringer på et tidlig tidspunkt. Slik kan man unngå at dårlig praksis får utvikle seg.

ANNONSE

- Barnevernstjenesten har et høyt arbeidspress. I det øyeblikket et barn er plassert eller noen har tatt ansvar for saken, går arbeidsintensiteten erfaringsvis noe ned. Barnevernet har gjerne fem andre saker som står i kø, og går videre på dem. Det kan kanskje høres ut som kritikk av barnevernstjenesten. Men det handler mest om at barnevernet mangler kapasitet til å følge opp. Og det er deres plikt å følge opp.

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:* **- Samfunnet har ikke vondt av å se dette**

- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Bufetat:***Bufetat mener de har taushetsplikt**
- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

- Vi må strekke oss

- Jeg er altså opptatt av at institusjonen og barnevernet opprettholder kontakten og samarbeider tett etter at barnet er plassert. Dette diskuterer vi ofte hos oss. Barnevernstjenesten og institusjonen må strekke seg etter hverandre for å opprettholde samarbeidet om en vanskelig oppgave. Hvis ikke kan man miste av syne retningen man var blitt enige om. Hvis man havner på feil kurs, er det viktig at begge parter ser dette tidlig, tar et krafttak og justerer kursen. Skal vi hjelpe disse barna best mulig, må vi samarbeide tett.

- Dette problemet har både politiske og administrative sider. For meg er det klart at barnevernstjenesten har for lite ressurser. Barnevernsarbeiderne jobber det remmer og tøy holder. Men kapasiteten er ikke god nok, sier

Thomas Høiseth, regiondirektør i Aleris Omsorg, region vest.

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN TIL TOPPEN

05150

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

Bufetat mener de har taushetsplikt

Sykehus, fylkesmenn, politi og kommune har åpnet opp etter Idas ønske. Det statlige barnevernet holder imidlertid tett.

OPPDATERT: **30.JAN. 2016 07:44** - PUBLISERT: **30.JAN. 2016 07:44**

THOMAS ERGO

ANNONSE

Aftenbladet ba Stavanger akuttsenters ledelse om et intervju i forbindelse med Idas sak.

Dette blant annet på grunn av den indirekte kritikken mot akuttsenteret nedskrevet i journalene ved Stavanger universitetssjukehus. Bufetat region

Vest, som er overordnet Stavanger akuttsenter, satte imidlertid ned foten. Årsaken er at Bufetat mente at også Idas mor måtte oppheve taushetsplikten.

Idas ytringsfrihet

For Aftenbladet har det imidlertid vært prinsipielt viktig å holde på at det utelukkende er Ida vi har en avtale med. Ida er 17 år og har hatt partsrettigheter og egen advokat siden hun var 15 år. Generelt er ytringsfriheten for mindreårige sterk og vernet av både Grunnloven og FNs barnekonvensjon. Idas selvstendige rett til å oppheve taushetsplikten overfor Aftenbladet er blitt juridisk vurdert av en lang rekke instanser: Universitetssjukehusene i Stavanger, Haugesund, Bergen og Tromsø. Politidistriktene i Rogaland, Sunnhordland og Haugaland, Hordaland og Troms. Fylkesmannsembetene i Rogaland, Hordaland og Troms. Og barnevernstjenesten i Karmøy kommune.

Alle har konkludert likt: At Ida alene kan oppheve taushetsplikten overfor Aftenbladet.

Bare én etat i Norge har konkludert motsatt: Det statlige barnevernet, ved Bufetat.

Avslaget ble anket av

Regiondirektør Øistein Søvik, Bufetat region vest.
Bufetat

Aftenbladet. Men anken ble avvist av Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir).

- Streng taushetsplikt

Etter avslaget mottok vi på e-post en uttalelse fra Øistein Søvik, regiondirektør i Bufetat region vest.

ANNONSE

«Barnevernet har en streng taushetsplikt. Bufetat kan derfor ikke kommentere konkrete saker. Dersom flere personer i en familie har fått hjelp fra barnevernet, må både foreldre og barn samtykke til at barnevernet utleverer opplysninger til aviser eller andre utenforstående. Etter en juridisk vurdering i Bufetat, med påfølgende klagebehandling i Barne-ungdoms- og familiedirektoratet, er en slik forståelse av taushetsplikten bekreftet. Partene har selvsagt rett til innsyn i dokumenter i en sak som gjelder dem.»

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:* **- Samfunnet har ikke vondt**

av å se dette

- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**
- *Morens advokat:* **Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk**

- Lykkes ikke alltid

«Bufetat jobber hele tiden med å forbedre kvaliteten i våre tiltak, og vi opplever at den er høyere nå enn for noen år siden, skriver regiondirektør Søvik.

«Ved utgangen av 2014 fikk over 4000 barn og unge hjelp fra Bufetat på institusjoner og i statlige og private familiehjem. Vi arbeider for å gi alle den omsorg og behandling de har behov for. Likevel lykkes vi ikke alltid, og det beklager vi.»

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN

TIL TOPPEN

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

05150

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.

Stavanger Aftenblad

Anklager barnevernet for rå og brutal maktbruk

Advokat Svein Kjetil Lode Svendsen.
FOTO: Fredrik Refvem

- Moren mener Ida er blitt fysisk og psykisk mishandlet under barnevernets omsorg, sier advokat Svein Kjetil Lode Svendsen.

OPPDATERT: **30.JAN. 2016 07:44** - PUBLISERT: **30.JAN. 2016 07:44**

THOMAS ERGO

ANNONSE

- Idas mor er frustrert over at barnevernet stadig trekker fram hendelser i Idas fortid. Dette gjøres for å bortforklare de svært alvorlige hendelsene under barnevernet omsorg, sier Lode Svendsen, som har representert moren i rettssaker og fylkesnemndssaker mot barnevernet.

Barnevernet har i flere sammenhenger hevdet at Idas utageringer og problemer kommer av alt annet enn barnevernets behandling av henne, påpeker han. Barnevernet hevder moren over flere år sviktet i omsorgen for Ida. At hun flyttet til Afrika med Ida, og deretter sendte Ida alene til en fremmed familie i

et annet land i flere måneder, er ofte blitt trukket fram i retten og fylkesnemnda. At hun ble voldtatt flere ganger under oppholdet i Afrika trekkes fram som en viktig årsak til hennes traumer. Men også det at hennes stefar skal ha slått henne med et belte går igjen i barnevernets argumentasjon.

- Moren er frustrert over at enkelthendelser som denne historien om beltet stadig trekkes fram. Moren og stefaren har i retten forklart og beklaget den hendelsen. Den ligger langt tilbake i tid. Det blir helt feil å koble Idas problemer med enkelthendelser som skjedde før barnevernet overtok omsorgen for henne, sier Lode Svendsen.

Advokaten har utarbeidet alle uttalelsene i denne artikkelen sammen med Idas mor.

- Vondt skal fordrives med tvang

- Har ikke de seksuelle overgrepene og morens angivelige omsorgssvikt skapt problemer for Ida?

- Selvsagt har overgrepene hun ble utsatt for på skolen i Afrika påvirket henne og blitt belastende. Enhver som utsettes for overgrep vil få en vanskelig

erfaring som man alltid har med seg.

Når det gjelder omsorgssvikt tilbakeviser mor dette. Det kunne i alle tilfeller ikke gått verre med Ida hos mor, enn det har gått under barnevernets omsorg.

ANNONSE

- Branner. Voldsepisoder. Selvskading. Selvmordsforsøk. Stadige flyttinger. Utallige nemnds- og rettssaker. Massiv makt- og tvangsbruk fra ansatte og politiet. Stadige innleggelser på ungdomspsykiatrisk. Hvorfor har det gått så galt med Ida i løpet av to år under barnevernet? - Barnevernet har jobbet ut fra et tankesett der vondt skal fordrives med tvang. Ida har utagert på grunn av tvang, som har ført til mer tvang. Dommeren i Haugaland tingrett forsto dette, og sammenlignet Ida med et skremt dyr som blir presset opp i et hjørne. En skulle forvente at barnevernet hadde forståelse for helt sentrale og grunnleggende barnepsykologiske prinsipper om at straff av barn sjelden virker.

Mener barnevernet har ansvaret

- Ida sliter med traumer. Og barnevernet hevder ofte

at den tidvis tette telefonkontakten med moren har trigget Ida til å begå negative handlinger?

- Mor er ikke enig i dette. Datteren tar kontakt med moren i fortvilelse på grunn av behandlingen, isolasjonen og straffen på institusjon. En gang ringte Ida etter å ha svelget glass. Institusjonen ville ikke agere, og det var mors innsats som sørget for at hun fikk nødvendig medisinsk helsehjelp.

- Hvem har ansvaret for at Ida etter hvert har et omfattende rulleblad?

- Barnevernstjenesten. De overtok ansvaret for ei jente som verken hadde rulleblad eller en historikk med vold eller utagering. Så godt som alle situasjonene som ender i politisaker har vært direkte utløst av barnevernstjenestens manglende evne til å håndtere ei sårbar jente med stort omsorgsbehov, hevder Lode Svendsen på vegne av moren.

- Brutal og rå maktbruk

- Hvorfor har ikke moren og barnevernet klart å samarbeide?

- Mor mener at barnevernstjenesten fra første dag har håndtert jenta med unødvendig brutal og rå

maktbruk. Mor har blitt utpekt som en trussel mot jentas utvikling og havnet tidlig i kulda. Mor har flere ganger invitert til samarbeid. Senest i november 2015 da hun gjennom retten ba barnevernstjenesten om et felles møte for å finne en løsning på en uheldig situasjon. Barnevernstjenesten svarte med å gjennomføre møte med jenta og hennes advokat. Mor ble nok en gang satt på sidelinja. En kan oppleve at barnevernstjenestens definisjon av samarbeid er å gjøre som barnevernet mener er rett. Mor er bekymret for datterens utvikling, og med god grunn. Likevel har ikke barnevernet klar å nyttiggjøre seg mors gode hensikter, siden hun er kritisk til barnevernets metoder.

- Har flere problemer nå

- Ida roet seg etter den voldsomme sommeren 2015. Hennes positive utvikling gjør at hun kan få seg hybel til våren. Viser dette at barnevernet har lykkes?

- Nei, jenta har fremdeles flere og alvorligere problemer enn det hun hadde før hun havnet i barnevernet. Jeg vil også fremheve at Ida var et idrettstalent. Hun er atletisk og har utmerket seg i blant annet i fotball. Barnevernet har ikke maktet å

stimulere dette talentet. Hun hadde god orden og oppførsel på skolen, og hadde aldri utagering hjemme eller overfor andre.

- Hvilke prinsipielle spørsmål reiser Idas sak?

- Hvor langt skal barnevernstjenestens makt skal rekke, først og fremst. Både tingretten og lagmannsretten opphever opphevet barnevernets tvangsvedtak. En måned senere fatter barnevernet et nytt tvangsvedtak.

LES ALLE TILSVARENE HER:

- *Barnevernssjefen:***- Samfunnet har ikke vondt av å se dette**
- *Institusjonen i Nord-Norge:* **- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats**
- *Politiet i Rogaland:* **Forstår at det kan ha vært traumatisk**
- *Politiet i Hordaland:* **Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret**
- *Institusjonen i Øygarden:* **- Har aldri hørt denne kritikken**
- *Bufetat:***Bufetat mener de har taushetsplikt**

- Beundringsverdig av Ida

- Ida har gitt Aftenbladet innsyn i sin sak, etter

samråd med sin advokat. En rekke offentlige har samtykket i at hun alene har rett til å gi oss dette innsynet. Hvordan ser moren på at Ida går ut med sin historie?

- Det at Ida er åpen med sin bakgrunn for å hjelpe andre er beundringsverdig. Det er bra at sannheten kommer frem, og at tiltroen til et lukket system settes på prøve. Barnevernet og politiet har svært mye å lære av denne saken, sier advokat Svein Kjetil Lode Svendsen på vegne av Idas mor.

Glassjenta

Klikk for relaterte artikler

ANNONSE

SISTE FRA MAGASIN

Husker du disse nyhetssakene fra uka som gikk?

"Den forbannade olven"

- Ikke rutine å gå inn med livet som innsats

- Samfunnet har ikke vondt av å se dette

Forstår at det kan ha vært traumatisk

Politiet avviser at våpen var ute av hylsteret

TIL FORSIDEN

TIL TOPPEN

ANSVARLIG REDAKTØR Lars Helle
DIGITALSJEF Elin Stueland
NYHETSREDAKTØR Carl Gunnar Gundersen
REDAKTØR Tarald Aano
KULTUR- OG DEBATTREDAKTØR Solveig Grødem Sandelson
ADM. DIREKTØR Siv Juvik Tveitnes

05150

RINGER DU FRA UTLANDET? +47 51938900

TIPS@AFTENBLADET.NO

Personvernpolicy og cookies

ALT INNHOLD ER OPPHAVSRETTSLIG BESKYTTET © STAVANGER AFTENBLAD.